

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-4-187
Karar Sayısı : 11-13/243-78
Karar Tarihi : 7.3.2011

(Soruşturma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan Üyeler** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
: Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Hilal YILMAZ, Neşe Nur ONUKLU, Sinan BOZKUŞ, Selvi KOCABAY, Canan KARAMANOĞLU, Gülçin DERE

C. ŞİKÂYET EDEN : Re'sen

20 **D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILANLAR**

: - Akbank T.A.Ş.
Temsilcisi: Av. Turgan GÜRMEN
Mete Cad. 12/7 Taksim/İstanbul

- Denizbank A.Ş.
Temsilcisi: Av. K. Eren GÖNEN
Maya Akar Center Büyükdere Cad. No:100-102
Şişli/İstanbul

30 - Finans Bank A.Ş.
Temsilcisi: Av. Gönenç GÜRKAYNAK
Yıldız Mah. Çitlenbik Sk. No:12 34349
Beşiktaş/İstanbul

- Türkiye Garanti Bankası A.Ş.
Temsilcisi: Av. Zeynep ÇAKMAK
Piyade Sk. Portakal Çiçeği Apt. No:18 Çankaya/Ankara

- Türkiye Halk Bankası A.Ş.
Temsilcisi: Av. Hakan Vural
Eskişehir Yolu 2. Cad. No: 63 Söğütözü/Ankara

40 - Türkiye İş Bankası A.Ş.
Temsilcisi: Av. Ayla SONGÖR
Hoşdere Cad. No: 202/7 Çankaya/Ankara

- Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.
Temsilcisi: Av.Dr. T. Nurkut İNAN
Çobanyıldızı Sok. No:8/12 Çankaya/Ankara

- Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.
Temsilcisi: Av. Dr. İ. Yılmaz ASLAN
Gazi Umur Paşa Sok. Bimar Plaza No: 38/8
Beşiktaş/İstanbul

50 **E. DOSYA KONUSU** : Bankacılık pazarında faaliyet gösteren Akbank T.A.Ş., Denizbank A.Ş., Finans Bank A.Ş., Türkiye Garanti Bankası A.Ş., Türkiye Halk Bankası A.Ş., Türkiye İş Bankası A.Ş., Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. ve Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.’nin rekabeti bozucu nitelikte anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespiti.

60 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Bankacılık pazarında faaliyet gösteren 8 teşebbüsün, “centilmenlik anlaşması” adı altında özel firmalara promosyon verilmemesi, protokolü devam eden kurum/firmalara diğer bankalar tarafından teklif verilmemesi konularında anlaşma yapmak suretiyle ve bu bankalardan Akbank T.A.Ş., Denizbank A.Ş., Finans Bank A.Ş., Garanti Bankası A.Ş., Türkiye İş Bankası A.Ş., Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.’nin, Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş. (Erdemir)’nin 2005 yılı maaş ödemesi ihalesi öncesinde ihalede teklif edecekleri promosyon miktarını anlaşarak belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında rekabeti ihlal ettikleri iddia edilmektedir.

70 **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu kayıtlarına 5.6.2009 ve 23.6.2009 tarihleri arasında ve farklı sayılarla intikal eden başvurular üzerine hazırlanan 22.6.2009 tarih ve 2009-4-187/İİ-09-BK sayılı İlk İnceleme Raporu ile 1.7.2009 tarih ve 2009-4-187/BN-09-HY sayılı Bilgi Notu, Rekabet Kurulu’nun sırasıyla, 24.6.2009 tarih, 09-30 sayılı ve 8.7.2009 tarih, 09-32 sayılı toplantılarında görüşülerek, Kurul’un 09-30/660-M ve 09-32/669-M sayılı kararları ile iddialar hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Önaraştırma çerçevesinde, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından bankaların aracılık ettiği maaş ve promosyon ödemesi tutarları konusunda, bankalara uyarı veya işlem tesis edip edilmediğine ilişkin BDDK’ya gönderilen 30.7.2009 tarih ve 3144 sayılı bilgi isteme yazısına cevaben gelen bilgiler 11.8.2009 tarih ve 5675 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

80 Karar gereği yürütülen önaraştırma sonucunda raportörlerce düzenlenen 12.8.2009 tarih ve 2009-4-187/ÖA-09-HY sayılı Önaraştırma Raporu, Kurul’un 19.8.2009 tarih ve 09-36 sayılı toplantısında görüşülerek, 09-36/919-M sayılı karar ile; Akbank T.A.Ş. (Akbank), Denizbank A.Ş. (Denizbank), Finans Bank A.Ş. (Finansbank), Türkiye Garanti Bankası A.Ş. (Garanti Bankası), Türkiye İş Bankası A.Ş. (İş Bankası), Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. (Vakıfbank) ve Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (YKB) hakkında 4054 sayılı Kanunun 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti için soruşturma açılmış ve aynı toplantıda Pamukbank T.A.Ş. (Pamukbank)’nin hukuki durumuna ilişkin ek çalışma yapılarak Kurul gündemine getirilmesine karar verilmiştir.

90 Kurumumuzca, 21.8.2009 tarih ve 3555 sayılı yazı ile Türkiye Halk Bankası A.Ş.’den (Halkbank), Pamukbank’ın Halkbank’a devir işlemleri ile ilgili bilgi talep edilmiş, gelen bilgiler 21.8.2009 tarih ve 5907 sayı ile Kurumumuz kayıtlarına intikal etmiştir. Kurumumuzca 24.8.2009 tarih ve 3561 sayılı yazı ile; Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’ndan (TMSF) Pamukbank’ın Halkbank’a devrine ilişkin bilgi istenmiş, TMSF tarafından gönderilen bilgi ve belgeler 2.9.2009 tarih ve 6322 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Bunun üzerine, hazırlanan 21.8.2009 tarihli Bilgi Notu, Kurul’un 24.8.2009 tarihli toplantısında görüşülerek, 09-37/924-M sayılı kararı ile Halkbank hakkında 4054 sayılı Kanunun 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti için soruşturma açılmıştır.

Rekabet Kurulu’nun almış olduğu Soruşturma Kararı sonucunda, haklarında soruşturma başlatılan Garanti Bankası, İş Bankası, Denizbank, YKB, Vakıfbank,

11-13/243-78

100 Akbank ve Finansbank'a 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca soruşturma açıldığına dair bildirim 2.9.2009 tarihinde sırasıyla 3789, 3790, 3791, 3792, 3793, 3794, 3795 sayılı yazılar ile Halkbank'a ise 3.9.2009 tarih ve 3804 sayılı yazı ile yapılmıştır. Bu çerçevede, Akbank 16.9.2009 tarih ve 6722 sayılı yazısı ile, Garanti Bankası 18.9.2009 tarih ve 6805 sayılı yazısı ile, Finansbank 23.9.2009 tarih ve 6854 sayılı yazısı ile Vakıfbank 25.9.2009 tarih ve 6885 sayılı yazısı ile süre uzatım talebinde bulunmuş olup, anılan talepler Kurumumuzca sırasıyla 17.9.2009 tarih ve 4050 sayılı yazı, 2.10.2009 tarih ve 4230 sayılı yazı ve 2.10.2009 tarih ve 4231 sayılı yazılar ile reddedilmiştir. Bunun üzerine, Halkbank'ın 1.10.2009 tarih ve 7078 sayı, Vakıfbank'ın 2.10.2009 tarih ve 7106 sayı, İş Bankası'nın 2.10.2009 tarih ve 7114 sayı, Finansbank'ın 5.10.2009 tarih ve 7127 sayı, YKB'nin 5.10.2009 tarih ve 7131 sayı, Akbank'ın 5.10.2009 tarih ve 7171 sayı, 110 Denizbank'ın 5.10.2009 tarih ve 7174 sayı, Garanti Bankası'nın 5.10.2009 tarih ve 7176 sayı ile gönderdikleri ilk yazılı savunmaları ve ekleri süresi içinde Rekabet Kurumu kayıtlarına intikal etmiştir.

Rekabet Kurulu'nun 11.2.2010 tarih ve 10-16/186-M sayılı kararı ile 4054 sayılı Kanun'un 43/1. maddesinde yer alan *"gerekli görüldüğü hallerde bir defaya mahsus olmak üzere Kurul tarafından 6 aya kadar ek süre verilebilir."* hükmü uyarınca, soruşturma süresi 6 ay uzatılmıştır. Kurul'un soruşturma süresinin uzatılmasına ilişkin kararı Halkbank, Finansbank, Garanti Bankası, İş Bankası, YKB, Vakıfbank, Denizbank ve Akbank'a sırasıyla 12.2.2010 tarih ve 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815 sayılı yazılar ile bildirilmiştir.

120 Soruşturma Heyeti'nce tamamlanan 19.8.2010 tarih ve SR/10-10 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca kurul üyeleri ile hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerin vekillerine tebliğ edilmiş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince haklarında soruşturma yürütülen teşebbüslerden 30 gün içinde ikinci yazılı savunmalarının gönderilmesi istenilmiştir.

130 Haklarında soruşturma yürütülen teşebbüslerden Halkbank'ın ikinci yazılı savunması Kurum kayıtlarına 20.9.2010 tarih ve 7253 sayı ile intikal etmiş, diğer teşebbüsler ise savunma hazırlayabilmek için ek süre talebinde bulunmuştur. İş Bankası ve Garanti Bankası vekilleri, Kurum kayıtlarına 1.9.2010 tarih ve sırasıyla 6853 ve 6838 sayı ile intikal eden başvuruları ile Akbank, Vakıfbank, Finansbank'ın vekilleri ise Kurum kayıtlarına sırasıyla 31.8.2010 tarih ve 6811 sayı, 23.8.2010 tarih ve 6640 sayı, 24.8.2010 tarih ve 6695 sayı ile intikal eden başvuruları ile ikinci yazılı savunmalarına ilişkin 30 günlük ek süre talebinde bulunmuşlar, söz konusu talepler Kurul tarafından değerlendirilmiş ve 2.9.2010 tarih ve 10-57/1188-M sayılı Kurul kararı ile kabul edilmiştir.

YKB ve Denizbank sırasıyla Kurum kayıtlarına 2.9.2010 tarih ve 6864 sayı, 6.9.2010 tarih ve 7008 sayı ile intikal eden başvuruları ile ikinci yazılı savunmalarına ilişkin 30 günlük ek süre talebinde bulunmuşlar, söz konusu talepler Kurul tarafından değerlendirilmiş ve 16.9.2010 tarih ve 10-59/1212-M sayılı Kurul Kararı ile kabul edilmiştir.

140 Bunun üzerine Garanti Bankası, Akbank, YKB, Finansbank, İş Bankası ve Vakıfbank'a ait ikinci yazılı savunmalar 19.10.2010 tarih ve sırasıyla 8011, 8005, 7998, 7985, 8007, 7988 sayılar ile Denizbank'a ait savunma ise 22.10.2010 tarih ve 8099 sayı ile süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Söz konusu yazılı savunmalar üzerine Soruşturma Heyeti tarafından hazırlanan 10.11.2010 tarihli Ek

11-13/243-78

Yazılı Görüş, Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca kurul üyeleri ile hakkında soruşturma yürütülen bankalara 10.11.2010 tarihinde tebliğ edilmiştir.

150 Kurum kayıtlarına sırasıyla 12.11.2010 tarih ve 8695, 8736 sayılar ile giren Akbank ve Garanti Bankası vekillerinin başvurularında; adı geçen banka vekilleri savunma hazırlayabilmek için ek süre talebinde bulunmuş ve bu teşebbüslere savunma sürelerinin bitiminden itibaren geçerli olmak üzere 2.12.2010 tarih ve 10-75/1562-M sayılı Kurul kararı ile 30 gün ek süre verilmiştir. Ek süre talebinde bulunmayan teşebbüslerden Denizbank'ın Ek Görüş'e cevap dilekçesi 13.12.2010 tarihinde, Finansbank'ın dilekçesi 9.12.2010 tarihinde, İş Bankası'nın dilekçesi 13.12.2010 tarihinde, Vakıfbank'ın dilekçesi 8.12.2010 tarihinde, YKB'nin dilekçesi ise 13.12.2010 tarihinde sırasıyla 9366, 9328, 9402, 9290 ve 9379 sayılar ile Kurumumuz kayıtlarına intikal etmiştir. Ek süre verilenlerden Akbank'ın ve Garanti Bankası'nın Ek Görüş'e cevap dilekçeleri 10.1.2011 tarihinde, sırasıyla 197 ve 241 sayılar ile Kurumumuz kayıtlarına intikal etmiş; Halkbank ise son yazılı savunma hakkını kullanmamıştır.

160 Tarafların talepleri üzerine Kurul, 19.1.2011 tarih ve 11-04/58-M sayılı kararıyla, 1.3.2011 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar vermiştir. Kurumumuz kayıtlarına 21.2.2011 tarihinde 1332 sayı ile intikal eden ve İş Bankası vekili tarafından yapılan sözlü savunma toplantısının gizli yapılmasına ilişkin başvuru, Rekabet Kurulu'nun 25.2.2011 tarih ve 11-11 sayılı toplantısında görüşülmüş ve 2010/2 sayılı Rekabet Kurulu Nezdinde Yapılan Sözlü Savunma Toplantıları Hakkında Tebliğin 9. maddesinde öngörülen koşulların karşılanmadığı anlaşıldığından, söz konusu gizlilik talebinin reddine, 213-M sayı ile karar verilmiştir.

170 1.3.2011 tarihinde yapılan sözlü savunmanın ardından Rekabet Kurulu tarafından alınan 7.3.2011 tarih ve 11-13/243-78 sayılı nihai karar, hakkında soruşturma yürütülen taraflara 8.3.2011 tarihinde tefhim edilmiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: Soruşturma Heyetinde yer alan raportörler tarafından;

1- a) 2001 yılından itibaren Akbank, Garanti Bankası, İş Bankası, Koçbank A.Ş. (Koçbank), Pamukbank, YKB ile Vakıfbank'ın 2004 yılından itibaren Finansbank'ın, 2005 yılından itibaren Denizbank'ın "centilmenlik anlaşması" adı altında, özel firmalara promosyon verilmemesi, protokolü devam eden kurum/firmalara diğer bankalar tarafından teklif verilmemesi konularında anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti ihlal ettikleri,

180 b) Söz konusu eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan muafiyet koşullarını taşımadığı,

c) Koçbank ve Pamukbank'ın 2001 ve 2002 yıllarında anlaşmaya dahil olduğunun tespit edilmesine rağmen, ihlalin gerçekleştiği tarihte yürürlükte olan 4054 sayılı Kanun'un mülga 19. maddesinde öngörülen 5 yıllık zamanaşımı süresinin dolması nedeniyle, söz konusu bankaların eylemlerinden dolayı Halkbank ve YKB'ye ceza verilmesine gerek olmadığı,

190 d) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamındaki söz konusu ihlal nedeniyle aynı kanunun 16. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Akbank, Denizbank, Finansbank, Garanti Bankası, İş Bankası, YKB ile Vakıfbank'a para cezası verilmesi gerektiği,

11-13/243-78

e) "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" (Ceza Yönetmeliği)'in 1-5. maddesi uyarınca temel para cezasının;

a- Denizbank ve Finansbank için yıllık gayri safi gelirinin %0,75'i,

b- YKB ve Vakıfbank için yıllık gayri safi gelirinin %2'si,

c- Akbank, Garanti Bankası ve İş Bankası için yıllık gayri safi gelirinin %3'ü,

olarak belirlenmesi,

200

2- 6. maddesi kapsamında herhangi bir ağırlaştırıcı unsura rastlanmaması nedeniyle temel para cezasının artırılmaması,

3- 7. maddesi kapsamında, ihlal konusu faaliyetlerin bankaların yıllık gayri safi gelirleri içerisindeki payının çok düşük olması dikkate alınarak, temel para cezalarında beşte üç oranında indirim yapılması ve dolayısıyla;

a- Denizbank ve Finansbank için yıllık gayri safi gelirinin %0,3'ü,

b- YKB ve Vakıfbank için yıllık gayri safi gelirinin %0,8'i,

c - Akbank, Garanti Bankası ve İş Bankası için yıllık gayri safi gelirinin %1,2'si

210

oranında para cezası verilmesi

gerektiği,

2- a) Erdemir'in 2005 yılı maaş ödemesi ihalesi öncesinde Akbank, Denizbank, Finansbank, Garanti Bankası, İş Bankası, YKB'nin ihalede teklif edecekleri promosyon miktarını belirleyerek, ihale öncesi danışıklı davranış içerisinde oldukları ve bu suretle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti ihlal ettikleri,

b) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında kartel niteliğindeki söz konusu ihlal nedeniyle aynı kanununun 16. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Akbank, Denizbank, Finansbank, Garanti Bankası, İş Bankası, YKB'ye para cezası verilmesi gerektiği,

220

c) Ceza Yönetmeliği'nin;

1- 5. maddesi uyarınca temel para cezasının;

a- Denizbank ve Finansbank için yıllık gayri safi gelirinin %2'si,

b-YKB için yıllık gayri safi gelirinin %2,5'i,

c- Akbank, Garanti Bankası ve İş Bankası için yıllık gayri safi gelirinin %3'ü,

olarak belirlenmesi,

2- 6. maddesi kapsamında herhangi bir ağırlaştırıcı unsura rastlanmaması nedeniyle temel para cezasının artırılmaması,

230

3- 7. maddesi kapsamında, ihlal konusu faaliyetlerin bankaların yıllık gayri safi gelirleri içerisindeki payının çok düşük olması dikkate alınarak,

11-13/243-78

temel para cezalarında beşte üç oranında indirim yapılması ve dolayısıyla;

- a) Denizbank ve Finansbank için yıllık gayri safi gelirin %0,8'i,
- b) YKB için yıllık gayri safi gelirin %1'i,
- c) Akbank, Garanti Bankası ve İş Bankası için yıllık gayri safi gelirin %1,2'si

oranında para cezası verilmesi gerektiği

240 sonucuna ulaşıldığı ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. HAKKINDA SORUŞTURMA YÜRÜTÜLEN TEŞEBBÜSLER

I.1.1. AKBANK T.A.Ş.

Akbank, 1948 yılında yerel bir banka olarak kurulmuştur. 1990 yılında ise halka açılmış olup, Ocak 2007'de tamamlanan süreçte, Citigroup'la stratejik ortaklık kurmuş ve hisselerinin %20'si Citigroup'a devrolmuştur. Akbank hisse senetleri %28,63 oranındaki halka açıklık oranıyla İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'na (İMKB) kotedir.

Tablo 1: Akbank'ın Hissedarlık Yapısı

Hissedar Adı	Hisse Oranı (%)
Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. ve ilişkili kurumlar	44,45
Citibank Overseas Investment Corporation	20,00
Sabancı Ailesi	6,92
Halka Açık Kısmı	28,63
Toplam	100

250 Kaynak: 31.3.2010 tarihli Faaliyet Raporu

Akbank temel bankacılık hizmetlerinin yanı sıra bireysel, KOBİ, kurumsal, özel bankacılık ve uluslararası ticaretin finansmanı hizmetlerini sunmaktadır. Bankacılık dışı finansal hizmetlerle sermaye piyasası ve yatırım hizmetleri ise Banka'nın iştirakleri tarafından verilmektedir.

I.1.2. DENİZBANK A.Ş.

Hâlihazırda özel sermayeli bir mevduat bankası olan Denizbank, 1938 yılında, gelişmekte olan Türk denizcilik sektörüne finansman sağlamak üzere bir devlet bankası olarak kurulmuştur. Denizbank, 1997 yılında bir bankacılık lisansı olarak Zorlu Holding tarafından Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'ndan satın alınmıştır. 2006 yılında ise Denizbank, Dexia Grubu tarafından Zorlu Grubu'ndan satın alınmıştır. Bankanın hissedarlık yapısına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

260

Tablo 2: Denizbank'ın Hissedarlık Yapısı

Hissedar Adı	Hisse Oranı (%)
Dexia Participation Belgique S.A.	99,84
M.Cem BODUR	~0,00
Hakan ATEŞ	~0,00
Ayfer YILMAZ	~0,00
M.Tinas TİTİZ	~0,00
Halka Açık	0,16
Toplam	100

Kaynak: 31.3.2010 tarihli Faaliyet Raporu

Denizbank, bireysel ve ticari bankacılık hizmetlerinin yanı sıra iştirakleri aracılığıyla yatırım, finansal kiralama, faktoring, sigortacılık ve bireysel emeklilik hizmetleri sunmaktadır.

I.1.3. FİNANS BANK A.Ş.

270 Finansbank, 1987 yılında İstanbul'da kurulmuş, hisse senetlerinin ilk halka arzı 1990 yılında İMKB'de yapılmıştır. 31.12.2009 tarihi itibarıyla Finansbank hisselerinin %77.22'si National Bank of Greece S.A. (NBG), %7.90'ı NBGI Holdings B.V. ve %9.68'i ise NBG Finance (Dollar) PLC'nin kontrolü altındadır. Bankanın hissedarlık yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 3: Finansbank'ın Hissedarlık Yapısı

Hissedar Adı	Hisse Oranı (%)
NBG	77,22
NBGI Holdings B.V	7,90
International Finance Corporation	5,00
NBG Finance (Dollar) Plc	9,68
Diğer	0,21
Toplam	100

Kaynak: 31.3.2010 tarihli Faaliyet Raporu

Finansbank, bireysel, KOBİ, kurumsal, ticari ve özel bankacılık gibi alanlarda bankacılık hizmetleri sunmaktadır.

280

I.1.4. GARANTİ BANKASI A.Ş.

Garanti Bankası, 1946 yılında kurulmuş özel sermayeli bir mevduat bankasıdır. Garanti Bankası'nın yaklaşık %49'u halka açık olup, hisseleri İMKB'de işlem görmektedir. Bankanın hissedarlık yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 4: Garanti Bankası'nın Hissedarlık Yapısı

Hissedar Adı	Hisse Oranı
Doğuş Holding A.Ş.	26,70
Doğuş Araştırma Geliştirme ve Müşavirlik Hiz. A.Ş.	3,80
Doğuş Nakliyat ve Tic. A.Ş.	~0,00
GE Araştırma ve Müşavirlik Ltd.	20,85
Diğer Ortaklar (Halka Açık)	48,63
Toplam	100

Kaynak: 31.3.2010 tarihli Faaliyet Raporu

290 Garanti Bankası, kurumsal, ticari, KOBİ ve bireysel bankacılık alanında faaliyet göstermektedir. Ayrıca banka, iştirakleri aracılığıyla ödeme sistemleri, bireysel emeklilik, finansal kiralama, faktöring, menkul değerler ve portföy yönetimi alanlarında hizmet sunmaktadır.

I.1.5. TÜRKİYE HALK BANKASI A.Ş. - PAMUKBANK T.A.Ş.

Kamusal sermayeli mevduat bankası olan Halkbank, esnaf, sanatkâr ve küçük meslek sahibine uygun koşullarla kredi vermek üzere 1933 yılında çıkartılan Halkbank ve Halk Sandıkları Kanunu ile kurulmuştur.

11-13/243-78

1992 yılında Türkiye Öğretmenler Bankası T.A.Ş., 1993 yılında Sümerbank A.Ş., 1998 yılında Etibank A.Ş., 2001'de Emlak ve Kredi Bankası A.Ş.'nin bazı şubeleri Halkbank'a devredilmiş; 2004 yılında ise Pamukbank'ın Halkbank'a devri gerçekleşmiştir.

Halkbank'ın sermayesinin %99,99'u T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı'na ait iken, söz konusu paya karşılık gelen hisselerin %24,98'i 2007 yılında halka arz edilmiştir. Halkbank'ta nitelikli paya sahip hissedar %75'lik hisse oranı ile T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'dır.

Pamukbank T.A.Ş.

Pamukbank, 18.6.2002 tarih ve 742 sayılı BDDK Kararı ile TMSF'ye devredilmiştir. Pamukbank'ın Fon'a devir kararı üzerine, Banka hâkim ortağı olan Çukurova Grubu tarafından dava açılmış, Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, 22.11.2002 tarihinde Fon'a devir kararının yürütmesini durdurmuş ve BDDK 24.1.2003 tarihinde Banka'nın Çukurova Grubu'na iadesine karar vermiştir. Bilahare Çukurova Grubu ile anlaşma sağlanması, bu kapsamda Çukurova Grubu'nun Danıştay nezdinde görülmekte olan davalarından feragat talebinde bulunması ve Danıştay tarafından 30.1.2003 tarihinde feragat nedeniyle karar verilmesine yer olmadığı yönünde hüküm kurulması üzerine, bu kez BDDK'nın 3.2.2003 tarihli kararıyla, Çukurova Grubu'na iade edilen Pamukbank'ın Fon'a devir kararının uygulanmasına karar verilmiştir.

16.7.2004 tarih ve 5230 sayılı "Pamukbank Türk Anonim Şirketinin Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketine Devri ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun" ile Pamukbank'ın tüm aktif ve pasifleri ile bilanço dışı yükümlülüklerinin, Pamukbank, TMSF ve Halkbank arasında düzenlenecek bir protokol ile başka bir işleme gerek kalmaksızın Halkbank'a devri öngörülmüştür.

BDDK'nın 9.11.2004 tarih ve 1415 sayılı Kararı ile Halkbank ve Pamukbank Genel Kurullarının devre dair kararlarının tesciline onay verilmiştir. Bu doğrultuda, tescil işlemleri 12.11.2004 tarihinde yapılmış ve aynı gün "Devir Protokolü" uyarınca Pamukbank'ın Halkbank'a fiili devir işlemleri gerçekleştirilmiş; söz konusu bankalar 17.11.2004 tarihinden itibaren birleşik tek banka olarak faaliyet göstermeye başlamıştır.

I.1.6. TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.

İş Bankası 1924 yılında kurulmuştur. Banka kuruluşundan itibaren halka açık bir şirkettir. 1998'de T.C. Hazinesi'nin İş Bankası'ndaki %12,3 oranındaki payı, halka arz işlemi ile yerli ve yabancı yatırımcılara sunulmuştur. Bu hisseler İMKB'de ve Londra Borsası'nda işlem görmektedir. Mevcut ortaklık yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 5: İş Bankası'nın Hissedarlık Yapısı

Hissedar Adı	Hisse Oranı
İş Bankası Munzam Sandık Vakfı	41,5
Atatürk Hisseleri (Cumhuriyet Halk Partisi)	28,1
Halka açık pay	30,4
Toplam	100

Kaynak: 31.3.2010 tarihli Faaliyet Raporu

İş Bankası, kurumsal, ticari, KOBİ, bireysel ve özel bankacılık ile proje finansmanı ve sermaye piyasası işlemleri gibi hizmetler sunmaktadır. Ayrıca banka, iştirakleri aracılığıyla sigorta, bireysel emeklilik, finansal kiralama, aracı kurum, gayrimenkul yatırım ortaklığı, yatırım bankacılığı, risk sermayesi ve aktif yönetimi gibi finansal

11-13/243-78

340 alanda ve cam ile telekomünikasyon gibi finansal olmayan alanlarda da faaliyet göstermektedir.

I.1.7. TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.

Vakıfbank, vakıf paraları ile gelirlerinin değerlendirilmesi, ülkenin tasarruf birikimine katkıda bulunması ve toplanan tasarrufların korunarak ekonomik kalkınmanın gereklerine göre kullanılması amacıyla, 1954 yılında 6219 sayılı Özel Kanun'la kurulmuştur. Günümüzde ise bireysel, ticari ve kurumsal bankacılık alanlarında çok daha geniş bankacılık hizmetleri sunmaktadır. Bankanın mevcut ortaklık yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 6: Vakıfbank'ın Hissedarlık Yapısı

Hissedar Adı	Hisse Oranı (%)
Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün İdare ve Temsil Ettiği Mazbut Vakıflar	43,0023
Mülhak Vakıflar	15,5072
Diğer Mülhak Vakıflar	0,1290
Vakıfbank Mem. ve Hizm. Em. Ve Sağ. Yard. San.	16,1021
Diğer Gerçek Ve Tüzel Kişiler	0,0745
Halka Açık	25,1848
Toplam	100

Kaynak: 31.3.2010 tarihli Faaliyet Raporu

350

Vakıfbank, bireysel, kurumsal ve ticari bankacılık alanında faaliyet göstermektedir.

I.1.8. YAPI ve KREDİ BANKASI A.Ş. - KOÇBANK A.Ş.

Özel sermayeli mevduat bankası olan YKB, 1944 yılında kurulmuş ve 2006 yılında Koçbank ile birleşmiştir. Birleşme öncesinde bankanın yaklaşık %57 oranındaki hissesi Çukurova Grubu şirketlerine ait olup, kalan hisseler ise İMKB'de işlem görmekteydi. Çukurova Grubu'na bağlı olan Pamukbank'ın 2002 yılında TMSF'ye devri sonucunda, Pamukbank'ın YKB'de sahip olduğu yaklaşık %13 oranındaki hisse TMSF'ye geçmiştir. 2006 yılında ise TMSF'ye ait %13 oranındaki hisse ile Çukurova Grubuna ait %44 oranındaki hisse Koçbank'a devredilmek suretiyle YKB ile Koçbank birleşmiştir. Bu şekilde YKB'nin kontrolü Koçbank'ın hissedarı olan Koç Finansal Hizmetler A.Ş. (KFH)'ye geçmiştir. Birleşmenin ardından oluşan yapı, YKB ismiyle faaliyetlerine devam etmiştir.

360

Hâlihazırda YKB'nin %81,8 oranındaki hissesi KFH'ye aittir. KFH, Koç Grubu ve UniCredit Group'nun ortak kontrolünde bulunmaktadır. YKB'nin %18,2'lik payı halka açıktır. Banka hisseleri İMKB'de, payları temsilen çıkarılan Global Depo Sertifikaları ise Londra Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem görmektedir. Bankanın hissedarlık yapısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: YKB'nin Hissedarlık Yapısı

Hissedar Adı	Hisse Oranı
Koç Finansal Hizmetler A.Ş.	81,80
Diğer Ortaklar (Halka açık)	18,20
Toplam	100

Kaynak: 31.3.2010 tarihli Faaliyet Raporu

370

YKB, kurumsal ve ticari bankacılık ile bireysel bankacılık hizmetlerinin yanında, iştirakleri aracılığıyla finansal kiralama, yatırım ürünleri, faktoring, sigortacılık ve bireysel emeklilik hizmetleri de sunmaktadır.

380 Koç Grubu'nun 1986 yılında Amerikan Express'in %51 hissesini satın almasıyla birlikte, 1981 yılında yabancı banka olarak kurulan "American Express I.B.C."nin unvanı "Koç Amerikan Bank A.Ş." olarak değişmiştir. 1992 yılına kadar hisselerini %100'e yükselten Koç Grubu, aynı yıl bankayı iştiraklerinden biri haline getirmiş, bankanın unvanı 1993 yılında "Koçbank A.Ş." olarak değiştirilmiştir. Koç Grubu'nun finans sektöründe büyüme kararı alması ile Mart 2001'de KFH kurulmuştur. KFH'nin kurulması ile başlayan yapılanma sürecinde yaşanan önemli gelişmelerden biri de, UniCredito Italiano (UCI) ile stratejik ortaklık kurulması olmuştur. Her iki hissedarın KFH'nin %50 hissesine sahip olduğu anlaşma Ekim 2002'de imzalanmıştır.

390 Kontrolü ve hisselerinin yaklaşık %99,75'i KFH'ye ait olan Koçbank'ın, tüzel kişiliği sona ermek suretiyle, tüm hak, alacak, borç ve yükümlülükleriyle birlikte YKB'ye devredilmesine ilişkin işlemlere başlanmasına BDDK'nın 30.5.2006 tarih, 5911 sayılı yazısı ile izin verilmiştir. 1.10.2006 tarih ve 26306 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 28.9.2006 tarih ve 1990 sayılı BDDK kararı ile Koçbank, tüm hak, alacak, borç ve yükümlülükleri ile birlikte ve tüzel kişiliği tasfiyesiz sona ermek suretiyle YKB'ye devredilmiştir.

I.2. İLGİLİ PAZAR

I.2.1. İLGİLİ MEVZUAT

Soruşturma konusunu ilgilendiren mevzuata ve ilgili maddelerin özetine aşağıda yer verilmiştir:

I.2.1.1. Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmelik:

400 Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yayımlanarak 1.1.2009 tarihinden itibaren yürürlüğe giren yönetmelik uyarınca en az 10 kişi çalıştıran işverenlere işçilere yapacakları her türlü ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her türlü istihkak ödemelerini banka aracılığıyla yaptırma zorunluluğu getirilmektedir.

I.2.1.2. Aylık ve Ücret Ödemelerine İlişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:6):

Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün 20.2.2004 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 6 Sıra No'lu Tebliğin 2. maddesinde aylıkların bankalar aracılığıyla ödenmesine ilişkin usul ve esaslar belirtilmektedir. Buna göre,

- Genel ve katma bütçeli idareler ile bu idarelere bağlı döner sermaye işletmeleri ve fonlarda görevli memur, işçi ve sözleşmeli personelin aylıklarının bankalar vasıtasıyla ödetilmesinin esas olduğu,
- 410 • İl ve ilçe merkezlerine uzak olan yerlerde faaliyet gösteren tahakkuk dairelerinin öncelikle buldukları yerlerde ATM makinesi kurulması, banka şube ya da bürosu açılması gibi imkânları araştıracakları, bunlar sağlanamadığı takdirde aylıkları maaş mutemetleri vasıtasıyla ödebilecekleri,
- Gerek tahakkuk dairelerinin gerekse saymanlıkların işlemlerini kolaylaştırmak ve doğabilecek karışıklıkları önlemek için bir daire personelinin tamamının aylıkları tek bir banka şubesinden ödeneceği,

11-13/243-78

- İlgili tahakkuk dairesi, banka şubesinin kurum ya da kuruluşa yakınlığı, lokal genişliği, personel, makine ve ekipman imkanları, işlem hacmi, otomasyon uygulamasına geçip geçmediği, otomatik para çekme makineleri (ATM) vasıtasıyla para çekme imkanını sağlaması gibi hususları dikkate alarak aylıkların hangi banka ve şubeden ödeneceğini belirleyeceği,

gibi ödemelere ilişkin genel esaslar ve tahakkuk dairelerinin yapacağı işler düzenlenmektedir. Tebliğ’de, saymanlıkların personel aylıklarının zamanında ödenmesini sağlamak üzere gönderme emirlerine, aylıkların personelin hesabının bulunduğu banka şubesine aybaşından 2 iş günü önce aktarılması hususunda şerh koymaları gerektiği düzenlenmektedir.

I.2.1.3. 2007/21 sayılı Başbakanlık Genelgesi:

20.7.2007 tarihinde yayımlanan 2007/21 Sayılı “banka promosyonları” konulu Başbakanlık Genelgesi’nde kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinin Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü’nün (6) Sıra No’lu Genel Tebliğinde belirtilen esas ve usuller çerçevesinde bankalar vasıtasıyla ödendiği belirtilmiştir.

Başbakanlık Genelgesi, kamu kurumlarına bankalardan maaş ödeme hizmeti almaları için komisyon oluşturulması ve ihaleye çıkılması yükümlülüğü getirmiştir. Genelgede ihaleler için oluşturulan komisyonda sendika üyesinin bulunması gibi düzenlemeler bulunmaktadır. Yapılacak protokollerin süresi açısından da bir kısıtlama getirmiş ve bu süreyi en az 2 en çok 5 yıla sınırlandırmıştır.

Genelge’de 9.8.2010 tarihinde yapılan bir değişiklikle (10.8.2010 Tarihli ve 27668 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2010/17 sayılı Genelge), alınan promosyonların mümkünse tamamının ya da en az üçte ikisinin eşit tutarlarda personele dağıtılması şeklindeki hüküm yeniden düzenlenmiş ve 2010/17 sayılı Genelge’nin yayımlanmasından sonra yapılacak protokollerde söz konusu promosyon tutarının tamamının personele dağıtılması öngörülmüştür.

I.2.1.4. Kamu Haznedarlığı Genel Tebliği:

22.8.2008 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu Haznedarlığı Genel Tebliği’nin 5. maddesi uyarınca, kamu kurumlarının tasarrufları altında olan mali kaynaklarını en fazla 7 gün özel bankalarda değerlendirebildikleri ve 7 gün içinde kamu bankasına aktarmakla mükellef oldukları anlaşılmaktadır.

I.2.1.5. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu:

1.11.2005 tarihinde yayımlanan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, bankacılık sektörü hakkında genel pek çok alanı düzenlemekle birlikte, soruşturma kapsamında değinilecek olan hükümler ise savunmalarda söz konusu Kanun’a dayanılarak yapılan iddialarla sınırlıdır.

5411 sayılı Kanun’un 46. maddesi uyarınca, bankalar BDDK’nın belirleyeceği asgari bir likidite oranını hesaplayıp, buna uymak ve raporlamak mecburiyetindedirler.

Kanun’un 75. maddesinin ikinci fıkrasında, banka ve mensuplarının adalet, doğruluk, dürüstlük ve sosyal sorumluluğu esas almaya yönelik etik ilkelere uymakla yükümlü oldukları ve etik ilkelerin, kuruluş birlikleri tarafından BDDK’nın uygun görüşü alınmak suretiyle belirleneceği düzenlenmektedir.

11-13/243-78

460 Yine aynı Kanun'un 80. maddesinin (c) ve (e) bentlerinde, kuruluş birliklerinin, üyeleri arasında haksız rekabeti önlemek amacıyla gerekli her türlü tedbiri almak ve uygulamak ile yükümlü oldukları, 81. maddesinin üçüncü fıkrasında ise üyelerin birliklerin statüsüne ve birlikler tarafından alınacak karar ve tedbirlere uymak zorunda oldukları ifade edilmektedir.

I.2.1.6. Bankacılık Etik İlkeleri:

470 Türkiye Bankalar Birliği (TBB) tarafından çıkarılan bankacılık etik ilkelerinin, bankaların gerek kendi aralarında gerekse üçüncü kişilerle (müşterileri, hissedarları, çalışanları ve diğer kurumlar) aralarındaki her türlü iş ve işlemi kapsayacağı ve bu ilkelerin amacının bankacılık mesleğinin saygınlığının sağlanması ve geliştirilmesi ile sektördeki istikrar ve güvenin korunması olduğu ifade edilmektedir.

"Bilgi Alışverişi"

Madde 5: Mevzuatın izin verdiği ölçüler çerçevesinde, bankalar kendi aralarında her konudaki bilgi alışverişini doğru ve sistematik olarak gerçekleştirirler."

"Rekabet"

Madde 7: Rekabeti, bankacılık sektöründeki tüm bankalar arasında özgürce ekonomik kararlar verilebilmesini sağlayan, mevzuata uygun bir yarış olarak kabul ederler. Bu nedenle, serbest piyasa ekonomisi içerisinde sürdürdükleri faaliyetlerinde kendi menfaatlerinin yanı sıra,

- 480 a) Genel olarak bankacılık sektörüne olan güvenin sürekli olması,
b) Sektörün gelişimi için çaba sarf edilmesi,
c) Ortak menfaatlerin gözetilmesi

ilkeleri çerçevesinde haksız rekabet oluşturan beyan ve davranışlardan kaçınırlar.

Bu ilke banka tüzel kişilikleri açısından geçerli olduğu gibi, bankaların çalışanlarının beyan ve davranışlarını da içerir."

490 Bankaların ya da banka personelinin yaptıkları işlem ve eylemlerin etik ilkelere aykırı olduğuna TBB Yönetim Kurulu tarafından karar verileceği ve bu ilkelere aykırı hareket eden banka ve personelinin isimlerinin Birlik internet sitesinde yayımlanarak ayrıca BDDK'ya bildirileceği yaptırımını bulunmaktadır.

I.2.1.7. 30.4.2007 tarih ve 2007/12069 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı - Mevduat ve Kredi Faiz Oranları ve Katılma Hesapları Kar ve Zarara Katılma Oranları ile Özel Cari Hesaplar Dâhil bu İşlemlerde Sağlanacak Diğer Menfaatler Hakkında Karar:

16.10.2006 tarihli ve 2006/11188 sayılı Kararnamenin eki "Mevduat ve Kredi Faiz Oranları ve Katılma Hesapları Kâr ve Zarara Katılma Oranları ile Özel Cari Hesaplar Dâhil Bu İşlemlerde Sağlanacak Diğer Menfaatler Hakkında Karar"ın 4. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle¹ bankaların mevduata faiz dışında menfaat

¹ "Mevduata faiz dışında, katılma hesaplarına ise kâr payı dışında menfaat temin edilemez. Mevduat ve katılım fonu sahipleri lehine verilecek özel sigorta teminatı ve operasyonel işlemlerin tamamlanması için gereken tutarın ödemediği önce belirli bir hesaba yatırılması haricinde belirli bir mevduat veya katılım fonu bakiyesinin bankada tutulması zorunluluğunun bulunmaması kaydıyla maaş ödeme ve/veya belirli hizmetlerin sunulması kapsamında yapılan protokoller uyarınca anlaşma yapılan

11-13/243-78

500 temin etmeme hususuna bir istisna getirilerek, kamu kurumları ile yapılacak maaş ödeme protokolleri karşılığında aynı veya nakdi menfaatlerin verilebileceğine karar verilmiştir.

I.2.2. MAAŞ ÖDEME HİZMETLERİNE İLİŞKİN BİLGİ

510 Promosyonlu maaş ödeme hizmetlerindeki rekabetin arkasındaki temel motivasyon, maaş müşterilerinin bireysel bankacılık ürünleri (tüketici/araç/konut kredileri vb., kredili mevduat, kredi kartı gibi) için birer potansiyel müşteri olmaları ve bu ürünlerin pazarlanmasının daha kolay hale gelmesidir. Bireysel bankacılık ürünlerinin maaş müşterilerine satışı ile elde edilen getiriler, bankaların bu konudaki temel kazancını oluşturmaktadır. Bankalar, maaş ödemesi yaptığı kurumlara promosyonun yanı sıra, bireysel bankacılık ürünlerinin masraflarından indirim/muafiyet de sunabilmektedir. Bu nedenle maaş ödeyen bankanın bireysel bankacılık ürünleri nispeten daha cazip hale geldiğinden, söz konusu müşterilere bireysel bankacılık hizmetlerini satması kolaylaşmaktadır. Bu amaçla bankalar da, maaş ödemesi yapacağı kurumun çalışanlarına gerçekleştireceği ürün satışlarından elde etmeyi planladığı kardan bir kısmını kurumlara promosyon olarak teklif etmektedir. İstisnai olarak ise prestij kurumları olarak adlandırılabilir üniversiteler gibi bazı kurumlara, gelecekte yüksek gelirli müşteri olması muhtemel kişilere marka tanınırlığı yaratmak amacıyla ve reklam amaçlı olarak, tahmini karlılıktan daha fazla promosyon ödemeyi de teklif edebilmektedirler.

520 Maaş ödemelerinin bankalar açısından diğer bir faydası ise, söz konusu maaş ödeme tutarlarının ödemedi önce banka hesaplarında tutulduğu 1 veya 2 günlük sürede değerlendirilmesiyle elde edilen faiz gelirleridir. Bununla birlikte, bu tür getiriler, enflasyon ve faiz oranlarının yüksek olduğu 2000'li yılların başında bankalar açısından promosyon hesaplamasında dikkate alınan bir etken olmuş, ancak enflasyon ve faiz oranlarının düşmesiyle birlikte önemini yitirmiştir.

530 Bankalar aracılığıyla yapılan promosyonlu maaş ödemelerinin kamu kurumları için 90'lı yılların sonunda (1998-1999), özel firmalar için ise yaklaşık 2000'lerin başında (2001-2002) başlamıştır. Promosyonlu maaş ödeme hizmetinin yaygınlaşması ise kamu kurumları için 2000'li yılların başından itibaren hız kazansa da, özel firmalar açısından bu hizmetteki yarışın kamu kurumlarına göre daha yavaş ilerlediğini söylemek mümkündür. 18.11.2008 tarihinde yayımlanan "*Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmelik*" uyarınca 1.1.2009 tarihinden itibaren 10'dan fazla işçi çalıştıran özel firmaların maaş ödemelerinin bankalar aracılığı ile yapılmasının zorunlu hale getirilmesi, maaş ödemeleri pazarını daha da büyütüştür. Kamu kurumlarının maaş ödeme hizmeti için yapılan hukuki düzenlemeler ise, her bir harcama birimindeki çalışanların maaşlarının tek bir banka aracılığıyla ödenmesi² ve kamu kurumlarının bankalardan maaş ödeme hizmeti almaları için komisyon oluşturulması ve ihaleye çıkılması yükümlülüğü³ getirmektedir. Genelge öncesinde kurumların banka seçiminde yöneticilerin kararlarının etkili olduğu, genelgeden sonra ihalelerin zorunlu tutulması, çalışanların ödenen promosyonlardan pay almaya başlaması ve sendikaların da devreye girmesi ile birlikte rekabetin arttığı söylenebilir.

540 Kamu kurumları veya özel firmaların maaş ödemelerine aracılık yapmak isteyen bankalar, promosyon (bağış) ve/veya diğer ayrıcalıklar (ATM kurulumu, kredi kartı ve

kurumlara ve/veya kurum çalışanlarına sağlanacak aynı veya nakdi menfaatler bu düzenlemenin dışındadır."

² 6 sıra no'lu Aylık ve Ücret Ödemelerine İlişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği.

³ 2007/21 sayılı Başbakanlık Genelgesi.

11-13/243-78

hesap işletim ücretinden muafiyet, bireysel bankacılık ürünleri masrafında indirim gibi) teklif etmek suretiyle rekabet ederek kamu kurumlarının maaş ödemesi ihalelerine yahut özel firmaların⁴ görüşmelerine katılmaktadır. Kazandıkları ihaleler sonrasında kurum/firma ile “maaş protokolü” imzalanarak, protokol süresince kurum/firmaların⁵ personelinin maaş ve ikramiye gibi her tür ödemesi, protokol imzalanan bankada söz konusu personel için açılan hesaplar üzerinden yapılmaktadır.

550 Promosyon teklif eden bankalar, genellikle ilgili kuruma en yakın şubeleri ile ihalelere katılmaktadır. Ancak kurumlara verilecek promosyon tutarlarının belirlenmesinde şubelere yetki tanınmamakta, bankaların genel müdürlüklerindeki ilgili birimlerce yapılan fizibilite çalışmaları sonucunda teklifler hazırlanmaktadır. Tekliflerin oluşturulmasında, kuruma yapılacak aylık toplam maaş ödeme tutarı, bu tutarın kaç gün bankada bloke kalacağı, çalışan sayısı, protokolün süresi gibi temel kriterler dikkate alınmaktadır. Bunlara ek olarak, eğer varsa kurumun para transferi, kredi kartı yıllık aidatı ve hesap işletim ücreti gibi ücretlerin alınmaması ya da ATM kurulması gibi bankaya ekstra maliyet yükleyecek talepleri de değerlendirmeye alınmaktadır. Ayrıca bazı bankalarca kurumun içinde bulunduğu sektörün nitelikleri ve ekonomik durumu da incelenerek, sektörün genelinde görülebilen fırsat veya riskler hesaba dâhil edilmektedir. İşten çıkarmaların yaşanma ihtimalinin yüksek olduğu veya mevsimsel istihdamla işçi çalıştıran özel firmaların bankalar karşısında promosyon ve diğer bazı ayrıcalık taleplerindeki pazarlık güçleri, kamuya ve bu tür sorunların yaşanmadığı kurumsallaşmış özel firmalara kıyasla zayıf kalmaktadır.

570 Öte yandan banka üst yönetiminin oluşturduğu büyüme stratejileri de promosyonlu maaş ödemelerindeki yarışı etkilemektedir. Bireysel bankacılık segmentinde büyümenin hedeflendiği durumlarda, bankalar yeni müşteri kazanımı sağlamak ve bireysel bankacılık ürünlerinin tanıtım ve pazarlama ağını genişletmek için maaş ödemelerinde girişimci davranabilmekte ve yüksek promosyon oranları sunabilmektedir. Bankaların yaptıkları fizibilite çalışmalarında, teklif talep eden kuruma önceki dönemlerde maaş ödemesi yapılmışsa, o dönemde kurumdan sağlanan karlılık da promosyon hesaplamasında dikkate alınmaktadır.

I.2.3. İLGİLİ ÜRÜN PAZARI

Bankacılık sektörü, esas olarak tasarruf sahipleri ile yatırımcılar arasında fon transferi konusunda aracılık hizmetleri görmektedir. Bu çerçevede bankalar çeşitli düzenleyici kısıtlara tabi olarak fon bulma ve kredi verme faaliyetlerini sürdürmektedirler. Kredi faaliyetleri genel itibarıyla bireysel ve kurumsal krediler olarak iki ana başlıkta toplanmakta olup, bireysel krediler; tüketici, araç, mortgage kredileri gibi alt branşlardan oluşmaktadır. Kurumsal krediler ise ticari işletmelere sunulan yatırım vb. kredilerden meydana gelmektedir. Diğer taraftan bankalar, kredi faaliyetleri dışında çeşitli bankacılık ürünlerini de sunmaktadırlar. Bunlar arasında özellikle kredi kartları ön plana çıkmakta olup, bunu sırasıyla diğer yatırım ürünleri ve sigortacılık ürünleri izlemektedir.

Fon temin etmede bankalar açısından esas kaynak tasarruf sahiplerinin mevduat hesaplarındaki meblağ olmakla birlikte, faiz oranlarının uygunluğu durumunda bankalararası piyasa, merkez bankası, yurtdışı vb. kaynaklardan sağlanan krediler de değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, özellikle ülkemiz açısından kurumların maaş

⁴ Genellikle çok küçük firmalara promosyon ödemesi yapılmamaktadır.

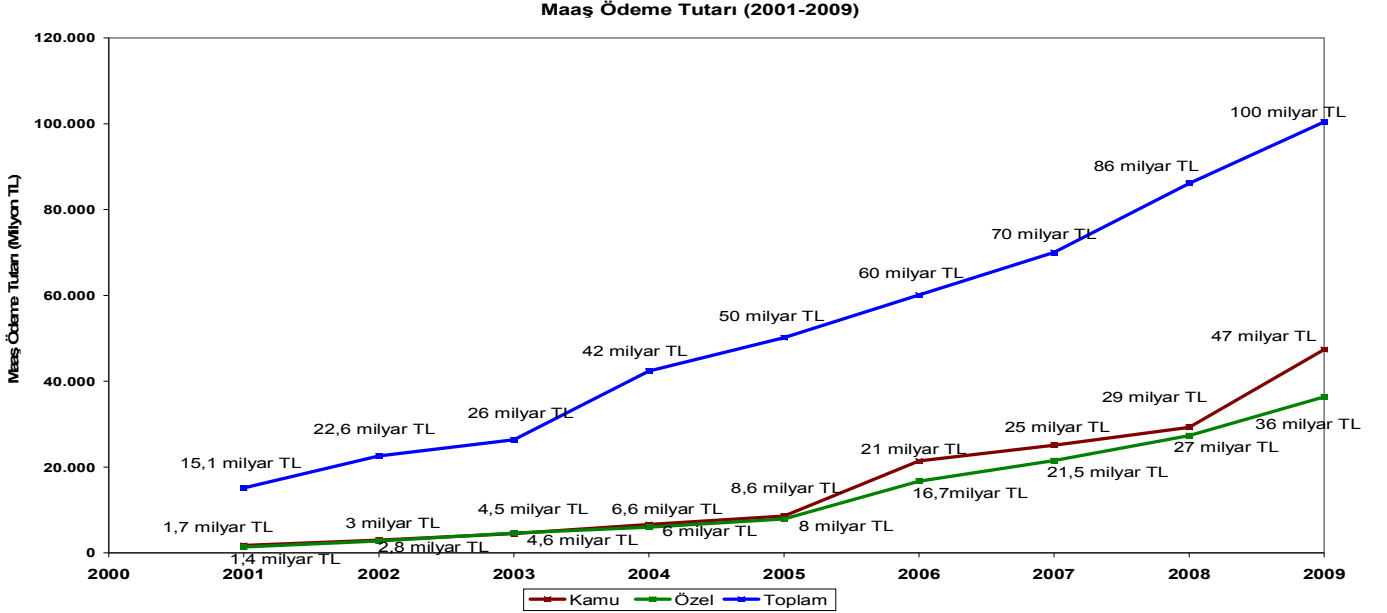
⁵ Değerlendirmenin devamında, bankalar aracılığıyla maaş ödemesi yapan kamu kurumlarından ve/veya özel firmalardan bahsetmek için “kurum” ifadesi kullanılacaktır.

11-13/243-78

ödemeleri de, yukarıda değinildiği üzere son yıllarda önemi azalsa da bir fon kaynağı olarak kullanılmaktadır.

- 590 Yüksek enflasyon ve faiz oranının cazip hale getirdiği maaş ödemelerine, faizlerin düşük seyrettiği sonraki yıllarda bankaların ilgisi azalmamış, aksine, özellikle 2006-2008 yılları arasında, aşağıdaki grafiklerde de görüldüğü üzere, maaş ve promosyon ödemelerine gösterilen bu ilgi belirgin bir şekilde artmıştır:

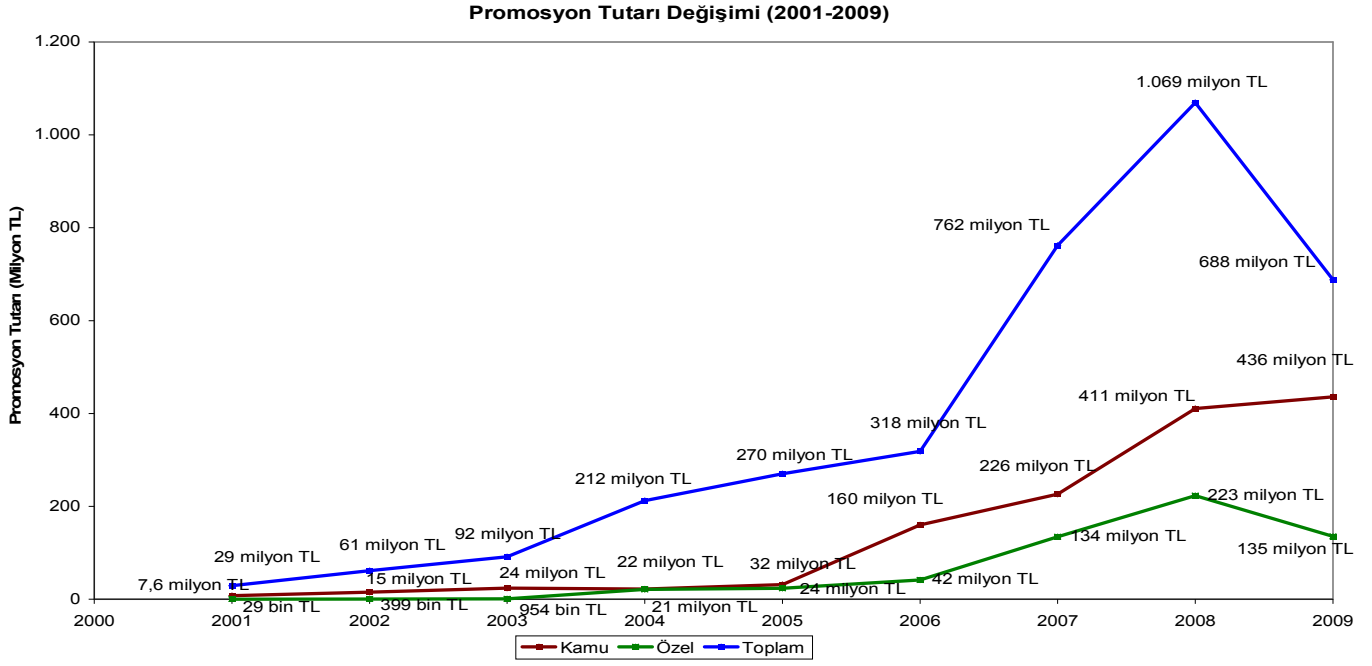
Grafik 1: Yıllar İtibariyle Yıllık Maaş Ödeme Tutarları⁶

⁶ Grafikler, soruşturma döneminde maaş ödemesi yapan tüm bankalardan istenen verilere dayanılarak hazırlanmıştır. Ancak, bankaların sistemlerinden bazı yıllara ve kalemlere ait verilere ulaşılamadığından ve bazı bankalar kamu-özel maaş ödemesi ayrımı yapamadığından, grafiklerdeki veriler ilgili yıllardaki maaş ödeme tutarlarını tam olarak yansıtmamaktadır. Bu nedenle kamu ve özel toplamı, toplam maaş ödeme tutarından düşük çıkmaktadır.

11-13/243-78

Grifik 2: Yıllar İtibariyle Ödenen Promosyon Tutarları⁷

600 Zira bankalar bu yolla önemli bir müşteri portföyüne ulaşma imkânı yakalamaktadır. Bir kurumla anlaşılan banka öncelikle tüm kurum çalışanlarına maaş hesapları ile bağlantılı bir banka kartı vermekte, ardından diğer ürünlerin pazarlamasını yapmaktadır. Bu kapsamda kredi kartı, tüketici/araç/konut kredisi gibi bireysel bankacılık ürünleri kurumlarda çalışan personele sunulmaktadır.

Yukarıda yer verilenler çerçevesinde bankaların maaş ödemelerine talebinde iki husus ön plana çıkmaktadır:

- Maaş tutarlarının bankada 1-2 gün beklemesinden elde edilen gelir⁸,
- Anlaşma yapılan kurumlarda çalışan personele sunulan bireysel bankacılık ürünleri.

610 Bilindiği üzere kurumların maaş ödeme hizmetlerinin bankalardan alınması, yukarıda yer verilen ilgili mevzuat⁹ uyarınca bir zorunluluk olup, bankacılık yapma yetkisine sahip olmayan başka bir teşebbüsle benzer bir anlaşma yapılması mümkün değildir. Öte yandan, 2007/21 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca kamu kurumları, maaş ödeme hizmetlerini düzenleyecekleri bir ihale ile 2 yıldan 5 yıla kadar bir süre için en uygun teklifi veren bankadan almaktadırlar. İhaleye giren bankalar yukarıda yer verilen iki kalemden elde edecekleri gelirleri ve katlanacakları maliyetleri hesaplayarak kurumlara tekliflerini iletmektedir. Her bankanın ilgili kurumdan elde etmeyi beklediği gelir farklı olacağından, bankaların kurumlara verecekleri promosyonlar da farklılaşabilecektir. Genellikle düzenlenen ihalede en yüksek

⁷ Grafikler, soruşturma döneminde maaş ödemesi yapan tüm bankalardan istenen verilere dayanılarak hazırlanmıştır. Ancak, bankaların sistemlerinden bazı yıllara ve kalemlere ait verilere ulaşılamadığından, grafiklerdeki verilerin ilgili yıllarda ödenen promosyon tutarlarını tam olarak yansıttığı söylenemez. Bu nedenle kamu ve özel toplamı, toplam maaş ödeme tutarından düşük çıkmaktadır.

⁸ Bankalarca, bekleme gelirinin promosyon teklifini belirlemek için yapılan karlılık hesabında en fazla %5 oranında etkisinin olabileceği ifade edilmiştir.

⁹ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yayımladığı 1.1.2009 tarihinde yürürlüğe giren Yönetmelik ile Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün 20.2.2004 tarihinde yayımlanan 6 Sıra No'lu Tebliği.

11-13/243-78

620 promosyon teklifini sunan banka ihaleyi kazanmaktadır¹⁰. Bu bağlamda ihalenin fiyatı bankalar tarafından kurumlara teklif edilen promosyon tutarı olmaktadır.

630 Yapılan ihaleyi kazanan banka ihale süresince kurumun maaşlarını ödeme hakkına sahip olmakta ve daha önce de değinildiği üzere, hem bankaya yatan paranın belli bir süre bekletilmesinden, hem de personele satılan bireysel bankacılık ürünlerinden gelir elde etmektedir. Burada belirtmek gerekir ki, bankalar kurumun maaş ödemelerinde münhasırlık elde etmekle birlikte, personele sunulan bireysel bankacılık ürünleri bakımından böyle bir münhasırlık bulunmamaktadır. Dileyen personel istediği bankadan hizmet satın almaya devam edebilmektedir. Ancak, gerek personelin maaşını aldığı bankadan diğer hizmetleri de almak istemesine neden olabilecek tüketici alışkanlıkları, gerek bankalar tarafından sunulan ayrıcalıklar (maaş müşterilerine sunulan indirimli kredi, ücretsiz kredi kartı gibi avantajlar buna örnek gösterilebilir), gerekse de diğer bankalara geçişte yaşanabilecek işlem maliyetleri nedeniyle maaş müşterilerinin bireysel bankacılık ürünlerindeki payı, aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere, önemli oranlara ulaşabilmektedir.

Tablo 8: 2009 Yılında Bankaların Maaş Müşterilerinden ve Bireysel Bankacılık Ürünlerinden Elde Ettikleri Cironun Payı

BANKA	Bireysel Bankacılık Geliri / Toplam Gelir (%)	Maaş Müşterisi Geliri / Bireysel Bankacılık Geliri (%)
Garanti Bankası
Akbank
Finansbank
İş Bankası
Denizbank
YKB
Vakıfbank

Kaynak: Bankalardan gönderilen veriler

640 Tablo'da yer alan verilerden hareketle, her ne kadar personelin maaş protokolü yapılan bankadan hizmet almaya zorlanmadığı ifade edilebilirse de, yukarıda değinilen gerekçelerle, personelin protokol yapılan banka açısından önemli bir müşteri kitlesi haline geldiği görülmektedir. Esasen bu husus bankaların maaş ödemeleri için yüksek miktarlarda promosyon ödeme ve diğer maliyetlere katlanma isteğinin de gerekçesini oluşturmaktadır. Zira bankalar, alternatif kanallardan (reklam vs.) ulaşabileceği ve ürünlerinin pazarlamasını yapabileceği bir müşteri kitlesi için önemli sayılabilecek miktarda promosyon ödemesine ve çeşitli yatırım maliyetlerine (ATM kurulumu, kart basımı vb.) katlanmaktadır. Aksi bir durumun varlığı halinde, yani maaş ödeme hizmeti sunmanın bireysel bankacılık ürünlerinin satışına önemli bir katkısı olmaması durumunda, bankalar açısından ihaleye girip promosyon ödemenin ve diğer avantajları sunmanın ekonomik bir gerekçesi kalmamaktadır.

650 Dolayısıyla, söz konusu maaş ödeme hizmetleri, bireysel bankacılık ürünlerinin satışında önemli bir yere sahiptir.

“İlgili Pazarın Belirlenmesine İlişkin Kılavuz”da, ilgili pazarın tanımlanmasında talep ve arz ikamesinin ilgili pazar tanımının temel ilkeleri olduğu belirtilmiştir. Talep ikamesinin değerlendirilmesi, tüketici gözünde ilgili ürünün yerine geçer kabul edilen

¹⁰ Promosyon ödemesi yanı sıra, bankalar kurum çalışanlarına çeşitli ayrıcalıklar sunabilmektedir. Bunlar banka ve yapılan protokol bazında değişmekle birlikte; hesap işletim ücreti ve kredi kartı ücreti almama, internet vb. alternatif dağıtım kanallarından yapılan işlemlerden ücret almama, indirimli kredi gibi unsurları içermektedir.

11-13/243-78

başka ürünlerin belirlenmesini gerektirmektedir. Bahse konu inceleme açısından değinilmesi gereken ilk husus, tüketici grubunun belirlenmesidir. Maaş ödeme hizmetlerini talep eden ve buna ilişkin ihaleleri düzenleyenler, kurumlar ve özel firmalar olduğundan birincil tüketici grubunun kurumlar/firmalar olduğu ifade edilebilir. Diğer taraftan kurumların ihale yapmasındaki amaç ise, hem kendi ve personeli hesabına promosyon yoluyla fayda temin etmek¹¹, hem de personeli adına bankacılık hizmetlerinin uygun koşullarda sunulmasını sağlamaktır. İhalelere katılan bankalar açısından da ihaleye girip promosyon ve ayrıcalık teklif etmenin esas nedeni, kurumlar değil bireysel bankacılık ürünleri satmak için çalışanlara ulaşmaktır. Kurum çalışanları maaşlarını protokol imzalanan bankadan alırken, diğer bankacılık hizmetleri bakımından da bahse konu bankanın doğal müşterileri haline gelmektedir. Dolayısıyla kurumlarda çalışan personel de ikincil tüketici grubunu oluşturmaktadır. Her iki müşteri grubu açısından bankaların sunacağı temel hizmet, maaşların belirlenen tarihlerde belirtilen hesaplara yatırılması olmakla birlikte, kurumlar tarafından talep edilen hizmetler, yukarıda belirtildiği üzere, bireysel bankacılık ürünlerini de kapsayan çok daha geniş bir alana yayılabilmektedir. Bu çerçevede talep edilen hizmetler bakımından birincil ve ikincil tüketici gruplarının beklentilerinin aynı olduğu ve bir ayırım yapılmasına gerek olmadığı ifade edilebilir.

Bankalar açısından da sunulan hizmetlerin genel yapısı incelendiğinde, bireysel bankacılık ürünlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Bir kurum ile anlaşılan banka öncelikle her bir çalışan için vadesiz mevduat hesabı açıp bu hesapla bağlantılı bir banka kartı düzenlemekte, ardından diğer bireysel bankacılık ürünleri olan kredi kartı, vadeli mevduat hesabı, tüketici, konut, araç kredisi gibi kredileri sunabilmektedir. Bu bakımdan bankaların maaş ödeme hizmetlerini sunmasındaki temel gerekçe, bireysel bankacılık ürünlerinin satışından beklenen gelir olmaktadır. Bu durumda bankaların teklif ettiği promosyonlar ise, anılan hizmetlerin kendisinden temin edilmesinin karşılığı olarak verilen fiyat işlevi görmektedir.

Diğer taraftan, bankacılık hizmeti veren tüm teşebbüslerin söz konusu maaş ödeme hizmetlerini verebilmelerinin mümkün olup olmadığı da incelenmelidir. Bir bankanın maaş ödeme hizmeti verebilmesi için öncelikle bireysel bankacılık alanında faal olması gerekmektedir. Bu çerçevede, ancak, bireysel mevduat toplama yetkisini haiz, yurdun çeşitli bölgelerinde şube ve ATM ağı bulunan bankalar ilgili hizmetleri verebilecektir. Zira kurumlar/personel açısından önemli olan husus, hesaba yatan maaşın istenilen yerde/zamanda kullanılabilmesi olduğu gibi, bankalar açısından da maaş ödemesi yapılan personelin şubelere veya internet gibi platformlara yönlendirilerek diğer bireysel bankacılık ürünlerinin satılması önem taşımaktadır. Bu bakımdan bireysel bankacılık alanında faaliyet göstermeyen bir bankanın promosyon teklif ederek maaş ödeme hizmetleri vermesi ekonomik açıdan rasyonel olmamakta, kurumlar da bireysel bankacılık hizmeti vermeyen bankalardan bahse konu hizmetleri almak istememektedir. Öte yandan, hâlihazırda bireysel bankacılık hizmeti vermeyen bir bankanın bu alana yönelmesi, oldukça maliyetli olup (şubeleşme, personel alımı ve teknoloji yatırımı gibi maliyetler nedeniyle), kısa süre zarfında da bireysel bankacılık alanında faaliyet gösterebilmesi mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla yalnızca bireysel bankacılık hizmeti verebilen bankaların ilgili ürün pazarı kapsamına dâhil olabileceği anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen bilgi ve değerlendirmeler doğrultusunda, bireysel bankacılık hizmetleri ilgili ürün pazarı olarak belirlenebilecektir. Zira tüketicilerin

¹¹ 10.8.2010 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 2010/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca, bu tarihten sonra düzenlenecek ihalelerde alınan promosyonun tamamı personele dağıtılacaktır. Dolayısıyla bu tarihten sonra kurumlara bir menfaat temini mümkün olmayacaktır.

11-13/243-78

(kurum/personel) talebi, salt maaş ödeme hizmetinin alımına değil, daha geniş ölçekte promosyona ve bireysel bankacılık ürünlerinde sağlanan ayrıcalıklara ilişkindir. Bankaların da bahse konu hizmetleri sunmadaki esas amaçlarının, daha önce de değinildiği üzere, bireysel bankacılık ürünlerini satmak olduğu görülmektedir. Özellikle son dönemde faizlerin düşmesine rağmen, hala yüksek oranlarda promosyon teklif edilmesinin bu hususu doğruladığı söylenebilir. Bu bağlamda maaş ödeme hizmetlerine yönelik rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın etkilediği alan, çok büyük bir oranda bireysel bankacılık ürünlerinden oluşmaktadır. Bununla birlikte, ilgili pazarın yalnızca maaş ödeme hizmetleri şeklinde veya daha geniş bir çerçevede bireysel bankacılık hizmetleri şeklinde belirlenmesi, yapılacak olan değerlendirmede bir değişiklik yaratmayacaktır.

I.2.4. İLGİLİ COĞRAFİ PAZAR

Bankacılık alanında sunulan hizmetlerin tüm ülke çapında verilebiliyor olması nedeniyle ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

I.3. YAPILAN TESPİTLER VE DELİLLER

I.3.1. SORUŞTURMAYA TARAF TEŞEBBÜSLERDE YAPILAN YERİNDE İNCELEMELERDE BULUNAN BELGELER

I.3.1.1. 2001 YILINA AİT BELGELER

1. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 1.5.2001 tarihinde Akbank, Pamukbank, İş Bankası ve Garanti Bankası'na gönderilen e-postada; 26.4.2001 tarihinde YKB Plaza'da yapılan ve YKB, Akbank, Pamukbank ve İş Bankası yetkililerinin katılımıyla¹² gerçekleştirilen "Maaş Ödemeleri" konulu toplantıda görüşülen hususlara ilişkin hazırlanmış bilgi notu bulunmaktadır. E-postada ayrıca, toplantıya katılan taraflarca bir sonraki toplantının Akbank'ın daveti üzerine 24.5.2001 tarihinde Akbank-Sabancı Center'da yapılmasına karar verildiği ifade edilmiştir.

Bilgi notunun giriş bölümünde toplantının amacının "maaş ödemelerine aracılık hizmeti nedeniyle kurumlara yapılan bağışların stabilizasyonu" olduğu belirtilmiştir. Söz konusu toplantıya ait bilgi notunun içeriği aşağıdaki gibidir:

- 730 *"Toplantıda taraflar tarafından tam bir mutabakat sağlanan konular:*
- Kurum ile banka arasında imzalanmış bulunan protokolün yürürlük süresi içinde*
- 1. Kurum ile banka arasında imzalanmış protokolün yürürlük süresi içinde, ilgili kuruma bir başka banka tarafından nakdi veya aynı bağış teklifi ve/veya kuruma veya personeline çeşitli tavizler içermekte olan herhangi bir teklif götürülmeyecektir.*
 - 2. Kurum ile banka arasında imzalanmış bulunan protokolün yürürlük süresi içinde, kuruma önceden yapılmış olan bir nakdi veya aynı bağış olmasa bile çalıştığı banka tarafından ara bağış yapılmayacak, kurumdan bu yönde gelen talepler çalışmakta olduğu banka tarafından uygun görülmeyecektir. Ancak kurum ile anlaşmaya bağlı olarak önceden belli bir takvime bağlanmış (aylık-yıllık vs.) nakdi veya aynı bağış ödemeleri bu kapsama*
- 740

¹² Söz konusu toplantının notları, YKB yetkilisi tarafından "bir sonraki toplantıda sizi de görmek isteriz" denilen Garanti Bankası yetkilisine görüş ve önerisi için gönderilmiştir.

girmeyecektir. Yine gerektiği takdirde ufak-tefek bazı taleplerin karşılanması bu kapsama girmeyecektir.

3. Kurum ile banka arasında imzalanmış bulunan protokolün yürürlük süresi içinde protokol, fesih yetkisi olan kurum tarafından fesih edilmesi halinde, teklif verme önceliği yine mevcut çalıştığı banka'nın olacaktır. Bu durumda diğer bankalar kurumun çalıştığı bankadan müsaade almadan anlaşma sağlamak amacıyla kuruma nakdi veya aynı bağış veya kuruma veya personeline çeşitli tavizler içeren herhangi bir teklif götürmeyecektir.

750

Diğer Mutabık Kalınan Konular

- Kurum ile anlaşma sağlayarak bağış ödemesi yapacak banka, kurum tarafından yapılabilecek olası protokol ihlallerine karşı bağış ödemesi için mümkün olduğunca cezai yaptırım içeren protokol, ek protokol veya taahhütnameyi kendi iç uygulamaları çerçevesinde kurumdan almaya gayret edecektir.
- Kurumsal-Ticari nitelikli özel şirketlere nakdi veya aynı bağış teklif edilmeyecek bu yönde gelen talepler karşılanmayacaktır.
- Kurumun bir çalıştığı banka dışında bir banka ile anlaşma sağlayarak protokol imzalaması halinde, kurum personeline açılmış/açılacak overdraft/kredili mevduat hesaplar için görüş alışverişi şeklinde yardımlaşma olabilecektir.
- Protokol süresi biten veya bitmek üzere olan kurumların açtığı ihalelere halen çalıştığı banka dışında teklif götürülmemesi konusunda Akbank dışında genel görüş birliği sağlanmış ancak Akbank'ın bu uygulamayı uygun görmemesi sebebiyle öncelikle çalıştığı banka'nın verdiği/vereceği teklif paralelinde olmak kaydıyla (ilgili bankayla teklif tutarlarında görüşüp mutabık kalınarak) benzer tekliflerin diğer bankalarca da verilebileceği, sonradan rakam artışına gidilemeyeceği, aynı çalışma süreleri için bankaların hep birlikte mutabık kalacakları limitlerin belirlenerek teklif verilmesi hususlarında görüş birliği sağlanmıştır.
- Protokolü otomatik olarak temdit eden kurumlar ile ve protokolü olmadan çalışılmakta olan kurumlar için protokolün yenilenmesi veya yeni protokol yapılması durumunda kalındığında bağış verilmemesi konusunda ihtiyatlı davranılması konusu görüşülerek oy çokluğuyla mutabık kalınmasına karşın bu konuda Akbank'ın görüşü olumsuz olmuştur. Akbank bu durumda üst maddede belirtilen prosedüre uyabileceği görüşünü vermiştir.”

760

770

Yukarıda bahsi geçen e-posta, 2.5.2001 ve 16.5.2001 tarihlerinde İş Bankası'nın kendi iç yazışmaları ile bazı İş Bankası çalışanlarına iletilmiştir.

780

2. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 8.10.2001 tarihinde Akbank, İş Bankası, Pamukbank, Garanti Bankası, Koçbank, Vakıfbank ve Demirbank'a gönderilen e-postada; 13.9.2001 tarihinde Vakıfbank Genel Müdürlüğü İstanbul Temsilciliği'nde gerçekleştirilen “Maaş Ödemeleri” konulu toplantıda görüşülen hususlara ilişkin hazırlanmış bilgi notu bulunmaktadır.

Bilgi notunun giriş bölümünde toplantının amacının “maaş ödemelerine aracılık hizmeti nedeniyle kurumlara yapılan bağışların stabilizasyonu” olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, taraflarca bir sonraki toplantının Pamukbank'ın daveti üzerine 11.10.2001

11-13/243-78

tarihinde Pamukbank Genel Müdürlüğü'nde yapılmasına karar verildiği ifade edilmiştir. Söz konusu toplantı bilgi notunun içeriği aşağıdaki gibidir:

790 *“Toplantıda taraflar arasında mutabakat sağlanan konular:*
Daha önce yapılan üç toplantıda mutabık kalınan konuların işleyişi üzerinde durularak; önceki toplantılarda mutabık kalınan;

“Kurum ile banka arasında imzalanmış bulunan protokolün yürürlük süresi içinde, ilgili kuruma bir başka banka tarafından nakdi veya ayni bağış teklifi ve/veya kuruma veya personeline çeşitli tavizler içermekte olan herhangi bir teklif götürülmeyecektir.” hususu üzerinde yeniden mutabakat sağlanmıştır. Protokol yürürlük süresi içinde, çalıştığı banka tarafından önceden yapılmış herhangi bir bağış bulunmasa bile bu uygulama geçerli olacaktır.

800 *2. Kurum ile banka arasında imzalanmış bulunan protokolün yürürlük süresi içinde protokol, kurum tarafından fesih edilse dahi, diğer bankalar kurumun çalıştığı bankadan müsaade almadan anlaşma sağlamak amacıyla kuruma nakdi veya ayni bağış veya kuruma veya personeline çeşitli tavizler içeren herhangi bir teklif götürmeyeceklerdir.*

Ayrıca;

Bazı bankaların müşterilerinden aldığı, Hesap İşletim Ücreti, Online Hizmet Komisyonu vs. başlığı altındaki ücretlerin müşterilerden tüm bankalarca alınması bu konularda tavizin verilmemesi önerilmiş, bu hususta tüm bankaların kati görüş oluşturması hususu paylaşılmıştır.

810 *T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün yayınladığı tebliği ile, okullara, sözleşme yaparken, İl veya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün bilgisi dahilinde işlem yapmaları, sözleşme metninin titizlikle incelenmesi Bakanlık aleyhinde maddelerin düzeltilmesi, protokole karşılıklı fesih yetkisinin konması ve yapılan protokollerdeki kurallara uyulmasını bildirdiği, bu tebliğin bankalar açısından hem olumlu hem karşılıklı fesih yetkisi alınması istendiğinden bankalar açısından olumsuz bir durum yarattığı üzerinde durulmuştur.*

820 *Toplantıda sizlerle mutabık kalmış olduğumuz üzere pamukbank ta gerçekleştireceğimiz toplantı öncesi sizlerden YAZILI olarak 1. ve 2. maddeye MUTABAKATINIZI, (mutabık değilseniz mümkünse nedenleri ile), ve Hesap İşletim Ücreti uygulaması ile öneri ve görüşlerinizi tüm katılımcılarla bu ortamda paylaşmanızı rica ederiz.*

Saygılarımla”

Yukarıda bahsi geçen 13.9.2009 tarihinde Vakıfbank Genel Müdürlüğü İstanbul Temsilciliği'nde gerçekleştirilen “Maaş Ödemeleri” konulu toplantıda görüşülen hususlara ilişkin hazırlanmış bilgi notu eklenen e-posta, 30.11.2001 tarihinde İş Bankası tarafından Akbank'a iletilmiştir.

830 **3.** Yukarıda bahsi geçen e-posta, 8.10.2001 tarihinde İş Bankası'nın kendi iç yazışmalarına konu olmuştur. Aynı e-postanın devamında yer alan ve 11.10.2001 tarihinde İş Bankası çalışanlarının iç yazışması niteliğinde olan “centilmenlik anlaşmasında gündeme gelen hususlara ilişkin Bankamızın görüşleri” konulu e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır.

“13.9.2001 tarihinde Vakıfbank İstanbul Temsilciliğinde yapılan toplantıda gündeme gelen konulara ilişkin olarak 8.10.2001 tarihli elektronik postanızda belirtilen hususlarda Bankamızın görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

1- Madde 1 ve 2 konusunda görüşlerimiz olumlu yöndedir.

2- Bankamızca maaş anlaşması kapsamındaki personelden yıllık işlem masrafı vb herhangi bir ücret tahsilâtı yapılmamaktadır. Bu uygulamayı getirmekteki amacımız, müşterilerimizin memnuniyetinin sağlanmasıdır. Maaş ödemelerinde asıl gelir çalışanlardan sağlanmakta olup bağış vb. ödemeler ise kuruma yapıldığından (bağış tutarları kimi zaman çalışanların yararlanacağı alanlarda kullanılmayabilmektedir.) bu uygulamayla ücretli kesimin de desteklenmesi politikası güdülmektedir. Bu nedenle çalışanlardan tüm bankalarca ücret alınmasına ilişkin önerinin Bankamız açısından uygun olmayacağı düşünülmektedir.

3- Milli Eğitim Bakanlığı birimlerince maaş protokolleri konusunda getirilen düzenlemeye ilişkin olarak Bankalar arasında bu yöndeki işbirliğinin geliştirilmesi gerektiği, bu yolla sözleşmelerin süresinden önce fesh edilmesinin büyük ölçüde önlenebileceği, böylece düzenlemeyle ortaya çıkan olumsuzluğun giderilebileceği düşünülmektedir.”

Çorum İl Sağlık Müdürlüğü

850 4. İş Bankası'nda bulunan ve Pamukbank tarafından 29.5.2001 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Çorum İl Sağlık Müdürlüğü ile maaş protokollerinin 4.2.2003 tarihine kadar devam ettiği, söz konusu kuruma verilmiş olan bağış teklifinin geri çekilmesi istenmiştir. İş Bankası aynı tarihte cevapladığı e-postada adı geçen kuruma yapılmış bir tekliflerinin olmadığını ifade etmiştir.

Şişli Çevresindeki Okullar

860 5. İş Bankası'nda bulunan ve Pamukbank tarafından 30.5.2001 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada Pamukbank'ın Şişli bölgesinde bulunan Şişli Fuzuli Anadolu Lisesi, Namık Kemal İlköğretim Okulu, İzzetpaşa İlköğretim Okulu, Çağlayan Lisesi, Hacı Ethem İlköğretim Okulu, Osman Tevfik Yalman İlköğretim Okulu ve Şişli Lisesi ile 5-6 yıldır devam eden ilişkisinin olduğu, makul tutarlarda bağış yaparak çalışmaya devam edilmek istendiği belirtilmekte ve bahsi geçen kurumlara yönelik yapılan bir değerlendirmelerinin olup olmadığı, varsa meblağları sorulmaktadır.

870 Söz konusu e-postaya İş Bankası tarafından aynı tarihte gönderilen cevapta, şubelerinin bu okullara yönelik değerlendirmelerinin olup olmadığının araştırılacağı, bunun yanında İş Bankası ile Kuşadası Milli Eğitim Müdürlüğü arasında maaş anlaşmasının gündemde olduğu ifade edildikten sonra, Pamukbank'ın Kuşadası'ndaki anlaşmalı olduğu okulların sözleşmeleri bitiş tarihi ile ilgili bilgi istenmiş, yapılacak tekliflerde bu okulların teklif dışında bırakılacağı belirtilmiştir. Bu e-posta Pamukbank tarafından 31.5.2001 tarihinde cevaplandırılarak, Pamukbank'ın Kuşadası'nda çalışmakta olduğu okulların listesi verilmiş ve Antalya Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü ile ilgili protokol bilgileri sorulmaktadır.

Gazi Osman Paşa İlköğretim Okulu (Dörtyol/Adana)

6. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 1.6.2001 tarihinde Vakıfbank, İş Bankası ve Akbank'a gönderilen e-postada, Adana Dörtyol'da bulunan Gazi Osman

11-13/243-78

Paşa İlköğretim Okulu ile protokol sürelerinin devam ettiği belirtilmiş ve kuruma yapılan tekliflerin iptal edilmesi istenmektedir.

Türkiye Şeker Fabrikaları

880 **7.** İş Bankası'nda bulunan ve Pamukbank tarafından 6.6.2001 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada Türkiye Şeker Fabrikaları'nın bankadan bağış talebinde bulunduğu, ancak kurumun hâlihazırda İş Bankası ile maaş protokolünün otomatik olarak uzaması şeklinde çalıştığı bilgisinin edinildiği belirtildikten sonra, söz konusu kuruma dair yapılan değerlendirme ve protokol tarihine ilişkin bilgi talep edilmektedir.

Ali İhsan Hayırlıoğlu İlköğretim Okulu

8. İş Bankası'nda bulunan ve Pamukbank tarafından 11.6.2001 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, İş Bankası'nın Pamukbank ile protokolü devam eden Ali İhsan Hayırlıoğlu İlköğretim Okulu'na teklif verip vermediği sorulmuştur. Aynı gün gönderilen diğer bir e-postada ise, Çakmak İlköğretim Okulu ile de protokollerinin devam ettiği bilgisi verilmektedir.

Dr. Muhittin Ülger Acil Yardım ve Travmatoloji Hastanesi

890 **9.** İş Bankası'nda bulunan ve Pamukbank tarafından 13.6.2001 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Aralık 2003 tarihine kadar protokollerinin devam ettiği Dr. Muhittin Ülger Acil Yardım ve Travmatoloji Hastanesi'ne İş Bankası Balgat şubesi tarafından kurumun maaş anlaşması yapması durumunda kredi kartı yıllık üyelik aidatı ve hesap işletim ücretlerinin alınmayacağına dair yazılı teklif verildiği bilgisinin alındığı ifade edilmekte ve söz konusu kuruma verilen bu teklifin geri çekilmesi istenmektedir. İş Bankası tarafından 15.6.2001 tarihinde gönderilen cevapta ise, konunun hastane çalışanlarının Pamukbank'ın çeşitli adlar altında bankacılık işlemlerinden aldığı ücretlerden rahatsızlık duyması ve İş Bankası'nın böyle bir uygulamasının olmadığına başhekimine iletilmesi dolayısıyla, başhekimin 900 şubelerine yazılı olarak başvurması üzerine geliştiği, İş Bankası'nın bu başvuruya karşılık başhekimine konu hakkında yazılı olarak bilgi verdiği açıklanmaktadır.

SSK Çınarlı Dispanseri

10. İş Bankası'nda bulunan ve Pamukbank tarafından 11.10.2001 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada bankalarının SSK Çınarlı Dispanseri ile olan maaş protokollerinin bitimine 2 yıl olduğu, ancak kuruma İş Bankası şubeleri tarafından teklif verildiği tespitinin yapıldığı aktarılmakta ve bu tekliflerin geri çekilmesi talep edilmektedir. İş Bankası tarafından 15.10.2001 tarihinde gönderilen cevapta ise şube ismi belirtilirse, konu hakkında yardımcı olunabileceği ifade edilmektedir.

Konya Ertuğrul Gazi İlköğretim Okulu

910 **11.** İş Bankası'nda bulunan ve Pamukbank tarafından 12.10.2001 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Nisan 2002 tarihine kadar protokolleri devam eden Konya Ertuğrul Gazi İlköğretim Okulu'na teklif verildiğinin tespit edildiği belirtildikten sonra *"Pamukbank T.A.Ş. olarak centilmenlik anlaşması maddelerine olduğu gibi riayet ediyoruz. Aynı tutumun tarafınızdan devamına yönelik olarak yapmış olduğunuz protokolün iptali ve tarafımıza bilgi verilmesi hususunda gereğini rica ederiz"* ifadelerine yer verilerek, söz konusu teklifin geri çekilmesi talep edilmektedir. İş Bankası tarafından aynı tarihte gönderilen cevapta, söz konusu kurumla yapılan protokolün kurum yöneticilerinin sözleşmenin bittiğine dair bilgi vermeleri üzerine

11-13/243-78

920 yapıldığı ve 3 yıllık süre için promosyon verildiği ve bu meblağın iadesinin mümkün olmadığı ifade edilerek, çözüm hakkında karşı tarafın önerileri sorulmaktadır.

Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü Trabzon Bölge Müdürlüğü

12. İş Bankası'nda bulunan ve Pamukbank tarafından 12.10.2001 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada İş Bankası'nın Kasım 2002 tarihine kadar maaş protokollerinin olduğu Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü Trabzon Bölge Müdürlüğü ile anlaşma imzaladığı belirtilmekte; ancak kendilerinin aralarındaki centilmenlik anlaşması gereği İş Bankası kurumlarına protokol süresi dâhilinde teklif vermediği vurgulandıktan sonra, kurumla yapmış oldukları protokolün iptal edilmesi istenmektedir.

Antalya İl Tarım Müdürlüğü

930 13. İş Bankası'nda bulunan ve Pamukbank tarafından 24.10.2001 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada Pamukbank ile Antalya İl Tarım Müdürlüğü arasında 24.2.2004'e kadar devam eden bir maaş protokolünün olduğu, ancak İş Bankası merkez şubesi tarafından kuruma teklif verildiği bilgisi verilmekte ve devamında "*centilmenlik anlaşması çerçevesinde kuruma teklif verilmemesi konusunda bilgi ve yardımlarınızı rica ederim.*" denilmektedir. İş Bankası tarafından aynı tarihte gönderilen e-postada ise, adı geçen kuruma verilmiş herhangi bir teklifin olmadığı ifade edilmektedir.

600 yataklı Askeri Mevki Hastanesi

940 14. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 23.10.2001 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, 600 yataklı Askeri Mevki Hastanesi ile Şubat 2002'ye kadar protokollerinin devam ettiği belirtildikten sonra, İş Bankası tarafından Kuruma teklif verildiği bilgisi sunulmaktadır.

SSK Konya Doğumevi ve Çocuk Hastanesi

950 15. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 31.10.2001 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, SSK Konya Doğumevi ve Çocuk Hastanesi ile Temmuz 2003'e kadar protokollerinin devam ettiği belirtilirken söz konusu kuruma teklif verilmemesi, eğer varsa bu teklifin geri çekilmesi talep edilmektedir. İş Bankası tarafından aynı tarihte verilen cevapta, İş Bankası şubesi ile Kurum arasında bir görüşme yapıldığı kabul edilmiş, ancak gönderilen e-posta üzerine sözleşme bitinceye kadar teklif verilmeyeceği belirtilmiştir.

Turgutlu Mehmet Gürel İlköğretim Okulu

960 16. İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından 31.10.2001 tarihinde YKB'ye gönderilen e-postada, Kasım 2002 tarihine kadar protokolleri devam eden Turgutlu Mehmet Gürel İlköğretim Okulu ile YKB şubesinin anlaşmak üzere olduğu belirtilmekte ve konu hakkında bilgi istenmektedir. 9.11.2001 tarihinde YKB tarafından gönderilen cevabi e-postada "*Kurum ile sözleşmeniz olduğunu belirtmeniz üzerine (kurum yetkilisi sözleşmenin bittiğini bankalardan teklif aldığını belirttiği için kuruma teklif verilmiştir.) teklifimizi geri çekip imzalanan protokol vs tüm evraklar iptal edilmiştir.*" denilmekte ve aynı zamanda 19 Mayıs İlköğretim Okulu ve Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu'na teklif verilmediği belirtilmektedir.

17. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 31.12.2001 tarihinde Akbank, Vakıfbank ve İş Bankası'na gönderilen e-postada, Bakırköy Devlet Hastanesi ile 30.11.2002 tarihine kadar protokollerinin devam ettiği aktarılmakta, söz konusu kuruma teklif verilmemesi, eğer varsa bu tekliflerin geri çekilmesi talep edilmektedir. İş Bankası tarafından aynı tarihte gönderilen cevap yazısında ise, söz konusu kuruma yapılmış bir teklifin bulunmadığı belirtilmiştir.

I.3.1.2. 2002 YILINA AİT BELGELER

970 18. YKB'de yapılan yerinde incelemede alınan "Kamu Kurumlarının Tele Bordro Bağış Taleplerinde Koordinatör Bağış Yetkisi" konulu, 2002 yılına ait olduğu anlaşılan yazıda, aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

" ...

980 *Akbank, Pamukbank, İş Bankası, Vakıfbank, Garanti Bankası, Koçbank ile Bankamız arasındaki centilmenlik anlaşması gereğince anlaşma kapsamındaki bankalar ile devam eden protokolü olan kurumlara protokol süresi içinde, kurum tarafından feshedilse dahi teklif verilmeyecektir. Ancak protokolü olmayan, protokol süresi bitmiş (temdit etmemiş olması gerekir) veya bitimine en fazla 2-3 ay kala teklif verilebilecektir. Protokol bitimine 2-3 ay kala verilen teklifler dahi kurumla ilgili diğer banka arasındaki mevcut protokolün bitim tarihinden itibaren geçerli olmalıdır.*

Centilmenlik Anlaşmasına aykırı olarak teklif verilmesi ve bağış ödenmesi durumunda ilgili bankanın itirazı halinde kurumla çalışmamızı bırakmak zorunda kalacağımızdan yapılan bağış şube zararına kaydedilecektir. Pamukbank'ın müşterileri için özel durumlar hariç (Yönetimimizin mutabık kalacağı) teklif verilmeyecektir."

Gebze Cezaevi Müdürlüğü

990 19. İş Bankası'nda bulunan ve Vakıfbank tarafından 4.1.2002 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, 3 yıllık maaş protokollerinin olduğu Gebze Cezaevi Müdürlüğü'ne teklif verildiği bilgisinin edinildiği, konuyla ilgili bilgi rica edildiği ifade edilirken; İş Bankası tarafından 10.1.2002 tarihinde gönderilen cevapta ise, Gebze savcısının Vakıfbank ile olan anlaşmalarının sona erdiğini ve Vakıfbank şubesinin de sözleşme yenilemek için kuruma teklif götürdüğünü belirttiği aktarılmakta ve maaş anlaşmasının bitiş tarihine ilişkin daha detaylı bilgi talep edilmektedir.

Antalya İl Sağlık Müdürlüğü

1000 20. İş Bankası'nda bulunan ve Vakıfbank tarafından 1.5.2002 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Antalya İl Sağlık Müdürlüğü'ne verdikleri tekliflerin, Vakıfbank'ın Kumluca, Gazipaşa ve Manavgat Sağlık Ocakları ile halen devam eden protokolleri nedeniyle centilmenlik anlaşması çerçevesinde geri çekilmesi talep edilmekte; buna istinaden İş Bankası tarafından aynı tarihte gönderilen e-postada ise "Centilmenlik anlaşmasının, bankalarımız arasında karşılıklı olarak uygulanması halinde sonuç alınabilecek bir konu olduğu düşüncesindeyiz. Geçmişte yaşanan örnekler, maalesef Bankamız aleyhine olmak üzere tek taraflı bir nitelik arz etmiştir. Uygulamanın aynı şekilde devamı mümkün bulunmamaktadır. Antalya İl Sağlık Müdürlüğünü de içermek üzere bu anlaşmanın sürdürülebilmesi ancak belirtilen şartın yerine getirilmesiyle sağlanabilirdi." denilmektedir.

Bursa SSK Hastanesi

1010 **21.** İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 2.5.2002 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Bursa SSK Hastanesi'nin İş Bankası ile Ağustos 2003'e kadar geçerli olan maaş protokolünde bulunan ve 3 ay önceden feshi ihbar vermek kaydıyla anlaşmanın sonlandırılabilmesi maddesi gereği, Temmuz 2002'de anlaşmayı feshettiğini açıklamasına yer verilmekte; kurumun böyle bir fesih yetkisine sahip olup olmadığı, anlaşmanın feshedildiği tarihten sonra YKB olarak teklif verip veremeyecekleri sorulmaktadır. İş Bankası tarafından aynı tarihte gönderilen e-postada ise, anlaşmanın fesih ve tazminat maddesi içerdiği doğrulanmakta, ancak "*Bankalarımız arasında uygulanan centilmenlik kuralları doğrultusunda bugüne kadar yaşanan örneklerde karşılıklı olarak sözleşmenin fesih maddesi içerip içermediği gibi bir hususla hiç ilgilenilmedi.*" denilmekte ve söz konusu kuruma teklif verilmemesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Maltepe Anadolu Meslek Lisesi

1020 **22.** İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 2.5.2002 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Maltepe Anadolu Meslek Lisesi ile Kasım 2003'e kadar protokollerinin devam ettiği aktarılmakta ve söz konusu kuruma teklif verilmemesi, eğer varsa teklifin geri çekilmesi talep edilmektedir. İş Bankası tarafından aynı tarihte verilen cevapta kuruma verilen teklifin geri çekildiği belirtilmektedir.

I.3.1.3. 2003 YILINA AİT BELGELER

1030 **23.** YKB'de yapılan yerinde incelemede alınan "Kurum Anlaşmaları Yönetmeni" pozisyonu hakkında bilgiler veren 8.10.2003 tarihli yazıda, anılan pozisyonda bulunan kişinin ana sorumlulukları arasında "*Satış sürecinde karşılaşılan fırsat ve tehditlerin saha ve şubeler ile paylaşılması, saha ve şubelerden gelen bilgilerin ilgili yönetimler ile veya gerektiğinde özel centilmenlik anlaşması bulunan diğer bankalar ile paylaşılarak çözümlenmesi*" sıralanmaktadır.

Marmara Üniversitesi

1040 **24.** İş Bankası'nda bulunan ve Vakıfbank tarafından 27.6.2003 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Marmara Üniversitesi'nin e-postada adı belirtilen fakülte/bölümleri ile 2005 yılına kadar anlaşmaları olduğu belirtilmekte ve İş Bankası tarafından bu kurumlara verilen tekliflerin geri çekilmesi talep edilmektedir. Söz konusu e-postaya aynı tarihte İş Bankası tarafından gönderilen cevaba, tarafların daha önce de benzer bir durumla karşılaştıkları belirtilerek SSK Güngören Dispanseri konulu e-posta eklenmiştir. Ekteki e-postada, SSK Güngören Dispanseri'nin 2003 yılı Haziran ayı maaşlarının yarısının Vakıfbank, diğer yarısının İş Bankası tarafından ödendiği, buna ilişkin Vakıfbank'ın İş Bankası'ndan kurum ile aralarındaki anlaşma gereği İş Bankası'nın geri çekilerek durumun düzeltilmesini istediği, ancak İş Bankası'ndan gelen cevapta dispanser ile Nisan 2002'den itibaren 3 yıllık sözleşmelerinin olduğu bu nedenle iptal işleminin Vakıfbank'tan beklendiği ifade edilmiştir. Vakıfbank ise bu isteği, adı geçen kurumla ilişkilerinin sözleşmenin feshini takiben başladığı ve bunun kurumun kendi tercihi olduğu gerekçesiyle geri çevirmiştir.

Keşan İlçe Sağlık Grup Başkanlığı

1050 **25.** İş Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 15.7.2003 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Keşan İlçe Sağlık Grup Başkanlığı ile 2.7.2002 tarihinden

11-13/243-78

itibaren 4 yıl süreyle sözleşme yapıldığı; ancak kuruma sağlık ocaklarını da kapsayacak şekilde İş Bankası tarafından teklif gönderildiği bilgisinin alındığı belirtilerek; centilmenlik anlaşması gereği, söz konusu teklifte Akbank ile sözleşmesi devam eden ilçe grup başkanlığının kapsam dışında bırakılması talep edilmekte ve konu ile ilgili teyit istenmektedir. Bu e-postaya 16.7.2003 tarihinde İş Bankası tarafından gönderilen cevapta ise, Edirne İl Sağlık Müdürlüğü ile yapılan anlaşma kapsamında Keşan biriminin maaş ödemelerinin İş Bankası'na yönlendirildiği açıklaması yapılmaktadır.

ESKİ (Eskişehir Su Kanalizasyon İdaresi)

1060 **26.** İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 17.7.2003 tarihinde Akbank, Vakıfbank ve İş Bankası'na gönderilen e-postada, ESKİ-Eskişehir Su Kanalizasyon İdaresi'ne kurumla 13.6.2004 tarihine kadar devam eden protokolleri nedeniyle teklif verilmemesi istenmektedir.

Konya Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi

27. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 11.9.2003 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Konya Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi ile 3.6.2005 tarihine kadar devam eden maaş protokolleri gereği bu kuruma teklif verilmemesi rica edilmekte ve konu hakkında teyit istenmektedir. İş Bankası'nın aynı tarihte gönderdiği e-postada ise, kuruma teklifte bulunmayacakları ifade edilmektedir.

1070 SSK Isparta Sigorta İl Sağlık Müdürlüğü

28. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 22.10.2003 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, SSK Isparta Sigorta İl Sağlık Müdürlüğü ile YKB arasında 15.4.2005 tarihine kadar devam eden maaş protokollerinin olduğu; ancak İş Bankası'nın bu kuruma 3 yıl süreli protokol karşılığında bağış teklif ettiği bilgisini edindikleri belirtildikten sonra, eğer varsa bu teklifin geri çekilmesi ve konunun teyit edilmesi rica edilmektedir. Bu e-postaya 27.10.2003 tarihinde İş Bankası tarafından gönderilen cevapta ise yapılan teklifin geri çekildiği ifade edilmektedir.

Atatürk Edip Bayat İlköğretim Okulu

1080 **29.** İş Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 3.11.2003 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Atatürk Edip Bayat İlköğretim Okulu ile aralarında 15.7.2001 tarihinden itibaren 5 yıl süreli protokollerinin bulunduğu açıklanmakta, centilmenlik anlaşması gereği İş Bankası tarafından kuruma yapılan teklifin geri çekilmesi talep edilmektedir.

Adli Tıp Kurumu

30. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 3.11.2003 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Adli Tıp Kurumu ile aralarında 17.10.2005 tarihine kadar geçerli olan maaş protokolü gereği İş Bankası tarafından kuruma yapılan teklifin geri çekilmesi istenmekte, İş Bankası ise 4.11.2003 tarihli e-postada cevaben konunun araştırılacağını belirtmektedir.

1090 Ankara İl Özel İdaresi Başkanlığı

31. İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası içinde geçen 2.12.2003 tarihli iç yazışmada, YKB'ye gönderilmesi planlanan e-postaya yer verilmekte, söz konusu

11-13/243-78

metinde İş Bankası'nın Ankara İl Özel İdaresi ile devam eden maaş protokolüne rağmen YKB'nin kurum ile yeni bir protokol imzalanması amacıyla görüşmeler yaptığı bilgisinin edinildiği dile getirilmekte ve konu hakkında gerekli yardımın yapılması rica edilmektedir.

Karacabey Lisesi

1100 **32.** İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 5.12.2003 tarihinde Akbank, Vakıfbank ve İş Bankası'na gönderilen e-postada, bankalarının Karacabey Lisesi ile 10.7.2005 tarihine kadar devam eden protokolleri gereği söz konusu kuruma teklif verilmemesi rica edilmekte ve teyit bilgisi istenmektedir.

Bilim İlaç-Kıpa Kitle Pazarlama A.Ş.

1110 **33.** İş Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 24.12.2003 tarihinde Garanti Bankası ve İş Bankası'na gönderilen e-postada, bankaların Bilim İlaç A.Ş. firmasına verdikleri bir teklifin bulunup bulunmadığı sorulmakta; 25.12.2003 tarihinde İş Bankası tarafından gönderilen cevapta ise, bahsi geçen firma ile görüşme yapıldığı ancak bağış teklifinde bulunulmadığı ifade edilmektedir. Aynı belgenin devamında yer alan Akbank tarafından 26.12.2003 tarihinde İş Bankası'na gönderilen benzer içerikli e-postada ise, Kıpa Kitle Pazarlama A.Ş. için teklif verilir vermediği sorulmaktadır.

I.3.1.4. 2004 YILINA AİT BELGELER

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

1120 **34.** İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası iç yazışmalarını içeren 21.1.2004 tarihli belgede, YKB'nin centilmenlik anlaşması ile ilgili olarak Genel Müdür Yardımcıları düzeyinde bir görüşme yapmak istediği açıklanmakta, İş Bankası'nın hâlihazırda YKB ile centilmenlik anlaşmasını sürdürdüğü ve pazar payının büyük olması nedeniyle de devam ettirmenin bankanın menfaatine olacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca YKB tarafından İş Bankası'nın anlaşmalı olduğu Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi için teklif vermeyi düşündüğü bilgisi verilmiş; ancak İş Bankası bunun anlaşmanın bozulması anlamına geleceğini YKB'ye iletmiştir.

SSK Ankara Doğumevi ve Kadın Hastalıkları Hastanesi

35. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 23.2.2004 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, SSK Ankara Doğumevi ve Kadın Hastalıkları Hastanesi ile Haziran 2005 tarihine kadar yürürlükte olan protokolleri gereği İş Bankası tarafından yapılan teklifin geri çekilmesi istenmekte; İş Bankası tarafından gönderilen cevapta ise, böyle bir teklifin bulunmadığı belirtilmekte, aldıkları duyumda hangi İş Bankası şubesinin adının geçtiği sorulmaktadır.

Turgutlu Devlet Hastanesi

1130 **36.** İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 27.2.2004 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada Turgutlu Devlet Hastanesi'ne yapılan bir tekliflerinin olduğu, ancak Kurumla Ocak 2005 tarihine kadar devam eden bir protokollerinin olduğu bilgisi verilmiştir. Aynı tarihli İş Bankası iç yazışmasında ise böyle bir teklifin olup olmadığı araştırılmaktadır.

Esenyurt İlköğretim Okulu

37. İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından 10.3.2004 tarihinde YKB'ye gönderilen e-postada, Esenyurt İlköğretim Okulu için promosyon teklif edildiği duyurunun alındığını ve söz konusu okulla İş Bankası arasındaki protokolün bitmesine 2,5 yıl süre olduğu belirtilmekte, varsa teklifin geri çekilmesi talep edilmektedir.

1140

Yayla İlköğretim Okulu

38. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 19.3.2004 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, YKB'nin Yayla İlköğretim Okulu ile sözleşmelerinin 30.5.2005 tarihinde bitecek olmasına karşın, 15 Mart ödemelerinin İş Bankası tarafından yapıldığı belirtilmekte, halihazırda YKB tarafından okula ödeme yapılmış olması nedeniyle okulun hangi bankadan maaş alacağına ilişkin karışıklığın nasıl çözülebileceği sorulmaktadır. Aynı zamanda Kartal Devlet Hastanesi ve Kadıköy Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi için teyit beklendiği vurgulanmaktadır. İş Bankası tarafından aynı günde cevaplanan e-postada ise Kartal Devlet Hastanesi ile ilgili sonuç bekledikleri, Kadıköy Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi'ne yapılan teklifin ise iptal edildiği kısaca belirtildikten sonra, Yayla İlköğretim Okulu'na yapılan bağışın ödenmesi nedeniyle yapılabilecek bir şeyin olmadığı ifade edilmektedir.

1150

Aksaray SSK Hastanesi

39. İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından 19.3.2004 tarihinde YKB'ye gönderilen e-postada, YKB tarafından Aksaray SSK Hastanesi'ne promosyon teklifi verildiği, adı geçen kurumla İş Bankası'nın 17 Nisan 2005'e kadar sözleşmesi bulunduğu belirtilmekte, konu hakkında yardımcı olunması istenmektedir.

Talas İlçe Tarım Müdürlüğü

40. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 26.3.2004 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, İş Bankası Kayseri Şubesi'nin Talas İlçe Tarım Müdürlüğü ile YKB arasındaki maaş protokolünün devam ettiğini bilmesine rağmen, protokol imzaladığı dile getirilmekte ve bu konuda banka olarak yapabilecekleri bir şeyin olup olmadığı sorulmaktadır. YKB tarafından gönderilen e-postaya istinaden İş Bankası'nda yapılan iç yazışmada, Kurumun 6-7 yıldır YKB ile çalıştığını, ancak YKB'nin kendilerine bir yardımda bulunmadığını ifade ettiği, kurumun İş Bankası'ndan alacağı bağışla YKB'nin tazminatının bir kısmını karşılamayı öngördüğü, promosyon ödemesinin henüz yapılmadığı bilgisi ve ilk maaşların Nisan ayında yatırılacağı bilgisi verilmektedir.

1160

Ova İlköğretim Okulu

41. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 19.5.2004 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Nisan 2006'a kadar devam eden protokolleri nedeniyle Ova İlköğretim Okulu'na yapılan bağış teklifinin geri çekilmesi talep edilmektedir. İş Bankası tarafından 20.5.2004 tarihinde gönderilen cevapta ise, konunun inceleneceği dile getirilmektedir.

1170

42. İş Bankası ile Garanti Bankası arasında 25.5.2004 tarihinde gönderilen e-posta mesajlarında, İstanbul Emniyet Müdürlüğü ve Adana Defterdarlığı'nın ihaleleri ile ilgili olarak aşağıdaki ifadeler bulunmaktadır:

11-13/243-78

İş Bankası'ndan Garanti Bankası'na:

1180

"Merhaba Gonca Hn. Merak ettiğimiz bir husus var, Adana Defterdarlığı 277 kişi için bizden 20 aylık teklif istemişti, şimdi sonuç ile ilgili aradığımızda sizin bu gruba ... TL verdiğinizi belirttiler, bu şu ana kadar hiç rastlanılmayan bir başış, doğru olup olmadığını sizden öğrenebilir miyiz, (bu arada herhangi bir yeni teklif düşünmediğimizi de iletmek isterim.)"

Garanti Bankası'ndan İş Bankası'na:

"Merhaba Levent bey, Öncelikle İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün maaş ödemeleri ne oldu? Finansbank ile aranızda ... fark kalmış. ..."

Adana defterdarlığı ile ilgili az önce bölgemiz ile görüştüm. Tüm bankaların katıldığı bir ortamda teklifler açık verilmiş. İş Bankası'nın da olduğunu söylediler. Doğal olarak diğer banka tekliflerini de sizden oturuma katılan arkadaştan öğrenebilirsiniz..."

1190

İş Bankası'ndan Garanti Bankası'na:

"Emniyet daha dönmedi bize, o rakamlarda duruyoruz, defterdarlık ile ilgili tüm bankaların tekliflerini aldım ben, inanmakta zorlanıyorum, kişi sayısı 277, süre 20 ay, verilen para ... TL, mesela kişi başına bakılırsa, ... TL, belki size kişi sayısı yüksek denmiştir diye düşündüm ama bu da zayıf bir ihtimal."

Küçük Ülkü İlköğretim Okulu –Çamlık İlköğretim Okulu –Çayırönü İlköğretim Okulu

43. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 1.6.2004 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, bankalarının Küçük Ülkü, Çamlık, Çayırönü İlköğretim Okulları ile aralarında 1.10.2005 tarihine kadar devam eden protokolleri gereği söz konusu okullara teklif verilmemesi rica edilmekte ve teyit bilgisi istenmektedir.

1200

Çıplaklı İlköğretim Okulu

44. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 6.7.2004 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Çıplaklı İlköğretim Okulu ile devam eden protokolleri gereği söz konusu okuldan teklif talep edilmesi halinde olumsuz cevap verilmesi istenmektedir.

SSK Karabük Hastanesi

1210

45. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 6.7.2004 tarihinde Vakıfbank, Finansbank, Akbank, Garanti Bankası ve İş Bankası'na gönderilen e-postada, SSK Karabük Hastanesi ile olan protokollerinin 2006 ortasına kadar geçerli olduğu belirtilmekte ve bu nedenle söz konusu kuruma herhangi bir teklifte bulunulmaması rica edilmektedir. Akbank tarafından 6.7.2004 tarihinde YKB, Vakıfbank, Finansbank, Garanti Bankası ve İş Bankası'na gönderilen e-postada ise Akbank'ın hastaneye yapmış olduğu bir teklifin bulunmadığı dile getirilmektedir.

Fatih Sultan Mehmet İlköğretim Okulu

46. İş Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası tarafından 19.7.2004 tarihinde Finansbank ve İş Bankası'na gönderilen e-postada, Fatih Sultan Mehmet İlköğretim Okulu ile 4 yıllık protokollerinin bitmesine 3 yıl kaldığı; ancak okulun finansal ihtiyaçları nedeniyle banka arayışı içinde olduğu ve bankalardan teklif aldığı bilgisinin geldiği anlatılmakta ve eğer varsa yapılan tekliflerin geri çekilmesi istenmektedir. İş

11-13/243-78

1220 Bankası tarafından 21.7.2004 tarihinde gönderilen cevapta ise aynı ad altında iki okul bulunduğu, ancak bunların hiçbirinin Garanti Bankası ile anlaşması olmadığı tespit edildiği belirtilmekte, okula hangi İş Bankası şubesi tarafından teklif götürüldüğü ve sözleşmeleri mevcut ise bu sözleşmelerin tarihi ve süresi bilgisinin detaylandırılması talep edilmektedir.

İsmail Hakkı Tonguç İlköğretim Okulu

47. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 20.8.2004 tarihinde Akbank ve İş Bankası'na gönderilen e-postada İsmail Hakkı Tonguç İlköğretim Okulu ile Nisan 2005'e kadar protokollerinin sürmesi nedeniyle yapılan bağış tekliflerinin centilmenlik anlaşması çerçevesinde geri çekilmesi istenmektedir.

Samsun Bölge İdare Mahkemesi

1230 48. İş Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 5.10.2004 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Samsun Bölge İdare Mahkemesi ile 15.6.2007 tarihine kadar sürecek protokollerinin bulunması nedeniyle, İş Bankası tarafından yapılan bağış tekliflerinin centilmenlik anlaşması gereğince geri çekilmesi ve kendilerine bilgi verilmesi istenmektedir. 18.11.2004 tarihinde İş Bankası tarafından Akbank'a gönderilen cevapta; İş Bankası'nın şubesi ile yaptığı görüşmede, sözleşmenin devam ettiği yönünde bir bilginin verilmediği, Kurum tarafından istenen teklif üzerine görüşme yapıldığı, Akbank'ın yaptığı bağışın düşük olması nedeniyle kurumun İş Bankası'ndan teklif istediği bilgisinin alındığı dile getirilmekte ve İş Bankası şubesine yeni anlaşmanın süre sonundan sonra geçerli olacağı bilgisinin iletiliği

1240 anlaşılmaktadır.

Türk Telekom 6. Bölge Müdürlüğü

49. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 20.10.2004 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Türk Telekom 6. Bölge Müdürlüğü ile Ağustos 2005'e kadar süren protokollerinin bulunduğu; ancak Ağustos 2004'te kurumun lağvedilmiş olması sebebiyle Ekim 2004 tarihinden itibaren tasfiye sürecine girildiği, 135 kişilik personelin Ekim 2004 sonrası Trabzon İl Koordinatörlüğü'ne aktarılacağı, Trabzon İl Koordinatörlüğü'nün ise İş Bankası ile çalıştığı aktarılarak söz konusu 135 personelin maaşlarının YKB tarafından ödenmesi konusunda İş Bankası'nın görüşü istenmektedir. İş Bankası tarafından aynı tarihte cevaplanan e-postada ise, protokollerinin yılsonunda biteceği ve Telekom birimlerinin Vakıfbank'a yönlendirildiği belirtilmektedir.

1250

Ataşehir İlköğretim Okulu

50. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 5.11.2004 tarihinde Finansbank ve İş Bankası'na gönderilen e-postada, Ataşehir İlköğretim Okulu ile Temmuz 2005'e kadar protokollerinin sürmesi nedeniyle yapılan bağış tekliflerinin geri çekilmesi istenmektedir.

Cumhuriyet Lisesi

1260 51. İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından 1.12.2004 tarihinde YKB, Akbank ve Vakıfbank'a gönderilen e-postada, Cumhuriyet Lisesi ile Mayıs 2006'ya kadar maaş ödeme protokollerinin bulunduğu belirtilmekte ve söz konusu kuruma teklif verildiği bilgisinin alındığı dile getirilmektedir. Eğer varsa bu tekliflerin

11-13/243-78

centilmenlik anlaşması çerçevesinde geri çekilmesi ve konu hakkında teyitleri istenmektedir.

Cumhuriyet İlköğretim Okulu

1270 **52.** İş Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 19.11.2004 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Cumhuriyet İlköğretim Okulu ile 4.1.2005 tarihine kadar sürecek protokollerinin olduğu; ancak İş Bankası'nın adı geçen kuruma teklif vererek anlaşmasının duyulduğu belirtilmekte; centilmenlik anlaşması gereği tekliflerinin geri çekilmesi talep edilmekte; İş Bankası tarafından aynı tarihte gönderilen cevapta ise maaş ödemelerine 4 Ocak'tan sonra başlanabileceği ifade edilmektedir.

Ormanbeyli İlköğretim Okulu

53. İş Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 30.12.2004 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Akbank'ın maaş ödeme protokolü anlaşmasının olduğu Ormanbeyli İlköğretim Okulu ile 2 yıllık sözleşme yapıldığı ve bunun karşılığında kuruma yardımda bulunulduğu bilgisinin edinildiği ve kurum ile sözleşmelerinin devam ettiği bildirilerek centilmenlik anlaşması gereği verilmiş teklifin geri çekilmesi talep edilmektedir. Söz konusu e-posta 14.1.2005 tarihinde İş Bankası tarafından "kurumla bir anlaşma yapıldığı görünmektedir" şeklinde cevaplandırılmıştır.

I.3.1.5. 2005 YILINA AİT BELGELER

1280 **54.** İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası çalışanlarının 18.2.2005 tarihinde gerçekleştirdikleri kendi iç yazışmasını içeren ve "centilmenlik anlaşması e-posta ve tel." konulu e-postada; Akbank, YKB, Vakıfbank, Denizbank, Finansbank ve Garanti Bankası'ndan ilgili kişilerin iletişim bilgileri (ad ve soyadı, e-posta adresleri ve telefon numaraları) bulunmaktadır.

55. Garanti Bankası'nda yapılan yerinde incelemede alınan 20.4.2005 tarihinde Garanti Bankası tarafından Denizbank'a gönderilen e-postada, aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

1290 *"Maaş ödemelerinde bankalar olarak etik çerçevede hareket etmek ve özellikle de kurumların bankalar arasında oluşabilecek ilişki kopukluğundan haksız yarar sağlamasını engellemek amacıyla özellikle belli başlı bankalarla koordineli hareket ediyoruz.*

Elbette rekabet koşullarında bu işbirliği fiyatlama tarafında değil, ancak hukuki olarak netleştirilmiş konularda işbirliği olarak yansıyor.

Bu çerçevede de, eğer diğer bankaca imzalanmış olan bir protokolden habersiz olarak aynı vade için maaş ödemesi teklifi verilmişse, bu teklif geri çekiliyor.

Bu yazılı bir anlaşma kapsamında değil, bu bankaların üst yönetimlerince alınmış olan idari karar dahilince yürütülüyor.

1300 *Denizbank olarak konuya bakışınız ve bundan sonra izlemeyi planladığınız strateji ile ilgili olarak görüşlerinizi rica ediyoruz.*

Fikir vermesi açısından yazışmada bulunduğumuz bankalarda (İş, YKB, AK, Vakıf) kontakt isimlerinden bazılarını da aşağıya ekliyorum."

Aynı e-postada yer alan 20.4.2005 tarihinde Denizbank'tan gönderilen cevapta, anlaşma kapsamında görüşülen bankaların sadece ismi belirtilen bankalar olup

11-13/243-78

olmadığı, ayrıca kurum bankanın hizmetinden memnun değilse ve bu durumu çalıştığı bankaya yazılı olarak bildirip sözleşmeyi feshedeceğini ve ihaleye çıkacağını bildirirse nasıl bir yol izlendiği hususlarında bilgi talep edilmektedir.

Garanti Bankası ise bu sorulara yanıt olarak,

1310

“Yakın ilişkide olduğumuz bankalar bu bankalar... Ancak bunun dışında örneğin finansbank ile de benzeri durumlar olması durumunda gmy düzeyinde görüşmeler oluyor. Geçen yıl içerisinde sadece 1 hastane için Finans ile aramızda bu durum söz konusu oldu, bu tarihte de o zamanki gmy.mız. finans’a durumu açıklayarak tekliflerini geri almalarını sağlamıştı. Aşağıdaki bankalar dışında da bu işleyiş var ancak daha informal yürüyor diyebiliriz.

1320

Bu durumda kurumun mevcut bankasının hizmetinden memnun olmadığına, hâlihazırdaki sözleşmesini feshedeceğine ve bu kapsamda diğer bankalardan teklif alacağına dair resmi bir yazı talep ediyoruz. - Buradaki kriterlerden bir tanesi de, kurumun memnun olmadığını belirttiği mevcut bankasından tekrar teklif talep ediyor olması aslında. – bu şekilde bir yazı iletilirse teklif iletmekte bir sakınca görmüyoruz. Zaten bu konuda da aşağıdaki bankalar arasında mutabakat sağlanmış durumda..”

şeklinde cevap vermiştir.

1330

56. İş Bankası’na ait iç yazışma niteliğindeki 7.3.2005 tarihli e-posta mesajında, şubelere maaş ödemeleri ile ilgili olarak gönderilecek bir yazı üzerinde müzakerede bulunduğu anlaşılmaktadır. E-postada, şubelere gönderilecek yazıda değişiklik yapılarak, *“(diğer bankalar)la koordinasyon değil de bu konuda centilmenlik anlaşması olduğunu... belirtelim”* denilmiş ve bu konuda hukuk müşavirliğinden istenilen görüş henüz gelmediğinden daha muğlak bir ifade ile *“Hukuk Müşavirliğinden benzer konularda alınan mütalaa doğrultusunda”* şeklinde ifade edilmesi gerektiği belirtilmiş, ayrıca bu konudaki incelemenin devam ettiği sonucun sonradan şubelere iletileceği hususunun yazıya eklenmesi istenmiştir.

1340

57. Ayrıca, Garanti Bankası’nda yapılan yerinde incelemede alınan Akbank tarafından Garanti Bankası’na gönderilen 16.8.2005 tarihli e-postada, ERG İnşaat Ltd. Şti. isimli firmanın maaş ödemeleri karşılığında Akbank’tan promosyon talep ettiği, bu talebin esasen Garanti Bankası’nın anılan firmaya promosyon önermesinden kaynaklandığı ifade edilmektedir. E-postanın devamında *“centilmenlik anlaşması gereğince özel firmalara maaş ödemesi karşılığı bütçe verilmemesi prensibinden hareketle”* teklifin geri çekilmesi talebi iletilmektedir. Aynı gün Akbank tarafından Garanti Bankası’na gönderilen bir başka e-postada ise, önceki e-postanın yanlış istihbarattan kaynaklandığı, dikkate alınmaması gerektiği ifade edilmektedir.

Akbank tarafından Garanti Bankası’na gönderilen e-postanın, 16.8.2005 tarihinde İş Bankası’na da gönderildiği anlaşılmaktadır.

Bahçeşehir Atatürk Lisesi

58. İş Bankası’nda bulunan ve İş Bankası tarafından 17.1.2005 tarihinde Finansbank’a gönderilen e-postada, Bahçeşehir Atatürk Lisesi ile anlaşma yapıldığı bilgisine ulaşıldığı; ancak söz konusu okulla bankalarının devam eden ve bitimine 2 yıl kalan sözleşmelerinin bulunduğu belirtilmekte ve konuyla ilgili bilgi ve yardım rica edilmektedir.

11-13/243-78

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı Merkez İkmal
Müdürlüğü

1350

59. İş Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 31.1.2005 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı Merkez İkmal Müdürlüğü ile 4.9.2006 tarihine kadar protokollerinin sürmesi nedeniyle yapılan bağış tekliflerinin centilmenlik anlaşması çerçevesinde geri çekilmesi istenmektedir.

SSK Samsun Bölge Hastanesi

1360

60. Finansbank'ta bulunan ve YKB'den Finansbank'a 7.2.2005 tarihinde gönderilen e-postada, YKB ile protokolü devam eden SSK Samsun Bölge Hastanesi'ne Finansbank tarafından teklif verildiğinin öğrenildiği ifade edilmekte ve böyle bir tekliflerinin olup olmadığı sorulmaktadır. Finansbank'tan 8.2.2005 tarihinde gönderilen cevapta, "*ihale tarihi gelmemiş kurumlara 'talep kendilerinden ve kararlı olmadığı sürece' teklif vermiyoruz.*" denilerek, söz konusu hastaneye de teklif verilmediği ifade edilmektedir.

Gazi İlköğretim Okulu

1370

61. Finansbank'ta bulunan ve İş Bankası'ndan Finansbank'a 9.2.2005 tarihinde gönderilen e-postada, kendilerinin 2 yıllık protokolü devam etmesine rağmen Gazi İlköğretim Okulu ile Finansbank arasında anlaşma yapıldığının öğrenildiği ifade edilmekte, yardımcı olunması istenmektedir. Aynı gün Finansbank, şubesi ile yazışıp, promosyonun henüz ödenmediğini öğrenerek, anlaşmanın feshedilmesini istemekte; şubenin verdiği cevapta ise "*bazı okulların sözleşmeleri bitmeden anlaşma yaptıkları, verilen bağış üzerinden diğer bankaya cezai ödeme yaptıkları da son zamanlarda rastladığımız ve duyduğumuz bir gerçektir.*" ifadeleri yer almaktadır.

Bostancı Atatürk İlköğretim Okulu

1380

62. İş Bankası'nda bulunan ve Denizbank tarafından İş Bankası'na 16.2.2005 tarihinde gönderilen e-postada, daha önce İş Bankası ile protokolü olduğu anlaşılan Bostancı Atatürk İlköğretim Okulu ile sözleşmenin imzalandığı ve bağış tutarının okula nakden ödendiği, bu uygulama için geç kaldıkları ancak yine de yardımcı olabilecekleri ifade edilmekte; İş Bankası tarafından 22.2.2005 tarihinde verilen cevapta ise, İş Bankası'nın okul ile temasta olduğu, okul müdürüne ihtarname gönderildiği ve çözülemeyen konunun yargıya intikal ettirilmesinin düşünüldüğü, yargı kararı sonrasında maaş ödemelerinin tekrar İş Bankası'ndan verilmesi zorunluluğunun doğabileceği; süresi biten kurumlara ilgili sorun olmadığı ancak sözleşmeye bağlı kalma kuralının yerleştirilmesi gerektiği; ayrıca okulun Denizbank dışında bir bankayla anlaşacağını ve Denizbank ile henüz imzalanmış bir anlaşma ve alınan bağışın olmadığını iletildiği dile getirilmektedir. Bu e-postaya istinaden 23.2.2005 tarihinde Denizbank tarafından gönderilen cevapta ise, sözleşme süresi öncesi başka bankalarla anlaşma yoluna gidilmesi konusunda dile getirilen hususların paylaşıldığı, ancak piyasa şartlarının gittikçe bu yöne kaydığı ve konu hakkında diğer bankalarla bir araya gelmenin iyi olacağı belirtilmektedir. Ayrıca okul ile sözleşmenin imzalandığı ve bağışın aynı gün yapıldığının teyit edildiği söylenmektedir.

1390

SSK Sağlık İşleri Ege Bölge Müdürlüğü

63. 17.2.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, SSK'nın yeniden yapılanması ile Sağlık İşleri İl Müdürlüğü'nün Ege Bölge Müdürlüğü'ne dönüşeceği ve personel sayısının 80'den 452'ye yükseleceği belirtilmektedir. Devam eden yazışmalarda İş Bankası'nın kurumla protokolünün devam etmekte olduğu, bu nedenle İl Müdürlüğü'nde görevli 80 kişinin yeni verilecek teklife dahil edilmemesi gerektiği belirtilmektedir.

23 Nisan İlköğretim Okulu

1400 **64.** İş Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 17.2.2005 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, 23 Nisan İlköğretim Okulu ile 1.7.2006 tarihine kadar sürecek maaş ödeme protokolü anlaşmalarının bulunduğu, ancak kurum maaş ödemelerinin 15.1.2005 tarihinden itibaren İş Bankası tarafından yapılmaya başlandığı bilgisinin edinildiğine yer verilmekte ve konu hakkında bankanın görüşleri sorulmaktadır.

Gebze SSK Hastanesi

1410 **65.** Finansbank'ta bulunan, 18.2.2005 tarihinde İş Bankası'nın Akbank, YKB, Vakıfbank, Denizbank, Finansbank, Garanti Bankası'na gönderdiği e-postada, Gebze SSK Hastanesi ile 2006 yılına kadar protokollerinin devam ettiği, ancak hastanenin tek taraflı olarak protokolü feshetmek istediği ve bankaları ihale için çağırdığı bilgisinin alındığı, kuruma teklif verilmemesi konusunda teyitlerinin beklendiği ifade edilmektedir. Finansbank bu konuya ilişkin olarak yaptığı iç yazışmada, teyide gerek olmadığını, "*bilgi amaçlı şube ve bölgeyle paylaşmak yeterli*" olduğunu belirtmektedir.

S.B. Yakacık Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi

1420 **66.** Finansbank'ta bulunan 23.2.2005 tarihli e-postada, YKB tarafından Vakıfbank, Finansbank, Garanti, İş Bankası, Akbank, Denizbank'a, S.B. Yakacık Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'nin SSK Kartal Hastanesi'nden ayrı bir hastane statüsüne getirilmesi ile söz konusu hastane personelinin SSK Kartal Hastanesi ile 2010 yılına kadar geçerli olan maaş protokolü kapsamında olduğu, kuruma teklif verilmemesi ve teyitlerinin beklendiği iletilmiştir. Finansbank'ın 28.2.2005 tarihli cevabında, ilgili kuruma verilmiş tekliflerinin bulunmadığı belirtilerek, "*kurum mevcut anlaşmasını feshetme kararını vermiş, tazminatını da göze alarak çalıştığı bankasına gerekli bildirim yapmışsa talepleri değerlendirilebilir.*" görüşleri de eklenmiştir.

Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi

1430 **67.** Garanti Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından 1.3.2005 tarihinde Garanti Bankası'na gönderilen e-postada, Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları bünyesinde bulunan Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi ile 25.8.2005 tarihine kadar geçerli olan protokollerinin olduğu, ancak Garanti Bankası tarafından kuruma teklif verildiği bilgisinin iletildiği belirtilmektedir. Garanti Bankası tarafından aynı tarihte gönderilen cevap yazısında ise, İş Bankası'nın başka bankalar ile maaş ödeme protokolü bulunan kurumlara teklif verilmemesi konusunda özellikle hassasiyet gösterdikleri belirtildikten sonra, adı geçen kurum tarafından kendilerine gönderilen yazının bir kısmına yer verilmiştir. Yazının metninde kurumun herhangi bir banka ile anlaşmasının bulunmadığını dile getirildiği ve maaş ödemeleri için teklif istediği görülmektedir. E-postanın devamında Garanti Bankası'nın hastanenin kendilerine iletmış olduğu bildirim doğrultusunda hareket ettiği belirtilmekte ve etik rekabet ilkeleri çerçevesinde koordineli hareket edebilmek amacıyla gelişmeler konusunda bilgi talep

11-13/243-78

1440 edilmektedir. 16.6.2005 tarihinde aynı konuya ilişkin Garanti Bankası tarafından İş Bankası'na gönderilen bir diğer e-postada, bankalarının kurumun İş Bankası ile protokolleri olmadığı bilgisine istinaden teklif ilettiği ve protokol imzaladığı dile getirilmekte ve bu durumun centilmenlik anlaşmasına aykırılık oluşturmayacağı ifade edilmektedir. İş Bankası tarafından aynı tarihte Garanti Bankası'na gönderilen e-postada ise, kurum yetkililerinin genellikle sözleşmelerinin olmadığını söyledikleri, bankalardan gelen bilginin farklı olabileceği vurgulandıktan sonra, kurumların verdikleri bilgiler ile bu sorunun çözülemeyeceği, aksi takdirde bankalar arasındaki iletişime zaten gerek kalmayacağı dile getirilip şu ifadelerle yer verilmiştir: *"kurumlar imzaladıkları sözleşmelere ya da kendileri dışında imzalanmış ama onları bağlayan sözleşmelere uymadıkları için aramızdaki teması sürdürmeliyiz."*

Şehit Öğretmen Ahmet Onay İlköğretim Okulu

1450 **68.** Finansbank'ta bulunan ve Finansbank'tan İş Bankası'na 11.3.2005 tarihinde gönderilen e-postada, Ümraniye şubeleri ile protokolü devam eden okula İş Bankası tarafından teklif verildiğinin öğrenildiği ifade edilmekte, verilen teklifin geri çekilmesi istenmektedir. İş Bankası'ndan 15.3.2005 tarihinde gönderilen cevapta, Şehit Öğretmen Ahmet Onay İlköğretim Okulu'nun Finansbank'la anlaşmalı olduğu bilgisi iletilmediğinden, 4 aydır söz konusu okula maaş ödemelerinin yapıldığı ve promosyon ödemesinde de bulunulduğundan anlaşmanın feshinin mümkün olmadığı belirtilerek, daha önce Gazi İlköğretim Okulu ve Yüreğir-Adana Cumhuriyet Lisesi ile ilgili e-postalarına yanıt alınmadığından bahisle, söz konusu kurumlarla ilgili olarak geri bildirim beklendiği ifade edilmektedir. Aynı belgede yer alan Finansbank iç yazışmalarında ise, şubelerinin durumu zamanında bildirmediği, ancak yine de okula 1460 dava açmayı düşündükleri, *"diğer bankalar zorda kaldığında biz ya anlaşma yapmıyoruz, ya da uyanamamışsak kurumu tazminatını ödeme konusunda zorluyoruz."* denilerek İş Bankası'nın yanlış tutum içinde olduğu belirtilmektedir.

Gönen Mirciler Ticaret Meslek Lisesi

69. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 15.3.2005 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Gönen Mirciler Ticaret Meslek Lisesi ile sözleşmelerinin Mayıs 2006'ya kadar devam edeceği, ancak İş Bankası'nın bu kuruma teklifte bulunduğu bilgisine ulaşıldığı belirtilmekte ve eğer doğruysa yapılan teklifin geri çekilmesi talep edilmektedir. İş Bankası tarafından 16.3.2005 tarihinde gönderilen cevapta ise, adı geçen kurumla bir görüşme yapıldığı ancak teklif verilmediği dile getirilmiştir.

1470 Marmaris İlçe Sağlık Grup Başkanlığı

70. İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından 18.3.2005 tarihinde YKB'ye gönderilen e-postada, Marmaris İlçe Sağlık Grup Başkanlığı ile 16.4.2005 tarihinden itibaren geçerli olacak 3 yıllık maaş ödeme protokolünün imzalandığı ancak konuya ilgili Muğla İl Sağlık Birimi ile YKB arasında görüşmelerin sürdüğü ve kurum tarafından yeniden promosyon teklifi istendiği belirtildikten sonra; Marmaris İlçe Sağlık Grup Başkanlığı için teklif verilmemesi rica edilmektedir. 19.3.2005 tarihinde YKB tarafından gönderilen cevapta ise, gelen talepte kurum tarafından İş Bankası ile arasındaki protokolün Şubat 2005'te bittiği ve hatta İş Bankası ve Denizbank tarafından da kuruma teklif verildiği belirtilmiş olduğundan, YKB tarafından da teklif 1480 verildiği dile getirilmekte ve konunun araştırılacağı belirtilmektedir.

71. İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından 21.3.2005 tarihinde Akbank'a gönderilen e-postada, Ordu Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi ile 21.3.2005 tarihinde 3 yıllık maaş ödeme protokolünün imzalandığı, ancak imzalanmış protokole rağmen kurum ile Akbank şubesi arasında görüşmelerin sürdüğü ve promosyon teklifi yapıldığı bilgisinin ulaştığı ifade edilmekte ve İş Bankası tarafından anlaşma yapılmış kuruma promosyon teklifinde bulunulmaması rica edilmektedir.

Devlet İstatistik Enstitüsü İstanbul Bölge Müdürlüğü

1490 72. Finansbank'ta bulunan ve İş Bankası tarafından 24.3.2005 tarihinde Finansbank'a gönderilen e-postada, İş Bankası'nın maaş anlaşması bulunan Devlet İstatistik Enstitüsü İstanbul Bölge Müdürlüğü'ne Finansbank'ın teklif verdiği bilgisinin edinildiği, teklifin geri çekilmesi ve konuyla ilgili teyitlerinin rica edildiği ifade edilirken; Finansbank'ın aynı gün gönderdiği cevapta, *"Mevcut sözleşmeleri nedeniyle taleplerini reddetmiş olmamıza rağmen kurum ısrarcı bir tavır sergilemiştir. Rekabetçi olmayan bir fiyat verilmiş ve ihaleden çıkılmıştır."* denilmekte, devamında ise geçmiş hatırlatılarak *"Ümraniye Şubemizle protokolünü tazminat dahi ödemededen bitiren ve bankanızla anlaşılan ilkokul örneğini başka bir kurumda yaşamayacağımızı umuyoruz."* ifadesiyle sitem edilmektedir. İş Bankası'nda aynı konuda bulunan 1500 Finansbank'la anlaşmalı olduğu bilgisi olmaması nedeniyle anlaşma yapıldığı, söz konusu okula promosyon ödendikten 4 ay sonra Finansbank tarafından bilgilendirilmeleri nedeniyle protokolün feshinin mümkün olmadığı izah edilmekte; *"Benzer durumlarda, bankanızla anlaşmalı kurumlara teklif verildiğinin zamanında bildirilmesi halinde bankamızca centilmenlik anlaşmasına bağlı kalınmakta ve konuya gereken özen gösterilmektedir."* denilmekte; Finansbank tarafından aynı gün gönderilen cevapta ise, *"Son zamanlarda yaşadığımız olaylar gösteriyor ki kurumların ne kendi anlaşmaları, ne de bankalar arası centilmenlik anlaşması konusunda en küçük kaygıları yok. ... Bu nedenle teklif verilirken sözleşme bitişi ile ilgili bildirim kurumdan beklenmemeli, bankalar tarafından sorgulanmalı, hatta yazılı olarak tespit 1510 edilmeli diye düşünüyorum."* ifadeleri yer almaktadır.

Bursa Akşemseddin Çocuk Hastalıkları Hastanesi

73. Finansbank'ta bulunan ve İş Bankası tarafından 4.4.2005 tarihinde Finansbank'a gönderilen e-postada, İş Bankası'nın maaş anlaşması bulunan Bursa Akşemseddin Çocuk Hastalıkları Hastanesi ile Finansbank'ın protokol imzaladığı bilgisinin edinildiği, konuyla ilgili teyitlerinin rica edildiği ifade edilirken; Finansbank'ın yaptığı iç yazışmada, *"eğer fesih durumu yoksa anlaşmamızı başış vermeden feshetmeliyiz. Fesih için aksiyon aldılarsa da mevcut protokollerini gereği ödemeleri gereken tazminat söz konusudur. ...Hastanenin fesih için İş Bankası ile yapmış olduğu yazışmayı veya benzeri bir bildiriye acil olarak rica ediyoruz."* denilmektedir.

1520

Hıfzıssıhha - Genel

74. 13-28.4.2005 tarihleri arasında geçen Garanti Bankası iç yazışmasında, Hıfzıssıhha ile imzalanabilecek maaş protokolü hakkında fizibilite çalışmasına yer verilmektedir. Yazışmanın devamında Hıfzıssıhha'nın çeşitli illerde merkezleri bulunduğu; ancak bunlardan bazılarının diğer bankalar ile maaş protokolleri olduğu belirtilerek, mevcut protokolleri dururken teklif vermenin centilmenlik anlaşması nedeniyle çok ciddi sorunlar yaratacağı, bu nedenle söz konusu kuruma ancak her

11-13/243-78

bir merkezin protokolü bittiğinde maaş ödemesini yapmak üzere teklif verilebileceği ifade edilmektedir.

Edirne Ticaret Borsası

1530 **75.** 14.4.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, Edirne Ticaret Borsası ile protokol yapıldığı belirtilmekte, devam eden yazışmalarda Denizbank'ın daha yüksek bir promosyon bedeli ile kuruma teklif götürdüğü ve borsanın bu nedenle imzaladığı protokolü feshetmek istediği ifade edilmektedir. Yazışmanın ilerleyen bölümlerinde centilmenlik anlaşması gereği Denizbank'ın teklif vermesinin uygun olmadığı bankanın bu durumdan haberdar edildiği, ancak Denizbank'ın teklifi geri çekmediği belirtilmektedir.

İstanbul Ulaşım A.Ş.

1540 **76.** 22.4.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, Vakıfbank'ın İstanbul Ulaşım A.Ş. ile sözleşmesi devam ederken Garanti Bankası'nın teklif verdiği ve anılan kurumun Garanti Bankası ile protokol imzaladığı; ancak Vakıfbank'ın çeşitli baskılarla protokolü devam ettirdiği belirtilmektedir. İç yazışmanın devamında ise, bu tür devam eden protokoller hakkında bilgilendirilmeleri gerektiği, aksi halde centilmenlik anlaşması çerçevesinde ciddi sorunlar doğabileceği ifade edilmektedir.

İstanbul Erkek Lisesi

77. 5.5.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, İstanbul Erkek Lisesi'nin Garanti Bankası ile protokol imzalamak istediği, ancak centilmenlik anlaşması gereğince kurumun protokolü feshetme isteğini yazılı olarak Garanti Bankası'na bildirmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Gaziantep Kolej Vakfı

1550 **78.** 17.5.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, Gaziantep Kolej Vakfı'nın İş Bankası ile anlaşmasının 1.10.2005 tarihinde sona ereceği, ancak kurumun öğrenci kayıtlarının Haziran'da olması nedeniyle anlaşmayı bu aydan önce sonlandırmak istedikleri, bu nedenle okula önerilebilecek bağış tutarı hakkında bilgi istenmektedir. Yazışmanın devamında, süren bir protokolün varlığı nedeniyle kurumdan, Garanti Bankası'ndan teklif istediklerine ilişkin yazılı talep alınması gerektiği, aksi halde İş Bankası ile aralarındaki centilmenlik anlaşmasına aykırı hareket edilmiş olacağı belirtilmektedir.

İzmit SSK İşleri

1560 **79.** İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından 18.8.2005 tarihinde YKB'ye gönderilen e-postada, İzmit SSK İşleri ile 2,5 yıl süreli anlaşmaları olduğu, bankalar tarafından yapılan bir teklif varsa bunun iptal edilmesi talep edilmekte; YKB tarafından aynı tarihte gönderilen cevapta ise, kurumun İş Bankası'ndan maaş aldığı bilgisinin kendilerine iletilmediği, Nisan ayında bir teklif verildiği, ancak İş Bankası'yla bir anlaşma sağlandığı bilgisinin kendilerine intikal ettiği dile getirilmektedir.

İstanbul Erkek Lisesi

80. 3.6.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, İstanbul Erkek Lisesi'nin Vakıfbank'la protokolü olduğu, ancak Garanti Bankası ile çalışmak istediği ve bağış talep etmediği ifade edilmektedir. Yazışmanın devamında, kurumun Vakıfbank ile

11-13/243-78

1570 sözleşmesini feshetmeden teklif verilmesinin centilmenlik anlaşmasına aykırı bir durum yaratacağı belirtilerek, protokol bitişine 30 gün kala anlaşmayı feshetmek istediğini Vakıfbank'a bildirmesi halinde Garanti Bankası'nın devreye girebileceği ifade edilmektedir.

Mustafa Kemal İlköğretim Okulu

1580 **81.** 6.6.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, Mustafa Kemal İlköğretim Okulu'nun Garanti Bankası ile protokolünün devam ettiği, ancak okul çalışanlarının memnuniyetsizliği nedeniyle İş Bankası'na geçmek istedikleri ifade edilmektedir. Devam eden yazışmada İş Bankası'ndan teklif verilerek protokol imzalandığı, ancak İş Bankası'na protokollerinin devam ettiği bilgisinin verildiği ve bankalar arası centilmenlik anlaşması gereğince İş Bankası tarafından verilen teklifin geri çekileceği belirtilmektedir.

Uşak Devlet Hastanesi

82. Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası Uşak şubesinin bölge müdürlüğüne 6.6.2005 tarihinde gönderdiği e-postada, Uşak Devlet Hastanesi'nin %20 daha fazla kapasite ile çalışmayı planladığı, bu sebeple de ek bağış yapılmasını istediği, Akbank'ın cezai tazminata ek olarak promosyon vereceğinden şüphelenildiği iletilmekte; aynı bankanın bölge müdürlüğünün genel müdürlüğe 7.6.2005'te gönderdiği e-postada, durumu anlatıp, "*centilmenlik anlaşması gereği olmaması gereken bu durumu konuşabilir misiniz Akbank ile*" denilmektedir.

1590 **83.** Finansbank'ta bulunan 15.6.2005 tarihli Garanti Bankası'ndan Finansbank'a gönderilen e-postada, Uşak Devlet Hastanesi ile 2011 yılına kadar protokollerinin bulunduğu, söz konusu hastaneye teklif verilip vermediği, verilmiş teklif varsa geri çekilmesi istenmekte; Finansbank'tan ise 17.6.2005'de Garanti Bankası'na, hastane tarafından Garanti Bankası ile devam eden protokolün tek taraflı olarak feshedildiğinin ve tüm bankalardan teklif toplandığının öğrenildiğine ilişkin gönderilen e-postaya, aynı gün Garanti Bankası tarafından verilen cevapta, hastanenin memnuniyetsizliği bulunmamasına rağmen aldığı teklifler nedeniyle protokolü feshetmek istediğinden bahisle, "*bankalar arası centilmenlik anlaşması gereğince bankanız tarafından Uşak Devlet Hastanesi'ne iletilen teklifin tekrar geri çekilmesini rica ederiz.*" denilmektedir. Aynı gün Finansbank'ın gönderdiği cevapta ise, Kurumun
1600 Finansbank'tan teklif aldığı için anlaşmasını feshetmediği, protokolünü feshetme kararı aldığı için tüm bankalardan teklif topladığı, gerekirse Kurumdan gönderilen resmi yazının gönderilebileceği dile getirilmektedir. Devamında, "*Finansbank olarak bankalararası centilmenlik ilkelerine aykırı bir yaklaşımımız olmadı, doğru bilgi verilmemesi ya da kasıtlı bilgi saklanması nedeniyle bir başka ile mevcutta protokolü bulunan Kurumlara verdiğimiz teklifleri de durumu fark ettiğimiz anda geri çektik*" denilmektedir.

1610 **84.** Finansbank'ta bulunan 30.6.2005 tarihinde Garanti Bankası'ndan Finansbank'a gönderilen e-postada, Uşak Devlet Hastanesi ile Ocak 2011'e kadar geçerli protokollerinin bulunduğu, söz konusu hastaneye mevcut protokolünün feshedilmesi için yüksek bir promosyonun teklif edildiğinin öğrenildiği, hastanenin mevcut durumdan memnuniyetsizliği bulunmadığından, bu durumla centilmenlik sınırları dışına çıkıldığı ifade edilerek, verilmiş teklifin acilen geri çekilmesi istenmektedir. Finansbank ise 4.7.2005'te Garanti Bankası'na, gönderdiği cevapta, hastane tarafından Garanti Bankası ile devam eden protokolün tek taraflı olarak feshedildiği, tüm bankalardan teklif toplandığı ve Konya Emniyet ihalesinde yaşananların

11-13/243-78

1620 bankacılık etikleri ile uyuşmadığı hatırlatılmaktadır. Garanti Bankası'nın cevabında ise, hastanenin yanlış yönlendirmiş olabileceği belirtilerek, benzer bir anlayışın karşı taraftan da beklendiği, Konya Emniyet ihalesine Ümraniye Devlet Hastanesi'nde yaşanan birtakım tatsızlıklar hatırlatılmakta, "kurumların bankalardan etik sınırlar dışında fayda elde etmesini bu paylaşım ile engellemek dileğiyle" denilmektedir.

Sağlık Bakanlığı Diyarbakır Sur Devlet Hastanesi

85. Finansbank'ta bulunan, Garanti Bankası tarafından İş Bankası ve Finansbank'a 22.6.2005 tarihinde gönderilen e-postada, Sağlık Bakanlığı Diyarbakır Sur Devlet Hastanesi ile 2007 yılına kadar protokollerinin bulunduğu ifade edilerek, söz konusu hastaneye teklif verilip verilmediği sorulmakta ve verilmiş teklif varsa geri çekilmesi istenmektedir. Finansbank aynı gün, bu kuruma verilmiş bir tekliflerinin bulunmadığını iletmiştir.

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

1630 **86.** İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından 23.6.2005 tarihinde YKB'ye gönderilen e-postada, İş Bankası'nın Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi ile 2,5 yıl sonra bitecek bir protokolünün bulunduğu ve ancak edinilen bilgiye göre YKB'nin kurumun İş Bankası'na ödeyeceği tazminat da dahil olmak üzere teklifte bulunduğu belirtilmekte böyle bir durum mevcut ise teklifin geri çekilmesi talep edilmektedir. Aynı tarihte YKB tarafından İş Bankası'na gönderilen cevapta, Kuruma herhangi bir teklif verilmediği belirtilmektedir.

Manisa Devlet Hastanesi ve Manisa Doğum ve Çocuk Bakım Evi Hastanesi

1640 **87.** Garanti Bankası'nda yapılan yerinde incelemede alınan, Garanti Bankası tarafından Akbank'a gönderilen 29.6.2005 tarihli e-postada, Garanti Bankası'nın Manisa Devlet Hastanesi ile devam eden protokolünün yeni bir anlaşma ile 1.8.2008 tarihine kadar uzatıldığı, ancak anlaşmanın imzalanmasının ardından Akbank şubesinin kuruma yeni teklifler verdiği ve kurum ile Garanti Bankası arasındaki sözleşmenin feshedilmesi noktasına gelindiği ifade edilmektedir. Anılan e-postada;

"Bildiğiniz gibi belli başlı bankalar olarak, diğer bankalarca imzalanmış olan protokollerin fesh edilmesine yönelik tahrikleri etik bulmamakta, bilgi eksikliği nedeniyle verilmiş bir teklif varsa, yapılan bilgilendirme doğrultusunda bu tekliflerimizi geri çekmekteyiz.

Bu doğrultuda genel müdürlüğün bilgisi haricinde verilmiş olduğuna inandığımız teklifinizin, üzerinde uzlaşmış bulunan centilmenlik sınırları dâhilinde resmi olarak geri çekilmesi konusunda bilgi ve desteğinizi rica ederiz."

1650

ifadeleri yer almaktadır.

88. Manisa Devlet Hastanesi'ne ilişkin olarak 28.6.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, anılan hastaneye Akbank'ın teklif verdiği belirtilmekte ve genel müdürlüğün bu konuda yardımı talep edilmektedir. Yazışmanın devamında Garanti Bankası tarafından Akbank'a teklifin geri çekilmesi talebinde bulunduğu genel müdür yardımcılarının düzeyinde bir görüşme yapıldığı anlaşılmakta, ancak kurumun Akbank'ın teklifini kabul etmek üzere Garanti Bankası ile anlaşmasını feshetme aşamasına geldiği ifade edilmektedir.

Bayrampaşa Cezaevi

1660 **89.** İş Bankası'nda bulunan ve Vakıfbank tarafından 5.7.2005 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, anlaşmaları olduğu Bayrampaşa Cezaevi'ne teklifte bulunulduğu bilgisinin edinildiği belirtilmekte ve bu teklifin geri çekilmesi rica edilmektedir.

İstanbul Tasfiye İşletme Bölge Müdürlüğü

1670 **90.** 8.7.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, İstanbul Tasfiye İşletme Bölge Müdürlüğü'nün İş Bankası ile protokolünün bulunduğu, ancak Garanti Bankası ile yeni protokol imzalamak istediği ifade edilerek, nasıl bir promosyon önerilebileceği sorulmaktadır. Yazışmanın devamında centilmenlik anlaşması gereğince kurumun İş Bankası ile mevcut protokolü feshedilmeden yeni teklif verilemeyeceği ve kurumun İş Bankası ile devam kararı aldığı belirtilmektedir.

Kültür A.Ş.

1680 **91.** 11.7.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, Kültür A.Ş.'nin Garanti Bankası ile protokolünün vekaleten görevde olan genel müdür tarafından imzalandığı, ancak promosyonun henüz ödenmediği, buna karşılık asil olarak atanan genel müdürün yeni bir banka ile anlaşma yapmak istediği ifade edilmektedir. Yazışmanın devamında İş Bankası'nın ilgili şubesinin anılan firmaya teklif verdiği ifade edilerek, İş Bankası genel müdürlüğünden şubesine böyle bir durumda teklif vermemesi gerektiği yönünde uyarıda bulunmasının talep edilmesi dile getirilmektedir. Yazışmanın ilerleyen bölümünde, İş Bankası'nın yapılmış protokolün kendilerini bağlamadığı ve yeni protokol yapacaklarını ifade ettiği belirtilmektedir.

Kırklareli İl Özel İdare Müdürlüğü

92. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 11.7.2005 tarihinde İş Bankası ve Akbank'a gönderilen e-postada, Kırklareli İl Özel İdare Müdürlüğü ile Eylül 2006'da bitecek bir protokolünün bulunduğu, ancak edinilen bilgiye göre İş Bankası'nın kuruma, kurumun YKB'ye ödeyeceği tazminatı da karşılayabileceği bir şekilde teklifte bulunduğu belirtilmekte, böyle bir durum mevcut ise teklifin geri çekilmesi talep edilmektedir.

Antalya İl Özel İdaresi/Köy Hizmetleri

1690 **93.** İş Bankası'nda bulunan ve Finansbank'tan 12.8.2005 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Finansbank'la 2007 yılına kadar maaş protokolü olan Antalya Köy Hizmetleri İl Özel Müdürlüğü'ne İş Bankası tarafından teklif verildiği bilgisinin edinildiği, verilen teklifin geri çekilmesi ve mutabakatın bildirilmesi talep edilmekte; İş Bankası'nın 15.8.2005'de verdiği cevapta ise, "*Antalya Köy Hizmetleri ile ilgili teklifimizi, aşağıda yer alan mesajınızda belirtilen sözleşme tarihinizi dikkate alarak iptal ettik.*" denilmektedir.

1700 **94.** Finansbank'ta bulunan, Finansbank genel müdürlük ve Antalya şubesinin 12.8.2005 ve 9.11.2005 tarihleri arasında yaptıkları iç yazışmalardan, 2007 yılına kadar devam edecek maaş protokolü çerçevesinde YKB ve Finansbank'ın birlikte maaş ödemesi yaptığı Köy Hizmetleri'nin İl Özel İdaresi bünyesine geçmesi nedeniyle ek bağış verilmezse Finansbank'la protokolünü feshedeceği, diğer bankalardan teklif almaya başladığı bilgisinin alındığı, Antalya İl Özel İdaresi'nin bünyesine katılacak müdürlüklerle personelinin artacağı beklentisiyle kurumun

11-13/243-78

kaybedilmek istenmediği anlaşılmakta; 9.11.2005 tarihli e-postada “Diğer bankalar (YKB-Garanti Bankası) bizzat arayarak eğer siz kurumdan çekilecekseniz biz teklif verip almak istiyoruz yönünde bizi aradılar.” denilmektedir.

1710 **95.** Finansbank'ta bulunan, 10.11.2005 tarihli Garanti Bankası'ndan Finansbank'a gönderilen e-postada, Antalya Köy Hizmetleri'nin İl Özel İdaresi'ne devrolması nedeniyle Finansbank ile karşılıklı mutabakat sonucunda maaş protokolünün feshedildiği bilgisinin kurum tarafından verildiği, kendilerinden ve diğer bankalardan teklif istendiği iletilmekte; Finansbank'ın aynı gün verdiği cevapta ise, kurumla protokol feshinin söz konusu olmadığı, protokolün devam ettiği söylenmekte ve teklif verilmemesi rica edilmektedir.

Fevzi Çakmak Lisesi

96. 23.8.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, Garanti Bankası ile protokolü devam eden Fevzi Çakmak Lisesi'nin tadilat için paraya ihtiyaç duyması nedeniyle protokol yenilemek istediği belirtilmektedir. Devam eden yazışmalarda Denizbank ve İş Bankası'nın kuruma teklif verdiği bilgisinin alındığı belirtilmekte, ancak centilmenlik anlaşması gereği teklif verilmemesi gerektiği ifade edilerek konunun araştırılması talebi şubeye iletilmektedir.

1720

Uşak İl Sağlık Müdürlüğü

97. Finansbank'ta bulunan ve Garanti Bankası'ndan Finansbank'a 8.9.2005 tarihinde gönderilen e-postada, Garanti Bankası ile protokolü devam eden Uşak İl Sağlık Müdürlüğü'ne Finansbank tarafından teklif verilmişse, verilen teklifin geri çekilmesi istenmektedir. Finansbank'tan 8.9.2005 tarihinde gönderilen cevapta, söz konusu kuruma teklif verilmediği ifade edilmektedir.

Muş ilindeki Gazi İlköğretim Okulu-Yüzüncüyıl Zafer İlköğretim Okulu - Hürriyet İlköğretim Okulu

1730

98. İş Bankası'nda bulunan ve Vakıfbank tarafından 12.9.2005 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Muş ilindeki Gazi, Yüzüncüyıl Zafer, Hürriyet İlköğretim Okulları ile 2007 yılına kadar bankalarının anlaşması olduğu, ancak İş Bankası Muş Şubesi'nin bu kurumlara teklif götürdüğü açıklamasına yer verildikten sonra, söz konusu tekliflerin geri çekilmesi rica edilmektedir. İş Bankası tarafından bu e-postaya istinaden yapılan iç yazışmada, Muş Şubesi müdürünün okullarda çalışan personelin Vakıfbank'tan memnun olmadığını ve İş Bankası'yla çalışmak istediklerini, Vakıfbank'la bu hususta bir sorun yaşanabileceğinin kendilerine iletildiğini, maaş anlaşmalarına dair herhangi bir ödeme yapılmadığını; ancak bu durumda bankalarını tercih eden müşterilerin geri çevrilemeyeceğini ifade ettiği belirtilmektedir.

Bimtaş Boğaziçi

1740

99. 14.9.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, Bimtaş'ın Finansbank ile protokolünün 2007 yılında sona ereceği, ancak firmanın başka bir banka ile anlaşmak istediği ve promosyonu başka banka ile anlaşması halinde Finansbank'a geri ödeyeceği belirtilerek, nasıl bir teklif verileceği konusunda bilgi talep edilmektedir. Yazışmanın devamında Finansbank ile devam eden bir protokolü bulunması nedeniyle teklif verilmesinin centilmenlik anlaşması gereğince uygun olmadığı, ancak protokol iptal edildikten sonra teklif verilebileceği ifade edilmektedir.

Adana Yüreğir Cumhuriyet Lisesi

1750 **100.** İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından 6.10.2004 tarihinde Finansbank'a gönderilen e-postada, Adana Yüreğir Cumhuriyet Lisesi ile devam eden maaş protokollerinin olduğu; ancak okul yetkililerinin Finansbank tarafından verilen teklife istinaden yeniden bağış talebinde bulunduğu bilgisi verilmekte, 16.3.2005 tarihinde Finansbank tarafından cevaplanan e-postada ise, okulun İş Bankası ile olan anlaşmasını bozacağını belirterek bankalarından teklif istediği, ancak kurumun tekrar İş Bankası ile anlaşması üzerine görüşmelerin durdurulduğu ifade edilmektedir.

Bayrampaşa Sağmacılar Devlet Hastanesi

1760 **101.** İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 13.10.2005 tarihinde Vakıfbank, Finansbank, Akbank, Garanti Bankası, Denizbank ve İş Bankası'na gönderilen e-postada, Bayrampaşa Sağmacılar Devlet Hastanesi ile olan maaş protokollerinin Mayıs 2006 tarihinde sona ereceği, kuruma bankalarca teklif verildiği bilgisinin alındığı belirtilmekte ve bu tekliflerin geri çekilmesi rica edilmektedir.

Denizli Devlet Hastanesi

1770 **102.** Finansbank'ta bulunan ve Finansbank tarafından 18.10.2005 tarihinde Vakıfbank, İş Bankası, YKB, Akbank, Garanti Bankası ve Denizbank'a gönderilen e-postada, Denizli Devlet Hastanesi ile olan maaş ödeme protokolünün 25.12.2006 tarihine kadar süreceği ve bankalarca kuruma teklif verildiği bilgisinin alındığını belirtilmekte ve söz konusu tekliflerin geri çekilmesi rica edilmektedir. Teklifin geri çekilmesine dair uyarı içerikli benzer e-postalar birkaç kez bankalara gönderilmiş; Garanti Bankası tarafından 8.11.2005 tarihinde verilen cevapta, kurumun diğer bankalardan teklif istemeye başladığı dönemde Finansbank'ın Garanti Bankası tarafından uyarıldığı, Garanti Bankası'nın teklif vermediğine ilişkin bilgiyi sözlü ve yazılı olarak aktardığı ifade edilmiştir. Garanti Bankası'nın bu e-postası Finansbank tarafından aynı tarihte cevaplandırılmış, Garanti Bankası'nın kuruma teklif verildiğine ilişkin bilginin kendilerine ulaştığı bu nedenle yazılı teyit istedikleri dile getirildikten sonra şu ifadelere yer verilmiştir:

1780 *“Sizlerin de bildiği gibi kurumların bazı extra çıkarlar sağlamak adına bankalardan yanlış bir takım beyanlarla teklif alma yönünde eğilimleri olabiliyor. Maalesef sektör olarak hepimizin ortak bir sorunu bu. Bu durumda tüm Bankalar'daki süreci biz de işletiyoruz ve muhatap Banka'nın teyidini alıyoruz. Teklifin verildiği konusunda Kurum çok ısrarcı olduğu için daha önce sözlü aldığımız teyidi yazılı alma ihtiyacı oluştu.”*

Ardından Finansbank'ın 8-9.11.2005 tarihinde kurum içinde yapmış olduğu yazışmalarda, Garanti Bankası'nın teklif vermediğine dair yazılı teyidinden sonra Kurumun beyanından emin olunamadığı, Garanti Bankası'nın olayı büyütürken üst yönetime kadar çıkardığı, geline bu noktada teklif vermelerinin etik olmayacağı dile getirilmekte; ortada Garanti Bankası tarafından verilen bir teklif olmadığına göre Kurumun kendi tekliflerini almak zorunda kalacağı, Kurumun Garanti Bankası'nın bankalar arası centilmenlik anlaşması nedeniyle böyle bir teklifte bulunamayacağı konusunda bilgilendirilmesinin yerinde olacağı, bu süreçte iyi niyet göstergesi olarak verilen tekliflerinin bir miktar daha revize edilebileceği açıklamaları yer almaktadır.

1790 **103.** İş Bankası'nda bulunan ve Finansbank tarafından 18.10.2005 tarihinde Vakıfbank, Garanti Bankası, İş Bankası, Akbank, Denizbank, YKB'ye gönderilen e-

11-13/243-78

postada; Denizli Devlet Hastanesi'ne verilen tekliflerin geri çekilmesi istenmekte İş Bankası tarafından 8.11.2005 tarihinde gönderilen cevapta, bahsi geçen kuruma teklif verilmediği beyan edilmektedir.

104. Finansbank'ta bulunan ve Finansbank tarafından 18.10.2005 tarihinde Denizli Devlet Hastanesi'ne verilen tekliflerin geri çekilmesine ilişkin e-postaya 11.11.2005 tarihinde Akbank tarafından gönderilen cevapta, bahsi geçen kuruma teklif verilmediği beyan edilmektedir.

Dışkapı Hastanesi

1800 **105.** 18.10.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, Dışkapı Hastanesi'nin İş Bankası ile anlaşması bulunduğu, ancak bu anlaşmayı feshetmek istedikleri belirtilerek promosyon teklifi konusunda yardım talep edilmektedir. Yazışmanın devamında daha önce de aynı hastanenin kendilerinden teklif istediği, ancak centilmenlik anlaşması gereğince teklif verilmediği, mevcut durumda hastanenin İş Bankası ile mahkemelik olması nedeniyle teklif istediklerine dair yazılı talep alındıktan sonra teklif verilebileceği, bu amaçla hastaneden yazılı bir teklif talebi alınması gerektiği ifade edilmektedir.

Bozüyük Atatürk İlköğretim Okulu

1810 **106.** İş Bankası'nda bulunan ve Vakıfbank tarafından 26.10.2005 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Bozüyük Atatürk İlköğretim Okulu ile 1.8.2006 yılına kadar devam eden protokollerinin bulunduğu; ancak İş Bankası'nın kuruma teklifte bulunduğu bilgisinin alındığı dile getirilmekte; İş Bankası tarafından 28.10.2005 tarihinde gönderilen cevabi e-postada, söz konusu kurumla ilgili kendilerine ulaşılmış bir talebin olmadığı belirtilmekte; Vakıfbank tarafından 10.11.2005 tarihinde verilen cevapta ise, maaş listelerinin Bozüyük İş Bankası şubesine gittiği ifade edildikten sonra, bu uygulamanın etik olmadığına altı çizilerek gereğinin yapılması rica edilmektedir.

Bakırköy Devlet Hastanesi

1820 **107.** 8.11.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, anılan hastane hakkında bir fizibilite raporuna yer verilmektedir. Yazışmanın devamında hastanenin YKB ile Kasım 2006'da sona erecek bir protokolü bulunduğu, centilmenlik anlaşması nedeniyle teklif verilemeyeceğinin hastane yetkilisine anlatıldığı belirtilmektedir.

Başkent Üniversitesi

1830 **108.** Denizbank ve İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası'ndan Denizbank'a 9.11.2005 tarihinde gönderilen e-postada, Başkent Üniversitesi ile 2007 yılına kadar İş Bankası'nın maaş ödemeleri ve harç tahsilatı protokolü bulunduğu bahsedilerek, 31.12.2005 tarihinde söz konusu üniversiteden gelen yazı ile maaş ödemeleri protokollerinin feshedileceğini, bu konuda Denizbank ile anlaşma sağladıklarını öğrendikleri ifade edilmekte "*bankalar arasında bulunan centilmenlik anlaşması kapsamında yardımlarınızı rica ederiz.*" denilmektedir.

109. Denizbank'ta bulunan belgeden ise, 108 No'lu belgede yer alan İş Bankası'nın Denizbank'a gönderdiği 9.11.2005 tarihli Başkent Üniversitesi hakkındaki e-postanın Denizbank üst yönetimine iletildiği anlaşılmaktadır.

İstanbul Trafik Vakfı

1840 **110.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 17-9.11.2005 tarihleri arasında kendi iç yazışmalarını içeren e-postada, İş Bankası ile 1.5.2006 tarihine kadar geçerli maaş ödemelerine ilişkin protokolü bulunan İstanbul Trafik Vakfı'nın 2005 yılı Kasım ayında diğer bankalardan maaş ödemelerine ilişkin teklif toplamaya başladığı ve 2006 yılı Ocak ayından itibaren yeni bir bankayla protokol imzalamayı planladığı belirtilmiştir. Garanti Bankası tarafından söz konusu kuruma teklif verme konusuna ilişkin yapılan yazışmalarda, Kurumun 2006 yılı Ocak ayında İş Bankası ile olan protokolünü feshedecek olmasının sorun yaratabileceği, bu tip durumlarda bankalarla, centilmenlik anlaşması nedeniyle sorun yaşandığı belirtilmiş, kurumun protokollerini feshedeceklerine ve Garanti Bankası'ndan teklif istediklerine ilişkin bir yazı göndermesinin gerekli olduğu söylenmiştir.

Samandıra Beyhan Şenyuva İlköğretim Okulu

1850 **111.** YKB tarafından 23.11.2005 tarihinde, Denizbank, Vakıfbank, Garanti Bankası, Akbank, İş Bankası'na gönderilen e-postada, Samandıra Beyhan Şenyuva İlköğretim Okulu ile 18.9.2007 tarihine kadar protokollerinin devam ettiği, söz konusu kuruma teklif verilmemesi ve konu hakkında teyit beklendiği ifade edilmiştir. Söz konusu e-postaya istinaden Finansbank aynı gün iç yazışma yaparak, teklif vermediklerini tespit etmiştir.

Şh. Dr. Ulucan Dayan İlköğretim Okulu

112. Finansbank'ta bulunan ve Garanti Bankası'ndan YKB, Vakıfbank, Finansbank, Akbank, Denizbank'a 2.12.2005 tarihinde gönderilen e-postada, Şh. Dr. Ulucan Dayan İlköğretim Okulu ile 2006 yılına kadar maaş protokollerinin bulunduğu belirtilerek, kuruma verilmiş bir teklif varsa geri çekilmesi istenmektedir. Finansbank'tan 6.12.2005 tarihinde kuruma teklif verilmediği bilgisi gönderilmiştir.

Kazan İlçe Emniyet Müdürlüğü

1860 **113.** İş Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 16.12.2005 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Kazan İlçe Emniyet Müdürlüğü ile 15.6.2003 tarihinde promosyon verilerek imzalanmış maaş ödeme protokolünün süresinin 2 yıl uzatıldığı, ancak emniyet müdürünün değişmesi sonrasında İş Bankası'nın promosyon önerdiği ve kurumun hesaba geçirilen promosyonu kullanmayarak, Kasım ayı maaşlarını İş Bankası'ndan almaya başladıkları açıklamalarına yer verilmiştir. Konuyla ilgili diğer yazışmalarda, kurumun İş Bankası'yla çalışmayı tercih ettiği ve yapılacak bir şey olmadığının ifade edildiği belirtilmektedir. Bu konunun İş Bankası üst yönetimi ile de görüşülmesi talep edilmektedir. Akbank tarafından gönderilen bu e-postaya istinaden İş Bankası'nda yapılan iç yazışmalarda kurumun, personelin

1870 Akbank'tan memnun olmaması nedeniyle İş Bankası ile çalışmayı talep ettiğini, bunun üzerine İş Bankası şubesinin Akbank'la geçerli sözleşmeleri olması nedeniyle teklif verilmesinin uygun olmayacağını kuruma bildirdiği; ancak bir ay sonra kurumun Akbank'la herhangi bir sorun olmayacağını beyan etmesi üzerine teklif verildiği; ayrıca verilen teklifin üzerinden 2 ay geçmesine rağmen Akbank'ın konuyla ilgili girişimde bulunmamış olması nedeniyle geç kalındığı ifade edilmektedir. Diğer taraftan Akbank'ın İş Bankası ile 1 yıllık sözleşmesi olan kurumlara verdiği teklifler nedeniyle piyasayı yükselttiği; Anadolu'da dahi okullara kişi başı ... YTL'den teklif verdiği, Akbank'ın bu eylemlerinden ötürü sözleşmeleri yüksek fiyatlarla yenilemek zorunda kaldıkları dile getirilmektedir.

114. 23.12.2005 tarihli Garanti Bankası iç yazışmasında, İş Bankası ile protokolü 31.12.2005'te dolacak olan Çocuk Esirgeme Kurumu ve Halkbank ile protokolü 31.12.2006'da dolacak olan bazı huzurevlerinin sözleşmelerini feshetmeyi düşündükleri belirtilmekte; bu kurumlara verilecek promosyonların bildirilmesi talep edilmektedir. Yazışmanın devamında huzurevinin başka bir banka ile anlaşması olduğundan centilmenlik anlaşması gereğince teklif verilmeyeceği ifade edilmektedir.

ERDEMİR

115. Finansbank'ta yapılan yerinde incelemede bulunan ve Denizbank'tan YKB, Garanti Bankası, İş Bankası, Akbank ve Finansbank'a gönderilen 27.4.2005 tarihli e-postada, aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"Bugün telefonda konuştuğumuz gibi; erdemir Haziran ayında maaş ödemeleri için ihaleye çıkacağını bildirmiş ve teklif istemiştir. Bu sefer 7500 personeli 7 bankaya eşit bölüneceğini belirtmiştir.

Denizbank olarak; eğer 7 banka da eşit sayıda personelin maaş ödemesine aracılık edecekse, Erdemir'e hepimizin mutabık kalacağı aynı başış tutarını teklif edebiliriz düşüncesindeyiz."

Bu e-postaya cevap olarak Finansbank'tan gelen 28.4.2005 tarihli e-postada, aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"...Banka olarak önerinize sıcak bakıyoruz Ortak teklif rakamı oluşturmanın hepimize maliyet avantajı sağlayacağı ortada. Öneriyi ilettiğiniz tüm Banka'larla mutabakat sağlanırsa tarafımıza bilgi verilmesini rica ediyoruz. Bu aşamadan sonra başış rakamının belirlenmesi için ortak çalışmaya hazırız."

Yazışmanın devamındaki Denizbank tarafından Finansbank'a gönderilen 22.6.2005 tarihli e-postada, diğer bankaların Erdemir'den teklif istediklerini belirten bir yazı gelmeden yorum yapamayacaklarını, teklif gelmesinin ardından görüşebileceklerini belirttikleri ifade edilmektedir.

116. Yukarıda yer verilen 27.4.2005 tarihli e-postaya ilişkin olarak 28.4.2008 tarihli Finansbank iç yazışmasında, Denizbank'ın gönderdiği e-postayı alan çalışanın konuyu diğer Finansbank yetkililerine ilettiği ve söz konusu yetkilinin de konuyu karşılıklı konuşmaları gerektiğini ifade ettiği görülmektedir.

117. İş Bankası'nda bulunan, yukarıda yer verilen 28.4.2005 tarihli e-postaya ilişkin olarak 29.4.2005 tarihli İş Bankası iç yazışmasında, Denizbank'tan gelen e-postayı alan çalışanın konu hakkında Ereğli şube müdüründen bilgi almak üzere başka bir çalışanı görevlendirdiği anlaşılmaktadır.

118. 21.6.2005 tarihli Finansbank iç yazışmasında, Erdemir'in bankalarla ihale yoluyla sözleşme yapmak istediği belirtilerek nasıl bir teklif verilebileceği konusunda bilgi talep edilmektedir. Yazışmanın devamında 6.7.2005 tarihli e-postada YKB, İş Bankası ve Denizbank'ın, Garanti Bankası ve Akbank ile sürekli iletişim halinde olduğu, ortak görüşün %... promosyon oranında ısrar etmek yönünde olduğu belirtilmektedir. Aynı çalışan tarafından gönderilen bir sonraki e-postada, YKB ile görüşüldüğü, yetkili bir kişinin İş Bankası'nın teklifini %... olarak değiştirdiğini bildirdiği, dolayısıyla YKB'nin de %...'ye çıkacağı bilgisini aldıkları ifade edilmektedir.

11-13/243-78

Ayrıca YKB yetkililerinin Garanti Bankası ve Akbank ile de görüşerek, Finansbank'tan anılan e-posta sahibine bilgi verecekleri de belirtilmektedir. E-postanın devamında özet olarak, görüşülen bankaların %... olarak tekliflerini değiştirecekleri, dolayısıyla Finansbank'ın da teklifi %...'ye çıkarması gerektiği ifade edilmektedir. Yazışmanın ilerleyen bölümlerinde %... ile Erdemir'le anlaşıldığı dile getirilmektedir.

I.3.1.6. 2006 YILINA AİT BELGELER

1930 **119.** YKB'de yapılan yerinde incelemede bulunan ve 2006 yılında yazıldığı anlaşılan "Yetkinin Kullanılması İle İlgili Önemli Hususlar" başlığını içeren belgede aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"Akbank, İş Bankası, Vakıfbank, Denizbank, Garanti Bankası ve Finansbank ile Bankamız arasındaki centilmenlik anlaşması gereğince anlaşma kapsamındaki bankalar ile devam eden protokolü olan kurumlara protokol süresi içinde, kurum tarafından fesh edilse dahi teklif verilmeyecektir. Ancak protokolü olmayan, protokol süresi bitmiş (temdit etmemiş olması gerekir) veya bitimine en fazla 2-3 ay kala teklif verilebilecektir. Protokol bitimine 2-3 ay kala verilen teklifler dahi kurumla ilgili diğer banka arasındaki mevcut protokolün bitim tarihinden itibaren geçerli olmalıdır.

1940

120. YKB'de yapılan yerinde incelemede bulunan ve 2006 yılına ait olduğu anlaşılan "Yetkinin Kullanılması İle İlgili Önemli Hususlar" başlıklı belgede aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"Akbank, İş Bankası, Vakıfbank, Denizbank, Garanti Bankası ve Finansbank ile Bankamız arasındaki centilmenlik anlaşması gereğince anlaşma kapsamındaki bankalar ile devam eden protokolü olan kurumlara protokol süresi içinde, protokol kurum tarafından fesih edilse dahi teklif verilmeyecektir. Ancak, müşterilerle yapılan görüşme sırasında müşterinin beyanına göre; protokolü olmayan, protokol süresi bitmiş (temdit etmemiş olması gerekir) veya protokol süresinin bitimine en fazla 3 ay kalmış kurumlara teklif verilebilecektir. Protokol süresinin bitimine 3 ay kala verilen teklifler, kurumla ilgili diğer banka arasındaki mevcut protokolün bitim tarihinden itibaren geçerli olmalıdır.

1950

Milli Eğitim Müdürlüklerine Bütçe Tahsisi

121. Garanti Bankası ve İş Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 17.1.2006 tarihinde İş Bankası, YKB, Vakıfbank ve Garanti Bankası'na gönderilen e-postada; "Bilindiği üzere Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü, (28.11.2005 tarih ve 22055 sayılı yazı) Bakanlığa bağlı okul ve kurumlardaki personelin ödemelerine ilişkin tahakkuk işlemlerinin illerde il milli eğitim müdürlüklerince, ilçelerde ilçe milli eğitim müdürlüklerince yerine getirileceğini belirtmiş ve 2006 Şubat ayından itibaren uygulamaya geçilmek üzere çalışmaya başlamıştır. Çıkabilecek aksaklıklara karşı ortak bir bakış oluşturabilmemiz amacıyla, konuyla ilgili görüşlerinizi acilen rica ederiz." denilmektedir. Aynı tarihte İş Bankası tarafından gönderilen cevabi e-postada, "Bu konuda ortak bir tavır alınmasına biz de olumlu bakıyoruz, herhangi bir bankanın sözleşme yaptığı kurumlara ancak bu sürenin sona ermesinden sonra teklif verilmesi ilkesini burada da uygulamayı öneriyoruz, yani bir Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde yer alan ve anlaşma süresi zaman içerisinde sona erecek okullarda bu süre sonuna kadar önceki banka ile devam edilmesi gerektiğini iletmiyiz, yeni tekliflerimizin ise tek tek okulların anlaşmalarının dolmasından sonra geçerli olacağını bildirebiliriz, biz şu anda böyle yapıyoruz." ifadeleri yer almaktadır. Aynı

1960

11-13/243-78

- 1970 tarihte YKB tarafından gönderilen cevapta da, İş Bankası'nın görüşlerine katıldıkları ve ortak tavır alınmasına olumlu bakıldığı ifade edilmektedir. Cevapta ayrıca "Milli Eğitim Müdürlükleri protokol süreleri 2007, 2008, hatta 2009 da dolacak okullar için bile bugünden teklif istiyorlar. Bu okullar ile çalışma mevcut protokollerin süresi dolmasından sonra devreye girecek dahi olsa önümüzdeki günlerin ne getireceği (hem bankalar hem de okullar açısından) kestirilemediğinden protokol süresi 2006 sonrası yıllarda biten okullar için teklif verilmemesini öneriyorum" denilmektedir. 18.1.2006 tarihinde Vakıfbank tarafından gönderilen cevapta ise, "Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün tebliğinden sonra milli eğitim müdürlüklerinden Bankamıza ulaşan tekliflere verdiğimiz cevaplar, diğer Banka protokol sürelerinin beklenmesi, ancak diğer bankayla protokolü bittiğinde Bankamızın verdiği teklifin geçerli olduğu yönündedir" ifadeleri bulunmaktadır. 18.1.2006 tarihinde Garanti Bankası tarafından gönderilen cevabi e-postada, "konu ile ilgili olarak, bankamıza gelen ve gelecek olan teklifler ile ilgili yaklaşımımız şu şekildedir... toplu ve tek teklif verilmesi halinde, ilgili kurumların mevcut bankaları ile vadeleri oldukça yeni bankasına aktarılması mantığına verilecektir hâlihazırda eski tarihli verdiğimiz teklifler de bu şekildedir) teklif isteyen milli eğitim md. farklı düşünebilir, bunu kullanmak isteyebilir, bizim tekliflerimiz mevcut protokollerin fesih edilmesi mantığını taşımayacaktır." denilmektedir.

Karabük Devlet Hastanesi

- 1990 **122.** Finansbank'ta bulunan ve Garanti Bankası'ndan Finansbank, YKB, Vakıfbank, Akbank, Denizbank'a 8.3.2006 tarihinde gönderilen e-postada, Garanti Bankası ile 2009 yılına kadar protokolü devam edecek olan Karabük Devlet Hastanesi'ne teklif verilmişse, verilen teklifin geri çekilmesi istenmekte; Finansbank'tan 9.3.2006 tarihinde gönderilen cevapta ise, söz konusu kuruma teklif verilmediği ifade edilmektedir.
- 2000 **123.** Garanti Bankası'nda bulunan, YKB'nin 8.3.2006 tarihinde Garanti Bankası'na Karabük Devlet Hastanesi ile maaş protokollerinin bulunup bulunmadığını soran e-postaya aynı gün verilen cevapta, 15.3.2009 tarihine kadar geçerli maaş protokollerinin olduğu bilgisi verilmiş olup, YKB tarafından, Garanti Bankası Karabük Şubesi'nin mevcut protokolün iptal edildiği ve yeni teklif verilebileceği bilgisini YKB'ye ilettiği belirterek, "bu durumda teklif vermemizin bir sakıncası var mı?" diye sorulmaktadır. Söz konusu e-postalara istinaden, Karabük Şubesi'nin bağlı olduğu Orta Anadolu Bölge Müdürlüğü ile temasa geçerek iç yazışmalar yapan Garanti Bankası, şubesinin böyle bir bilgi vermediğini, hastanenin sendikayla problemleri nedeniyle ihalesini yenilemek istediğini öğrenmiş ve "Hastane ile protokolümüz yürürlükte, geçerli ve yaptırımları var, Hukuk'a konuyu ilettik, bilgi gelince konuyu paylaşırız. Tüm bankalara da protokol vademiz belirtilerek centilmenlik anlaşması kapsamında teklif vermemeleri için bilgi verdik. Teklif veren banka olursa bizi bilgilendirebilir misiniz?" denilen e-postaya, Orta Anadolu Bölgesi'nden sadece
- 2010 "Akbank" yazılı bir cevap gelmiştir.

THY

124. Finansbank'ta bulunan ve 10.3.2005'te başlayan banka içi yazışmalar ile THY maaş ödemesi ihalesinde Finansbank'ın vereceği teklif konusunda görüş alışverişinde bulunulan e-postalardan, 5.4.2005 tarihinde yapılan THY ihalesini YKB'nin kazandığı, THY'nin "artan maliyetler nedeniyle yürüttüğü tasarruf çalışmaları kapsamında" 2006 yılında ihalesini yenilemek istediği anlaşılmakta; 17.1.2006 tarihli e-postalarla ise, 20.1.2006 tarihinde düzenlenecek olan ihale ile ilgili olarak "halen

11-13/243-78

2020 YKB ile protokolü devam eden THY'na Bankamızca teklif verilip verilmemesi konusunda" Finansbank üst yönetimine danışılırken, "Mart 2005'teki ihalede bağış limitimiz olduğu halde ihaleyi YKB'ye bıraktığımızı bu vesileyle hatırlatmak istiyorum." denilmekte; ve "bağış limitinden önce etik ve stratejik anlamda teklif verilip verilmeyeceği ile ilgili üst yönetim kararı çıkması gerekiyor. Bu durum bence çok hassas, geçmişte bir ilkokul için bile diğer bankalarla gerginlikler yaşandı biliyorsunuz. Burada ise olay, kurum çok çok daha büyük. Teklifler, bağışlar mart'05'te ... üzerinde rakamlardı. Kaldı ki thy'nin bu yaklaşımı bizim açımızdan da olumsuz bir referans olmalı. 9 ay sonra farklı bahanelerle YKB'ye yaptığını bize de yapabilir. Böyle bir tavrın içinde olacak mıyız?" tartışmaları yapılmaktadır.

2030 **125.** Finansbank'ta bulunan ve 124 no'lu belgedeki Finansbank üst yönetimine THY'nin 2006 yılı ihalesine girip girmemesi konusunun danışıldığı e-postalara kadar aynı e-postaları içeren belgede, Finansbank üst yönetimi ile 18.1.2006 tarihinde gerçekleştirilen yazışmalarda, THY'nin feshedeceği protokolün YKB ile 2 yıl daha geçerli olduğunun tahmin edildiğinden bahsedilmekte, "etik açıdan halen bir başka banka ile protokolü devam eden bir kuruma teklif verilmesinin uygun olmayacağı yönünde bir görüş oluştu. Bu nedenle teklif çalışması yapılmayacaktır." ve "THY yetkilileri ile yaptığımız telefon görüşmesinde bu ihale ile ilgili teklif vermeyeceğimizi bildirdik ama THY ihaleye çıkmış olduğu için mutlaka bu işle ilgili teklif vermeyeceğimizi yazılı olarak talep etmektedir." denilmektedir.

2040 **126.** Garanti Bankası ve İş Bankası'nda bulunan aynı içerikli belgelerde, Akbank tarafından 19.1.2006 tarihinde Garanti Bankası ve İş Bankası'na e-posta gönderilerek, THY'nin YKB ile protokolünü feshedip, bankalardan maaş ödemelerine ilişkin teklif istediği belirtilmekte; "biz etik davranmak açısından ve centilmenlik anlaşması gereği Kurum'a teklif vermeyi uygun görmüyoruz." denilerek söz konusu bankaların görüşleri istenmekte; İş Bankası tarafından verilen cevapta ise, "centilmenlik anlaşması çerçevesinde kurumun YKB ile mevcut sözleşmesini dikkate alacağız." ifadeleri yer almaktadır.

2050 **127.** Garanti Bankası'nda bulunan ve 126 no'lu belgede yer alan Akbank'ın 19.1.2006 tarihinde Garanti Bankası ve İş Bankası'na gönderdiği e-postaya cevap olarak Garanti Bankası'nın gönderdiği e-postada, Garanti Bankası'nın da THY ihalesine teklif vermeme kararı aldığı, 20.1.2006'da yazılı olarak ihale makamına da bu kararlarını bildirecekleri ifade edilmektedir.

Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü, Sağlık İl Müdürlüğü ve Mardin Devlet Hastanesi

2060 **128.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 28.3.2006 tarihinde gerçekleşen kendi iç yazışmalarını içeren e-postada; Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü, Sağlık İl Müdürlüğü ve Mardin Devlet Hastanesi'nin YKB ile mevcut protokolleri olduğu, ancak YKB'den memnun olmamaları nedeniyle protokolleri tek tarafı feshetmeyi düşündükleri belirtilmektedir. Garanti Bankası'nın söz konusu kurumlara teklif vermesi konusunda ise, kurumların YKB ile protokolün 12.2.2009 tarihine kadar geçerli olduğu, ancak bu tarihten sonra teklif verilebileceği, bankalar arası centilmenlik anlaşması gereğince protokol devam ettiği sürece herhangi bir teklif verilemeyeceği ifade edilmektedir.

Bartın Devlet Hastanesi ve İl Sağlık Müdürlüğü

129. Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 5-13.4.2006 tarihleri arasında kendi iç yazışmalarını içeren e-postada, Bartın Devlet Hastanesi ve İl Sağlık Müdürlüğü'nün hâlihazırda maaş ödemelerini YKB aracılığıyla yaptığı ve

11-13/243-78

2070 protokollerinin 2007 yılı Nisan ayında sona erdiği belirtilmekte, ancak Bartın Devlet Hastanesi'ne ek bina yapımı nedeniyle Kurum'un bankalardan bir sonraki yıl maaş ödemeleri için teklif almaya başladığı ifade edilmekte, Kurum'a Garanti Bankası tarafından teklif sunulup sunulamayacağı sorulmaktadır. Söz konusu e-postaya cevaben gönderilen e-postada ise, YKB ile olan mevcut protokolün bitim tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde teklif sunulabileceği, ancak vadeye kalan süre uzun olduğu için diğer bankalar ile yapılan centilmenlik anlaşması gereği Kurum'dan Garanti Bankası'ndan teklif istediğine dair bir yazı alınması gerektiği ifade edilmektedir.

Kahramanmaraş Devlet Hastanesi

2080 **130.** Finansbank, İş Bankası ve YKB'de yapılan yerinde incelemede alınan, YKB tarafından Finansbank, Denizbank, Vakıfbank, Garanti Bankası, Akbank ve İş Bankası'na gönderilen 11.5.2006 tarihli e-postada, Kahramanmaraş Devlet Hastanesi ile 15.6.2008 tarihine kadar geçerli anlaşmaları bulunduğu, bu nedenle kuruma teklif verilememesi talebi iletilmektedir. Vakıfbank, Finansbank ve Denizbank'tan gelen cevaplarda bu bankalar anılan kuruma teklif verilmediğini belirtmektedirler.

131. 25.5.2001 tarihinde İş Bankası'ndan Akbank'a gönderilen e-posta mesajında, İş Bankası'nın Akbank'a gönderdiği e-posta mesajı iletilmekte ve iletilen mesajda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“Esra hanım, bazı şubelerimizde bankamızla anlaşmaları devam eden kurumlara ilişkin olarak Akbank'tan başış karşılığında maaş anlaşması yapılmasını teklif ettiği yönünde gelen bilgileri ilişikte (e-posta mesajının ekinde Akbank Teklifleri adlı bir xls dosyası bulunmaktadır) gönderiyorum. Sağlayacağımız işbirliği için teşekkür ederim. Saygılarımla.”

2090 Bartın Devlet Hastanesi

132. Garanti Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 31.5.2006 tarihinde Garanti Bankası'na gönderilen e-postada, YKB'nin Bartın Devlet Hastanesi ile maaş ödemeleri için 1.4.2007 tarihine kadar geçerli olan protokolünün bulunduğu, söz konusu kuruma Garanti Bankası'nca teklif verildiği duyurunun alındığı belirtilmekte, söz konusu duyurunun doğru olması durumunda teklifin geri çekilmesi istenmektedir. Garanti Bankası'ndan YKB'ye 2.6.2006 tarihinde gönderilen cevabi e-postada ise, *“Kurumun bankanızla 01/04/2007 tarihine kadar geçerli protokolü olması nedeniyle kurumun yazılı talebine istinaden anlaşmamız 01/04/2007 tarihinden sonra başlayacak şekilde teklifimiz iletilmiştir”* denilmektedir.

2100 Balıkesir Gençlik ve Spor Müdürlüğü

133. Garanti Bankası'nda ve YKB'de yapılan yerinde incelemede alınan, Finansbank tarafından Denizbank, Vakıfbank, Garanti Bankası, Akbank, YKB ve İş Bankası'na gönderilen 1.6.2006 tarihli e-postada, Balıkesir Gençlik ve Spor Müdürlüğü ile 7.5.2008 tarihine kadar geçerli anlaşmaları bulunduğu, bu nedenle kuruma teklif verilememesi talebi iletilmektedir. Garanti Bankası ve YKB'den gelen cevaplarda, bu bankalar anılan kuruma teklif vermediklerini belirtmektedirler.

Acıbadem Hastanesi

2110 **134.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 1.6-13.7.2006 tarihleri arasında kendi aralarında yapmış oldukları yazışmaları içeren e-postada; Garanti Bankası ile maaş ödemelerine ilişkin protokolü bulunan Acıbadem Hastanesi'ne teklif verilmesi hususunda yapılan yazışmalarda *"Protokol vademiz 22/01/07 olduğu için; diğer bankaların da bu tarihten sonra başlamak üzere teklif vermeleri gerekmektedir. Bankalararası centilmenlik anlaşmamız olması sebebiyle tüm bankalar "kurumların mevcut protokollerinin bitim tarihinden başlamak üzere teklif vermek konusunda mutabıklar."* denilmektedir.

Denizli İl Sağlık Müdürlüğü

2120 **135.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 6.6.2006 tarihinde Garanti Bankası'na gönderilen e-postada; *"Denizli İl Sağlık Müdürlüğü ile Bankamız arasında 15.7.2011 tarihine kadar geçerli olan Maaş Ödeme Sözleşmemiz bulunmaktadır. Bankanız tarafından söz konusu Kuruma teklif verildiği öğrenilmiş olup; centilmenlik anlaşmasına ters düşen durumla ilgili gereğini ve teklifinizin iptalini rica ederiz."* denilmektedir. Garanti Bankası'nın konu ile ilgili iç yazışmalarında ise konu ile ilgili Denizli İl Sağlık Müdürlüğü'nden kaynaklanan bir yanlış anlaşılma olduğu, aslında ihaleyi Garanti Bankası'nın kazandığı belirtilmiştir.

Denizli Belediyesi

2130 **136.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 14-15.6.2006 tarihleri arasında gerçekleşen kendi iç yazışmalarını içeren e-postada; Denizli Belediyesi'nin Vakıfbank ile devam eden maaş ödemesi sözleşmesinin bulunduğu, ancak söz konusu bankadan memnun olunmadığı, mevcut protokolün iptali durumunda ceza ödenmesi gerektiği belirtilmekte, Denizli Belediyesi'nin bu nedenle bankalardan teklif topladığı ve alınan tekliflerle tazminatı ödemeyi planladığı ifade edilmektedir. Ayrıca, bu süreçte Halk Bankası'ndan teklif alındığı, ancak verilen teklifin tazminatı ödemeye yetmediği için teklifin değerlendirmeye alınmadığı bilgisi yer almaktadır. E-postada yer alan yazışmaların devamında ise *"önemli olan protokol vadesi ama vadesini bilmemiz gerekiyor. Vakıfbank ile centilmenlik anlaşmamız var."* denilmektedir.

Kroman Çelik Sanayi A.Ş.

2140 **137.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 23.6.2006-3.7.2006 tarihleri arasında kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, Kroman Çelik Sanayi A.Ş.'ye teklif verilmesi hususunda *"Bankalararası centilmenlik anlaşması gereği kurumların maaş ödemesi protokolleri sona ermeden teklif verilmemekte biliyorsunuz. Ancak kurumun mevcut protokolü 2007 yılında bittikten sonra başlanacak şekilde teklif verebiliriz."* denilmektedir. Sonrasında firmanın Akbank ile yapılan protokolün dışında kalan 100 kişi için teklif istediği öğrenilmiş, Garanti Bankası tarafından teklif verilmesi karara bağlanmıştır.

İstanbul Erenköy Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi

2150 **138.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 12.7-21.9.2006 tarihleri arasında gerçekleşen kendi iç yazışmalarını içeren e-postada; Garanti Bankası ile maaş ödemeleri konusunda protokolü devam eden İstanbul Erenköy Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi'nin hastaneye yapılan bir yatırımdan dolayı açığının olduğu ve bunu finanse etmek için protokol süresi bitmeden Garanti

11-13/243-78

Bankası'ndan ek bağış talebinde bulunduğu belirtilmekte, söz konusu talep kabul edilmezse kurum tarafından protokolün feshedileceği, halihazırda başka bir bankadan teklif aldıkları ve bu bankadan alacakları bağışın Garanti Bankası'na ödenecek cezai şartla birlikte yaptıkları yatırımı finanse edecek düzeyde olduğunun söylendiği ifade edilmektedir. Yazışmaların devamında Hastane'ye teklif veren bankanın Denizbank olduğunun öğrenildiği belirtilmekte ve Denizbank'a Garanti Bankası'nın söz konusu Hastane ile protokolü olduğunun iletildiği ve bu doğrultuda yapılan teklifi geri çektikleri ifade edilmektedir.

2160 **139.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası tarafından 22.8.2006 tarihinde Denizbank'a gönderilen e-postada ise; Erenköy Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi ile 22.8.2006 tarihine kadar geçerli maaş ödemesi protokolü bulunduğu belirtilmiş, Denizbank tarafından söz konusu kuruma teklif verilmediğinin teyit edilmesi istenmiştir. E-postanın devamında *"Etik rekabet ilkeleri ve centilmenlik anlaşması çerçevesinde mevcutta çalıştığı banka ile maaş ödemesi protokolü bulunan kurumlara teklif verilmemesi konusunda koordineli hareket edebilmek amacıyla iletişim e-postalarımız ektedir"* denilmektedir. Bu e-postaya cevaben aynı tarihte Denizbank tarafından gönderilen e-postada teklifin geri çekilmesi konusunda aksiyon alındığı bilgisi verilmektedir.

2170 Gazipaşa Çok Programlı Lisesi

140. İş Bankası'nda bulunan ve Vakıfbank tarafından 8.8.2006 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Gazipaşa Çok Programlı Lisesi ile bankalarının 4.4.2009 tarihine kadar devam eden protokollerinin olduğu, ancak İş Bankası tarafından kuruma teklif verildiği bilgisinin alındığı belirtilmekte; konu hakkında teyit ve eğer varsa teklifin geri çekilmesi rica edilmektedir. İş Bankası tarafından aynı tarihte yapılan iç haberleşmede ise, kurumla anlaşma sürecinde Denizbank'ın önde gittiği şu aşamada yapılacak bir işlemin olmadığı anlatılmaktadır.

Konya Meram Belediyesi

2180 **141.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Finansbank tarafından Garanti Bankası'na 13.9.2006 tarihinde gönderilen e-postada; Konya Meram Belediyesi'nin maaşlarının hâlihazırda Finansbank tarafından ödendiği, sözleşme süresinin sonuna yaklaşıldığı ve kurum'un tüm bankalardan teklif aldığı, ancak Finansbank'ın teklifinin en yüksek teklif olması nedeniyle kurumun Finansbank'la yeniden anlaştığı belirtilmiş, ancak Garanti Bankası tarafından Kurum'a ısrarla teklif gönderildiği ifade edilmiştir. E-postanın devamında *"Teklif süreci kapanmış, diğer bir banka ile anlaşmaya varmış bir Kurum'a ısrarla yeni teklifler vermeye çalışmak bankacılık etiklerine uygun düşmemektedir. Kuruma teklif verilmediği ile ilgili teyidinizi tarafımıza bildirmenizi rica eder, bu aşamada verilmiş bir teklif varsa geri çekilmesini önemle rica ederiz"* denilmektedir. Garanti Bankası tarafından aynı tarihte gönderilen cevapta, kurumun teklifleri değerlendirdikten sonra Garanti Bankası ile anlaşma imzaladığı, ancak bu süreçten sonra Finansbank'ın kuruma yeni bir teklif iletildiğinin öğrenildiği, bunun sonucunda da kurumun Garanti Bankası'ndan tekrar revize teklif talebinde bulunduğu ifade edilmektedir. Finansbank tarafından aynı tarihte gönderilen e-postada ise, *"Bankanızdan sürekli kuruma yeni teklifler verildiği için kurumla süreci tamamlayamıyoruz. Takdir edersiniz ki Kurumlar Bankalar'dan ne kadar çok bağış alabilirlerse o oranda karlı oluyorlar. Bu nedenle bu tip fırsatları kullanıyorlar. Burada etik kurallar içerisinde uygun hareket etmek biz bankaların sorumluluğu sizden de bu kapsamda işbirliğinizi bekliyoruz. Benzer bir durumda Banka'nız teklifi üzerine Finansbank olarak teklif verirsek aynı sorunları siz yaşarsınız. Bu noktada da karşı"*

2190

11-13/243-78

2200 *banka'dan talebiniz sizden bugünkü talebimizden farklı olmayacaktır. Bu nedenle Kuruma verdiğiniz teklifin geri çekilmesi ve konuyla ilgili tarafımıza yazılı teyidinizin verilmesi tekrar önemle rica olunur.”* denilmektedir.

Kırşehir İl Sağlık Müdürlüğü

2210 **142.** Garanti Bankası ve İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından 19.9.2006 tarihinde Garanti Bankası'na gönderilen e-postada; İş Bankası ile Kırşehir İl Sağlık Müdürlüğü arasında 3 yıl süreli bir sözleşmenin imzalanmış olduğu, anlaşma imzalanmış olunmasına rağmen bazı bankaların kuruma teklifte bulunduğu yönünde bilgiler alındığı belirtilmekte; maaş anlaşmaları konusunda bankalar arasında yürütülen centilmenlik anlaşması kapsamında bu kuruma Garanti Bankası'nca bir teklif yapılmışsa bunun iptali istenmektedir.

İDAŞ İstanbul Döşeme San. A.Ş.- Bozüyük Fabrikası

143. Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 3.10.2006-6.7.2007 tarihleri arasında kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, İDAŞ İstanbul Döşeme San. A.Ş.- Bozüyük Fabrikası'na maaş ödemeleri ile ilgili teklif verilmesi konusunda yapılan yazışmalarda, *“Yapılan centilmenlik anlaşması gereği YKB ile olan protokol sona ermeden teklif veremiyoruz.”* ifadeleri yer almaktadır.

Melik Aknil Meslek Lisesi

2220 **144.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 3.11.2006-21.12.2006 tarihleri arasında gerçekleşen kendi iç yazışmalarını içeren e-postada; maaş ödemeleri konusunda Vakıfbank ile çalışan ve protokolünün bitmesine 2 yıl olan Melik Aknil Meslek Lisesi'nin söz konusu bankadan memnun olmaması nedeniyle cezai tazminatı ödeyerek protokolü feshetmeyi düşündüğü belirtilmekte, anılan kurumun Denizbank'tan 2 yıl için promosyon teklifi aldığı ve ayrıca diğer bankalarla da görüştüğü ifade edilmektedir. Yapılan yazışmaların devamında söz konusu kuruma teklif verilmesi hususunda *“Mevcutta protokolü devam eden ve protokol sonuna uzun süre bulunan kurumlara bankalar arası centilmenlik anlaşması gereği teklif veremiyoruz, gmy düzeyinde yazışmalara kadar süreç genişleyebiliyor. Fakat kurum sözleşmesini feshetmişse ya da teklif istediğine dair bize resmi yazı verirse o zaman fizibilite çalışılabilir.”* denilmektedir. Sonrasında ise kurumun 2230 Vakıfbank ile sözleşmesinin feshettiği öğrenilmekte ve teklif verilmektedir.

Sakarya İl Sağlık/DİE Ankara

145. YKB'de yapılan yerinde incelemede alınan Finansbank tarafından Denizbank, Vakıfbank, Garanti, Akbank, YKB ve İş Bankası'na gönderilen 6.11.2006 tarihli e-postada, Sakarya İl Sağlık/DİE Ankara ile 8.3.2008 tarihine kadar geçerli ve DİE ile 1.5.2009 tarihine kadar geçerli anlaşmaları bulunduğu, bu nedenle bu kurumlara teklif verilmemesi, verildiyse geri çekilmesi talebi iletilmektedir. YKB ve Vakıfbank'tan gelen cevaplarda, bu bankalar anılan kuruma teklif vermediklerini belirtmektedirler.

Süleyman Şah/İSOV YML ve YEKÜV Nilüfer Okulları

2240 **146.** YKB'de yapılan yerinde incelemede alınan Akbank tarafından YKB'ye gönderilen 20.12.2006 tarihli e-postada, Süleyman Şah/İSOV YML ve YEKÜV Nilüfer Okulları ile YKB'nin geçerli sözleşmesi olup olmadığı sorulmaktadır.

Orgeneral Kani Güzey İlköğretim Okulu

2250 **147.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 22.12.2005-1.2.2006 tarihleri arasında gerçekleşen kendi iç yazışmalarını içeren e-postada; hâlihazırda YKB ile çalışan ancak söz konusu bankadan memnun olunmaması nedeniyle Garanti Bankası ile çalışmak isteyen Orgeneral Kani Güzey İlköğretim Okulu'nun maaş ödemeleri konusunda Garanti Bankası'ndan talep ettiği teklife ilişkin yapılan değerlendirmede *"Okulun mevcutta 31.7.2008'e kadar devam eden bir sözleşmesi var; halihazırda başka bir bankayla protokolü devam eden bir kuruma centilmenlik anlaşmamız sebebiyle teklif veremiyoruz. Protokol eğer okul tarafından tek taraflı olarak feshedilmiş durumda ise Maliye Bakanlığı Muhasebat Gn Md.'nün milli eğitim müdürlükleri bütçe tahsisi ile ilgili düzenlemesi gereği okulun bağlı bulunduğu milli eğitim müdürlüğünden maaş ödememeleri ile ilgili bağımsız karar verebileceğini belirtir resmi bir yazı alması gerekiyor."* denilmektedir.

Van İl Sağlık Müdürlüğü

2260 **148.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 28.12.2005 - 19.1.2006 tarihleri arasında gerçekleşen kendi iç yazışmalarını içeren e-postada; Van İl Sağlık Müdürlüğü'nün İş Bankası ile Mayıs 2006'da sona erecek maaş ödeme protokolünün bulunduğu, ancak söz konusu bankadan memnun olunmaması nedeniyle Ocak 2006'da Kurum'un bankalardan teklif toplamaya başladığı ve uygun bir teklif olması durumunda İş bankası ile olan protokolü feshedeceği belirtilmektedir. Yazışmaların devamından, bankalar arası centilmenlik anlaşması nedeniyle sorun yaşanmaması için kurumun İş Bankası ile protokolü bittikten sonra Garanti Bankası ile çalışılmaya başlanacak şekilde teklif verilmesinin uygun olacağına karar verildiği anlaşılmaktadır.

ERDEMİR

149. 2.8.2006 tarihli Finansbank iç yazışmasında, aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

2270 *"Bildiğiniz üzere 2005 yılı Ağustos ayında Erdemir TAŞ. ile 4 yıllık ve her yıl yenilenmek üzere %... bağış karşılığında finbor anlaşmasını ilçemizde bulunan 7 banka ile birlikte yapmıştık. Bu ay uzatılacak olan sözleşme ile ilgili Erdemir tarafımıza dönmüş ve özelleşme sonrası alınan kararlar gereği, uzatmanın 6 ay olarak yapılacağını ve 2-3 ay içerisinde her bankadan yaklaşık 200 personelin Oyakbank'a devredileceğini bildirmiştir. ..."*

Erdemir'in Oyak Grubuna satılmasından sonra tüm maaşların bir süre sonra tamamen Oyakbank'a geçeceği yönünde duyular almamıza rağmen Oyakbank'ın satışının gündemde olduğundan gelecek dönemde maaşların akibeti hakkında kimse net bir bilgi de verememektedir."

2280 Yazışmanın devamında Denizbank'ın %... promosyon ile 6 aylık yenilemeye onay verdiği belirtilerek, bankalardaki genel kanının kendileri gibi 6 ay için bu oranın verilmemesi yönünde olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Vakıfbank, Denizbank, YKB ve İş Bankası'nın bu teklifi kabul ettiği, Garanti Bankası ve Akbank genel müdürlüğü ile telefonda görüşüldüğü, ancak oranlar konusunda net bir cevap alınmadığı da belirtilmektedir.

150. YKB'de yapılan yerinde incelemede bulunan 11.8.2006 tarihinde Finansbank'tan Garanti Bankası, YKB, Denizbank, İş Bankası, Vakıfbank ve Akbank'a gönderilen e-postada, aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

11-13/243-78

2290

“2005 Ağustos ayında Erdemir TAŞ. ile 4 yıllık ve her yıl yenilenmek üzere %... bağış karşılığında finbor anlaşmasını hep birlikte yapmıştık. Bu ay uzatılacak olan sözleşme ile ilgili Erdemir tarafımıza dönmüş ve özelleşme sonrası alınan kararlar gereği uzatmanın 6 ay olarak yapılacağını ve 2-3 ay içerisinde her bankadan yaklaşık 200 personelin Oyakbank’a devredileceğini ve bu 6 aylık süre için de %... bağış talep ettikleri bilgisi şubemiz tarafından bizlere iletilmiştir.

Erdemir tarafından tüm bankaların bu koşulları kabul ettiği yönünde bilgi verilmekte. Biz sizlerden bu konuda teyit almak istedik.

Konu hakkında teyitlerini veya alacağınız aksiyonlar konusunda yardımlarını rica ederiz.”

2300

151. YKB ve Garanti Bankası’nda bulunan ve yukarıdaki e-postaya cevap olarak Denizbank tarafından anılan yazışmadaki tüm adreslere gönderilen 11.8.2006 tarihli e-postada, Erdemir’in Denizbank’tan da benzer talepleri olduğu ve kendilerinin bu talebi kabul ettiği ifade edilmektedir.

I.3.1.7. 2007 YILINA AİT BELGELER

Akhisar Devlet Hastanesi

152. Akbank’ta yapılan yerinde incelemede alınan Garanti Bankası tarafından Akbank’a gönderilen 8.1.2007 tarihli e-postada, Akhisar Devlet Hastanesi ile 31.1.2010 tarihine kadar geçerli anlaşmaları bulunduğu, bu nedenle bu kuruma teklif verilememesi, verildiyse geri çekilmesi talebi iletilmektedir. Akbank’tan gelen cevapta kuruma verilen teklifin geri çekileceği belirtilmektedir.

2310

153. Yukarıda yer verilen hastaneye ilişkin olarak 8.1.2007 tarihinde başlayan Akbank iç yazışmalarında, hastane tarafından gönderilen fesih yazısı olmaksızın teklif verilemeyeceği belirtilmektedir.

Pasinler İlçe Eğitim Müdürlüğü

2320

154. Garanti Bankası’nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 15-16.1.2007 tarihleri arasında kendi iç yazışmalarını içeren e-postadan, Garanti Bankası’nın Pasinler İlçe Eğitim Müdürlüğü ile maaş ödemelerine yönelik protokol imzalama hazırlığı içinde olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, yazışmalarda bu süreçte İş Bankası tarafından kuruma yeniden teklif verildiği belirtilmiş ve bu durumun bankalar arası centilmenlik anlaşması çerçevesinde hoş bir davranış olmadığı ifade edilmiştir. Yazışmaların devamında Kurum’un İş Bankası ile anlaşmasını önlemek için, Kurum ile protokol imzalanmadan önce ön anlaşma imzalanmasına karar verilmiştir.

Uşak Defterdarlığı

155. 17.1.2007 tarihli Akbank iç yazışmasında, Uşak Defterdarlığı’nın Garanti Bankası ile devam eden protokolü bulunduğu, bu nedenle centilmenlik anlaşması gereğince teklif verilemeyeceğinin ancak sözleşme feshedilir ise teklifin söz konusu olabileceğinin kuruma bildirildiği ifade edilmektedir.

Kumluca Barbaros İ.Ö.O

2330 **156.** Akbank ve Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası tarafından 12.2.2007 tarihinde Akbank'a gönderilen e-postada, Garanti Bankası'nın Kumluca Barbaros İ.Ö.O ile 15.1.2010 tarihine kadar geçerli maaş ödemeleri protokolünün bulunduğu belirtilmiş, kuruma Akbank tarafından herhangi bir teklif verilip verilmediği sorulmuş, verilmiş ise teklifin geri çekilmesi istenmiştir. Akbank tarafından 13.2.2007 tarihinde gönderilen cevapta ise, kuruma Akbank tarafından teklif verildiği ancak teklifin geri çekileceği ifade edilmiştir.

Giresun Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi

2340 **157.** 7.3.2007 tarihli YKB iç yazışmasında, Giresun Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi ile anlaşmalarının geçen ay sona erdiği ifade edilmektedir. Yazışmanın devamında anılan hastane ile 15.3.2007 tarihine kadar geçerli protokolleri bulunduğu, hastanenin 2005 yılında ödemeyi az bularak protokolü feshettiği ve Akbank ile anlaşma imzaladığı, ancak Akbank genel müdürlüğü ile görüşülerek bankalar arası centilmenlik anlaşması gereği teklifin geri çekildiği belirtilmektedir. Daha sonra hastanenin protokol bitimine kadar YKB ile çalıştığı daha sonra yeni ihale ile Garanti Bankası ile anlaşığı ifade edilmektedir.

Kenan Evren Anadolu Lisesi

158. İş Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 20.4.2007 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Kenan Evren Anadolu Lisesi ile maaş ödemeleri konusunda 27.12.2008 tarihine kadar süren protokolleri olması dolayısıyla, söz konusu okula verildiği tespit edilen teklifin geri çekilmesi ve konuya ilişkin teyit verilmesi istenmektedir.

2350 Özel Sezin Okulu

159. Akbank'ta yapılan yerinde incelemede alınan, Garanti Bankası tarafından Finansbank, Denizbank ve Akbank'a gönderilen 14.5.2007 tarihli e-postada, Özel Sezin Okulu ile 1.1.2010 tarihine kadar geçerli anlaşmaları bulunduğu, bu nedenle kuruma teklif verilememesi talebi iletilmektedir. Yazışmanın devamında Akbank'ın bu kuruma teklifinin olmadığı ve bu durumun Garanti Bankası'na bildirileceği belirtilmektedir.

Gaziantep İl, Şehit Kamil ve Şahinbey İlçeleri Nüfus Müdürlükleri

2360 **160.** Garanti Bankası ve Akbank'ta bulunan ve 18.7.2007 tarihinde Vakıfbank tarafından Garanti Bankası ve Akbank'a gönderilen e-postada; Gaziantep İl, Şehit Kamil ve Şahinbey İlçeleri Nüfus Müdürlükleri ile Vakıfbank arasında 2008 yılı Temmuz ayına kadar geçerli cezai müeyyideli protokol mevcut olduğu halde, Akbank ve Garanti Bankası tarafından söz konusu kurumlara teklif verildiğinin öğrenildiği belirtilmiş, teklif verilmiş ise geri çekilmesi aksi halde Vakıfbank tarafından hukuki işlemlerin başlatılacağı ifade edilmiştir. Söz konusu e-postaya cevaben Akbank tarafından 24.7.2007 tarihinde gönderilen e-postada ise Akbank tarafından verilmiş bir teklifin bulunmadığı belirtilmiştir.

Gramer Koltuk Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.

161. Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası tarafından 3.9.2007 tarihinde YKB'ye gönderilen e-postada; Garanti Bankası'nın Gramer Koltuk Sistemleri San. ve

11-13/243-78

2370 Tic. A.Ş. ile maaş ödemeleri konusunda 15.4.2009 tarihine kadar geçerli protokolünün bulunduğu, ancak firmaya YKB tarafından teklif verildiğinin öğrenildiği belirtilmekte ve teklifin acilen geri çekilmesi istenmektedir. YKB tarafından 26.9.2009 tarihinde gönderilen cevabi e-postada ise, Gramer firması ile ilgili soruyu araştırarakları belirtilerek, *“Bankanızla anlaşması olan maaş müşterilerine teklif vermiyoruz. Ancak biz de sizlerden, protokolümüzün süresi olan kamu veya özel tüm müşterilerimiz için aynı anlayışı göstermenizi bekliyoruz”* denilmektedir. YKB tarafından Garanti Bankasına 10.11.2007 tarihli e-postada ise *“Gramer firmasına verilen teklifimiz geri çekilmiştir. Bu konudaki karşılıklı işbirliğimizin devam edeceğine inanıyoruz”* ifadeleri yer almaktadır.

2380 Meridyen Tıbbi Firması

162. Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 6.9-11.9.2007 tarihinde kendi aralarında yapmış oldukları yazışmaları içeren e-postada, Meridyen Tıbbi Firması ile Garanti Bankası arasında maaş protokolü yapıldığı, ancak firmanın Akbank ile devam eden bir protokolünün olduğu ve bundan teklif aşamasında haberdar olmadıkları belirtilmekte, ayrıca firmanın Akbank ile olan anlaşmasını feshederek aldığı bağış miktarını geri ödeyeceği ifade edilmektedir. Yazışmaların devamında ise Garanti Bankası hukuk müdürlüğü tarafından gönderilen e-postada, *“Akbank ile Bankamız arasındaki centilmenlik anlaşmasının varlığına rağmen, mevcut bir protokolü henüz yürürlükte iken maaş protokolü görüşmeleri yapılması ve hatta protokol tahtında ödeme yapılacak olması, işin saha tarafı olmanız sebebiyle bölgeniz ve şubeniz değerlendirmesine tabi olacaktır.”* ifadeleri yer almaktadır.

2390

Adliye ve Savcılık Maaş Ödemeleri

163. Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası tarafından 6.9.2007 tarihinde Vakıfbank'a gönderilen e-postada, *“Bankamıza özellikle son zamanlarda şubenizin bulunmadığı yerlerdeki Adliye, Cumhuriyet Savcılığı ve Cezaevi gibi birimler için teklif verilebileceği bilgisi gelmiştir. Bu durumda teklif vermemizde bir sakınca var mıdır? Ayrıca bu birimlerle çalışmaya başladığımızda bankanız bir şube açacak olursa bankanızın alacağı aksiyon nasıl olacaktır?”* denilmektedir.

Kültür Bakanlığı İstanbul Devlet Türk Müziği Topluluğu

2400 164. YKB'de yapılan yerinde incelemede alınan YKB tarafından İş Bankası'na gönderilen 5.10.2007 tarihli e-postada, Kültür Bakanlığı İstanbul Devlet Türk Müziği Topluluğu ile 31.10.2008 tarihine geçerli anlaşmaları bulunduğu bu nedenle bu kuruma verilen teklifin geri çekilmesi talebi iletilmektedir.

Özel Letoon Hastanesi

2410 165. Garanti Bankası ve İş Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası tarafından 3.10.2007 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, bankalarının Fethiye Özel Letoon Hastanesi ile 1.10.2010 tarihine kadar olan maaş ödeme protokolleri nedeniyle İş Bankası tarafından kuruma verildiği tespit edilen teklifin geri çekilmesi ve konuyla ilgili mutabakatın bildirilmesi rica edilmektedir. İş Bankası tarafından aynı tarihte gönderilen cevapta ise, *“uzun bir aradan sonra centilmenlik anlaşması ile ilgili sizden ses gelmesine sevindim, yaklaşık bir yıl önce bazı kurumlarla ilgili sizi çok aramıştık ve bilgi alamamıştık.”* denilmekte ve konuya ilişkin incelemenin yapılacağı ifade edilmektedir. Konuya ilişkin İş Bankası tarafından Garanti Bankası'na 15.10.2007 tarihinde gönderilen e-postada ise, bahsi geçen Özel Letoon Hastanesi ile Aralık 2007'ye kadar devam eden maaş anlaşmalarının olduğu, kurumla olan

11-13/243-78

görüşmelerin anlaşmanın yenilenmesi amacıyla sürdürüldüğü ve bu durumun bir bankanın devam eden anlaşmasıyla ilgili maliyetin üstlenmesini önlemeye dönük centilmenlik anlaşmasından farklı görüldüğü ifade edilmektedir.

Fistaş Dış Ticaret ve Pazarlama A.Ş.

2420 **166.** YKB ve Garanti Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 22.10.2007 tarihinde Garanti Bankası'na gönderilen e-postada; Fistaş Dış Ticaret ve Pazarlama A.Ş. ile YKB arasındaki maaş ödemeleri anlaşmasının 31.8.2008 tarihine kadar geçerli olduğu, Garanti Bankası'nın firmaya maaş ödemeleri konusunda teklif verdiğinin öğrenildiği belirtilmekte ve teklifin geri çekilmesi talep edilmektedir. 26.10.2007 tarihinde Garanti Bankası tarafından gönderilen cevabi e-postada ise, *"Firmaya sizinle bulunan mevcut protokolün süresi bittikten sonra geçerli olacak şekilde teklifimiz iletilmiştir."* denilmektedir.

Silifke Devlet Hastanesi

2430 **167.** İş Bankası'nda bulunan belgede yer alan, İş Bankası'nın 6.11.2007 tarihinde Akbank, YKB ve Garanti Bankası'na gönderdiği e-postada, Silifke Devlet Hastanesi'nin İş Bankası ile 2010 yılına kadar devam edecek olan protokolünü tek taraflı olarak feshederek bankalardan teklif almak istediği, söz konusu kuruma teklif sunulmaması istenmekte; aynı gün İş Bankası'nda iç yazışmada, Vakıfbank'ın da telefonla aranacağı ifade edilmektedir.

168. YKB'de bulunan belgeden, 167 no'lu belgedeki 6.11.2007 tarihli İş Bankası'nın Akbank, YKB ve Garanti Bankası'na gönderdiği Silifke Devlet Hastanesi hakkındaki e-postaya YKB 13.11.2007 tarihinde, *"Kurum ile devam eden protokolünüz olması sebebiyle bankamızca teklif verilmemiştir."* şeklinde cevap verdiği anlaşılmaktadır.

2440 **169.** Akbank'ta bulunan belgede, 167 no'lu belgedeki 6.11.2007 tarihli İş Bankası'nın Akbank'a gönderdiği Silifke Devlet Hastanesi hakkındaki e-postaya istinaden, Akbank'ın Çukurova Bölge Müdürlüğü'ne hastanenin İş Bankası ile 2010 yılına kadar protokolünün geçerli olmasını sebep göstererek, *"bankamızca teklif verilmeyecektir."* şeklinde talimat verdiği görülmektedir.

170. Garanti Bankası'nda bulunan belgede, 167 no'lu belgedeki 6.11.2007 tarihli İş Bankası'nın Garanti Bankası'na gönderdiği Silifke Devlet Hastanesi hakkındaki e-postaya Garanti Bankası 26.11.2007 tarihinde, kuruma teklif vermediklerini belirterek cevap verdiği tespit edilmiştir.

Uşak Devlet Hastanesi

2450 **171.** YKB'de ve Garanti Bankası'nda bulunan ve 170 no'lu belgede de yer alan, Garanti Bankası'nın 12.11.2007 tarihinde Vakıfbank, Denizbank, YKB, İş Bankası, Ziraat Bankası, Finansbank ve Akbank'a Uşak Devlet Hastanesi hakkında gönderdiği e-postaya cevaben YKB'nin 14.11.2007 tarihinde gönderdiği e-postada, söz konusu hastaneye YKB'nin herhangi bir teklifinin bulunmadığı, söz konusu hastane ile başhekimini aynı olan Uşak 1 Eylül Devlet Hastanesi'nin kendileriyle 15.11.2009'a kadar protokollerinin geçerli olduğu hatırlatılarak, Garanti Bankası'nın verdiği teklif varsa çekmesi istenmiştir.

172. YKB'de bulunan belgede, 171 no'lu belgede de yer alan, Garanti Bankası'nın 12.11.2007 tarihinde Uşak Devlet Hastanesi hakkında gönderdiği e-postaya

11-13/243-78

2460 Vakıfbank'ın 13.11.2007 tarihinde, söz konusu hastaneye verilmiş bir tekliflerinin bulunmadığı şeklinde cevap verdiği görülmektedir.

173. YKB'de ve Akbank'ta bulunan belgede, 171 no'lu belgede de yer alan, Garanti Bankası'nın 12.11.2007 tarihinde Uşak Devlet Hastanesi hakkında gönderdiği e-postaya Akbank'ın ise, 16.11.2007 tarihinde, söz konusu hastaneye verilmiş bir tekliflerinin bulunmadığı şeklinde cevap verdiği görülmektedir.

174. YKB'de ve Garanti Bankası'nda bulunan belgede, 171 no'lu belgede de yer alan, Garanti Bankası'nın 12.11.2007 tarihinde Uşak Devlet Hastanesi hakkında gönderdiği e-postaya Denizbank'ın 16.11.2007 tarihinde, söz konusu hastaneye verilmiş bir tekliflerinin bulunmadığı şeklinde cevap verdiği görülmektedir.

Elmadağ İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Bağlı Okullar

2470 **175.** Akbank ve İş Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 15.11.2007 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Akbank ile Elmadağ İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü arasında 16.3.2007 tarihinde bağlı okulları da kapsayacak şekilde 3 yıllık sözleşme imzalandığı belirtildikten sonra, İş Bankası'ndan Elmadağ Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı hâlihazırda çalışmakta oldukları okullar ile sözleşmeleri bittikçe yeni tekliflerde bulunulmaması rica edilmektedir. İş Bankası'nın konuya ilişkin 26.11.2007 tarihli iç yazışmasında centilmenlik anlaşması kapsamında Akbank'tan e-posta atan kişinin iletişim bilgilerinin teyit edilmesi istenmektedir. 29.11.2007 tarihinde İş Bankası tarafından Akbank'a gönderilen e-postada tekliflerinin geri çekildiği belirtilmektedir.

2480 Akbank tarafından 24.1.2008 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, söz konusu Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullardan METEM ile İş Bankası arasında sözleşme yapıldığı bilgisinin alındığı ayrıca, Akçaabat Milli Eğitim Müdürlüğü ve bağlı okulları ile Akbank arasında Haziran 2006'da anlaşma yapıldığı, Sağlık Meslek Lisesi ve Akçaköy İ.Ö.O'nun da sözleşme kapsamında yer aldığı, söz konusu okulların İş Bankası ile sözleşmesinin sona ermesini müteakiben Akbank ile çalışılmaya başlanmasının gerektiği varsa bu okullara verilen tekliflerin geri çekilmesi talep edilmektedir.

Sağlık Bakanlığı Personel Daire Başkanlığı

2490 **176.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 23.11.2007 tarihinde kendi aralarında yapmış oldukları yazışmaları içeren e-postada, Sağlık Bakanlığı Personel Daire Başkanlığı'nın döner sermaye ödemeleri için Garanti Bankası'ndan teklif talebinde bulunduğu, kurumun maaş ödemelerinin YKB tarafından yapıldığı ve ancak kurumun YKB ile olan protokolünün döner sermayeyi içermediğini belirttiği ifade edilmektedir. Devam eden yazışmalarda ise *"YKB ile centilmenlik anlaşmamız gereği protokolü görmeden teklif veremeyeceğimizi belirtmek isteriz."* denilmektedir.

Çukurova Üniversitesi

2500 **177.** YKB'de yapılan yerinde incelemede alınan YKB tarafından İş Bankası'na gönderilen 26.11.2007 tarihli e-postada, Çukurova Üniversitesi'nin YKB'den teklif istediği belirtilerek, bu kurumun İş Bankası ile devam eden protokolünün bitiş tarihi sorulmaktadır. İş Bankası'ndan gelen cevapta ise, gösterilen duyarlılık için teşekkür edilerek anlaşmanın Ocak 2009'da biteceği belirtilmektedir.

178. Akbank ve YKB'de yapılan yerinde incelemede alınan YKB tarafından Akbank'a gönderilen 12.12.2007 tarihli e-postada, GAPEYAM memur kadrosu maaş ödemeleri için YKB'nin geçerli anlaşması bulunduğu, ancak kurumun işçi kadrosu maaş ödemelerinin Akbank tarafından gerçekleştirildiği, Akbank'ın memur kadrosu için verdiği teklifi kendilerinin geçerli anlaşması olması nedeniyle geri çekmesi talebi iletilmektedir. Akbank'tan gelen cevapta teklifin geri çekileceği belirtilmektedir.

I.3.1.8. 2008 YILINA AİT BELGELER

2510 **179.** 1.4.2008 tarihli Akbank iç yazışmasında, teftiş kurulu tarafından dağıtım kanalları bölümüne maaş promosyonları ile ilgili olarak bazı sorular yöneltilmektedir. Kurumla anlaşmazlık çıkması halinde ödenen promosyonun geri alınıp alınamadığı sorusuna cevap olarak gönderilen e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"... konuyla ilgili olarak bütçe ödenmiş ve sözleşme imzalanmış kurum ve firmaların rekabetten faydalanarak banka değişikliği yapmasının önüne geçilebilmesi için Bankamızla birlikte İş Bankası, Garanti Bankası, Vakıfbank ve YKB'nin dahil olduğu yazılı olmayan bir centilmenlik anlaşması söz konusudur. Bir kurumun sözleşmesinin bulunmadığı vb konularda yanıltıcı bilgi vererek teklif talep etmesi halinde ilgili bankalar birbirine Genel Müdürlükteki maaş ödemelerinden sorumlu kişilerin e-posta ile bağlantı kurması yoluyla mevcut sözleşmesi bulunduğu bilgisini vermekte ve teklifin geri çekilmesini rica etmektedir."

2520 **180.** İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası Genel Müdürlüğü'nün bir şubesine hitaben yazdığı, 2008 yılına ait olduğu tahmin edilen belgede özetle; 107. Taşınabilir Hava Radar Mevzi Komutanlığı ile İş Bankası şubesi arasında devam eden maaş ödeme protokolü uyarınca İş Bankası tarafından anlaşma başlangıcında yapılan ödeme ve ilerleyen dönemde yapılan ek ödeme dikkate alınarak yeni bir ödemenin yapılmayacağı, kurumla şube arasında yapılan anlaşmaya göre İş Bankası'nın protokole aykırı bir uygulamasının olmadığı durumlarda Kurumun anlaşmayı tek taraflı olarak feshedemeyeceği açıkça belirtilmekte ve devamında ise "*...bankalar arasında, süresi devam eden maaş anlaşmaları için diğer bankaların teklif vermemeleri konusunda prensip olarak sağlanmış bir centilmenlik anlaşması da bulunmaktadır.*" ifadelerine yer verilmektedir.

Göktürk İlköğretim Okulu

2540 **181.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 29.11.2007-5.3.2008 tarihleri arasında kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, Göktürk İlköğretim Okulu'nun Akbank ile protokolünün bulunduğu, ancak aralarında çıkan bir anlaşmazlık nedeniyle protokolü iptal edeceği belirtilmiş; söz konusu okulun Garanti Bankası'ndan teklif istediği ifade edilmiştir. Yazışmaların devamında, söz konusu okulun Akbank ile protokollerini feshettikleri ya da fesih işlemlerine başladığına ilişkin resmi bir yazı alınması gerektiği belirtilmiş; "*Sonuçta, sözlü olarak iletseniz bile, okul protokolü feshetmeye çalıştığı zaman, Akbank bizim teklifimizi verdiğimizizi öğrenecek ve yazılı olmayan centilmenlik anlaşması gereğince teklifimizi geri çekebilecek. Bu nedenle, resmi yazıyı alarak ilerlemek tercihimiz olacaktır.*" denilmiştir.

11-13/243-78

Konya Numune Hastanesi ile Dr. Faruk Sükan Doğum ve Çocuk Hastanesi

2550 **182.** Finansbank ve İş Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası tarafından 25.1.2008 tarihinde Denizbank, YKB, İş Bankası, Ziraat Bankası ve Finansbank'a gönderilen e-postada, Konya Numune Hastanesi ile 2.12.2009, Dr. Faruk Sükan Doğum ve Çocuk Hastanesine ile 20.4.2010 tarihine kadar devam eden protokollerinin olduğu ve bu kurumlara bankalarca verilen bir teklif bulunması halinde teklifin geri çekilmesi talep edilmektedir. İş Bankası tarafından 30.1.2008 tarihinde gönderilen cevapta ise, söz konusu kuruma verilmiş bir teklifin bulunmadığı açıklanmaktadır.

183. Garanti Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından gönderilen cevapta da, her iki kuruma da verilmiş bir teklifin olmadığı beyan edilmektedir.

2560 **184.** Akbank'ta bulunan bir başka belgede, 182 no'lu belge ile aynı içerikli e-postanın 25.1.2008 tarihinde doğrudan Akbank'a gönderildiği görülmektedir. Bu e-postada istinaden daha sonra Akbank içinde yapılan yazışmalardan, Konya Numune Hastanesi'nin Garanti Bankası ile çalışmak istemediği için bankalardan teklif aldığı ve Garanti Bankası'na olan tazminatı ödeyecekleri dile getirilmektedir.

Malatya Devlet Hastanesi

185. Finansbank'ta bulunan, 6.2.2008 tarihli Finansbank iç yazışmasında, Malatya Devlet Hastanesi'nin 2008 Aralık'ta sona erecek olan Garanti Bankası ile protokolünü bankalardan gelecek teklife göre feshedeceğinden bahisle, bu kuruma fiyatlandırma yapılması istenmekte; gönderilen cevapta ise *"Maaş anlaşması devam eden bir kuruma teklif verilmesini etik olarak doğru bulmuyoruz. ... Bu durumlarda ilgili bankalardan uyarı mesajları gelerek teklifimizi geri çektiriyorlar. Fakat kurum Garanti Bankası'na feshedeceğine dair yazı verir ve teklif toplarsa değerlendirmeye alırız."* denilmektedir.

2570 **Osmaniye Şubesi/İstanbul Eczacılar Odası**

186. 12.2.2008 tarihli Akbank iç yazışmasından, Akbank'ın İstanbul Eczacılar Odası'na teklif vermeyi planladığı anlaşılmaktadır. Yazışmanın devamında anılan kurum ile Vakıfbank'ın anlaşması olduğu bu nedenle Akbank'ın centilmenlik anlaşması gereğince fesih yazısı olmaksızın teklif veremeyeceği belirtilmektedir.

Kırıkhan Milli Eğitim Müdürlüğü

2580 **187.** Akbank'ta yapılan yerinde incelemede bulunan ve İş Bankası'ndan Akbank'a gönderilen 15.2.2008 tarihli e-postada, Kırıkhan Milli Eğitim Müdürlüğü'nün mevcut durumda İş Bankası ile sözleşmesi olduğu, dolayısıyla bu kuruma verilen teklifin geri çekilmesi talebi iletilmektedir. Akbank'tan gelen cevapta teklifin geri çekildiği belirtilmektedir.

Arhavi Belediyesi

188. Akbank'ta yapılan yerinde incelemede bulunan ve İş Bankası'ndan Akbank'a gönderilen 18.2.2008 tarihli e-postada, Arhavi Belediyesi'nin mevcut durumda İş Bankası ile sözleşmesi olduğu, ancak Akbank şubesinin anılan belediye ile anlaşığı belirtilerek, Akbank'ın maaş ödemelerine İş Bankası'nın sözleşmesinin bitiminden sonra başlaması talep edilmektedir. Akbank'tan gelen yazıda, kurumun promosyon almaksızın Akbank ile çalışmaya başladığı ve İş Bankası ile sözleşmesini feshettiği belirtilmektedir. İş Bankası ise cevap olarak bundan sonraki ödemelerin İş

11-13/243-78

2590 Bankası'ndan yapılması yönünde kurumun uyarılmasını talep ederek, kurumların mevcut sözleşmeleri bu şekilde feshetmesinin sözleşmeye güven unsurunu ortadan kaldırdığını belirtmektedir. Takiben Akbank tarafından gönderilen yazıda kurumun İş Bankası'na cezai şartı ödeyeceğinden ve kurum çalışanlarının sadece bir kısmının maaşları İş Bankası tarafından ödenmekte olduğundan sözleşmeyi feshetmediklerini belirterek, mutabık olup olmadıkları konusunda bilgi istemektedir.

Bodrum Devlet Hastanesi

2600 **189.** Garanti Bankası, Akbank, YKB ve İş Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası tarafından 19.2.2008 tarihinde Denizbank, YKB, İş Bankası, Ziraat Bankası ve Finansbank'a gönderilen e-postada, "*Bodrum Devlet Hastanesi ile Ekim 2010 tarihine kadar geçerli ve yürürlükte olan maaş ödemeleri protokolümüz bulunmaktadır. Kuruma bankanızca teklif verildiyse geri çekilmesini ve konu hakkında tarafımıza bilgi verilmesini rica ederiz.*" denilmektedir. Garanti Bankası ve İş Bankası'nda bulunan ve söz konusu e-postaya cevaben İş Bankası tarafından 22.2.2008 tarihinde gönderilen e-postada, Garanti Bankası'nın protokol bitiş tarihine kadar İş Bankası'nın söz konusu kuruma yönelik bir teklifinin olmayacağı ifadesi yer almaktadır. Garanti Bankası'nda bulunan ve Denizbank tarafından 21.2.2008 tarihinde Garanti Bankası'na gönderilen e-postada; "*Vermiş olduğunuz sözleşme bilgileri dikkate alınarak teklifimizi geri çekmiş bulunuyoruz.*" denilmektedir. Akbank'ta bulunan ve Akbank tarafından 21.2.2008 tarihinde Garanti Bankası'na gönderilen e-postada ise "*Teklifimiz tarafımızca geri çekilmiştir.*" ifadesi yer almaktadır.

2610 ZF Sachs Süspansiyon Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.

2620 **190.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 22.2.2008-11.3.2008 tarihleri arasında kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, YKB ile maaş ödemelerine ilişkin sözleşmesi bulunan ZF Sachs Süspansiyon Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.'ye teklif verilmesi hususunda yapılan yazışmalarda "*Yalnız Yapı Kredi ile mevcutta anlaşmaları varsa YKB ile aramızdaki centilmenlik anlaşması gereğince bizim teklif vermememiz gerekmektedir. Bu nedenle kurumdan protokolün fesih edildiğine ya da fesih işlemlerine başlandığına dair resmi bir yazı almamız gerekmektedir.*" denilmektedir. Ancak söz konusu firmanın sonrasında tekrar YKB ile çalışmaya başlaması üzerine yapılan yazışmalarda "*mevcutta bir protokol varsa diğer bankalar da bizim gibi davranıyorlar... İşin kaçtığına gerçekten üzüldük, ama bu işte böyle davransaydık, özellikle YKB ile olan ilişkilerimiz bozulabilir ve diğer kurumlara sıçrayabilirdi.*" ifadeleri yer almaktadır.

Muğla Belediyesi

191. YKB'de yapılan yerinde incelemede alınan YKB tarafından Denizbank, İş Bankası, Ziraat, Garanti Bankası ve Finansbank'a gönderilen 22.2.2008 tarihli e-postada, Muğla Belediyesi'nin YKB ile geçerli protokolü bulunduğu, bu nedenle bu kuruma teklif verildiyse geri çekilmesi talebi iletilmektedir. Garanti Bankası'ndan gelen cevapta, kuruma teklif verilmediği belirtilmektedir.

2630 **192.** Yukarıdaki e-postaya cevap olarak Denizbank 25.2.2008 ve Finansbank 26.2.2008 tarihlerinde anılan kuruma teklif edilmediğini beyan etmişlerdir.

193. Aynı kurum hakkında benzer bir e-posta 3.4.2008 tarihinde Akbank'a gönderilmiştir. Akbank'tan gelen cevapta teklifin geri çekildiği belirtilmektedir.

11-13/243-78

2640 **194.** 14.2.-22.4.2008 tarihleri arasındaki YKB iç yazışmasında, Muğla Belediyesi'ne YKB ile sözleşmesi olmasına rağmen, TEB'in cezai şartı üstlenmek üzere teklif verdiği, bunun üzerine anılan kurumun tüm bankalardan teklif istediği ifade edilmektedir. Yazışmanın devamında diğer bankaların teklif vermemesini nasıl sağlanacağı üzerinde görüş alışverişinde bulunulmakta, Garanti Bankası, Finansbank, Denizbank ile Akbank'ın centilmenlik anlaşması gereğince teklif vermeyeceklerinin bildirildiği belirtilmektedir. Diğer bankaların teklif vermemesi üzerine belediyenin mevcut anlaşmasını feshettiği ve yeni anlaşma yapmak üzere tüm bankalardan teklif istediği anlaşılmaktadır.

Malatya Yeşilyurt Hasan Çalık Devlet Hastanesi

2650 **195.** Finansbank'ta bulunan ve Finansbank çalışanlarının 25.2-7.3.2008 tarihleri arasında gerçekleşen kendi iç yazışmalarını içeren e-postada, Garanti Bankası ile maaş ödemelerine ilişkin protokolü bulunan Malatya Yeşilyurt Hasan Çalık Devlet Hastanesi'nin ihale düzenlediği ve gelen tekliflerle Garanti Bankası'na cezai tazminatı ödemeyi düşündüğü belirtilmiştir. Yazışmalardan, kurum'un ihale açtığı ve Finansbank'ın ihaleye katıldığı, bu süreçte Garanti Bankası'ndan uyarı yazısı geldiği ifade edilmiştir. Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası tarafından 7.3.2008 tarihinde Finansbank'a gönderilen e-postada, Malatya Yeşilyurt Hasan Çalık Devlet Hastanesi ile Garanti Bankası'nın Şubat 2010'a kadar geçerli protokolünün olduğu ve Finansbank'ın kurum'a teklif verildiğinin öğrenildiği belirtilmiş ve konuyla ilgili bilgi istenmiştir. Finansbank'tan gönderilen cevabi e-postada ise, *"İlgili Kurum'dan 19/02/2008 tarihinde ihale mektubu Malatya Şubemize gelmiş ve tüm bankaların katılımıyla 27/02/2008 tarihinde ihale düzenlenmiştir. Kapalı ve açık zarf yapılan ihale sonrası kurum ile maaş ödemesi konusunda anlaşmaya varılmıştır."* denilmiştir.

Cumhuriyet Başsavcılığı

2660 **196.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 6.3.2008 tarihinde kendi aralarında, Gölcük Şubesi ile yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, Cumhuriyet Başsavcılığı'na maaş ödemeleri konusunda teklif verilmesi ile ilgili olarak adliye ve savcılıkların Vakıfbank ile anlaştığı, bu bağlamda ancak Vakıfbank'ın şubesi olmayan yerlere teklif verilebileceği belirtilmekte, devam eden yazışmalarda ise *"Aramızda centilmenlik anlaşmasına göre Vakıfbank'ın teklifimizi geri çektilerme olasılığı çok büyüktür"* denilmektedir.

Özaltın Otel İşletmeleri A.Ş./Özaltın Seracılık ve Tic. A.Ş.

2670 **197.** Akbank'ta yapılan yerinde incelemede alınan Garanti Bankası tarafından Akbank'a gönderilen 11.3.2008 tarihli e-postada, Özaltın Otel İşletmeleri A.Ş./Özaltın Seracılık ve Tic. A.Ş.'nin Garanti ile Mart 2011'e kadar geçerli protokolü bulunduğu, bu nedenle bu kuruma teklif verildiyse geri çekilmesi talebi iletilmektedir. Akbank'tan gelen cevapta, bu kurumlara verilen tekliflerin geri çekileceği belirtilmektedir.

Viranşehir Devlet Hastanesi

198. Akbank'ta yapılan yerinde incelemede alınan İş Bankası tarafından Akbank'a gönderilen 19.3.2008 tarihli e-postada, Viranşehir Devlet Hastanesi ile mevcut bir protokolleri bulunduğu, bu kurumun öncelikle TEB'e geçtiği, ancak bankayla görüşülerek teklifin iptal ettirildiği, ardından Akbank'ın anılan kurum ile anlaştığı ifade edilerek, teklifin geri çekilmesi istenmektedir. Devam eden Akbank iç yazışmasında anılan kuruma verilen teklifin acilen geri çekilmesi ve diğer bankalarla sözleşmesi olan kurumlara teklif verilmesi hususunda hassasiyet gösterilmesi talep edilmektedir.

11-13/243-78

2680 Ayrıca aynı e-postada, Medical Park grubuna ilişkin olarak da İş Bankası'nın sözleşmesinin bitimine 3 yıl olduğu bu nedenle teklif verilmemesi talebi iletilmektedir.

199. Bu iki konuya ilişkin olarak Akbank'tan 24.3.2008 tarihinde gönderilen cevapta, Viranşehir Hastanesi'nden teklifin çekildiği, Medical Park'a ilişkin olarak ise bölgeden görüş beklendiği ifade edilmektedir.

Düzce Üniversitesi

2690 **200.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 20.3-1.4.2008 tarihleri arasında kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, İş Bankası ile 2009 yılı Ocak ayına kadar geçerli maaş ödemelerine ilişkin protokolü bulunan, ancak protokol süresinin bitimini beklemeden söz konusu protokolü feshetmeyi ve bankalardan teklif toplamayı planlayan Düzce Üniversitesi'ne Garanti Bankası tarafından teklif verilmesi hususunda Garanti Bankası çalışanlarının kendi aralarındaki değerlendirmeleri içeren yazışmaların bir tanesinde *"Ayrıca biliyorsunuz yazılı olarak gündeme getirilmemiş centilmenlik anlaşması nedeniyle de, iş bankası protokollerini feshedebildiklerine emin olmamız gerekir. Bu nedenden ötürü de İş Bankası ile yapılmış olan protokollerini almamız doğru olacaktır."* ifadesi yer almaktadır.

Medical Park Sağlık Hizmetleri A.Ş.

2700 **201.** Akbank'ta yapılan yerinde incelemede alınan 27.3.2008 tarihli e-postadan, Medical Park Sağlık Hizmetleri A.Ş.'nin Akbank'tan başka bir banka ile sözleşmesi devam ederken teklif istediği anlaşılmaktadır. Anılan e-postada; *"Bankalar arası Centilmenlik Anlaşması gereğince Bankamıza yapılan uyarı doğrultusunda Bankamız Genel Müdürlüğü üst Yönetiminin aldığı karara istinaden; İş Bankası ile kurumunuz arasındaki maaş ödeme sözleşmesi feshedilmeden (Noterden onaylı olarak), kurumunuza teklif verilememektedir."* ifadeleri yer almaktadır. Anılan kurumdan gelen cevaptan ise, Medical Park grubu bünyesinde bazı firmaların İş Bankası ile devam eden protokolleri olduğu, Akbank'ın ise bunların dışında kalan firmaların maaş ödemesini yaptığı, Medical Park yetkilisinin ise centilmenlik anlaşması gerekçe gösterilerek İş Bankası ile çalışmakta olan firmalar için teklif verilmemesini, tüm grubun Akbank ile çalışması hedeflendiğinden tepkiyle karşıladığı anlaşılmaktadır. İş Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 28.3.2008 tarihinde İş Bankası'na 2710 gönderilen e-postada, İş Bankası'yla sözleşmesi olmadığı belirtilen Batman, Van ve Gaziantep'teki Medical Park birimleriyle çalışıldığı ifade edilmektedir.

202. Akbank'ta yapılan yerinde incelemede alınan ve Medical Park yetkilisinin 15.4.2008 tarihinde gönderdiği e-postadan, Akbank'ın İş Bankası ile olan protokoller feshedilmeden teklif vermediği anlaşılmaktadır.

Afyon Göğüs Hastalıkları Hastanesi

2720 **203.** Garanti Bankası'nda yapılan yerinde incelemede alınan, 28.3-7.4.2008 tarihleri arasında yapılan Garanti Bankası iç yazışmalarında, Afyon Göğüs Hastalıkları Hastanesi'nin Başbakanlık Genelgesi'ne istinaden maaş promosyonlarını revize etmek istediği, söz konusu revize yapılmazsa protokolü tek taraflı olarak feshedeceği bilgisine, aynı bankanın genel müdürlüğü tarafından, *"Protokolümüzü feshedemezler. Diğer bankalar ile sözlü bir centilmenlik anlaşmamız var. Teklif verildi ise geri çektirebiliriz."* denilerek karşılık verilmektedir. Aynı iç yazışmanın devamında hastane ile yapılan görüşmede protokolün 1 ve 2 yıl için uzatılması durumunda Garanti Bankası'nın ne kadar promosyon verebileceğinin sorulduğu öğrenilmiş, söz konusu

11-13/243-78

hastaneye Fortis, TEB ve İş Bankası'nın teklif verdiği bilgisi alınmış, söz konusu bankaların tekliflerinin çok yüksek olduğu değerlendirilirken, "*diğer bankaların buraya teklif vermesi söz konusu değil, vermiş olsalar bile hepsinin geri çekilmesi için aksiyonlarımızı aldık.*" denilmektedir.

2730 **204.** Finansbank'ta bulunan belgede yer alan 7.4.2008 tarihli Garanti Bankası tarafından YKB, İş Bankası, Ziraat Bankası, Denizbank, Finansbank'a gönderilen e-postada ise, Afyon Göğüs Hastalıkları Hastanesi ile Garanti Bankası'nın Eylül 2010 tarihine kadar geçerli protokollerinin olduğu belirtilerek, söz konusu hastaneye teklif verilmişse geri çekilmesi istenmektedir.

205. Garanti Bankası'nda bulunan belgede, 204 no'lu belgede yer alan 7.4.2008 tarihli Garanti Bankası'nın Afyon Göğüs Hastalıkları Hastanesi hakkında gönderdiği e-postaya, İş Bankası'nın aynı gün "*Sizden aldığımız bilgi doğrultusunda, kuruma iletilmiş olan teklifimiz geri çekilmiştir.*" cevabını verdiği görülmektedir.

2740 **206.** YKB'nda bulunan belgede, 204 no'lu belgede yer alan 7.4.2008 tarihli Garanti Bankası'nın Afyon Göğüs Hastalıkları Hastanesi hakkında gönderdiği e-postaya, YKB'nın aynı gün "*Kurum için verilmiş olan teklifimiz geri çekilmiştir.*" cevabını verdiği görülmektedir.

Çumra Belediyesi

2750 **207.** İş Bankası ve Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası tarafından 15.4.2008 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Garanti Bankası ile Çumra Belediyesi arasında 16.6.2009 tarihine kadar geçerli olan protokol bulunmasına rağmen, İş Bankası tarafından söz konusu Kurum ile maaş ödemeleri protokolü imzalandığına ilişkin bir duyum alındığı belirtilmiş, konu ile ilgili bilgi istenmiştir. 16.4.2008 tarihinde İş Bankası tarafından gönderilen cevabi e-postada ise, "*...mevcut sözleşmenizin henüz bitmediği yönündeki mesajınızı dikkate alarak Çumra Belediyesi ile şubemiz arasında imzalanmış bulunan sözleşme iptal edilmiştir.*" denilmektedir.

Osmangazi Endüstri Meslek Lisesi

208. İş Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından 16.4.2008 tarihinde YKB'ye gönderilen e-postada, Osmangazi Endüstri Meslek Lisesi ile maaş ödemeleri konusunda Ağustos 2009 tarihine kadar süren protokollerinin olduğu, ancak bu ay kurum maaşlarının YKB tarafından ödendiği açıklanmakta ve kurumun tekrar kendilerine yönlendirilmesi konusunda ricada bulunmaktadır.

Yozgat Kız Meslek Lisesi

2760 **209.** Garanti Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından Garanti Bankası'na gönderilen 16.4.2008 tarihli e-postada, Yozgat'ta bulunan Kız Meslek Lisesi ile Aralık 2008'de bitecek bir sözleşmelerinin bulunduğunu, ancak Kuruma bankalar tarafından teklif verildiğini öğrendiklerini, teklif veren bankalar arasında Garanti Bankası'nın da isminin geçtiğini belirtmiş, sözleşme bitiş tarihine kadar teklif verilmemesini talep etmiştir.

Edip Somunoğlu Pasinler Devlet Hastanesi
(Pasinler İbrahim Hakkı Devlet Hastanesi)

2770 **210.** YKB, Garanti Bankası, Akbank'ta bulunan ve Garanti Bankası tarafından 16.4.2008 tarihinde YKB, İş Bankası, Ziraat Bankası, Denizbank, Finansbank ve Akbank'a gönderilen e-postada; Garanti Bankası'nın Edip Somunoğlu Pasinler Devlet Hastanesi ile 1.11.2011 tarihine kadar geçerli maaş ödemeleri protokolünün bulunduğu, söz konusu kuruma verilmiş teklifleri var ise geri çekilmesi ve bu durumun teyit edilmesi istenmektedir. Akbank tarafından 25.4.2008 tarihinde gönderilen cevabi e-postada ise, bahsi geçen hastanenin İbrahim Hakkı Devlet Hastanesi olarak ikinci bir isminin bulunduğu ve bu isimle Akbank'la görüşüldüğü bilgisi verilmiş, Garanti Bankası'ndan gelen bilgi doğrultusunda Kurumla yapılan görüşmelerin sonlandırıldığı ve herhangi bir tekliflerinin bulunmadığı belirtilmiştir.

2780 **211.** YKB ve Garanti Bankası'nda bulunan ve Denizbank tarafından 25.4.2008 tarihinde Garanti Bankası'na cevaben gönderilen e-postada ise, Denizbank tarafından Kuruma verilmiş bir teklif bulunmadığı ifade edilmiştir. Garanti Bankası'nda bulunan ve YKB tarafından 25.4.2008 tarihinde Garanti Bankası'na cevaben gönderilen e-postada, söz konusu hastaneye YKB tarafından teklif verilmediği belirtilmiştir.

Beyşehir Belediyesi

2790 **212.** 25.4.2008 tarihli Akbank iç yazışmasında, Beyşehir Belediyesi'nin mevcut durumda işçi ve memur maaş ödemeleri için Vakıfbank ile sözleşmesi olduğu, işçi maaş sözleşmelerinin 30.6.2008 tarihinde biteceği, ancak memur sözleşmelerinin 2 yıl daha devam edeceği, bununla birlikte anılan kurumun iki grubun maaş ödemelerini aynı bankadan yapmayı istemesi nedeniyle bankalardan teklif istediği ifade edilmektedir. Yazışmanın devamında centilmenlik anlaşması gereği kurumun Vakıfbank ile sözleşmesini feshetmesinin uygun olmadığı, bu nedenle teklif verilmeyeceği belirtilmektedir.

Kayseri Emniyet Müdürlüğü

213. İş Bankası'nda bulunan 28.4.2008 tarihli iç yazışmada, Kayseri Emniyet Müdürlüğü'ne gelen teklif talebi üzerine yapılan değerlendirmede, kurumun hâlihazırda Akbank ile devam eden bir protokolünün bulunması sebebiyle teklif iletilmesinin uygun olmayacağı ifade edilmekte; ancak söz konusu protokolün bitiş tarihinin Haziran 2008 olması sebebiyle Mayıs ayında yapılacak ihalede verilebilecek teklif oranları için görüş bildirilmektedir.

VHS Plastik Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.

2800 **214.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 30.4.2008-14.5.2008 tarihleri arasında kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, YKB ile maaş ödemelerine ilişkin protokolü bulunan VHS Plastik Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne teklif verilmesi konusunda yapılan yazışmalarda söz konusu şirketin öncelikle YKB ile olan protokolünü feshettiğine ya da fesih işlemine başladığına ilişkin resmi bir yazı göndermesi gerektiği, bundan sonra fiyatlamaya yapılabileceği belirtilmektedir. Yazışmaların devamında, *"Bankalar arasında yazılı olarak değil, sözlü olarak GMY ler düzeyinde yapılan centilmenlik anlaşması uyarınca ykb nin protokolü devam eden firma ya da kurumlara teklif veremiyoruz. Aynı şey bizim bir protokolümüz var ise, YKB'nin teklif verememesi anlamında da geçerli."*
2810 denilmektedir. Söz konusu firmanın Garanti Bankası ile anlaşma yaptıktan sonra

11-13/243-78

protokolü feshedeceği bilgisinin alınmasından sonra ise yapılan yazışmalarda ise "...bahsettiğim gibi böyle bir olaya girmemiz ve ileride YKB nin teklifimizi geri çektiriyor olması hoş değil. Emin olun ki YKB de bizim olan bir kuruma aynı özenle yaklaşıyordur. Bu nedenden ötürü resmi yazı geldikten sonra teklif verme kararımızı yeniliyoruz." denilmektedir.

Malatya Şubesi 2 No'lu Verem Savaş Dispanseri

2820 **215.** İş Bankası'nda yapılan yerinde incelemede alınan Akbank'tan İş Bankası'na gönderilen 1.5.2008 tarihli e-postada, Malatya Şubesi 2 No'lu Verem Savaş Dispanseri ile Akbank'ın protokolünün devam etmekte olduğu, bu nedenle bu kuruma verilen teklifin geri çekilmesi talep edilmektedir. Devam eden İş Bankası iç yazışmasında, Akbank'ın centilmenlik anlaşmasına tam olarak uyduğu, bu nedenle bu kuruma teklif verilmişse geri çekilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Adıyaman Gölbaşı Devlet Hastanesi

2830 **216.** İş Bankası ve Akbank'ta bulunan ve İş Bankası tarafından 15.5.2008 tarihinde Akbank'a gönderilen e-postada, maaş ödemelerine aracılık ettikleri Adıyaman Gölbaşı Hastanesi ile protokollerinin 21.7.2009 tarihine kadar devam ettiği, ancak Akbank şubesinin kuruma promosyon teklifinde bulunduğu ifade edilmekte ve söz konusu teklifin geri çekilerek sözleşme bitimine kadar yeni bir teklifte bulunulmaması rica edilmektedir. 16.5.2008 tarihinde Akbank tarafından verilen cevapta ise, kuruma verilen teklifin geri çekildiği ve sözleşme bitimine kadar kuruma teklifte bulunulmayacağı ifade edilmektedir.

Mehmet Aydın Devlet Hastanesi

2840 **217.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 16.5.2008 tarihinde kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, YKB ile 2011 yılına kadar geçerli maaş ödemelerine ilişkin protokolü bulunan; ancak söz konusu bankadan memnun olunmaması nedeniyle bankalardan teklif toplayan Mehmet Aydın Devlet Hastanesi'ne Garanti Bankası tarafından teklif verilmesi hususunda, söz konusu kurumdan mevcut protokolün feshi işlemlerine başlandığına dair bir yazı alınması gerektiği, centilmenlik anlaşması gereği YKB ile protokolü olan bir yer için fiyatlama yapılamayacağı ifade edilmiştir.

Malatya İl Sağlık Müdürlüğü

2850 **218.** YKB, Garanti Bankası ve İş Bankası'nda yapılan yerinde incelemede alınan İş Bankası tarafından Akbank, Garanti Bankası ve YKB'ye gönderilen 21.5.2008 tarihli e-postada, Malatya İl Sağlık Müdürlüğü'nün İş Bankası ile geçerli protokolü bulunduğu, bu nedenle bu kuruma teklif verildiyse geri çekilmesi talebi iletilmektedir. YKB'de bulunan ve bu e-postaya Akbank'tan gelen cevapta, kuruma teklif verilmediği belirtilmektedir. İş Bankası'nda yapılan yerinde incelemede alınan Garanti Bankası'ndan İş Bankası'na gönderilen 21.5.2008 tarihli e-postada, aynı kuruma ilişkin olarak Garanti Bankası'nın teklif vermediği belirtilmektedir. Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası'nın İş Bankası'nın 21.5.2008 tarihli e-postasına cevaben gönderdiği e-postada, Garanti Bankası'nın kuruma henüz teklif vermediği ve İş Bankası'nın bilgilendirmesi üzerine de teklif verilmeyeceği belirtilmiştir.

Batman İl Sağlık Müdürlüğü

2860 **219.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 2.6-7.7.2008 tarihleri arasında kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, Garanti Bankası ile Haziran 2009'a kadar geçerli protokolü bulunan Batman İl Sağlık Müdürlüğü'nün protokolün bitmesine 1 yıl kala yeni İl Sağlık Müdürü'nün isteği üzerine bankalardan teklif toplamaya başladığı belirtilmektedir. Söz konusu kuruma teklif verilmesi hususunda yapılan yazışmalarda, *"Niçin teklif vermediğimizi sormaları halinde de söyleyebileceğimiz çok önemli bir detay var. Bankalar arası centilmenlik anlaşması gereğince Protokol süresine 1 sene kala diğer bankalar teklif veremezler. Gerekliyse tekliflerini geri çekmeleri için e-posta atarız. Siz yeter ki Kurumla görüşün ve şimdiden teklif alamayacaklarını belirtin."* denilmektedir. Yazışmaların devamında İl Sağlık Müdürü ile görüşüldüğü ve kendisine centilmenlik anlaşması gereği hiçbir bankanın teklif veremeyeceğinin söylendiği belirtilmiştir. Ancak İl Sağlık Müdürü'nün Garanti Bankası ile sözleşmesi bulunan Malatya Devlet Hastanesi'nin protokol bitiş tarihine 13 ay kala hem Garanti Bankası, hem de diğer bankalardan teklif aldığını belirtmesi ve teklif alma konusunda kararlı olması nedeniyle kuruma teklif verilmesine karar verilmiştir.

Eltes Elektrik

2880 **220.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 9.6.-25.9.2008 tarihleri arasında kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, Eltes Elektrik'in maaşlarının Garanti Bankası tarafından ödendiği, ancak Denizbank'ın firmaya teklif verdiğinin ve firmanın Garanti Bankası ile olan anlaşmasını feshederek Denizbank ile çalışmayı düşündüğünün öğrenildiği belirtilmektedir. Yazışmaların devamında ise *"Denizbank'ın yaptığına da etik dışı bir anlaşma olduğunu bildirmemiz lazım. Centilmenlik anlaşmamız olsaydı Denizbank teklifini geri çekebilirdik. Denizbank bunu kullanıyor olmalı şu anda."* denilmektedir.

Protokolü Devam Eden Okullar

2880 **221.** Garanti Bankası ve Akbank'ta yapılan yerinde incelemede alınan, Garanti Bankası tarafından YKB, İş Bankası, Ziraat Bankası, Finansbank, Denizbank ve Akbank'a gönderilen 23.7.2008 tarihli e-postada, yazışmada ismi geçen okullar ile Garanti Bankası'nın protokolünün 15.4.2001 tarihine kadar devam etmekte olduğu, bu nedenle bu kurumlara teklif verilmişse geri çekilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

222. Garanti Bankası'nda bulunan ve Akbank tarafından 24.7.2008 tarihinde Garanti Bankası'na gönderilen cevabi e-postada, söz konusu okullara teklif verildiği ancak anlaşma sağlanması halinde protokolün 15.4.2011 tarihinden sonra başlatılacağı belirtilmiştir.

2890 **223.** Garanti Bankası'nda bulunan ve İş Bankası tarafından 23.7.2008 tarihinde Garanti Bankası'na gönderilen cevapta, söz konusu okulların mevcut anlaşmalarının bitim tarihinden itibaren Başakşehir İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğü ile yapılacak protokole dahil olacakları varsayımıyla teklif verildiği belirtilmiştir.

Joy Grubu

224. Finansbank'ta bulunan belgelerde yer alan, Finansbank'tan Garanti Bankası'na 5.8.2008 ve 12.8.2008 tarihlerinde gönderilen e-postada, Finansbank ile 3 aydır maaş ödemesi konusunda çalışan Joy Grubu'nun Garanti Bankası'ndan teklif alması üzerine, kendilerinden tekrar teklif istediğinden bahsedilerek, tekliflerinin geri

11-13/243-78

2900 çekilmesi istenmekte; Garanti Bankası'ndan 12.8.2008 tarihinde gönderilen cevapta ise, "*Bilgilendirmeniz üzerine teklifimiz geri çekilmiştir.*" denildiği görülmektedir.

Etlık İhtisas Hastanesi-Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi

225. Garanti Bankası ve Finansbank'ta bulunan belgelerde, sırasıyla 12.8.2008 ve 20.8.2008 tarihinde Akbank'tan YKB, İş Bankası, Ziraat Bankası, Denizbank, Finansbank ve Garanti Bankası'na gönderilen e-postada, Akbank ile Etlık İhtisas Hastanesi ile maaş ve diğer ödemelerde maaş ödemesi konusunda 2013 yılına kadar, Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi ile maaş ödemesi konusunda 2010 yılına kadar protokolünün bulunduğu bahisle, teklif verilmişse geri çekilmesi istenmektedir.

2910 **226.** Garanti Bankası'nda bulunan, 225 No'lu belgede yer alan 12.8.2008 tarihli Etlık İhtisas Hastanesi ve Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi hakkındaki Akbank e-postasının, "bilgilerinize" denilerek Garanti Bankası yöneticisine gönderildiği anlaşılmaktadır.

227. Akbank'ta bulunan belgede, 20.8.2008 tarihinde Akbank'tan YKB, İş Bankası, Ziraat Bankası, Denizbank, Finansbank ve Garanti Bankası'na gönderilen e-postasına Garanti Bankası'nın 20.8.2008 tarihinde, "*Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne verdiğimiz teklif geri çekilmiştir.*" şeklinde cevap verdiği görülmekte; Akbank iç yazışmada "*İş bankasından cevap gelmezse arayacağız*" denilmektedir.

TC Başbakanlık Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü

2920 **228.** 5.8.2008 tarihli Akbank iç yazışmasında, TC Başbakanlık Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü ile Garanti Bankası sözleşmesi bulunduğu; ancak anılan kurumun Akbank'tan teklif istediği belirtilmektedir. Yazışmanın devamında, centilmenlik anlaşması nedeniyle Garanti Bankası ile sözleşme feshedilmeden teklif verilmesinin mümkün olmadığı belirtilmektedir.

Bergama Milli Eğitim Müdürlüğü

2930 **229.** 8.8.2008 tarihli Akbank iç yazışmasında, İş Bankası'nın Bergama Milli Eğitim Müdürlüğü ile geçerli sözleşmesi bulunduğu; ancak kurumun sözleşmeyi feshetmek üzere Akbank'tan teklif istediği belirtilmektedir. Yazışmanın devamında centilmenlik anlaşması gereği noter onaylı fesih yazısı olmaksızın kuruma teklif verilmeyeceği ifade edilmektedir.

ODE Yalıtım Firması

2940 **230.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 14.8.2008 tarihinde kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, İş Bankası ile maaş anlaşması olan ve sonrasında Garanti Bankası ile anlaşan ODE Yalıtım Firması ile ilgili olarak, İş Bankası'nın Garanti Bankası ile anlaşma yapıldıktan sonra firmaya tekrar teklif verdiği belirtilmekte; yazışmalardan centilmenlik anlaşmasını ilk olarak Garanti Bankası tarafından mı ya da İş Bankası tarafından mı ihlal edildiği konusunda tereddüde düşüldüğü anlaşılmakta, yazışmaların devamında ise "*İş Bankası böyle bir durumda teklifinizi geri çekin diye e-posta atardı, bize böyle bir e-posta gelmedi...*" ifadesi yer almaktadır.

İsotlar Grubu

231. 5.9.2008 tarihli Akbank iç yazışmasından, İsohtar Grup'un Akbank'tan teklif istediği anlaşılmaktadır. Yazışmanın devamında, kurumun TEB ile olan sözleşmesinin promosyon içermesi halinde firma açısından cezai şart ödemesinin ortaya çıkacağı, ayrıca bankalar arası centilmenlik anlaşması gereğince teklif verilemeyeceği belirtilmektedir. İlerleyen bölümlerde noter onaylı fesih yazısı olmaksızın teklifte bulunulmaması gerektiği ifade edilmiştir.

Nazilli Adnan Menderes Devlet Hastanesi

2950 **232.** Garanti Bankası ve İş Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası tarafından 6.10.2008 tarihinde İş Bankası'na gönderilen e-postada, Nazilli Adnan Menderes Devlet Hastanesi ile Garanti Bankası'nın 16.12.2010 tarihine kadar geçerli ve yürürlükte olan maaş protokolünün bulunduğu belirtilmiş, İş Bankası tarafından söz konusu Kurum'a verilmiş bir teklif var ise geri çekilmesi talep edilmiştir. İş Bankası tarafından gönderilen cevapta ise, bahsi geçen kuruma herhangi bir teklifte bulunulmayacağı ifade edilmiştir.

Sebit Eğitim ve Bilgi Teknolojileri A.Ş.

2960 **233.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 11.10.2008 tarihinde kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, Sebit Eğitim ve Bilgi Teknolojileri A.Ş.'ye maaş ödemesine yönelik teklif verilmesi hususunda yapılan yazışmalarda, söz konusu şirketin Finansbank ile mevcut protokolünü feshedip Garanti Bankası'na bununla ilgili Finansbank'tan yazı getirmedikleri sürece teklif vermenin doğru olmadığını düşünöldüğü belirtilmiş, bankalar arası centilmenlik anlaşmasını göz önüne alarak bu şekilde ilerlemenin doğru olacağı ifade edilmiştir.

Onur-Alp Özel Güvenlik Hizmetleri Ltd. Şti.

2970 **234.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 15.10.2008-22.10.2008 tarihleri arasında kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, İş Bankası ile protokolü bulunan Onur-Alp Özel Güvenlik Hizmetleri Ltd. Şti.'ne teklif verilmesi hususunda yapılan yazışmalarda, *"Centilmenlik anlaşması kapsamında, firmanın İş Bankası ile yaptığı mevcutta devam eden protokolü feshettikten sonra bir teklif vermenin daha doğru olacağını düşünüyorum. Firmanın iş bankası'ndan protokolün feshedildiğine dair kaşeli, imzalı bir yazı alınmasını sağlayabilir miyiz"* denilmektedir. Bu e-postaya cevaben gönderilen e-postada ise *"Müşteriden bizim teklifimiz görmeden ve kabul etmeden anlaşmasını iptal etmesini isteyemeyiz. Acaba müşterimizden İş Bankası'na hitaben diğer bankalardan da teklif aldığı en uygun teklifi değerlendireceğini belirten bir yazı alsak teklif verebilir miyiz?"* ifadeleri yer almaktadır. Söz konusu e-postaya gönderilen cevapta ise *"mevcutta protokolü devam eden bir firma için teklif vermemiz doğru değil. Firma İş Bankası'na belirttiğiniz içerikte bir yazı verse bile maalesef teklif veremeyiz. O banka ile protokolün feshedildiğine dair bir yazı alıyor olmamız gerekiyor."* denilmektedir.

2980 Feza Reklam Tic. ve San. Ltd. Şti.

235. Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 22-24.10.2008 tarihleri arasında kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, İş Bankası ile çalışan Feza Reklam Tic. ve San. Ltd. Şti.ye Garanti Bankası tarafından teklif verilmesi konusunda, firmanın çalıştığı banka olan İş Bankası'nın centilmenlik anlaşması kapsamında olan bankalardan birisi olduğu, teklif verilemeyeceği, ancak

11-13/243-78

firma İş Bankası ile olan anlaşmasını iptal etmek istiyorsa resmi olarak ya protokolü feshettiğine ya da fesih işlemlerine başladığına dair bir yazı vermesinin gerekli olduğu ifade edilmiştir.

T.C. Sağlık Bakanlığı Ulus Devlet Hastanesi

2990 **236.** Garanti Bankası'nda bulunan 9-24.11.2008 tarihleri arasındaki iç yazışmalarda özetle, Ulus Devlet Hastanesi'nin halihazırda Akbank ile Temmuz 2009'a kadar anlaşması bulunduğu, ancak personelin promosyon alamadıkları için anılan banka ile çalışmaktan memnun olmadığı ifade edilmektedir. Yazışmalarda, ayrıca, Ulus Devlet Hastanesi için verilecek teklifler ile ihale sürecine ilişkin ifadeler yer almakta, aynı kurum için İş Bankası, YKB ve Vakıfbank'ın da teklif vermeye çalıştığı belirtilmektedir. Buna ek olarak, kuruma teklif verilebilmesi için Akbank ile olan protokolün feshedilmesi gerektiği ve centilmenlik anlaşması gereği Akbank'la olan protokolün feshedildiğine dair karşı bankanın antetli kağıdına kaşe ve imzalı olarak bildirim yapılmadan teklif verilemeyeceği değerlendirilmektedir.

3000 **237.** İş Bankası, Finansbank ve Garanti Bankası'nda bulunan ve aynı konuya ilişkin Akbank tarafından 11.11.2008 tarihinde YKB, İş Bankası, Ziraat Bankası, Finansbank ve Denizbank'a gönderilen e-postada, Ankara'daki Ulus Devlet Hastanesi ile 15.7.2009 tarihine kadar olan maaş ödeme protokollerinin bulunduğu belirtilmekte ve söz konusu kurum için bankalarca verilen tekliflerin geri çekilmesi talep edilmektedir. Garanti Bankası'ndan aynı tarihte gönderilen cevapta ise, kurumun bankalarından geçen ay teklif talep ettiği, ancak Akbank ile mevcutta devam eden protokolün feshedildiğine dair antetli yazının kendilerine iletilmemesi nedeniyle centilmenlik anlaşması kapsamında bir teklifte bulunulmadığı ifade edilmiştir.

3010 **238.** Akbank'ta yapılan yerinde incelemede alınan Akbank tarafından YKB, İş Bankası, Ziraat Bankası, Finansbank, Denizbank ve Garanti Bankası'na gönderilen 11.11.2008 tarihli e-postada, Ulus Devlet Hastanesi ile Akbank'ın protokolünün devam etmekte olduğu, bu nedenle bu kuruma teklif verilmişse geri çekilmesi gerektiği ifade edilmektedir. İş Bankası'ndan gelen cevapta bu kuruma teklif verilmediği belirtilmektedir.

ERDEMİR

3020 **239.** İş Bankası'nda yapılan yerinde incelemede bulunan ve 10.10.2008 tarihli İş Bankası iç yazışmasında, Erdemir ile İş Bankası arasında imzalanmış olan 1.8.2005 tarihli protokolün süresinin 31.7.2009'dan itibaren 1 yıl uzatılarak, 2 yıl geçerli olması koşuluyla aylık ortalama maaş tutarının yıllık %...'i oranında ... firmayla anlaşma sağlandığı belirtilmektedir. ...

I.3.1.9. 2009 YILINA AİT BELGELER

240. YKB'ye ait bir iç yazışma niteliğindeki 26.1.2009 tarihli e-posta mesajında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“Maaş ödemeleri rekabet ile ilgili olarak bugün Garanti Bankası ve Fortis'ten arkadaşlar ile görüştüm. İş Bankası ile daha önce görüşmüştüm. Onlar da bizim gibi özel firmalara teklif vermiyorlar. Ancak kendi müşterileri olursa mecbur kalırlarsa teklif veriyorlar. Aldığım bilgiler özetle şöyle;

Garanti Bankası:

...

3030 *Fortisbank:*

Fortisbank'ın ilanı çıktığında genel müdürlükten birisiyle görüşmüştüm. Puanı çalışanlara verdiklerini söylemişlerdi ve daha detay bilgi alamamıştım. Bugün şubede çalışan bir arkadaşım ile görüştüm. ...

241. İş Bankası'nda bulunan 24.4.2009 tarihli iç yazışmada, DSİ İzmir II. Bölge Müdürlüğü'nden gelen 2 personelin İş Bankası ile anlaşma yapmak istedikleri, bunun için bankaya protokol özel şartnamesi bıraktıkları; ilgililerin ayrıca Akbank, Halkbank ve YKB'nin de aralarında buldukları bazı bankaların kuruma teklif verdiğini ve promosyon uygulamasıyla ilgili bir centilmenlik anlaşmasından kendilerine hiç bilgi verilmediğini belirttikleri aktarılmaktadır.

3040 **242.** İş Bankası'nda bulunan iç yazışmalarda, genel olarak banka çalışanlarının direktörlerine yapacakları sunumun içeriğine ilişkin e-postaları bulunmaktadır. Bu yazışmaların birinde, 4.5.2009 tarihinde bir banka çalışanı yapılacak sunumda 6 banka ile aralarındaki centilmenlik anlaşmasının avantajları konusuna da değinilmesini önermekte; buna cevap olarak bankanın başka bir çalışanı tarafından atılan cevap yazısında ise "6 banka ile aramızda benim bildiğim bir centilmenlik anlaşması yok, zaten bu tip anlaşmalar rekabete aykırı olduğu için ciddi yaptırımlarla karşılaşılabiriz." ifadesi yer almaktadır. Bahsi geçen e-postanın konusunu oluşturan ve ekinde yer alan Direktörler Sunumunda özetle, 2007 yılının Temmuz ayında promosyonların çalışanlara dağıtılmasını sağlayan başbakanlık genelgesinin¹³ yayımlanmasından sonra yükselmeye başlayan promosyon rakamlarının 2008 yılının yaz aylarında doruk noktasını ulaştığı; uluslararası piyasalarda yaşanan finansal krizin ülkemizi de etkilediği ve bu süreçte ilk önce şubelerin promosyon meblağları üzerindeki karar yetkilerinin kaldırıldığı, daha sonra ise Genel Müdürlük yetkisindeki anlaşmalar için promosyon teklif edilmesine son verildiği; bu durumun teklif verilmeyen bazı kurumlarda memnuniyetsizlik yarattığı, ancak İş Bankası'nın öncü olduğu bu atılımın diğer bankalar tarafından da takip edildiği açıklanmakta ve zaman içinde bu uygulamanın sektör genelinde daha da istikrarlı bir tutum haline dönüşeceği öngörülmektedir.

3060 **243.** YKB'de yapılan yerinde incelemede alınan "Temel ve Alt Faaliyet Kolları, Bireysel Bankacılık Operasyonları, Perakende Bireysel Bankacılık/Tele24 Bordro Hizmeti (Maaş Ödemeleri) Kamu Kurumlarının Maaş Taleplerinin Değerlendirilmesi" başlıklı tarihi tespit edilemeyen belgede, aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"DİĞER RİSKLER: ... veya kurumun protokol süresi içinde başka bir banka ile anlaşması riski. Anlaşma yapılması aşamasında söz konusu riskler, çeşitli kanallardan (basın, şubece yapılan istihbarat vs) araştırma yapılarak önlem alınmaya çalışılmaktadır. Ayrıca Bankalararası centilmenlik anlaşması gereğince Tele24 Bordro müşterilerimizin protokol süresi içinde kaybedilmesi riski azaltılmaya çalışılmaktadır."

¹³ 5.8.2008 tarih 26958 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 2008/18 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile değişik 20.7.2007 tarih ve 26588 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "banka promosyonları" konulu 2007/21 sayılı Başbakanlık Genelgesi.

Philip Morris

3070 **244.** İş Bankası'nda bulunan ve bir Philip Morris çalışanı tarafından İş Bankası'na 13.1.2009 tarihinde gönderilen e-postada, Akbank yetkililerinin maaş hesaplarını kendi bankalarına yatırmaları karşılığında çip para vermeyi taahhüt ettiklerini, İş Bankası ile çalışan personelin Akbank'a geçmeyi düşündüğünü belirttikten sonra, bu durum karşısında İş Bankası'nın Philip Morris çalışanları için yapacağı bir yatırımın olup olmayacağı sorulmaktadır. Bu e-postaya istinaden İş Bankası içinde yapılan yazışmalarda, Akbank ile görüşüldüğü, Akbank'tan verilen cevapta şirketin İş Bankası'yla protokolü olduğunu bilmeden teklifte bulunduğunun belirtildiği, bunun üzerine Akbank'a İş Bankası müşterilerine bu şekilde tekliflerde bulunarak centilmenlik anlaşmasını bozması halinde İş Bankası'nın da Akbank'ın kurumlarına benzer teklifler yapacağını bildirdiği anlaşılmaktadır. Diğer bir iç yazışmada ise, JTİ ile imzalı protokollerin olduğu ve ödemenin peşin "maxipuan" yüklemesi şeklinde yapıldığı, Philip Morris ile imzalı protokolün bulunmadığı, ancak görüşmelerin devam ettiği, kurum çalışanlarının serbest bırakılarak isteyen Akbank, isteyen İş Bankası ile çalışılmasına olanak tanınacağı, bu yüzden kart yüklemesinin 6 ay sonra yapılacağı (6 ay boyunca çalışanın maaşını İş Bankası'ndan almasını teminen) belirtilmektedir.

3080 Yine İş Bankası'nda bulunan ve Philip Morris'e verilen maaş promosyonlarıyla ilgili aynı içerikli ve iç yazışma nitelikli 21.1.2009 tarihli bir başka belgede; Akbank'ın İş Bankası'nın anlaşmalı olduğu kurumlara teklif vermemesi konusunda uyarıldığı; Akbank'ın ise İş Bankası'nın şirketle böyle bir anlaşmasının olmadığını iddia ettiği; İş Bankası'nın anlaşmanın var olduğuna, hatta kuruma para bile verildiğine dair ısrarı üzerine ise konunun inceleneceği, ancak kurumun çalışanlarını serbest bırakması dolayısıyla teklif vermekten çekilmeyeceklerini söyledikleri belirtilmektedir.

Mehmetçik Vakfı

3090 **245.** Akbank'ta bulunan ve Akbank çalışanlarının 15-16.1.2009 tarihleri arasında kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, Mehmetçik Vakfı'na teklif verilmesi ile ilgili olarak *"Bankalar arası centilmenlik anlaşması gereği noter onaylı fesih yazısı görülmeden kuruma teklif verilmesi uygun bulunmamaktadır."* denilmektedir.

Mustafa Kemal Üniversitesi

3100 **246.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 17.2.2009-16.4.2009 tarihleri arasında kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, Garanti Bankası ile maaş ödemelerine ilişkin protokolü bulunan Mustafa Kemal Üniversitesi'nin başka bankalardan teklif almasının söz konusu olduğu bir durumla ilgili yazışmalarda önlemek için *"başka bankaların tekliflerini gerekirse geri çektirebiliriz"* ifadesi bulunmaktadır.

Sermaye Piyasası Kurulu

3110 **247.** Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 24-30.3.2009 tarihleri arasında kendi iç yazışmalarını içeren e-postada, Akbank ile maaş ödemelerine yönelik 1.6.2009 tarihinde sona erecek protokolü bulunan Sermaye Piyasa Kurulu'nun söz konusu protokolün süresi bitmeden maaş ödemelerine ilişkin bankalardan teklif topladığı belirtilmiştir. Söz konusu kuruma Garanti Bankası tarafından teklif verilmesi hususunda, kuruma Akbank ile olan protokollerinin

11-13/243-78

feshedildiğine ilişkin bir yazı gönderilmeden teklif vermeyeceklerinin iletildiği ifade edilmiştir.

248. Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 31.3.2009 tarihinde kendi iç yazışmalarını içeren bir başka e-postadan ise, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından Garanti Bankası'na söz konusu fesih yazısının gönderildiği anlaşılmıştır.

3120

Melikgazi Belediyesi

249. Garanti Bankası'nda bulunan ve Garanti Bankası çalışanlarının 31.3-13.5.2009 tarihleri arasında kendi aralarında yaptıkları yazışmaları içeren e-postada, Garanti Bankası ile maaş ödemelerine ilişkin protokolü bulunan Melikgazi Belediyesi'nin Garanti Bankası'ndan Belediye kadrosuna 189 yeni çalışanın dahil edilmesi sebebiyle ek birtakım taleplerde bulunduğu, bunların kabul edilmemesi durumunda kurumun cezai şartı ödemeyi kabul ederek diğer bankalardan teklif toplamayı düşündüğü belirtilmiştir. Yazışmalarında devamında konu ile ilgili olarak "*diğer bankaların teklif vermemesini sağlayabiliriz.*" ifadesi yer almaktadır.

DHMİ Genel Müdürlüğü

3130

250. 8.4.2009 tarihli Vakıfbank iç yazışmasında, Vakıfbank'ın DHMİ ile 13.2.2010 tarihine kadar geçerli protokolleri bulunduğu, ancak kurumun bu protokolü 3 yıl süreli yeni bir protokol ile yenilemek istediği ifade edilmektedir. E-postanın devamında Halkbank ve Akbank yetkilileri ile görüşüldüğü, Vakıfbank'ın protokolünün devam etmesi nedeniyle teklif vermemelerinin, verdilerse teklifi geri çekmelerinin talep edildiği ve anılan bankaların bu talebe olumlu yaklaştığı ifade edilmektedir. İlerleyen yazışmalarda, Ziraat Bankası, Halkbank ve Akbank ile tekrar görüşüldüğü ve DHMİ ile Vakıfbank'ın geçerli protokolünün bulunması nedeniyle teklif verilmemesi konusunda işbirliğine varıldığı belirtilmektedir. Ayrıca Ziraat Bankası ile yapılan görüşmede DHMİ'nin değil, bu kurumda çalışmakta olan işçilerin bağlı olduğu sendikanın Ziraat Bankası'ndan teklif almaya çalıştığının öğrenildiği dile getirilmektedir.

3140

Dokuz Eylül Üniversitesi

251. İş Bankası'nda bulunan ve 22.4.2009 tarihinde Finansbank'a gönderilen e-postada, hâlihazırda Dokuz Eylül Üniversitesi ile maaş protokolü anlaşmalarının 15.10.2012 tarihine kadar geçerli olduğundan, bu süreçte kuruma banka tarafından teklif verilmemesi eğer verildiyse geri çekilmesi ve konu hakkında bilgi verilmesi talep edilmektedir. Söz konusu e-postaya Finansbank tarafından 27.4.2009 tarihinde verilen cevapta ilgili kuruma verilmiş bir teklifin bulunmadığı bildirilmektedir.

Muğla İl Sağlık Müdürlüğü

3150

252. 22.5.2009 tarihli YKB iç yazışmasında, Muğla İl Sağlık Müdürlüğü'nün tüm bankalara teklif vermek üzere yazı gönderdiği belirtilmektedir. Yazışmanın devamında kuruma teklif verilmemesi kararının alındığı ifade edilerek, bu durumun kuruma yazıyla değil sözlü olarak bildirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Bafra Nafiz Kurt Devlet Hastanesi ve Kızılırmak Devlet Hastanesi

253. Garanti Bankası ve Akbank'ta bulunan ve Garanti Bankası tarafından 25.5.2009 tarihinde Akbank'a gönderilen e-postada, Kızılırmak Devlet Hastanesi ile Garanti

11-13/243-78

3160 Bankası ile maaş protokolü bulunan Bafrı Nafiz Kurt Devlet Hastanesi'nin birleştiği belirtilmiş; Akbank'ın Bafrı Nafiz Kurt Devlet Hastanesi'ne verdiği herhangi bir teklif var ise teklifin geri çekilmesi talep edilmiştir. Akbank tarafından aynı gün gönderilen cevabi e-postada ise, Kızılırmak Devlet Hastanesi'nin Akbank ile 6.8.2010 tarihine kadar geçerli maaş anlaşmasının bulunduğu, Bafrı Nafiz Kurt Devlet Hastanesi için Akbank tarafından verilen herhangi bir teklif bulunmadığı ve teklif verilmeyeceği belirtilmiş, Kızılırmak Devlet Hastanesi için Garanti Bankası tarafından verilmiş bir teklif var ise geri çekilmesi talep edilmiştir. Garanti Bankası tarafından aynı tarihte gönderilen cevapta ise söz konusu hastane için bir teklif verilmediği belirtilmiştir.

Kalekim Kimya Mad. San. ve Tic. A.ř.

3170 **254.** Garanti Bankası ve Akbank'ta bulunan ve Akbank tarafından Garanti Bankası'na 3.6.2009 tarihinde gönderilen e-postada, Akbank'ın Kalekim Kimya Mad. San. ve Tic. A.ř. ile maaş protokolünü olduğu belirtilmiş, firmaya Garanti Bankası tarafından verilmiş herhangi bir teklif var ise geri çekilmesi talep edilmiştir. Garanti Bankası tarafından 10.6.2009 tarihinde gönderilen cevabi e-postada ise, anılan firmaya herhangi bir teklif verilmediği belirtilmiştir.

I.3.1.10. ERDEMİR'DE YAPILAN YERİNDE İNCELEMEDE BULUNAN BELGELER

Erdemir'e 23.3.2010 tarihinde raportörlerce yapılan yerinde incelemede alınan ve soruşturma raporunun değerlendirilmesinde kullanılan belgelerin özetlerine aşağıda verilmiştir.

3180 **255.** Erdemir'den alınan deme Planı başlıklı tarihsiz belgede, bankalardan yapılacak bağış tutarlarının nasıl ödeneceği anlatılmaktadır. Buna göre, her dönem başını takip eden 12 ay içinde ortalama her aya düşecek tutar üzerinden %... oranındaki rakam peşin tahsil edilecek ve dönem sonunda gerçek rakamlar tespit edilerek mahsuplaşma gerçekleşecektir.

256. Asya Finans'tan 28.6.2005 tarihinde Erdemir'e gönderilen yazılı teklifte, maaş ödemeleri için yıllık ödenecek toplam maaş tutarının ... oranında promosyon teklif edilmektedir.

257. 22.5.2008 tarihinde ... Erdemir'e gönderdiği e-postada, mevcut durumda banka aracılığıyla ... kişinin maaş ödemesinin yapıldığı ve %... olarak verilen promosyon oranında bir değeriklik yapılmasının mümkün olmadığı belirtilmektedir.

3190 **258.** 30.6.2008 tarihinde Erdemir i yazışmasında, ... yeni kişi ve mevcut durumda maaş ödemesi yapılan ... kişi için verdiği promosyon teklifini 2 yıl için ... halinde ödeme şekliyle ... YTL'ye çıkardığı anlatılmaktadır.

259. 29.8.2008 tarihinde YKB'nin Erdemir'e gönderdiği e-postada, mevcut ... kişilik maaş demelerine yeni imzalanacak protokolle devam edilmesi halinde, yıllık toplam maaş/ücret/ikramiye vs. demelerinin bir aylık ortalamasının %...'i nispetinde promosyon verilebileceği ifade edilmektedir.

260. 4.9.2008 tarihinde ... Erdemir'e gönderilen e-postada, ... maaş ödemelerinde hâlihazırda uyguladığı %...'lk oranın firmanın talebi üzerine %... 'e çıkartılmasının kararlaştırıldığı dile getirilmektedir.

261. 8.10.2008 tarihinde Erdemir'den İş Bankası'na gönderilen belgeden, İş Bankası ile firma arasında imzalanmış olan 1.8.2005 tarihli maaş protokolünü süre bitimi

11-13/243-78

3200 olan 31.7.2009 tarihinden itibaren 1 yıl daha uzatılacağı ve 31.7.2010'a kadar geçerli olacağı, 1.8.2008-31.7.2009 dönemi için yeni promosyon oranının aylık maaş ödeme tutarı üzerinden %... olarak hesaplanacağı anlaşılmaktadır.

262. 8.5.2009 tarihli iç yazışma metni niteliğindeki belgede, Erdemir personelinin hizmet memnuniyetsizliği, bankalar arasındaki masraf-komisyon farklılıkları, kredi kartı talebi reddi, şube, ATM lokasyonu vb. birçok nedenden ötürü maaş aldıkları bankaları değiştirmek istedikleri; ancak bu tür taleplerin firmayı bankalar ile yaptığı anlaşmalar ve taahhütleri doğrultusunda bankalar karşısında zor duruma düşüreceği ifade edilmekte ve maaş bankası değişikliğinin yapılmamasının firma açısından daha olumlu olacağı değerlendirilmektedir.

3210 I.3.1.11. THY'DE YAPILAN YERİNDE İNCELEMEDE BULUNAN BELGELER

16.10.2009 tarihinde raportörlerce THY'de yapılan yerinde incelemede aşağıda özetlenen belgeler alınmıştır:

THY 2005 Yılı İhalesi

263. THY'nin 3.3.2005'te bankalara gönderdiği yazı ile aylık ... YTL'ye tekabül eden personel ücret ödemelerine ilişkin yapılacak ihale için 15 bankaya teklif yaptığı anlaşılmaktadır. Söz konusu yazıda 15 banka arasında; Ziraat Bankası, İş bankası, Akbank, Garanti Bankası, YKB, Halkbank, Vakıfbank, Koçbank, Finansbank, Türk Dış Ticaret Bankası, Denizbank, Oyakbank, HSBC, TEB, Şekerbank sayılmaktadır. Ayrıca, bankaların tekliflerini en geç 25.3.2005 tarihine kadar göndermeleri istenmiştir.

264. 5.4.2005 tarihli THY iç yazışmasında, Koçbank'ın ihaleye katılmayacağını bildirildiği, Halkbank'ın ise teklif göndermediği, gelen tekliflere göre düzenlenen ihalenin üçüncü aşamasına YKB, Denizbank ve Finansbank'ın kaldığı, bu bankalardan 3 yıl için yıllık ... YTL+KDV ödeme seçeneği sunan YKB ile 7.6.2005 tarihinde protokol imzalandığı ifade edilmektedir.

THY 2006 Yılı İhalesi

265. 31.10.2005 tarihinde THY'den YKB'ye gönderilen yazıda, YKB ile 7.6.2005 tarihinde 3 yıl için yıllık ... YTL+KDV promosyon ödemesini içeren protokol imzalandığına değinilmiş; ancak toplu iş sözleşmesinde ödenen maaş tutarının %... artması, 3 yıl içindeki enflasyon beklentisinin %... olması, mevcut personel sayısının 3 yıl içinde %... artacağı öngörüsü ile aylık ortalama maaş tutarının yaklaşık olarak ... YTL'ye ulaşacağı gerekçesiyle maaş ödeme anlaşmasının yeniden değerlendirilmesi talebi iletilmiş, hatta bu konuya istinaden 20.10.2005 tarihinde THY ile YKB üst düzey yönetimi arasında bir görüşme yapıldığı da belirtilmiştir. Bu yüzden söz konusu yazıda, bankadan 8.11.2005 tarihine kadar revize teklifini göndermesi rica edilmiştir.

266. 11.11.2005 tarihinde THY'nin YKB'ye gönderdiği bir diğer yazıda, bankanın kuruma 8.11.2005 tarihinde gönderdiği protokol çerçevesinde 3 yıl boyunca her yıl için ... YTL+KDV ödeme şartının olumlu karşılanmadığı 15.11.2005 tarihine kadar söz konusu teklifin tekrar revize edilmesi istendiği görülmektedir.

267. 25.11.2005 tarihinde THY'den YKB'ye gönderilen bir başka yazıda, bankanın Kuruma 15.11.2005 tarihinde gönderdiği yazıyla 8.11.2005 tarihli teklifinin nihai teklif olduğunu bildirdiği, bunun üzerine THY'nin de 5.4.2005 tarihli ihalesine katılan bankalardan tekrar teklif alacağını YKB'ye bildirdiği anlaşılmaktadır.

11-13/243-78

268. 20.2.2006 tarihli THY'den alınan iç yazışma niteliğindeki belgede, THY'nin aktif büyüklüklerine göre seçilmiş ilk 15 banka olan Ziraat Bankası, İş bankası, Akbank, Garanti Bankası, YKB, Halkbank, Vakıfbank, Koçbank, Finansbank, Fortis, Denizbank, Oyakbank, HSBC, TEB, Şekerbank'a personel maaş ödemesi ihalesi için davet gönderdiği anlaşılmıştır.

3250 **269.** 22.2.2006 tarihinde THY Genel Müdürü'nün THY Yönetim Kurulu'na gönderdiği ihaleyi özetleyen tutanakta, davet gönderilen bankalardan Finansbank, Garanti Bankası, Halkbank, Şekerbank ve Akbank'ın ihaleye katılmayacağını bildirdiği, İş Bankası, Koçbank, Denizbank, Fortisbank, HSBC'nin ise teklif göndermeyerek katılmayacaklarını şifahen bildirdikleri görülmektedir. Aynı yazıya göre, teklif veren bankalar arasındaki TEB, Oyakbank ve Ziraat Bankası'nın teklifleri ihale teknik şartnamesine uymadığından dolayı elenmiş; Vakıfbank'ın sunmuş olduğu ödeme teklifi ise yine teknik şartnameye uymadığı gerekçesiyle değerlendirme dışı bırakılmıştır. YKB ile yapılan müzakere sonucunda bankanın yıllık bazda teklifini ... YTL+KDV ödemesi şeklinde revize ettiği, bunun üzerine YKB ile 3 yıl süreli ek protokol imzalanarak 2005 yılında yapılan ve 2008 yılında süresi dolacak olan protokolün süresinin 7.3.2009 tarihine kadar uzatıldığı bilgileri de yazıda yer almaktadır.

THY 2008 Yılı İhalesi

270. 23.1.2009 tarihli THY iç yazışmasında, THY tarafından aktif büyüklüklerine göre seçilmiş ilk 14 banka olan Ziraat Bankası, İş Bankası, Akbank, Garanti Bankası, YKB, Halkbank, Vakıfbank, Finansbank, Fortis, Denizbank, ING Bank, HSBC, TEB ve Şekerbank'a gönderilen yazılarda, YKB ile 2006 yılında yapılan ek protokolün süresinin 7.3.2009 tarihinde bitecek olması nedeniyle, yeni dönem maaş ödemeleri için 3.11.2008 tarihine kadar teklif göndermelerinin istendiği belirtilmiştir.

3270 **271.** 11.11.2008 tarihli THY iç yazışmasından, teklif talebine İş Bankası'nın cevap vermediği, Finansbank, Denizbank ve Şekerbank'ın da teklif vermeyeceğini bildirdiği anlaşılmaktadır.

272. 23.1.2009 tarihli THY iç yazışmasına göre, THY tarafından 11.11.2008 tarihinde bankalardan gelen teklifler değerlendirilmeye alınmış, 30.12.2008 tarihinde, ihaleye kalan YKB, Fortis Bank ve HSBC arasından, 3 yıl süre için ... YTL promosyon vermeyi öneren YKB ihaleyi kazanmıştır.

I.4. YAPILAN GÖRÜŞMELER

I.4.1. AKBANK İLE YAPILAN GÖRÜŞME

3280 Raportörlerce 28.6.2010 tarihinde Akbank yetkilileri ile yapılan görüşmede, promosyon miktarlarının genel müdürlük tarafından belirlendiği, şubelerin teklif vermesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir. ...

Yapılan görüşmede, maaş müşterilerine promosyon dışında, kredilerde ve kredili mevduat hesabında faiz indirimi yapıldığı, müşterilerden hesap işletim ücreti ile internet bankacılığı aracılığıyla yapılan havale ve EFT'den ücret alınmadığı, ATM kurulumu veya şube açılışının yapılabildiği ve talebin olması durumunda başka avantajlar da sunulabildiği ifade edilmiştir.

Kamu kurumlarıyla yapılan protokollerin feshedilmesi halinde, cezai şartın tahsil edilmesinin mümkün olmadığı, muhatabın kim olacağına (kurum, promosyonu alan

11-13/243-78

3290 müşteri ya da o kurumun bağlı olduğu bakanlıklar) kesin olmadığı belirtilmiş, dava açılması durumunda müşteriyi kaybetme riskinin de bulunduğu ifade edilmiştir. Son olarak, BDDK'nın basın yoluyla yaptığı bir uyarı dışında Akbank'a doğrudan ulaşan maaş ödeme hizmetlerine yönelik bir uyarı yazısının bulunmadığı ifade edilmiştir.

I.4.2. İŞ BANKASI İLE YAPILAN GÖRÜŞME

3300 Raportörlerce 28.7.2010 tarihinde İş Bankası yetkilileri ile yapılan görüşmede, bankaların maaş ödeme hizmetinden elde ettiği getiriler hakkında bilgi alınmış, bu kapsamda, enflasyon ve faizlerin yüksek olduğu dönemlerde yüksek bekleme getirisi elde edildiği, son yıllarda ise maaş müşterilerinin bireysel bankacılık ürünlerini kullanmalarından elde edilen gelirin önem arz ettiği, ayrıca bazı kurumlara yapılan maaş ödemelerinin bankaya prestij kazandırdığı belirtilmiştir. ... Görüşmede ayrıca, maaş müşterilerine promosyonun yanı sıra, hesap işletim ücreti, kredi kartı aidatı ve alternatif kanallardan yapılan havale ve EFT ücretlerinin alınmaması, kredilerde düşük faiz oranı sunulması gibi avantajlar sağlandığı belirtilmiştir.

Yapılan görüşmede, sözleşmesi feshedilen bir kamu kurumunun bütçesinden cezai şart tazmin etmenin zor olabileceği, kurum bütçesinde bunun için ayrılmış bir tutar yoksa daha üst makamlara çıkmak zorunda kalılabileceği ve Hazine'ye dava açmaya kadar varacak bir süreç yaşanabileceği ifade edilmiştir. Son 1 yıl içinde BDDK'nın promosyon ödemesi yapılan anlaşmaların yazılı olması gerektiğine ilişkin bir uyarı yaptığı, bunun dışında promosyonlara ilişkin BDDK'dan gelmiş resmi bir uyarı bulunmadığı belirtilmiştir.

I.4.3. YKB İLE YAPILAN GÖRÜŞME

3310 Raportörlerce YKB yetkilileri ile 29.6.2010 tarihinde yapılan görüşmede, ... buna ek olarak, şubelerin kendi inisiyatifleriyle ihalelere katılarak teklif veremedikleri, mutlaka genel müdürlüğe danışmak zorunda oldukları belirtilmiştir.

Maaş müşterilerine, promosyon dışında standart olarak maaş hesaplarından hesap işletim ücreti alınmaması, duruma göre internet ve telefon bankacılığı hizmetlerinden, ATM ve ortak ATM kullanımından, kredi kartından ve şubelerden yapılan işlemlerden masraf alınmaması gibi avantajların sunulduğu ve ATM kurulabileceği ifade edilmiştir. Görüşmede ayrıca, kamu kurumlarına cezai şart uygulanmadığı, ihtarname çekmekten ve dava açmaktan çekinildiği, açılrsa dahi bir sonuç alınmadığı ifade edilmiştir.

3320 I.4.4. GARANTİ BANKASI İLE YAPILAN GÖRÜŞME

Raportörlerce 29.6.2010 tarihinde Garanti Bankası yetkilileri ile yapılan görüşmede, ...

3330 Görüşmede, müşteri ile olan ilişkilerin bozulmaması için sözleşmenin feshi sonrasında cezai şartın istemi amacıyla dava açmanın çok tercih edilmediği, başka bir konuda yapılmış bir özel hukuk sözleşmesinin de, sadece erken fesih kaynaklı ve cezai şartın ödenmesini talep eden bir davanın kazanılması ihtimalinin de çok düşük olduğunun düşünüldüğü ifade edilmiştir. Lehe sonuç alınacak olsa bile, davanın 5 yıl gibi uzun bir dönem süreceğinin tahmin edildiği dile getirilmiştir. Yapılan görüşmede son olarak, BDDK'nın promosyon ödemelerine ilişkin doğrudan Garanti Bankası'na yöneltilen resmi bir uyarısının olmadığı ifade edilen hususlar arasında yer almaktadır.

I.4.5. DENİZBANK İLE YAPILAN GÖRÜŞME

3340 Raportörlerce 1.7.2010 tarihinde Denizbank yetkilileri ile yapılan görüşmede, ... Belirtilen bir başka husus ise, şubelerin promosyon teklifi verme yetkilerinin bulunmadığı, genel müdürlük ve bölge müdürlüklerine danışmak zorunda oldukları, ancak bölge müdürlüklerinin belirli bir limite kadar teklif verme yetkilerinin bulunduğudır. Maaş müşterilerine promosyon dışında EFT ve havale ücretleri, hesap işletim ücretinin alınmaması ve kredilerde indirim yapılması gibi avantajlar sağlandığı ifade edilmiştir. Ancak bunların standart olarak sunulmadığı, firma veya kurumların taleplerine göre şekillendiği belirtilmiştir.

Protokolün erken feshedilmesi nedeniyle dava açıldığında zararı tazmin etme ihtimalinin çok düşük olduğu, sözleşmenin kalan süresi oranında cezai şart tazmin edilebileceği, davaların birkaç yıl sürebildiği dile getirilmiştir. Ayrıca, müşterilerle uzun dönemli iyi ilişki kurmak amaçlandığından dava açılmasının tercih edilmediği, hukuki süreçlerin uzlaşma sağlanamadığı durumlarda tercih edildiği söylenmiştir. Son olarak, BDDK'nın promosyon miktarlarına ilişkin Denizbank'a yönelik doğrudan bir uyarısının olmadığı ifade edilmiştir.

I.4.6. FİNANSBANK İLE YAPILAN GÖRÜŞME

3350 Raportörlerce 9.7.2010 tarihinde Finansbank yetkilileri ile yapılan görüşmede, ... Şubelerin promosyon teklif etme yetkisinin bulunmadığı, ancak bölge müdürlüklerine belirli limitler dahilinde yetki verildiği belirtilmiştir. Yapılan görüşmede, müşterilere promosyon dışında bazı avantajlar sağlanabileceği, ancak EFT ve hesap işletim ücretlerinin alınmamasına çok sıcak bakılmadığı, daha çok internet üzerinden yapılan işlemlerden ücret alınmaması yoluna gidildiği ifade edilmiştir.

3360 Görüşmede, sözleşmeyi süresinden önce fesheden her kurum için mahkemeye başvurulmadığı ifade edilmiştir. Promosyonların sektörde bağış olarak adlandırılmasında, bunların kredilerde olduğu gibi ödenmemesi durumunda kanunen takip edilecek bir para gibi değil, maaş ödeme anlaşması karşısında verilen bir nevi hediye veya fayda gözüyle bakılmasının etkili olduğu dile getirilmiştir. Cezai şartların hukuki yollarla takibinin fiilen zor olduğu, mahkemelerin, dava sonunda cezai şart tutarlarını düşürebildiği belirtilmiştir. Son olarak, BDDK'dan gazete haberlerine de konu olan sektöre yönelik uyarılar ve TBB aracılığıyla ilettiği uyarılar hariç olmak üzere, Finansbank'a promosyon ödemelerine yönelik herhangi bir uyarı gelmediği ifade edilmiştir.

I.4.7. VAKIFBANK İLE YAPILAN GÖRÜŞME

3370 Raportörlerce 21.7.2010 tarihinde Vakıfbank yetkilileri ile yapılan görüşmede, ... Ayrıca, şubelerin, teklif vermeden önce mutlaka genel müdürlükten görüş alması gerektiği, bölge müdürlüklerinin görüşünün de önemli olduğu ancak son kararı genel müdürlüğün verdiği, maaş müşterilerine sunulan promosyon dışındaki avantajlara ilişkin olarak ise kredi kartı, havale ve EFT ücretinden muafiyet verildiği, kredilerde genel olarak indirimin tercih edilmediği ancak kampanya yapıldığı ifade edilmiştir.

Erken fesih nedeniyle kurum/firmalara açılan dava sayısının az olmasının nedenlerine ilişkin olarak, erken feshedilen protokol sayısının çok az olduğu, ayrıca müşteri kaybetmemek ve müşterilerle kötü olmamak için dava yoluna gitmeyi tercih etmedikleri, kamu kurumlarının tazminatı ödemesinin de çok zor olduğu dile getirilmiştir. Yapılan görüşmede son olarak, BDDK'nın maaş ödemeleri hizmetine ilişkin herhangi bir uyarısının olmadığı ifade edilmiştir.

I.4.8. ERDEMİR İLE YAPILAN GÖRÜŞME

3380 Raportörlerce 23.3.2010 tarihinde Erdemir yetkilileri ile yapılan görüşmede, Erdemir'in 7.000 çalışanı bulunduğu, Erdemir'in bankalarla olan ticari ilişkisinin çeşitlilik içerdiği, maaş ödemelerinin çok küçük bir paya sahip olduğu ifade edilmiştir. ...

Görüşmede, 2005 yılındaki maaş ihalesine bankalardan oransal teklif alınarak çıktığı ve %... promosyon oranı ile anlaşmaya varıldığı ifade edilmiştir. Söz konusu dönemde bankalardan biri, örneğin %... promosyon teklif etseydi, onunla daha yoğun olarak çalışılabileceği dile getirilmiştir. ... Dolayısıyla 2005 yılında bankaların teklif ettiği %... oranındaki promosyon karşılığında bankalardan ödeme yapılan maaş tutarlarının sürekli değişmekte olduğu, çalışan sayısındaki hareketliliğin de bu duruma katkı sağladığı ifade edilmiştir. Maaş ödemelerine ilişkin teklif alma sürecinde 3390 bir bankanın daha yüksek bir oranla teklif vermesi durumunda diğer bankaların da aynı orana çıkmasını talep ettikleri dile getirilmiştir.

Görüşmede, 2005 yılı sonrasında bankalarla yapılan protokollerin uzatıldığı, 2008 yılında ... ile belirli bir maaş ödemesi karşılığında maktu bir promosyon üzerinden 2 yıllık yeni bir sözleşme yapıldığı ve diğer bankalarla eski sistemde çalışılmaya devam edildiği ifade edilmiştir. Ayrıca 2008 yılında Erdemir'in bankaların promosyon oranlarını (%...) yükseltmelerini istemesi üzerine, ... ile %..., ... ile %... gibi oranlarla sözleşmelerin uzatıldığı söylenmiştir. Sözleşmelerin içeriğinde ödeme yapılacak personel sayısı, promosyon miktarı gibi bilgilerin yer almamasının, sözleşmeleri yeni koşullarla uzatma esnekliği sağladığı belirtilmiştir.

3400 I.4.9. ULUS DEVLET HASTANESİ İLE YAPILAN GÖRÜŞME

Raportörlerce 9.6.2010 tarihinde hastane yetkilileri ile yapılan görüşmede, Ulus Devlet Hastanesi'nin 2008 yılı sonlarında Atatürk Hastanesi ile bir süreliğine birleştirildiği, Hastane'nin Atatürk Hastanesi'ne devrinden önce Akbank ile yapmış olduğu anlaşmayı, ATM'deki nakit sıkıntıları ve yüksek promosyon talepleri gibi nedenlerle feshetmek istediği belirtilmiştir. Kurumun önce Akbank'a anlaşmayı feshederek cezai şartı ödemek istediğine ilişkin yazı gönderdiği, Akbank'tan bu yazıya istinaden gönderilen cevapta ise, hastanenin sözleşmenin bitiş süresine kalan 7 aylık süre göz önünde bulundurularak ... YTL ödeneceğinin belirtildiği dile getirilmiştir. Sonrasında Hastane'nin 7 banka ile iletişime geçerek ihale için teklif 3410 istediği, ancak bankaların ihale öncesi kurumdan, mevcut çalışılan banka ile anlaşmalarının bitip bitmediğine ilişkin bilgi talep ettikleri söylenmiştir. Görüşmenin devamında, 25.11.2008 tarihinde kapalı zarf ve açık artırma usulü ile banka promosyon ihalesi düzenlenmek istendiğine dair teklif yazısının, Halkbank, Akbank, İş Bankası, YKB, Vakıfbank, Ziraat Bankası, Garanti Bankası'na gönderildiği, ancak ihaleye sadece YKB, Halkbank ve Ziraat Bankası'nın katıldığı ve beklenen promosyon bedelinin yetersiz olması nedeniyle ihalenin iptal edildiği ve durumun bir yazıyla da Akbank'a bildirildiği dile getirilmiştir.

I.5. TARAFLARIN SAVUNMALARI ve SAVUNMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

3420 I.5.1. USULE İLİŞKİN SAVUNMALAR ve DEĞERLENDİRMELER

1.5.1.1. Öneriştirme'nin Yasal Süresi İçinde Tamamlanmadığına Yönelik Savunmanın Değerlendirilmesi

11-13/243-78

İş Bankası ve YKB tarafından yapılan savunmalarda 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca önaraştırma yapmakla görevlendirilen raportörün 30 gün içinde elde ettiği bilgileri, her türlü delilleri ve konu hakkındaki görüşlerini Rekabet Kuruluna yazılı olarak bildirmesi gerektiği, yine Kanun'un 41. maddesine göre önaraştırma raporunun Kurula teslim edilmesinden sonraki 10 gün içinde Kurulun toplanıp soruşturma açılmasına veya açılmamasına karar vereceğinin öngörüldüğünü; dolayısıyla önaraştırma kararından sonraki 30 günün önaraştırma raporu için, 10 günün ise raporun Kurul'da görüşülmesi için belirlenen yasal süreler olduğu ve toplamda önaraştırma kararından 40 gün sonra Kurul'un soruşturma açılıp açılmayacağına ilişkin bir karara varması gerektiği öne sürülmüştür.

4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinde yer alan; *"Önaraştırma yapılmasına karar verildiği takdirde Kurul Başkanı, meslek personeli uzmanlardan bir ya da birkaçını raportör olarak görevlendirir. Önaraştırma yapmakla görevlendirilen raportör 30 gün içinde elde ettiği bilgileri, her türlü delilleri ve konu hakkındaki görüşlerini Kurula yazılı olarak bildirir."* hükmü çerçevesinde, önaraştırma süreci görevlendirme tarihi itibarıyla başlamaktadır. Mevcut durumda Rekabet Kurulu'nun 8.7.2009 tarih ve 09-32 sayılı toplantısında aldığı bankacılık hizmetleri pazarında önaraştırma yapılmasına ilişkin karar çerçevesinde Başkanlık Makamı'nın 13.7.2009 tarih ve 231 sayılı yazısı ile önaraştırma yapmak üzere raportörler görevlendirilmiştir. Dolayısıyla bahse konu 30 günlük süre bu tarihten itibaren başlamış olup, Önaraştırma Raporu 12.8.2009 tarihinde süresi içinde teslim edilmiştir.

Öte yandan, söz konusu sürelerin iç uygulamaya yönelik olduğu ve işlemin esasını sakatlamadığı da Danıştay tarafından kabul edilmiştir. Danıştay 10. Dairesi'nin 2001/1632 E. No'lu ve 2003/4243 K. No'lu kararında; *"4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinde önaraştırma yapmakla görevlendirilen raportörün 30 gün içinde elde ettiği bilgileri, her türlü delilleri ve konu hakkındaki görüşlerini Kurul'a yazılı olarak bildireceği; 41. maddesinde ise, önaraştırma raporunun Kurula teslimini takip eden 10 gün içinde Kurulun toplanacağı ve soruşturma açılmasına veya açılmamasına karar vereceği öngörülmüş olmasına karşın, dava konusu olayda, önaraştırma kararı 16.11.1999 tarihinde alınmış, ancak raportörler Kurulca 3.12.1999 tarihinde görevlendirilmiş, 30 günlük süre geçirildikten sonra 7.1.2000 tarihinde rapor Kurula teslim edilmiş, anılan rapor 10 günlük süre geçirildikten sonra 3.2.2000 tarihli toplantısında görüşülmüş ise de, dava konusu Rekabet Kurulu Kararına konu soruşturulan olayın niteliği ve önemi göz önüne alındığında, soruşturma sürecine hız kazandırmak, Kurulun işleri süratli karara bağlamasını sağlamak amacıyla getirilen ve iç uygulamaya yönelik bu durum dava konusu Kurul Kararını sakatlayan ve bu haliyle sonuca etki eden bir husus olarak görülmemiştir."* ifadelerine yer verilerek bu sürelerin amacının İdare'nin eylemlerinin hızlandırılmasını sağlamak olduğu belirtilmiş ve Karar'ın iptal edilmesine yönelik talepler reddedilmiştir.

1.5.1.2. Savunma Hakkının Kısıtlanmasına Yönelik İtirazların Değerlendirilmesi

Akbank, Denizbank, Finansbank, Garanti Bankası, Halkbank, İş Bankası ve YKB tarafından yapılan savunmalarda, soruşturma bildiriminde teşebbüslerle ilgili elde edilen delil ve değerlendirmelere özet olarak yer verildiği, ancak delil niteliğindeki bilgi ve belgelere yer verilmediği, önaraştırma döneminde centilmenlik anlaşması ile ilgili Denizbank hakkında elde edilen delillerin tamamının Denizbank'a iletilmediği ve bu suretle savunma haklarının kısıtladığı ifade edilmiştir.

Bilindiği üzere 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası, *"Kurul, başlattığı soruşturmaları, soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün*

3480 içinde ilgili taraflara bildirir ve tarafların ilk yazılı savunmalarını 30 gün içinde göndermelerini ister. Taraflara tanınan ilk yazılı cevap süresinin başlayabilmesi için Kurulun bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara göndermesi gerekir.” hükmünü amirdir. Bu hüküm gereği, ilgili teşebbüslere soruşturmaya konu iddiaların türünü ve niteliğini içeren 80 sayfalık kapsamlı bilgi, soruşturma bildirim ile birlikte gönderilmiş olup; soruşturmanın güvenliğinin aksini gerektirmesi ve soruşturma raporunun hazırlandığı süreçte evrak taleplerinin delil toplanması ve dosyanın oluşturulması sürecini olumsuz etkilemesinin muhtemel olması sebebiyle önaraştırma raporunun taraflara gönderilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

3490 Diğer taraftan söz konusu soruşturma sürecini etkilemesi muhtemel bilgi ve belgelerin süreç tamamlanmadan taraflara gönderilmemesinin savunma hakkını kısıtlamadığı ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu kapsamında bir ihlal olarak değerlendirilemeyeceği mahkemelerce de kabul edilmiştir. Konuya ilişkin Danıştay 13. Dairesi'nin 2006/1456 E. No ve 2008/4211 K. No'lu kararında “... davacı şirketin de bu soruşturma kapsamında bulunduğu bildirilerek, 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca davacı şirketin ilk yazılı savunmasının 30 gün içinde Kurum'a gönderilmesinin istenildiği, davacı şirket tarafından 3.6.2004 tarihli başvuruya, 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası ile 44. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, savunma hakkının kullanılabilmesi için her türlü evrakın ve delillerin birer örneğinin gönderilmesinin istenildiği, bu istemin Kurum'ca reddedildiği anlaşılma ile birlikte, ..., davacı ve diğer teşebbüsler hakkında yapılan soruşturmada 3500 üç kez yazılı savunmanın kullandırılması ve bir kez de sözlü savunmanın yapılması nedeniyle, Kurul'un tarafları bilgilendirmediği ve savunma hakkı vermediği konuları kararına dayanak yaptığı da belirlenmediğinden, davacının bu konudaki iddiası, dava konusu işlemi sakatlayıcı nitelikte bulunmamıştır.” ifadelerine yer verilmiştir.

Konunun 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde ele alındığı daha güncel bir kararda ise Ankara 1. İdare Mahkemesi, 2010/369 E. No'lu kararında “*Rekabetin Korunması Hakkında Kanun uyarınca soruşturma aşaması, teşebbüslerin, anılan Yasayı ihlal edip etmedikleri hususlarının tespitine yönelik bilgilerin toplanması ve bu haliyle de dosyanın tamamlanmasına yönelik bir süreci kapsamaktadır. Öte yandan, 3510 Rekabet Kurulu'nun 4054 sayılı Yasanın 44. maddesine göre tarafları bilgilendirmediği ve savunma hakkı tanımadığı konuları, vereceği kararlara dayanak yapması mümkün bulunmadığı gibi nihai soruşturmanın tamamlanmasından sonra varılan sonuçtan ilgililerin tüm ayrıntılarıyla aydınlatılması da anılan Yasanın uygulama sürecinde zorunlu bir husustur. Bu durumda, anılan şirket hakkında ön araştırma tamamlanarak konunun daha iyi incelenebilmesi amacıyla Rekabet Kurulu tarafından soruşturma açılmasının kararlaştırıldığı, bir başka deyişle idari soruşturmanın bu aşamada henüz sonuçlanmadığı dikkate alındığında devam eden soruşturmanın güvenliğini tehlikeye düşürecek bilgi ve belgelerin verilmesinin yasal açıdan mümkün olmaması karşısında, (...)'nin davacı idareden talep ettiği bilgi ve 3520 belgelerin erişime açılması gerektiğine ilişkin Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunun dava konusu kararında hukuka uyarlık görülmemiştir.” hükmüne yer vererek soruşturma süreci tamamlanmadan tüm bilgi ve belgelerin teşebbüslere verilmesinin soruşturma güvenliğini tehlikeye atabileceğini belirtmiştir.*

Savunmalarda, konu ile ilgili olarak belirtilen son husus ise, AB mahkemelerinin çeşitli kararlarında tarafların kendileri ile ilgili olan bilgi ve belgelere erişiminin engellenmesinin savunma hakkının kısıtlanması olarak değerlendirildiği şeklindedir. Ancak gerek AB'de, gerekse de ABD'de soruşturma süreci tamamlanmadan dosyaya erişim hakkı tanınmamaktadır. Nitekim Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan

11-13/243-78

3530 Dosyaya Giriş Hakkına İlişkin Duyuru'da tarafların kendileri ile ilgili bilgi ve belgelere erişim hakkının soruşturma raporunun (*statement of objections*) tebliğinden itibaren başladığı açıkça belirtilmiştir.

Dolayısıyla, tüm bu açıklamalar çerçevesinde bankaların savunma haklarının kısıtlanmasına yönelik itirazları kabul edilebilir görülmemiştir.

I.5.2. ESASA İLİŞKİN SAVUNMALAR

I.5.2.1. Kurul'un Görev ve Yetkisine Yönelik Savunmaların Değerlendirilmesi

3540 Soruşturma taraflarından Garanti Bankası BDDK'nın bankalar üzerindeki denetim yetkisi dikkate alınarak soruşturma bakımından görevli ve yetkili merciin BDDK olması gerektiği, BDDK'nın bankalar arasında rekabet ortamının sağlanması ve finansal sisteme bir bütün olarak rekabet gücünün kazandırılması konusundaki görev ve yetkileri ile Bankacılık Kanunu'nun 95. maddesinde yer alan "...bankalarda yerinde denetim yapan kişiler, bu Kanunda belirtilen düzenlemeler dışında diğer kanunlara aykırılıkları tespit ettikleri takdirde bu tespitleri ilgili mercilere derhal bildirmek zorundadır." hükmü çerçevesinde Kurul'un bu konudaki yetkisinin tartışmalı olduğu yönünde itirazlarda bulunmuştur.

3550 4054 sayılı Kanun'un kapsam başlıklı 2. maddesinde "*Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü hukukî işlem ve davranışlar, rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler bu Kanun kapsamına girer.*" hükmüne yer verilerek Kanun'un kapsamı belirtilmiştir. Bu çerçevede, Türkiye sınırları içerisindeki tüm mal ve hizmet piyasalarında meydana gelebilecek her türlü rekabeti kısıtlayıcı anlaşma, uyumlu eylem vb. işlemler Kanun

3560 kapsamında değerlendirilmekte ve incelenmektedir. Bankalar ve genel olarak finansal hizmet kuruluşları hizmet sektöründe faaliyet gösteren teşebbüsler olarak Kanun'un yasaklamalarından ve yaptırımlarından muaf bulunmamaktadır. Nitekim Kanun'un 3. maddesinin gerekçesinde "*bir bedel veya menfaat karşılığı yapılan fikri, bedeni veya her ikisi beraber yapılan faaliyetler hizmet olarak tanımlanırken, tanım, en geniş anlamıyla bankacılık, sigortacılık, para, kredi, sermaye, bilgi ve sair unsurları da içermektedir.*" ifadelerine yer verilerek, açıkça bankaların ve her türlü bankacılık işleminin Kanun kapsamında olduğuna değinilmiştir. Dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'da yasaklanan eylemlerin gerçekleştirilmesi durumunda, bu eylemler dolayısıyla teşebbüslerin cezalandırılmamasına veya Kanun'un uygulanmamasına dair herhangi bir sektöre veya teşebbüse istisna tanınmamıştır.

3570 Diğer taraftan daha önceki Rekabet Kurulu kararları ile bu kararlara ilişkin Danıştay kararları (Kurul'un 24.11.2005 tarih ve 05-79/1082-309 sayılı HSBC/Benkar Kararı, Danıştay 13. Dairesi'nin 2006/2437 E.No'lu ve 2008/3350 K.No'lu Kararı) incelendiğinde, sektörün Rekabet Kurumu tarafından önceki yıllarda da denetlendiği ve bazı teşebbüslere para cezalarının verildiği, bu kararların Danıştay tarafından da onandığı görülmektedir.

3580 "*Bankacılık Kanunu'nun 95. maddesinden hareketle eğer Garanti Bankası'nın iddia edildiği biçimde Kanuna aykırı bir eylem veya işlem olsaydı, BDDK'nın burada belirtilen görevleri kapsamında bu konuda harekete geçmesi gerektiği, Bankacılık*

11-13/243-78

3590 *Kanunu'nun 95. maddesi karşısında, öncelikle Rekabet Kurumu'nun bu konudaki karar alma yetkisinin tartışılması gerektiği*"ne yönelik savunmanın ise, tek bir kamu kurumunun yürürlükteki tüm mevzuat bakımından denetim yapacağı mantığını taşıması nedeniyle kabul edilmesinin mümkün olmadığı kanaatine ulaşılmıştır. Zira her kurumun kendi mevzuatı çerçevesinde denetim görevini ifa ettiği izaha gerek olmayan bir gerçektir. Ayrıca, BDDK denetçilerine yalnızca bildirim yükümlülüğü getiren anılan madde uyarınca, 4054 sayılı Kanun'a aykırılığın tespiti durumunda bildirim yapılacağı makam Rekabet Kurumu olacağından, bildirim istinaden denetim görevini yine Rekabet Kurumu yapacaktır.

3600 Son olarak, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 19. maddesinin konunun değerlendirmesinde yol gösterici olduğu kanaatine varılmıştır. Anılan maddede "... Bankaların bu Kanun hükümlerine göre birleşme, bölünme ve devirlerinde ... devir veya birleşmeye konu bankaların toplam aktiflerinin sektör içindeki paylarının yüzde yirmiyi geçmemesi kaydıyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 7, 10 ve 11 inci maddeleri hükümleri uygulanmaz." hükmü bulunmakta ve bankaların belirli eşikler içindeki yoğunlaşma işlemlerinde 4054 sayılı Kanun'un uygulanmayacağı açıkça belirtilmektedir. Ancak, yoğunlaşma işlemi dışındaki konuların, 4054 sayılı Kanun kapsamı dışına çıkarıldığına ilişkin herhangi bir kanun hükmü bulunmamaktadır.

I.5.2.2. Bankacılık Sektörünün Kendine Özgü Niteliklerine Yönelik Savunmaların Değerlendirilmesi

3610 Soruşturma taraflarından Garanti Bankası, YKB, İş Bankası ve Akbank bankacılık sektörünün kendine özgü özelliklerinin soruşturma konusu olaylarla ilişkilendirilmediğini, bankacılık sektöründe istikrar-rekabet dengesinin gözetilmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Ayrıca promosyonlu maaş ödeme hizmetlerinin içinde bulunulan konjonktür dikkate alınarak değerlendirilmesinin uygun olacağını, bu çerçevede Şubat 2001 krizinin göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmişlerdir.

3620 Diğer taraftan, yapılan savunmalarda regülasyona tabi bir sektör olan bankacılık sektöründe yürütülen bir incelemede ilgili düzenleyici kurum olan BDDK'nın görüşünün ve değerlendirmelerinin alınması gerektiği belirtilmiştir. Bazı hukuk sistemlerinde düzenleyici kurumun varlığının ilgili sektöre yönelik olarak rekabet otoritesinin yetkisini zımnen kaldırmış olduğu yönünde yargı kararlarının bulunduğu, ABD Yüksek Mahkemesi'nin *Credit Suisse* (2007) kararında; menkul kıymetler piyasasını düzenlemekle görevli SEC'in varlığının, düzenlemeye tabi menkul kıymetler piyasalarını zımnen rekabet otoritesinin inceleme yetkisi dışına çıkardığı şeklinde yorumladığı ifade edilmiştir.

Son olarak savunmalarda AB Komisyonu'nun sektör araştırması yapmadığı konularda teşebbüslere soruşturma açmadığı veya teşebbüsleri cezalandırmadığı şeklinde ifadelere yer verildiği görülmüştür.

3630 4054 sayılı Kanun'da, Kanun'un uygulanması ile ilgili olarak sektörel bazda bir muafiyet tanınmamıştır. Yalnızca Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyetten faydalanılabilmektedir. Nitekim haklarında soruşturma yürütülen bankalar da çeşitli anlaşmalar için Kurumumuzdan çok sayıda muafiyet talebinde bulunmuş ve Kurul tarafından muafiyetler tanınmıştır. Ancak bahse konu eylemler bakımından Soruşturma Raporu'nda yapılan değerlendirmede, Kanun'un 5. maddesinde belirtilen şartların sağlanmamış olduğu kanaatine ulaşılmış ve haklarında soruşturma

11-13/243-78

3640 yürütülen teşebbüslerin idari para cezası ile cezalandırılmaları talep edilmiştir. Konu değerlendirilirken teşebbüslerin tabi olduğu mevzuat hükümleri, inceleme konusu ile ilgili düzenlemeler, soruşturmaya taraf bankalarla yapılan görüşmelerde alınan sektörün kendine has özellikleri de göz önünde bulundurulmuş, ancak bu hususların bankaların soruşturma konusu kararları alma süreçlerinde bir etkisi olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

3650 Soruşturma aşamasında başta bankalar olmak üzere, BDDK, maaş ihalesi düzenleyen kamu kurumu ve özel kuruluşlar, akademisyenler ile görüşmeler yapılmış, sektör ve işleyişi hakkında alınan bilgiler Soruşturma Raporu'nda yapılan değerlendirmelerde kullanılmıştır. Ayrıca, savunmalarda iddia edilenin aksine, inceleme konusu eylemlere yönelik olarak BDDK'nın bir işlem tesis edip etmediği veya uyarısının bulunup bulunmadığı hususlarına yönelik olarak ilgili Kurum'dan da görüş talep edilmiş ve BDDK tarafından gönderilen cevabi yazıda "*Kurumumuz kayıtlarının incelenmesinden bankaların gelir gider dengesine ilişkin verilen genel talimatlar hariç olmak üzere, konuya ilişkin olarak bankalara herhangi bir uyarıda bulunulmadığı ya da talimat verilmediği anlaşılmıştır*" ifadelerine yer verilmiştir. İlâveten soruşturma aşamasında yapılan görüşmede, BDDK yetkilileri tarafından, enflasyon ve faiz oranlarındaki düşüşün maaş promosyonlarının azalmasının sebebi olabileceği, sektörün hassasiyetleri, 2010/4 sayılı Tebliğ hakkındaki görüşleri ile bankaların yerinde incelemelerden duyduğu rahatsızlık hakkındaki duyumları dile getirilmiştir.

3660 Savunmalarda yer verilen diğer ülke uygulamalarındaki düzenleyici kurum ile rekabet otoritesi ilişkisi değerlendirilirken, ülkeler arası mevzuat farklılıkları göz ardı edilmemelidir. Bununla birlikte savunmalarda bahsedilen bazı uygulamalara değinmekte yarar görülmektedir. Teşebbüsler ABD Yüksek Mahkemesi'nin 2007 yılında aldığı *Credit Suisse* kararını düzenlemeye tabi menkul kıymetler piyasalarının zımnen rekabet otoritesinin inceleme yetkisi dışına çıktığı şeklinde yorumlamışlardır. Söz konusu kararın konusu doğrudan bankacılık faaliyetleri ile ilgili olmayıp, aracı kurumların halka arz edilecek şirketlerin ilk halka arz aşamasında aldıkları komisyon oranları ile ilgilidir. Kararın esasında ise Yüksek Mahkeme, yalnızca finansal sektöre özgü olmamak üzere, vaka bazında değerlendirilerek bazı şartların varlığı halinde rekabet hukuku kurallarının uygulanmayacağını ifade etmiştir. Bu şartlar ise;

- 3670
- Rekabet otoritesinin yanı sıra şikâyete konu eylemleri denetleyen düzenleyici bir otoritenin bulunması,
 - Rekabet otoritesi ve ilgili düzenleyici otoritenin yetkilerini eşzamanlı kullanması,
 - Eğer her iki düzenleme (regülasyon ve rekabet kuralları) uygulanırsa birbiri ile çelişen standartların, yükümlülüklerin ortaya çıkma riskinin bulunması,
 - Bu çelişki veya anlaşmazlıkların menkul kıymet yasalarının regüle etmeyi amaçladığı finansal piyasa faaliyeti alanlarından olması

3680 şeklinde sıralanmıştır¹⁴. Dolayısıyla bahse konu karardan hareketle, tüm finansal kuruluşların her konuda rekabet hukuku uygulamalarından muaf tutulduğunu iddia etmek mümkün değildir. Söz konusu muafiyet çok istisnai bir duruma, yetki çatışması yaşanması durumuna özgüdür. Kaldı ki bu durum Karar'ın gerekçesinde de açıkça belirtilmiştir¹⁵. Diğer taraftan ABD rekabet otoritelerinin (FTC ve DOJ) uluslararası

¹⁴ Credit Suisse Securities (USA) LLC v. Billing, 551 U. S. (2007).

¹⁵ Credit Suisse, s.19.

11-13/243-78

platformlarda (OECD) yaptığı açıklamalarda, rekabet kurallarının finans sektörüne uygulanması bakımından diğer sektörler ile arasında (yoğunlaşma işlemlerine ilişkin prosedürel farklılıklar dışında) bir fark olmadığı ifade edilmektedir¹⁶.

3690 AB Komisyonu'nun sektöre yaklaşımına yönelik savunmalar ile ilgili olarak AB uygulaması incelendiğinde, durumun savunmalarda iddia edilenin tam tersi olduğu anlaşılmaktadır. AB Komisyonu, finansal sektöre yönelik sektör araştırmasını 2007 yılı başında tamamlamıştır. Bununla birlikte, Komisyon'un sektör araştırması yapmadan önceki kararları incelendiğinde, 11.12.2001 tarihli kararında Almanya'da faaliyet gösteren bankalara, Euro bölgesi kambiyo işlemlerinde alınan komisyonları sabitleyerek 81. maddeyi ihlal ettikleri gerekçesi ile 100,8 milyon Euro para cezası verildiği¹⁷; 11.06.2002 tarihli başka bir kararında ise Avusturya'da faaliyet gösteren bankaların, bireysel ve ticari müşterilere yönelik kredi ve mevduat faiz oranlarının belirlenmesi ve belli hizmetlerden alınan ücretlerin belirlenmesi konusunda anlaşmaları gerekçesiyle 124,26 milyon Euro para cezası ile cezalandırıldığı görülmektedir¹⁸.

3700 Yine mevcut soruşturma çerçevesinde bankaların yaptığı savunmalara benzer savunmalar, Avrupa Komisyonu'na karşı da dile getirilmiştir. 11.06.2002 tarihli AB soruşturmasındaki banka savunmalarında, yatay fiyat anlaşmalarının kural olarak 81. maddenin açık ve ciddi bir ihlali olduğu yargısının, bankacılık sektörü söz konusu olduğunda farklı bir bakış açısıyla değerlendirilmesi gerektiği, bankacılık sektörünün ekonomide özel bir yerinin olmasının, bu sektördeki fiyat anlaşmalarında diğerlerinden daha farklı bir yaklaşım benimsenmesini gerekli kıldığı belirtilmiştir. Bankalar özellikle, Komisyon'un yaptığı hukuki değerlendirmede, diğer davalarda rekabete ilişkin temel alınan hukuki ve ekonomik unsurların bankacılık sektörüne 3710 daha ayrıntılı bir inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmadan uygulanmaması gerektiği gerçeğinin görmezden geldiğini iddia etmiştir (para 392). Başka bir deyişle bankaların farklı rolleri olduğunu ve diğer sektörlerdeki teşebbüslerin faaliyetlerinin aksine, bankaların davranışlarının normal pazar ekonomisi kriterlerine göre değerlendirilemeyeceğini öne sürmüşlerdir (para 393). Komisyon ise yaptığı değerlendirmede bu argümanın yeni bir argüman olmadığını ifade etmiş ve Adalet Divanı'nın 1981 yılındaki *Gerhard Züchner* davasında davalı tarafın iddiasına atıfta bulunmuştur. Adalet Divanı'nın, bankaların uluslararası ödemelerde oynadıkları önemli rol nedeniyle rekabet kurallarına tabi olmadığı argümanını açık bir şekilde reddettiğini belirtmiştir (para 394). Komisyon, bankaların pazar güçlerinin serbest 3720 işleyişine tabi olmamaları ve piyasa ekonomisi kriterlerine göre değerlendirilmemeleri gerektiği, aksi halde bunun bankaların iflas ve başarısızlıklarına neden olacağı ve sonuç olarak ekonomiye yıkıcı etkilerinin olacağına ilişkin bankaların iddialarını reddetmiştir. Komisyon, kar elde edemeyen bankaların pazardan çıkması gerektiğini, üye ülkelerin sistemde herhangi bir krize sebep olmadan büyük kredi kurumlarının bile likidite edilerek pazardan çıkarılmasına uygun politika araçlarının bulunduğunu ifade etmiştir (Örn. Credit Lyonnais Kararı, 98/490/EC, 20.5.1998, OJ L 8, 8.8.1998, para 28). Ayrıca, eğer bir bankanın iflasının krizle sonuçlanma riski varsa üye ülkelerin devlet yardımları politikası kapsamında bu bankalara doğrudan yardım yapabileceğini belirtmiştir (para 395). Ancak Komisyon, teşebbüslerin hiçbir şekilde 3730 kartel anlaşmaları ile rekabeti kısıtlamalarına ve bu şekilde kendi ekonomik durumlarını iyileştirmelerine izin verilemeyeceğini belirtmiştir (para 396).

¹⁶ OECD (2009), Competition and Financial Markets, s.215.

<http://www.oecd.org/dataoecd/45/16/43046091.pdf>

¹⁷ Case COMP/E - 1/37.919 (ex 37.391), Bank charges for exchanging euro-zone currencies (Germany), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:015:0001:0034:EN:PDF>

¹⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:056:0001:0075:EN:PDF>

3740 Komisyon'un sektör araştırmasından sonra da finansal sektöre yönelik yaklaşımı değişmemiş ve rekabet ihlalinde bulunan teşebbüslere para cezası uygulamıştır. 3 Ekim 2007 tarihinde verdiği kararda 81. maddeyi ihlal ettiği gerekçesi ile *Visa*'ya 10,3 milyon Euro ceza vermiř¹⁹; 19 Aralık 2007 tarihli kararında ise *MasterCard*'a, çok taraflı takas komisyon oranlarının 81. maddeye aykırılık teşkil ettiğini ve gerekli değişiklikleri yapmaması durumunda günlük toplam cirosunun %3,5'i oranında para cezası vereceğini ifade etmiřtir²⁰. Son olarak, Birleşik Krallık'ta OFT tarafından 2010 yılı Mart ayında, 2007 Ekim ve 2008 yılı Mart ayları arasında rakibi ile bilgi paylaşımı yoluyla rekabeti kısıtladığı gerekçesi ile *Royal Bank of Scotland* (RBS)'a 28,59 milyon GBP para cezası verdięi²¹ ve Fransa'da rekabet otoritesinin 20 Eylül 2010 tarihinde çek işlemlerine ilişkin rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma içinde olan 11 bankaya toplam 384,9 milyon Euro ceza verdięi²² de göz önüne alındığında, rekabet kurallarına aykırı hareket eden finansal kuruluşlara AB'de de tolerans gösterilmediği açıkça ortaya çıkmaktadır.

3750 I.5.2.3. Kanun'un 9. Maddesi'nin Uygulanması Gerektiğine Yönelik Savunmaların Değerlendirilmesi

Garanti Bankası ve Akbank tarafından yapılan savunmalarda, Bankacılık Kanunu'nun ilgili hükümleri, bankacılığın düzenlemeye tabi bir sektör olduğu, rekabet savunuculuğu ve Kanun'un 9. maddesi bir arada değerlendirildiğinde öncelikle Kanun'un 9. maddesi çerçevesinde işlem yapılması gerektiği, zira Kurul'un geçmiş tarihli pek çok kararında soruşturma açmaksızın bu madde uyarınca teşebbüslerin uyarılmasına karar verdiği belirtilmiştir.

3760 Rekabet savunuculuğu ile rekabet kurallarını ihlal edenlere yaptırım uygulamak, -birbirini tamamlayan hususlar olmakla birlikte- farklı konulardır. Bahse konu eylemler sonucu meydana gelen/gelebilecek zararların bertaraf edilmesi ve ihlalde bulunan teşebbüslerin caydırılması ancak etkili bir yaptırım uygulanması suretiyle mümkündür. Mevcut soruşturma bakımından, 2001 yılından itibaren Akbank, Garanti Bankası, İş Bankası, Koçbank, Pamukbank, YKB ile Vakıfbank'ın 2004 yılından itibaren Finansbank'ın, 2005 yılından itibaren Denizbank'ın centilmenlik anlaşması adı altında, özel firmalara promosyon verilmemesi, protokolü devam eden kurum/firmalara diğer bankalar tarafından teklif verilmemesi konularında anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti ihlal ettikleri tespit edilmiştir. Bu sebeple Kanun'un 9. maddesinin uygulanma kabiliyeti bulunmamaktadır.

3770 I.5.2.4. Centilmenlik Anlaşmasının Rekabeti Engellemediği, Aşırı Risk Almalarının Önüne Geçtiği ve Anlaşmaya Muafiyet Tanınabileceğine Yönelik Savunmaların Değerlendirilmesi

Garanti Bankası, Akbank, YKB, İş Bankası ve Vakıfbank tarafından yapılan savunmalarda iddia konusu eylemlerin amacının rekabeti kısıtlamak olmadığı gibi, pazardaki etkisinin de rekabetin bozulmasına yol açmadığı ifade edilmiştir. Bu

¹⁹<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/1436&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

²⁰<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/1959&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=fr>

²¹ Barclays Bank ise pişmanlıktan yararlandığı için cezadan muaf tutulmuştur. <http://www.of.gov.uk/news-and-updates/press/2010/34-10>

²² http://www.autoritedelaconurrence.fr/user/standard.php?id_rub=368&id_article=1472

11-13/243-78

3780 çerçevede, bankalar arasındaki söz konusu eylemlerin ahde vefa ilkesinin bir gereği olarak gerçekleştirildiği, bankaların sözleşmenin sonuna kadar feshedilemeyeceğini bildiklerinden ödenen promosyon miktarının da artmış olduğu, erken fesihten kaynaklanan risk unsuru ortadan kalktığından bankaların kurumlara daha fazla promosyon önerdiği ve hem kurumlar hem de çalışanların kazançlı çıktığı ileri sürülmüştür. Ayrıca, maaş promosyonları bakımından istikrar kaygısının rekabetin önüne geçtiği, bu sayede aşırı risk alması önlenen bankaların mali dengelerinin bozulmasının engellendiği ve maaş promosyonlarının yıllar itibarıyla seyrine bakıldığında pazardaki rekabetin arttığı da görülebileceği ifade edilmiştir.

3790 2001 yılından günümüze kadar soruşturmaya taraf olan bankaların kurumlarla imzaladıkları toplam maaş protokolü sayısı 81.370 iken, süresinden erken feshedilen protokol sayısı ise yalnızca 128'dir. Bunların da 53 tanesinde cezai şart kurumlarca ödenmiş olup, bankanın erken fesihten kaynaklanan zararı ortadan kalkmıştır. Yıllık ortalama 14,2 olan ve cezai şart ödeyenler çıkarıldığında ise yıllık 8,3'e düşen erken feshedilen sözleşme sayısının, soruşturma tarafı 8 bankanın karşılaştığı toplam erken fesih sayısı olduğu dikkate alındığında, maaş protokollerinin bankalar açısından risk oluşturmadığı anlaşılmaktadır. Hatta bankaların kurumların ihaleleri öncesinde yaptıkları fizibilite çalışmalarında, erken feshin bir risk kalemi olarak dikkate alınmadığı bizzat bankalarca ifade edilmiştir. Bu nedenle bankaların istikrar kaygısı ile risk almaktan kaçınmalarının centilmenlik anlaşmasında etkili olduğu iddiası dayanaksız kalmıştır.

3800 YKB, İş Bankası ve Vakıfbank tarafından yapılan savunmalarda, soruşturma konusu eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde belirtilen muafiyet şartlarını taşıdığı, bu çerçevede, bireysel muafiyet analizinin yeniden yapılması gerektiği, zira;

- Kurumlarla münhasır çalışılması sayesinde hizmetin kalitesinin arttığı,
- Promosyon uygulamasının sağlıklı zemine oturtulmasının tüketicilerin yararına olduğu,
- Soruşturma konusu faaliyetlerin sektördeki payının oldukça düşük olduğu (Dutch Banks I kararı),
- 3810 – Yapılan anlaşma ile doğrudan fiyatlara müdahale edilmediği ve anlaşmanın yarattığı fiili münhasırlığın olumsuz etkisinin başlangıçtaki ihale süreci ile bertaraf edildiği,

iddia edilmiştir. Ayrıca, Kanun'un 5. maddesinde geçen "*İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması*" koşulunun Soruşturma Raporunda "*Pazardaki rekabetin önemli ölçüde azalmaması*" olarak yanlış değerlendirildiği, soruşturma konusu mutabakatın rekabeti ortadan kaldırmadığı ileri sürülmüştür.

3820 Bu konuda öncelikle rekabeti ihlal ettiği kanaatine ulaşılan eylemin münhasırlık olmadığı, rakip konumundaki teşebbüslerin koordineli hareket etmeleri olduğu belirtilmelidir. Hizmet kalitesinin artmasında ise centilmenlik anlaşmasının bir etkisi tespit edilememiştir. Diğer taraftan soruşturma konusu mutabakatın rekabeti ortadan kaldırmadığına yönelik savunma ile ilgili olarak, Soruşturma Raporu ve Ek Görüş'te, centilmenlik anlaşmasının belli bir dönem için rekabeti kısıtladığı, ancak tamamen ortadan kaldırmadığı zaten kabul edilmiştir. Bununla birlikte, rekabeti tamamen ortadan kaldırmayan rekabet kısıtlamaları da 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir rekabet ihlalidir.

11-13/243-78

3830 Akbank, YKB ve İş Bankası tarafından yapılan savunmalarda, erken feshedilen protokollere ilişkin hatalı değerlendirme yapıldığı ve ödenen maaş promosyonu miktarlarında yaşanan düzenli artışın göz ardı edildiği

- Süresinden önce feshedilen protokol oranı konusunda değerlendirme yapabilmek için 2001-2008 yılları “öncesindeki” durumun incelenmesi gerektiği,
- 2001 yılının öncesi ve sonrası değerlendirmeye alınmadığı için bankaların centilmenlik anlaşması konusundaki muafiyetle ilgili açıklamalarının anlaşılacağı,
- Soruşturma Raporu ve Ek Görüş'te anlaşmanın olduğu dönemde yaşanan rekabet ve promosyon miktarındaki artışın görmezden gelindiği,

3840

belirtilmiştir. Savunmalarda ayrıca maaş ödeme hizmetinin eksik veya yanlış anlaşıldığı, maaş ödeme hizmetinde süreklilik unsurunun dikkate alınmamış olduğu, risk primi unsurunun ise yanlış değerlendirildiğine yer verilmiştir.

3850

Bankaların maaş ödemeleri karşılığında promosyon ödemesi 2000'lerin başında başlamıştır. Dolayısıyla bu tarih öncesinde incelenebilecek bir promosyonlu maaş ödemesi bulunmamaktadır. Bankaların riski azaldığı için kurumlara daha fazla promosyon ödemesi yaptığı konusu ile ilgili olarak ise, bankalarla yapılan görüşmelerde bahse konu risklerin promosyon teklifinde dikkate alınan bir unsur olarak görülmediği belirtilmiştir. Dolayısıyla risk olarak algılanmayan bir kalemin daha fazla promosyon verilmesini sağladığı iddiasını kabul etmek mümkün değildir.

1.5.2.5. Haksız Rekabet Konusundaki Savunmaların Değerlendirilmesi

3860

Vakıfbank ve Garanti Bankası tarafından yapılan savunmalarda, Bankacılık Kanunu'nun 80. maddesinin (e) bendi uyarınca, TBB'nin belirlediği etik ilkeler vasıtasıyla üyeleri arasındaki haksız rekabeti önlemekle görevli olduğu ve bu çerçevede, centilmenlik anlaşmasının TBB Etik İlkeleri'nde yer verilen haksız rekabetin engellenmesi yükümlülüğü nedeniyle gerçekleştirildiği iddia edilmiştir.

Mevcut soruşturmada ve taraflara yapılan bildirimlerde TBB'nin ihlal konusu anlaşmanın yönlendiricisi olduğuna ya da ihlale katıldığına ilişkin herhangi bir tespit yer almamaktadır. Bu nedenle, TBB'nin haksız rekabeti önleme görevinin bankalar arasındaki anlaşmayı doğurduğu iddiasının, TBB'nin ihlal ile doğrudan ya da dolaylı bir ilgisinin tespit edilememesi nedeniyle kabul edilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

3870

Yapılan savunmalarda (Vakıfbank ve Garanti Bankası), bankaların diğer bankanın maaş ödemeleri konusunda protokol akdettiği bir kuruma başvurarak, daha yüksek promosyon teklif etmek ve bazı durumlarda sözleşmeyi feshetmesi halinde cezai şartını ödemeyi taahhüt etmek suretiyle yeni bir protokol imzalanmasını istemesinin, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) ve 1.7.2012 tarihinde yürürlüğe girecek 13.1.2011 tarih ve 6102 sayılı TTK'ya göre haksız rekabet teşkil ettiği, bu çerçevede bir bankanın maaş protokolünün tarafı olan kurumu sözleşmeyi süresinden önce feshetmeye yönlendirmesinin sözleşme dışı bir sorumluluk olduğu ve haksız rekabetin yanı sıra 818 sayılı Borçlar Kanunu'na göre haksız fiil, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre ise dürüstlük ilkesine ve ahlaka aykırılık teşkil ettiği ileri sürülmüştür.

3880

11-13/243-78

6762 sayılı TTK'nın 56. maddesinde haksız rekabet, "*aldatıcı hareket veya hüsnüniyet kaidelerine aykırı sair suretlerle iktisadi rekabetin her türlü suistimali*" şeklinde tanımlanmıştır. Haksız rekabeti tanımlayan bu hüküm, Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesinde yer alan doğruluk ve güven ilkesinin, rekabet hakkının kullanılmasında da uygulanacağını teyit etmektedir. Bu çerçevede, TTK 57/1. fıkrasının onuncu bendinde sayılan rakipler hakkında da geçerli olan "*iş hayatı koşullarına uymama*" konusunda, yapılan savunmada iddia edildiği üzere, bankaların protokolü devam eden bir kuruma daha yüksek promosyon teklif etmesinin, anılan maddenin amaçsal ve sistematik bir yorum metodu çerçevesinde değerlendirilmesi halinde, haksız rekabet teşkil etmeyeceği sonucuna ulaşılmaktadır. Zira aksi yorum tarafların sözleşme serbestisini ihlal edeceğinden Anayasanın 167. maddesi ve 4054 sayılı Kanun ile öngörülen serbest rekabet düzenini işleyemez duruma getirecektir.

3890

Öte yandan, bankaların kendileri ile anlaşması bulunan bir kurumun herhangi bir sebeple sözleşmeyi feshetmek istemesi halinde, sözleşmedeki cezai şart maddesini işleterek verdikleri promosyonu geri almaları ve hatta ilgili mevzuat hükümleri uyarınca cezai şartı aşan zararın tazminini²³ de talep etmeleri imkan dahilindedir. Bunlara ilave olarak, eğer bir eylemin TTK 56 vd. hükümleri uyarınca haksız rekabet teşkil ettiği düşünülüyor ise, aynı Kanununun 58 vd. öngörülen hükümleri gereğince, görevli ve yetkili yargı mercilerinde *haksız rekabet davaları*²⁴ açılarak zararların tazmin edilmesi de mümkündür. Bu sebeple, basiretli bir tacir olan ve teklif aşamasında söz konusu riskleri de hesaplayıp ihalelere katıldığı varsayılan bankalar açısından, haksız rekabet teşkil ettiği gerekçesiyle telafi edilemeyen zarar iddialarının kabulünün, meri mevzuatımızdaki tazminat sorumluluğunu öngören hükümler ile cezai şart müessesesini etkinsiz kılacağı kanaatine varılmıştır.

3900

6102 sayılı TTK'nın "*Haksız Rekabet*" bölüm başlığı altında düzenlenen 54. maddesinde haksız rekabete ilişkin hükümlerin amacı; *bütün katılanların menfaatine, dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanması* olarak belirtilmiştir. Bu çerçevede, rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar yasaklanmıştır. Aynı Kanun'un "*Dürüstlük kuralına aykırı davranışlar, ticari uygulamalar*" başlıklı 55. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin 1 ve 4 numaralı alt bentlerinde ise;

3910

"(1) Aşağıda sayılan hâller haksız rekabet hâllerinin başlıcalarıdır:

...

b) Sözleşmeyi ihlale veya sona erdirmeye yöneltmek; özellikle;

1. Müşterilerle kendisinin bizzat sözleşme yapabilmesi için, onları başkalarıyla yapmış oldukları sözleşmelere aykırı davranmaya yöneltmek,

3920

...

4. Onunla kendisinin bu tür bir sözleşme yapabilmesi için, taksitle satış, peşin satış veya tüketici kredisi sözleşmesi yapmış olan alıcının veya kredi alan kişinin, bu sözleşmeden caymasına veya peşin satış sözleşmesi yapmış olan alıcının bu sözleşmeyi feshetmesine yöneltmek."

hükmüne yer verilmiştir.

²³ Haksız fesih yoluna giderek borca aykırı davranan borçlu alacaklının bu yüzden uğradığı zararları tazmin ile yükümlüdür (BK.96).

²⁴ TTK 58 vd. hükümlerinde, haksız rekabet nedeniyle açılacak hukuk davaları "*tespit, men, haksız rekabetin sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılması ve tazminat davası*" olarak sıralanmıştır. Ayrıca koşulları oluşmuş ise, TTK 64. vd. hükümleri uyarınca ilgili gerçek ve tüzel kişilerin cezai sorumluluğu cihetine de gidilebilmektedir.

3930 6102 sayılı TTK.'nın Genel Gerekçesi'nde; *haksız rekabete ilişkin kuralların amacının, bütün katılanların menfaatine, dürüst (hukuka uygun) ve bozulmamış rekabetin sağlanması olduğu, 54. maddesinin madde gerekçesinde; tüm katılanlar ile rekabet hukukunun ünlü üçlüsünün kastedilmiş olduğu, bunların ekonomi, tüketici ve kamu olduğu, katılanlar gibi çok geniş bir sözcüğün kullanılması ile rekabet kurallarının rakipler arası ilişkilere özgülenmesinin yolunun kapatılmış olduğu dile getirilmiştir. Son olarak 55. maddenin gerekçesinde ise; "Özel olarak sayılan kategorilerden birine giren bir somut olayın kanunen haksız rekabet oluşturmadığı, zira önce kategorinin kapsamında bulunup bulunmadığının yorumu gerektirdiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla Kanunun gerekçesinde belirtilen tüketici ve kamu menfaatini bir kenara bırakarak, sırf lafi bir yorumdan hareketle, bankalar arasında sözleşmesi*

3940 *bulunan müşterilere başka bankalarca teklif verilmemesine yönelik rekabeti sınırlayıcı bir anlaşmanın haksız rekabeti önlemek amacıyla yapıldığı iddiası, aynı Kanun ile hedeflenen tüketicinin ve kamunun korunması esası ile çelişmektedir.*

Diğer taraftan, rekabet hukuku kuralları genel ve soyut bir koruma sağladığından, haksız rekabet hükümlerine nazaran daha kapsayıcıdır. Bu nedenle haksız rekabet hükümleri amacı ne olursa olsun, rekabet ortamını ortadan kaldıracak ya da rekabet kurallarını uygulanamaz hale getirecek şekilde yorumlanmamalıdır. Dolayısıyla TBB Etik İlkeleri'nde yer verilen haksız rekabete ilişkin hükümler de aynı gerekçeyle rekabet hukukunun kapsamını daraltıcı bir işlev görmemelidir.

3950 **J. GEREKÇE ve HUKUKİ DAYANAK**

Soruşturma konusunu bankacılık pazarında faaliyet gösteren Akbank, Denizbank, Finansbank, Garanti Bankası, Halkbank, İş Bankası, Vakıfbank ve YKB'nin rekabeti bozucu nitelikte anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespiti oluşturmaktadır. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde;

"Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.

3960

...

Bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin, rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi, teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarına karine teşkil eder.

Ekonomik ve rasyonel gerçeklere dayanmak koşuluyla taraflardan her biri uyumlu eylemde bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir."

3970 hükmüne yer verilerek amacı veya etkisi rekabeti engelleme, sınırlama veya bozma olan teşebbüsler arası anlaşmalara, uyumlu eylemlere ve teşebbüs birliklerinin kararlarına karşı genel bir yasaklama getirilmiştir.

Bu hüküm, bütün teşebbüsler arası anlaşma, karar ve uyumlu eylemlere geniş bir şekilde uygulanmakta olup hükmün temel amacı, her bir teşebbüsün kendi ticari politikalarını ve piyasadaki faaliyetlerini tek başına, bağımsız olarak belirlemesidir.

11-13/243-78

3980 Rekabeti bozucu nitelikteki anlaşmaların varlığı halinde, teşebbüslerin bağımsız davranışlarının yerini anlaşma taraflarının ortak çıkarlarına hizmet eden koordineli davranışlar almaktadır. Bu tür anlaşmalar, serbest piyasa ekonomisinden elde edilmesi beklenen faydaları azaltarak kaynakların etkinsiz kullanılmasına ve serbest piyasa sisteminin sağladığı refahın anlaşma taraflarına geçmesine yol açmaktadır. Diğer bir deyişle, bu tür anlaşmalara taraf olan teşebbüsler, normal rekabet şartları içinde elde edemeyecekleri kârlara ulaşarak bu ekonomik faaliyetlerle yaratılan refahın çoğunu kendilerine aktarma olanağına sahip olmakta ve serbest piyasa ekonomisinin sağlıklı bir şekilde işlemlerini engellemektedirler.

3990 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin gerekçesinde; *"Bu Kanunun amacı rekabetin korunması olduğuna göre, rekabeti engelleyici, kısıtlayıcı veya bozucu teşebbüsler arası anlaşma ve uygulamaların yasaklanması gerekir. Maddenin amacı bakımından anlaşma, hukuki şekil şartlarına uymasa bile tarafların kendilerini bağlı hissettikleri her türlü uzlaşma ya da uyuşma anlamında kullanılmıştır. Anlaşmanın yazılı veya sözlü olmasının önemi yoktur."* denilmek suretiyle Türk Rekabet Hukuku'nda *"anlaşma"* kavramının, yazılı veya başka bir şekil şartına bağlanmaksızın borçlar hukukundaki *"sözleşme"* kavramından daha geniş bir kavram olduğu vurgulanmıştır.

Bu genel açıklamaların ışığında; hakkında soruşturma yürütülen bankaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmedikleri aşağıda değerlendirilmiştir.

J.1. 4054 SAYILI KANUN'UN 4. MADDESİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRME

4000

J.1.1. YERİNDE İNCELEMELERDE ELDE EDİLEN BELGELERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

J.1.1.1. 2001 YILI

4010 "1.3.1. Soruşturmaya Taraf Teşebbüslerde Yapılan Yerinde İncelemelerde Bulunan Belgeler" başlığı altında yer verilen 1 no'lu belgeden, maaş ödemesi yapılan kurum/özel şirketlerle ilgili olarak YKB, Akbank, Pamukbank ve İş Bankası'nın 26.4.2001 tarihinde toplanıp, rakiplerinden bağımsız olarak belirlemeleri gereken aşağıdaki konularda rakipleriyle görüştükleri anlaşılmaktadır. Söz konusu belgede "toplantıda taraflar tarafından tam bir mutabakat sağlanan konular" diye bahsedilen hususlar şunlardır:

1. Kurum ile banka arasında imzalanmış protokolün yürürlük süresi içinde,

a) İlgili kuruma diğer bankalar promosyon teklif etmeyecek,

b) Promosyonsuz protokol yapılmış olsa bile, çalıştığı banka tarafından ara promosyon verilmeyecek,

4020

c) Protokolün feshedilmesi halinde, teklif verme önceliği yine kurumun çalışmakta olduğu bankada olacak ve diğer bankalar kurumun çalıştığı bankadan izin almadan protokol imzalamak amacıyla kuruma promosyon teklifi yapmayacak,

2. a) Kamu kurumları dışındaki özel şirketlere promosyon verilmeyecek,

b) Protokol süresi bitiminde açılacak ihalelere kurumun çalıştığı banka dışında teklif götürülmeyecek (Akbank'ın önerisiyle bu konudaki

11-13/243-78

4030 mutabakat, öncelikle kurumun halihazırda çalıştığı banka ile görüşülüp teklif tutarında anlaşma sağlanarak benzer tekliflerin diğer bankalarca da verilmesi, sonradan rakam artışı yapılmaması ve bankaların hep birlikte uzlaşacakları limitler dahilinde teklif verilmesi şeklini almıştır.),

4040 **c)** Protokol uzatımı ya da protokolsüz çalışan kurumlarla protokol yapılması hallerinde promosyon verilmemesi konusunda dikkatli olunacak (Akbank'ın olumsuz görüşü sonucunda mutabakat, kurumun maaş ödemesi yaptığı bankanın onayı ile benzer tekliflerin diğer bankalarca da verilmesi, sonradan rakam artışı yapılmaması ve bankaların hep birlikte uzlaşacakları limitler dahilinde teklif verilmesi şeklini almıştır).

Nisan 2001 tarihli toplantıya ilişkin belgede, yukarıda uzlaşılan konulara yer verilen "maaş ödemeleri" konulu toplantının amacının "maaş ödemelerine aracılık hizmeti nedeniyle kurumlara yapılan bağışların stabilizasyonu" olduğu da belirtilmiştir.

4050 Başka bir belgeden (2 no'lu belge) ise, yine benzer konular için, Nisan ayındaki toplantıya katılan YKB, Akbank, İş Bankası, Pamukbank ve toplantı notları iletilen Garanti Bankası'nın yanı sıra, Koçbank, Vakıfbank ve Demirbank'ın da katıldığı 13.9.2001 tarihindeki toplantıda;

1. Önceki toplantılarda bahsedilen;

- protokol süresi içinde başka bankalarca teklif verilmemesi,
- bu uygulamanın daha önceden promosyon verilmediği durumlarda dahi geçerli olması,
- anlaşma feshedilse dahi kurumun çalıştığı bankadan izin alınmaksızın promosyon teklif edilmemesi

konularında mutabakatın tekrar vurgulandığı;

4060 **2.** Hesap işletim ücreti, online hizmet komisyonu gibi ücretlerin tüm bankalarca alınması yönünde ortak görüş oluşturulması çabasına girildiği

anlaşılmaktadır.

4070 Aynı belgede, Nisan 2001'deki toplantıya benzer şekilde, Eylül 2001'deki toplantının amacının da "maaş ödemelerine aracılık hizmeti nedeniyle kurumlara yapılan bağışların stabilizasyonu" olduğu belirtilmiş; önceki toplantılarda uzlaşılan konular tekrar edilmiş, ek olarak hesap işletim ücreti gibi ücretlerin tüm bankalarca alınması için kesin görüş oluşturulması istenmiştir. Ayrıca anılan belgede, yukarıda 1. madde olarak özetlenen konularda mutabakatın yazılı olarak iletilmesi ile mutabık olunmaması halinde nedenlerin ve 2. maddede özetlenen hesap işletim ücreti konusunda da tarafların görüşlerinin bildirilmesi talep edilmiştir.

Yukarıda değinilen Eylül ayındaki toplantıda istenen mutabakat bildiri ve görüş konusunda, İş Bankası'nın görüş hazırlığı olduğu anlaşılan, Ekim ayı toplantısı ile aynı tarihli (11.10.2001) ve "centilmenlik anlaşmasında gündeme gelen hususlara ilişkin Bankamızın görüşleri" konulu 3 no'lu belgede İş Bankası, protokol süresi içinde teklif verilmemesi, önceden verilmiş bir promosyon olmasa dahi bu uygulamanın geçerli olması ve fesih halinde bile ilgili bankanın izni dışında teklif verilmemesi

11-13/243-78

4080 hususlarında mutabık olduğunu; buna karşılık maaş ödemesi yapılan çalışanlardan hesap işletim vb. ücretlerin alınmasını uygun bulmadığını ifade etmiştir.

Ayrıca, Eylül 2001 tarihli toplantı notlarının yer aldığı 2 no'lu belgede, bir sonraki toplantının 11.10.2001 tarihinde yapılmasına karar verildiğine yer verilmiştir. Aynı belgede “daha önce yapılan üç toplantı”dan bahsedildiğinden, 2001 yılında Eylül ayına kadar Nisan ve Mayıs toplantıları dışında belge/bilgisine ulaşılabilen bir toplantının daha yapıldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, maaş ödemeleri konusunda banka yetkililerinin yaptığı tarihi bilinmeyen bir toplantı ile Nisan, Mayıs, Eylül ve Ekim aylarında yapılan toplantılar dikkate alındığında, 2001 yılında bu konuda en az 5 adet toplantının yapıldığı görülmektedir. Söz konusu toplantılara ilişkin elde edilen bilgilere aşağıda topluca yer verilmiştir:

Tablo 9: 2001 Yılında Yapılan “Maaş Ödemeleri” Konulu Toplantılar

Toplantı	Tarih	Yer	Katılan bankalar
1. toplantı	26.4.2001	YKB Plaza	YKB, Akbank, Pamukbank, İş Bankası, Garanti Bankası
2. toplantı	24.5.2001	Sabancı Center	Belgesi yok
3. toplantı ²⁵	-	-	Belgesi yok
4. toplantı	13.9.2001	Vakıfbank Genel Müdürlüğü	YKB, Akbank, İş Bankası, Pamukbank, Garanti Bankası, Vakıfbank, Koçbank, Demirbank
5. toplantı	11.10.2001	Pamukbank Genel Müdürlüğü	Belgesi yok
?			

Kaynak: Yerinde incelemelerde alınan 1 ve 2 no'lu belgeler

2001 yılındaki toplantı notları dışındaki bankalar arası yazışmalardan, 2001 yılında bir yandan yukarıda yer verilen toplantılar yapılırken, bir yandan da Mayıs 2001'den başlamak üzere “centilmenlik anlaşması” olarak adlandırılan anlaşmanın derhal hayata geçirildiği anlaşılmaktadır.

4100 Söz konusu belgelerde, 2001 yılında yapılan toplantılarda “tam mutabakat” sağlanan konulardan olan protokolü devam eden kurumlara teklif verilmemesi hususunda, bahsi geçen anlaşmaya taraf olan bankaların genel olarak birbirlerine protokolü devam eden kurumlar hakkında bilgi verdikleri ve eğer kuruma teklif verilmiş ya da verilmesi düşünülüyor ise bu durumun “centilmenlik anlaşması”na uygun olmayacağından teklif verilmemesi ya da geri çekilmesi talebinde bulunduğu görülmektedir.

4110 2001 yılı Nisan ayı toplantısında bankaların uzlaştıkları hususlardan biri olan, Kurum ile banka arasında imzalanmış bulunan protokol süresi içinde protokolün feshedilmesi halinde, teklif verme önceliğinin yine kurumun çalışmakta olduğu bankada olacağına ve diğer bankaların kurumun çalıştığı bankadan izin almadan kuruma promosyon teklifi yapamayacağına ilişkin sağlanan uzlaşmanın hayata geçirildiğine dair ise, 30.5.2001 tarihli 5 no'lu belge örnek olarak verilebilir. Anılan

²⁵ Bu toplantının tarihi bilinmediğinden ilk üç toplantının sıralaması değişebilecektir.

11-13/243-78

4120 belgede Pamukbank bazı okulların kendisi ile protokolü bulunduğunu, makul promosyon vererek bu okullar ile protokolü uzatmayı planladığını belirterek, İş Bankası'nın bu okullara teklif götürme niyeti olup olmadığını, varsa promosyon tutarının ne olacağını sormaktadır. Dolayısıyla Pamukbank'ın, protokol bitiminde dahi okulların kendisi ile çalışmasını garanti altına almak amacıyla İş Bankası'nın tutumunu öğrenmeye çalıştığı ve ona göre teklifini düzenlemeyi planladığı anlaşılmaktadır. Bu e-postaya cevap olarak İş Bankası, konuyu araştıracağını belirtmiştir.

4130 Yine 2001 yılına ait 11 no'lu belgede Pamukbank, İş Bankası'na protokolü devam eden bir kuruma İş Bankası'nın teklif verdiğini ve teklifini anlaşma gereğince çekmesi gerektiğini belirtmekte, İş Bankası ise kurumun kendisine sözleşmenin bittiğini belirtmesi nedeniyle promosyonun ödendiğini, geri alınamayacağını belirterek çözüm olarak ne yapabileceklerini sormaktadır. Ayrıca 16 no'lu belgede de benzer bir durumla karşılaşıldığı, İş Bankası'nın uyarısı üzerine YKB'nin teklifini çekip, protokolünü iptal ettiği görülmektedir.

J.1.1.2. 2002 YILI

4140 2002 yılında hazırlandığı anlaşılan 18 no'lu belgede ise, 2001 yılında başlanan "centilmenlik anlaşması"na YKB, Akbank, Pamukbank, İş Bankası, Vakıfbank, Garanti Bankası ve Koçbank'ın dâhil olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla 2001 yılındaki toplantılara katılan bankalardan Demirbank hariç diğer bankaların 2002 yılında da koordinasyonu devam ettirdiği anlaşılmaktadır. Belgede, aralarındaki "centilmenlik anlaşması" ile ilgili şu konularda mutabık kalındığından bahsedilmektedir:

- Kurumun protokolü feshetmesi halinde teklif verilmemesi,
- Protokolü olmayan, protokolü bitmiş ve uzatılmamış ya da protokol bitişine en fazla 2-3 ay kalmış olan kurumlara teklif verilmesi,
- Protokol bitimine 2-3 ay kala verilen tekliflerin mevcut protokolün bitiminden sonra geçerli olması,
- Anlaşmaya aykırı olarak teklif verilmesi ve promosyonun ödenmesi durumunda, ilgili bankanın itirazı halinde promosyonun zarar kaydedilerek kurumla anlaşmaya son verilmesi.

4150 2001 yılında yapılan bazı toplantılar hakkında belge bulunamamasına rağmen, 2002 yılına ait 18 no'lu belgeden, bu tarihe kadar yapılan toplantılarda kararlaştırılan konulardan, protokolü devam eden kurumlara teklif verilmemesi konusundaki mutabakatın yaptırıma bağlanarak devam ettiği anlaşılabilmektedir. Protokolün bitimine 2-3 ay kala teklif verilebileceği, bu durumda da teklifin protokol bitiminden itibaren geçerli olması gerektiğinin karara bağlandığı ve ilgili bankanın itirazı halinde anlaşmaya uymayan bankanın ödemiş olduğu promosyonun zarar kaydedilmesi ve yeni protokolün sonlandırılması şeklinde anlaşmaya uymamanın yaptırıma bağlandığı görülmektedir. Dolayısıyla bankalar, 2001 yılında başladıkları anlaşmalarını uygularken, kurumların yanlış bilgi vermeleri neticesinde başka banka ile çalışan kurumlara protokol imzaladıklarını fark etmişler ve bu durumu kontrol altına almak amacıyla böyle durumlarda sonradan yapılan protokole son verip, ödenen promosyonu zarar kaydedeceklerini belirtip, yaptırım yaratarak bankaların bu konuda daha dikkatli olmalarını sağlamayı amaçlamışlardır.

11-13/243-78

21 no'lu belgeden ise, kurum protokolü feshetse dahi teklif verilmemesi konusunda anlaşmanın uygulandığı anlaşılmaktadır. Bu belgede YKB, İş Bankası'na İş Bankası ile protokolü bulunan bir kurumun protokolü feshettiğini belirterek, protokol çerçevesinde kurumun böyle bir yetkisinin olup olmadığı ve YKB'nin bu durumda teklif verip veremeyeceğini sormaktadır. İş Bankası ise "centilmenlik anlaşması gereği" teklif verilmemesi gerektiğini belirtmektedir.

4170 J.1.1.3. 2003 YILI

2003 yılına ait belgelerden, bankaların "centilmenlik anlaşması" çerçevesinde hareket etmeyi sürdürdüğü ve diğer bankaların protokolü devam eden kurumlara teklif vermemeye, bu mümkün olmazsa tekliflerini geri çekmelerini sağlamaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Ancak gelinen süreçte, teşebbüsler arasında zaman zaman birtakım anlaşmazlıkların çıktığı da görülmektedir. Örneğin, 36 no'lu belgede Vakıfbank, Marmara Üniversitesi'nin bazı fakülte/bölümlerini sayarak, söz konusu birimlerle 2005 yılına kadar anlaşmasının bulunduğunu belirtmekte ve İş Bankası tarafından bu kurumlara verilen tekliflerin geri çekilmesini istemektedir. Ancak İş Bankası tarafından 4180 gönderilen cevabi yazıda, daha önce de benzer bir durumla karşılaşıldığı belirtilerek SSK Güngören Dispanseri konulu e-posta eklenmiştir. Ekteki e-postadan, her iki bankanın da kurumla anlaşmasının bulunduğu iddia edilerek diğer tarafın çekilmesinin istendiği, ancak iki bankanın da buna yanaşmadığı anlaşılmaktadır.

Bankalar arasında zaman zaman yukarıda yer verildiği şekilde anlaşmazlıklar çıksa da, genel olarak "centilmenlik anlaşması" çerçevesinde hareket edildiği görülmektedir. Nitekim 37 no'lu belgede Akbank, İş Bankası'na gönderdiği e-posta ile Keşan İlçe Sağlık Grup Başkanlığı ile 2.7.2002 tarihinden itibaren 4 yıl süreli bir sözleşme imzaladığını ve İş Bankası'nın söz konusu kuruma teklif gönderdiğinin 4190 öğrenildiğini belirterek, "centilmenlik anlaşması" gereği söz konusu teklifte adı geçen grup başkanlığının kapsam dışı bırakılmasını talep etmektedir. YKB tarafından İş Bankası'na gönderilen 27 no'lu belgede de YKB, Konya Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi ile 2005 yılına kadar protokolünün bulunduğunu belirterek bu kuruma teklif verilmemesini istemektedir. İş Bankası'nın aynı tarihli yanıtında kuruma teklifte bulunulmayacağı ifade edilerek bu isteğe uyulduğu anlaşılmaktadır. 28 no'lu belgede ise, YKB'nin SSK Isparta Sigorta İl Müdürlüğü ile 15.4.2004 tarihine kadar sözleşmesinin bulunduğu, İş Bankası'nın başış teklif ettiği bilgisinin edinildiği ifade edilerek, böyle bir teklif varsa bu teklifin geri çekilmesi istenmektedir. İş Bankası tarafından gönderilen cevapta ise yapılan teklifin geri çekildiği belirtilmektedir.

4200 2003 yılında gönderilen 26, 29, 30, 31, 32, 33 no'lu belgelerde de, Akbank, Garanti Bankası, İş Bankası, Vakıfbank ve YKB bankaları arasında yukarıda yer verilen ifadelere benzer içerikte e-posta mesajları bulunmakta olup, kurumlara anlaşması olan bankaların, diğer bankaların teklif vermelerini önlemeye çalıştığı görülmektedir.

J.1.1.4. 2004 YILI

2004 yılına gelindiğinde ise, bankaların önceki yıllarda özellikle protokolü devam eden kurumlara teklif vermeme uygulamasını çok yoğun bir şekilde hayata geçirdikleri ve bu durumu kendi çıkarları açısından oldukça olumlu buldukları 4210 anlaşılmaktadır. Nitekim 34 no'lu belge olan İş Bankası iç yazışmasında, YKB'nin "centilmenlik anlaşması" ile ilgili olarak genel müdür yardımcılarını düzeyinde bir görüşme yapmak istediği açıklanmakta, İş Bankası'nın hâlihazırda YKB ile "centilmenlik anlaşması"ni sürdürdüğü ve pazar payının büyük olması nedeniyle de

11-13/243-78

bu anlaşmayı devam ettirmenin bankalarının menfaatine olacağı değerlendirilmektedir.

4220 Öte yandan, bankaların 2001 yılında varılan anlaşma çerçevesinde, anlaşmalı kurumlara diğer bankaların teklif vermelerini engelleme amaçlı e-postalarını, 2004 yılında da sıklıkla gönderdikleri anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, İş Bankası ve YKB arasındaki 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 49 no'lu belgelerde; İş Bankası, Akbank, YKB, Finansbank ve Vakıfbank arasındaki 45 no'lu belgede; İş Bankası, Garanti Bankası ve Finansbank arasındaki 46 no'lu belgede; İş Bankası ve Akbank arasındaki 48 no'lu belgede; İş Bankası, YKB ve Finansbank arasındaki 50 no'lu belgede; İş Bankası, Akbank, Vakıfbank ve YKB arasındaki 51 no'lu belgede; İş Bankası, Akbank ve YKB arasındaki 47, 51, 52 ve 53 no'lu belgelerde, kurumla anlaşması devam eden banka, bu hususu belirterek diğer bankaların teklif vermemesini veya tekliflerini geri çekmelerini istemektedir.

4230 Bahse konu e-postalar içinde bulunan ve YKB tarafından İş Bankası'na gönderilen 35 no'lu mesajda, SSK Ankara Doğumevi ve Kadın Hastalıkları Hastanesi ile Haziran 2005 tarihine kadar protokollerinin bulunduğu konusunda bilgi verilmekte ve İş Bankası tarafından yapılan teklifin geri çekilmesi istenmektedir. İş Bankası tarafından gönderilen cevabi e-postada ise, böyle bir teklifin bulunmadığı bilgisi verilmektedir. 38 no'lu belgede yer alan e-posta mesajında YKB, İş Bankası'na Kartal Devlet Hastanesi ve Kadıköy Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi için teyit beklendiğini ifade eden bir yazı göndermiş, bunun üzerine İş Bankası tarafından gönderilen cevabi yazıda ise Kartal Devlet Hastanesi için sonuç bekledikleri, Kadıköy Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi'ne yapılan teklifin ise iptal edildiği ifade edilmiştir.

4240 Yukarıda yer verilen 47, 48, 51, 52 ve 53 no'lu belgelerde ise "centilmenlik anlaşması" açıkça belirtilerek, bahse konu kurumlara teklif verilmemesi veya verilmişse geri çekilmesi istenmektedir. Öte yandan, 45, 46 ve 50 no'lu e-postalardan, daha önceki yıllara ait e-posta mesajlarında yer almayan Finansbank'ın da ilk defa 1.6.2004 tarihinde e-posta mesajlarına, dolayısıyla ihlale dâhil olduğu görülmektedir.

J.1.1.5. 2005 YILI

4250 2005 yılına ait 54 no'lu belgeden, Akbank, YKB, Vakıfbank, Denizbank, Finansbank, İş Bankası ve Garanti Bankası'nın, mutabakata vardıkları konularda iletişimi kolaylaştırmak amacıyla, 18.2.2005 tarihinde her bankadan maaş ödemeleri ile ilgili kişilerin isim ve iletişim bilgilerini birbirleri ile paylaştıkları görülmektedir.

2005 yılında Garanti Bankası'ndan Denizbank'a gönderilen bir e-posta (55 no'lu belge) dikkat çekicidir. Zira bankaların "centilmenlik anlaşması"nın uygulamaya devam ettiğini gösteren 55 no'lu belgede, Garanti Bankası tarafından Denizbank'a "centilmenlik anlaşması"nın içeriği şu şekilde aktarılmaktadır:

4260 *"Maaş ödemelerinde bankalar olarak etik çerçevede hareket etmek ve özellikle de kurumların bankalar arasında oluşabilecek ilişki kopukluğundan haksız yarar sağlamasını engellemek amacıyla özellikle belli başlı bankalarla koordineli hareket ediyoruz.*

Elbette rekabet koşullarında bu işbirliği fiyatlama tarafında değil, ancak hukuki olarak netleştirilmiş konularda işbirliği olarak yansıyor.

11-13/243-78

Bu çerçevede de, eğer diğer bankaca imzalanmış olan bir protokolden habersiz olarak aynı vade için maaş ödemesi teklifi verilmişse, bu teklif geri çekiliyor.

Bu yazılı bir anlaşma kapsamında değil, bu bankaların üst yönetimlerinde alınmış olan idari karar dâhilince yürütülüyor.

4270 *Denizbank olarak konuya bakışınız ve bundan sonra izlemeyi planladığınız strateji ile ilgili olarak görüşlerinizi rica ediyoruz.*

Fikir vermesi açısından yazışmada bulunduğumuz bankalarda (İş, YKB, AK, Vakıf) kontakt isimlerinden bazılarını da aşağıya ekliyorum.”

4280 Bu e-posta ile Denizbank'ın da “centilmenlik anlaşması”na dâhil edilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Denizbank'ın bu uygulamaya hangi bankaların dâhil olduğu yönündeki sorusu üzerine ise, Finansbank ile de genel müdür yardımcısı seviyesinde irtibata geçtikleri ve anlaşma kapsamındaki bankalarla benzer ilişkilerinin olduğu, bahsi geçen bankalar dışında ise anlaşmanın daha informal yürüdüğü belirtilmektedir. Ayrıca kurumun çalıştığı bankadan memnun olmaması halinde sözleşmesini feshettiğine ilişkin yazıyı bankalara göndermesi durumunda bankaların teklif vermesi yönünde mutabakat sağlandığı da belirtilmektedir. Dolayısıyla 2001 ve 2002 yılına ait belgelerde ve e-postalarda bahsedilen, anlaşma ile protokol feshi durumlarında dahi teklif verilmemesi yönündeki uzlaşmanın, kurum tarafından fesih yazısı gönderilirse teklif verilmesi yönünde değiştiği görülmektedir.

4290 Nitekim 77 no'lu belgeden, protokol devam ederken teklif vermeme uygulamasında değişiklik olduğu görülebilmektedir. Bu belgede, Vakıfbank'la protokolü olan bir kurum hakkında Garanti Bankası, kurum tarafından feshetme isteğinin yazılı olarak bildirilmesi halinde teklif verilebileceğini belirtmektedir. Dolayısıyla 2002 yılında uzlaşılan protokol feshedilse dahi teklif vermeme uygulamasının esnetilerek, fesih yazısının varlığı halinde teklif verilmesi uygulamasına başlandığı anlaşılmaktadır. 110 no'lu belgede de, yine fesih isteğinin yazılı olarak bildirilmesi halinde teklif verilebileceği vurgulanmaktadır.

4300 2005 yılına ait 67 no'lu belgeden, daha önce uzlaşılan kurumun yanlış bilgi vermesi sonucunda protokolü süren kurumlara teklif verilmesinin anlaşmaya aykırı olacağı konusunun taraflar arasında zaman zaman sorun yarattığı, bu konuda ortak hareketi sağlamak amacıyla uyarıda bulunduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu belgede, Garanti Bankası'nın kurumun İş Bankası ile protokolü olmadığını söylemesi üzerine teklif verdiğini, bu durumun “centilmenlik anlaşması”na aykırı olmadığını belirtmesi üzerine İş Bankası'nın, kurumların genelde protokollerini olmadıklarını söylediklerini, kurumların verdikleri bilgiler ile bu sorunun çözülemeyeceğini, bankalar arası iletişime bu nedenle ihtiyaç duyulduğunu ifade ettiği görülmektedir. Dolayısıyla iletişimin gerekliliği üzerinde durularak, anlaşmanın zaman zaman bu tür uyarılarla pekiştirilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır.

4310 2005 yılı belgeleri incelendiğinde dikkat çeken bir diğer husus, bankaların zaman zaman kurumlara cezai şart tutarlarını karşılayan promosyon önermeye başlamalarıdır. Nitekim 86 ve 92 no'lu belgelerde sırasıyla İş Bankası ve YKB rakiplerini, kurumun önceki bankasının cezai şartını ödeyecek şekilde kurumlara teklif vermemeleri yönünde uyarmaktadır. Kurumun cezai şartını ödemeyi kabul etmesine²⁶, dolayısıyla protokolü feshedilen bankanın herhangi bir zararı

²⁶ Bankaların maaş protokollerinde yer verilen cezai şart maddelerinde, protokolün feshi halinde oldukça yüksek meblağların ödeneceği hükme bağlanmıştır.

11-13/243-78

olmamasına rağmen, söz konusu kurumlara da teklif verilmemesinin istenmesi, hem kurumların memnun olmadıkları bankalarla ilişkilerini sonlandırma haklarını ortadan kaldırmakta, hem de bankaların feshedilen protokoller nedeniyle zarar edildiği yönündeki olası savunmalarını zedelemektedir.

4320 Yine 2005 yılına ait 113 no'lu belgeden, bankaların promosyon tutarlarının yükselmesi nedeniyle rahatsız oldukları anlaşılmaktadır. Anılan belgede, İş Bankası tarafından Akbank'ın İş Bankası ile 1 yıllık sözleşmesi olan kurumlara verdiği teklifler nedeniyle piyasayı yükselttiği; Anadolu'da dahi okullara kişi başı "... YTL"den teklif verdikleri, Akbank'ın bu eylemlerinden ötürü sözleşmeleri yüksek fiyatlarla yenilemek zorunda kaldıkları dile getirilmektedir. Dolayısıyla 2005 yılında promosyon teklifi yarışının hızlandığı ve zaman zaman bankaların "centilmenlik anlaşması"na aykırı olarak birbirlerinden müşteri almaya başladıkları ama buna rağmen birbirlerini uyarmayı da sürdürdükleri görülmektedir. 2005 yılında dikkat çeken bir diğer uygulama, bir başka banka ile protokolü bulunan bir kurumun ısrarcı tavrı karşısında Finansbank'ın rekabetçi olmayan bir fiyat vererek ihaleden çıkmasıdır (72 no'lu belge).

4330 62 no'lu belgeden, başka bir bankayla protokolü devam eden kurumla yeni sözleşme imzalayan bankaların, promosyon bedelini ödemiş olması nedeniyle yapmış olduğu teklifi geri çekmekte isteksiz davrandığı görülmektedir. Buna benzer durumlara 68 no'lu belgede de rastlanmıştır. Ancak bu durumun kimi zaman bankanın kurum tarafından yanlış bilgilendirilmesi neticesinde gerçekleştiği görülmektedir. Nitekim o yıllara ait bulunan diğer belgelere bakıldığında, anlaşmanın uygulanmaya devam edildiği anlaşılmakta; nadiren karşılaşılan 62 ve 68 no'lu belgelerdeki durumlar ise anlaşmanın kesintiye uğraması anlamına gelmemekte, anlaşma devam etmekte, ancak uygulanmasında zaman zaman sorunlar yaşandığını göstermektedir.

4350 Ayrıca, Nisan 2001'de YKB, Akbank, Pamukbank, İş Bankası ve Garanti Bankası'nın mutabakata vardıkları konular arasında yer alan özel firmalara promosyon teklif edilmemesine ilişkin anlaşmanın, 2005 yılında hayata geçirilme çabasına dair bir belge bulunmaktadır. 16.8.2005 tarihli 57 no'lu belgeden, Garanti Bankası'nın bir özel firmaya promosyon önermesi nedeniyle aynı firmanın Akbank'tan da promosyon istediği, bunun üzerine Akbank tarafından Garanti Bankası'na "*centilmenlik anlaşması gereğince özel firmalara maaş ödemesi karşılığı bütçe verilmemesi prensibinden hareketle*" teklifin geri çekilmesi şeklinde bir e-posta gönderdiği; daha sonra ise önceki e-postanın yanlış istihbarattan kaynaklandığı, dikkate alınmaması gerektiğinin ifade edildiği görülmektedir.

J.1.1.6. 2006 YILI

4360 2006 yılındaki 121 no'lu belgeden, Maliye Bakanlığı'nın yapmış olduğu yeni düzenlemeye göre, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okulların maaş ödemelerine ilişkin işlemlerin bağlı buldukları il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerince yerine getirileceği; milli eğitim müdürlüklerinin, bu yeni düzenlemeye göre devam eden tüm protokollerini feshetmesini engellemek amacıyla, okullara yeni verecekleri tekliflerin mevcut protokollerinin sona ermesinden sonra geçerli olacağı yönünde bankaların fikir birliğine vardıkları anlaşılmaktadır.

Ayrıca, yine 2006 yılına ait, 123 ve 146 no'lu belgelerden, bankaların daha önceki yıllarda yaşanan anlaşmazlıklar nedeniyle, bir kuruma teklif vermeden önce diğer bankalara devam eden protokollerinin olup olmadığı konusunda danıştıkları görülmektedir. Nitekim, ileride daha detaylı yer verileceği üzere, 124 no'lu ve

11-13/243-78

devamındaki belgelerden de, büyük ölçekli bir kurum olmasına rağmen THY'nin protokolü devam ederken açtığı ihaleye bankaların "centilmenlik anlaşması" gereği teklif vermedikleri anlaşılmaktadır.

4370

129, 132, 137 no'lu belgelerden de, kurumların protokol bitiminden önce bankalardan teklif istemeleri durumunda, mevcut protokolün sona erme tarihinden sonra geçerli olacak şekilde teklif verme yoluna gittikleri görülmektedir. 134 no'lu belgede, bu husus, "*Bankalararası centilmenlik anlaşmamız olması sebebiyle tüm bankalar kurumların mevcut protokollerinin bitim tarihinden başlamak üzere teklif vermek konusunda mutabıklar.*" şeklinde açıkça ifade edilmektedir.

4380

144 no'lu belgede ise, protokolü devam eden bankadan memnuniyetsizliği nedeniyle, cezai şartı da ödeyerek diğer bankalardan teklif isteyen bir kuruma, protokolünü feshetmesi ve teklif istediğine dair yazı getirmesi durumunda teklif verilebileceği dile getirilmektedir.

Dolayısıyla, 2006 yılı içinde bankaların geçmiş tecrübelerinden ders çıkararak daha önceki yıllarda protokolü devam eden kurumlara ne zaman ve ne gibi durumlarda teklif verilebileceği ile ilgili yaşanan bazı anlaşmazlıkları gidermeye çalıştığı, bu konuda anlaşmaya vararak işbirliğini devam ettirdikleri görülmektedir.

4390

2006 yılına ait olduğu anlaşılan 119 ve 120 no'lu belgelerde ise, yukarıda yer verilen 2002 yılına ait 4 no'lu belgede mutabakata varıldığı ifade edilen konuların aynen tekrarlandığı, yani protokolü devam eden kurumlara kurum protokolü feshetse dahi teklif verilmeyeceği, protokol bitimine 2-3 ay kala teklif verilebileceği, bu durumda teklifin protokol bitiminden itibaren geçerli olacağını ifade edildiği, ancak anlaşmaya aykırı olarak teklif verilmesi ve promosyonun ödenmesi durumunda ilgili bankanın itirazı halinde promosyonun zarar kaydedilerek kurumla anlaşmaya son verilmesi hususuna yer verilmediği, ayrıca ilk defa 2004 yılında teklif vermemesi için e-posta gönderilen Finansbank'ın ve 2005 yılındaki belgelerde anlaşmaya dahil edilmeye çalışılan Denizbank'ın da anlaşmanın tarafı olarak sayıldığı, Koçbank ve Pamukbank'ın ise adının artık belgelerde yer almadığı görülmektedir.

4400

Ayrıca, 131 no'lu belgede ise, Akbank'ın teklif verdiği İş Bankası ile anlaşması devam eden kurumların listesinin İş Bankası tarafından Akbank'a gönderildiği görülmektedir. Böylece İş Bankası, Akbank'tan, protokolü kendisiyle devam eden kurumlara verdiği teklifleri çekmesini isteyerek işbirliği talep etmekte, yani "centilmenlik anlaşması"nın uygulanmasını istemektedir.

J.1.1.7. 2007 YILI

4410

2007 yılında yine önceki dönemlerdeki gibi, protokolü devam eden kuruma teklif veren bankaların uyarıldığı ve tekliflerinin geri çekirildiği görülmektedir. 153 ve 155 no'lu belgelerden, sözleşmesini fesheden kuruma, fesih yazısı getirmesi halinde teklif vermeye sıcak bakıldığı anlaşılmaktadır.

163 no'lu belgede, bir bankanın, diğer bankanın şubesinin bulunmadığı bölgelerdeki Adliye, Cumhuriyet Başsavcılığı ve Cezaevi gibi kurumlara teklif vermek için diğer bankanın rızasını aradığı görülmektedir.

222 ve 223 no'lu belgelerden ise, bankaların 2006 yılında MEB'e bağlı okulları ilgilendiren yeni düzenleme sonrasında, okullara yeni verecekleri tekliflerin mevcut

11-13/243-78

4420 protokollerin sona ermesinden sonra geçerli olacağı yönünde vardıkları anlaşmayı uygulamaya geçirdikleri anlaşılmaktadır.

J.1.1.8. 2008 YILI

4430 2008 yılında, çeşitli belgelerden (181, 185, 186, 190, 217, 229, 234, 235) protokolü devam eden kuruma teklif verilebilmesi için önceki anlaşmanın feshedilmesi ve bu feshin yazılı ve bazen de noter onaylı yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Benzer içerikli e-postalara 2006 ve 2007 yıllarında da rastlanmış; ancak hiçbirinde feshin ne şekilde olması gerektiğine ve fesih yazısının kim tarafından düzenleneceğine ilişkin açıklamaya yer verilmemiştir. Sadece 2008 yılına ait 236 no'lu belgede, feshin karşı bankanın antetli kağıdına kaşe ve imzalı olarak bildirim yapılması halinde geçerli sayılıp teklif verilebileceği dile getirilmiştir.

2008 yılında protokolü devam eden kurumlara verilen tekliflerin geri çekilmesi uyarılarını içeren pek çok belge bulunmuştur. Bu durum, bankaların protokolü devam eden kurumlara başka bankalarca promosyon teklifi verilmemesi uygulamasını kesintisiz bir şekilde sürdürdüklerini göstermektedir.

J.1.1.9. 2009 YILI

4440 2009 yılında ise bazı bankaların, kendileriyle protokolü devam ederken yeni banka arayışına giren kurumlar hakkındaki iç yazışmalarında yer alan "*gerekirse teklifleri geri çektirebiliriz*" gibi ifadelerden, bankalar arası anlaşmaya dayanarak maaş ödemesi yaptıkları kurumlar karşısında kendilerini güçlü gördükleri anlaşılmaktadır.

Yine 2009 yılındaki 247 ve 248 no'lu belgelerden, protokolün süresi bitmeden maaş ödemelerine ilişkin bankalardan teklif toplayan kurum için, karşı bankanın düzenlediği fesih yazısı alınmadan teklif verilmemesi uygulamasının sürdürüldüğü anlaşılmaktadır.

4450 26.1.2009 tarihli e-posta mesajı olan 240 no'lu belgede yer alan "*Maaş ödemeleri rekabet ile ilgili olarak bugün Garanti Bankası ve Fortis'ten arkadaşlar ile görüştüm. İş Bankası ile daha önce görüşmüştüm. Onlar da bizim gibi özel firmalara teklif vermiyorlar. Ancak kendi müşterileri olursa mecbur kalırlarsa teklif veriyorlar*" ifadelerini de, YKB'nin bireysel olarak pazardan topladığı bilgi şeklinde değerlendirme imkânı bulunmamaktadır. Bilakis söz konusu ifadelerden, daha önceki yıllarda rakiplerle anlaşmaya varılan özel firmalara promosyon teklif edilmemesi hususundaki irade uyuşmasının devam ettiği, ortam bulunduğu da hayata geçirildiği anlaşılmaktadır.

4460 42 no'lu belgede de, bir kurumun maaş ödemesi ihalesinde ortaya çıkan promosyon tutarının yüksek olduğuna dair değerlendirme yapılmaktadır. Bu bilgi paylaşımı her ne kadar ihale sonrasında yapılıyor olsa da, maaş ödemeleri ihalelerine sıklıkla aynı bankaların katılım sağladığı düşünüldüğünde, ileriki dönemler için belirlenecek promosyon rakamları üzerinde bir baskıya neden olabileceği gibi, ihale öncesinde teklif edilecek koşullarda anlaşmayı kolaylaştırıcı bir zemin de oluşturabilecektir.

4470 4.5.2009 tarihli İş Bankası iç yazışmasının yer aldığı 242 no'lu belgede, yapılacak sunumda 6 banka ile aralarındaki "centilmenlik anlaşması"nın avantajları konusuna da değinilmesinin önerilmesi üzerine, başka bir İş Bankası çalışanı tarafından 6 banka ile bir "centilmenlik anlaşması"nın bulunmadığı, bu tip anlaşmaların "*rekabete aykırı olduğu için ciddi yaptırımlarla karşılaşabiliriz.*" ifadesi yer almaktadır. Söz

11-13/243-78

4480 konusu ifadenin ait olduğu İş Bankası çalışanının önceki yıllara ait yazışmalarda, diğer bankalara tekliflerinin geri çekilmesi konusunda e-posta atan kişi olduğu (216 no'lu belge), hatta 175, 215 ve 244 no'lu belgelerde yer alan "centilmenlik anlaşması"nın hatırlatıldığı e-postaların kendisine de gönderildiği dikkate alındığında, bahsi geçen kişinin "centilmenlik anlaşması"ndan haberdar olmadığı düşünülemez. Bu durum, "centilmenlik anlaşması" olarak bahsedilen rakiplerle içinde oldukları koordinasyonun rekabet hukukuna aykırı olduğunun bilinmesine rağmen, ihlale devam edildiğinin göstergesi niteliğindedir. Nitekim daha önce de 7.3.2005 tarihli İş Bankası iç yazışması olan 8 no'lu belgede, hukuk biriminin görüşüne yer verilerek, bankalar arası anlaşmanın "*diğer bankalarla koordinasyona girildiği*" şeklinde ifade edilmesinin doğru olmadığı, bunun yerine "centilmenlik anlaşması" ifadesinin kullanılması gerektiği belirtilmektedir. Dolayısıyla anılan bankanın, bankalar arası işbirliğinin rekabeti sınırlayıcı bir eylem olduğunu bildiği, buna karşılık koordinasyonun "centilmenlik anlaşması" olarak anılması halinde bir sorunla karşılaşılmayacağını öngördüğü anlaşılmaktadır.

4490 Yerinde incelemelerde, yukarıda değerlendirilen belgelerin dışında "centilmenlik anlaşması"ndan ve işlevlerinden bahsedilen çok sayıda belge bulunmaktadır (23, 179, 180, 241, 243 no'lu belgeler).

J.1.2. "CENTİLMENLİK ANLAŞMASI" NIN DEĞERLENDİRİLMESİ

4500 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri yasaklanmıştır. Bu çerçevede, bir anlaşmanın amacı rekabeti kısıtlamaksa ya da amacı rekabeti kısıtlama olmamakla birlikte, anlaşma bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikte ise, Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmekte ve hukuka aykırı kabul edilmektedir. Dolayısıyla rekabet hukuku uygulamalarında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın tespiti halinde ihlalin gerçekleşmesi için bu anlaşmanın uygulanması gerekli bir koşul değildir. Bununla birlikte rekabeti kısıtlayıcı olduğu kabul edilen bazı anlaşmalar, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde belirtilen şartları taşımaları halinde, Kanun'un 4. maddesinde yer alan hükümlerin uygulanmasından muaf tutulabilmektedir.

4510 Bu noktada, soruşturmaya taraf olan 8 bankanın pazardaki rekabeti kısıtlama güçlerinin olup olmadığına bakmak amacıyla, söz konusu bankaların maaş/promosyon ödemeleri ile bireysel bankacılık ürünlerindeki paylarına aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 10: Son 9 Yılda Soruşturmaya Taraf Olan Bankaların Ödediği Maaş/Promosyon Tutar ve Toplam Tutara Oranları

Tarih	Toplam Ödenen Maaş Tutarı (Bin TL)	8 Bankanın Ödediği Maaş		Toplam Ödenen Promosyon Tutarı (Bin TL)	8 Bankanın Ödediği Promosyon	
		Tutarı (Bin TL)	Oranı (%)		Tutarı (Bin TL)	Oranı (%)
2001	15.118.963	14.281.401	94,5	29.298	29.273	99,9
2002	22.601.564	21.986.181	97,3	61.313	61.083	99,6
2003	26.378.008	25.006.699	94,8	91.465	91.444	100,0
2004	42.373.834	40.075.695	94,6	212.179	212.177	100,0

11-13/243-78

2005	50.131.409	46.846.699	93,4	270.197	270.194	100,0
2006	60.081.041	55.827.035	92,9	318.286	314.421	98,8
2007	70.003.911	64.290.864	91,8	761.742	739.706	97,1
2008	86.115.376	79.855.672	92,7	1.069.370	1.011.484	94,6
2009	100.429.825	91.269.439	90,9	688.135	620.416	90,2
Toplam	473.233.932	439.439.684	92,9	3.501.983	3.350.193	95,7

Kaynak: Bankalardan gönderilen veriler

Tablo 11: Soruşturmaya Taraf Olan Bankaların Başlıca Bireysel Bankacılık Ürünlerindeki Payları

Hizmet Türü	2007		2008		2009	
	Adet (%)	Hacim (%)	Adet (%)	Hacim (%)	Adet (%)	Hacim (%)
Kredi Kartı	81,02	86,26	81,45	86,26	81,94	86,77
Banka Kartı	73,36	73,22	73,04	73,74	71,32	73,74
Bireysel Krediler	-	71,83	-	71,66	-	71,03
Bireysel Mevduat	-	55,37	-	60,97	-	59,33
Şube Sayısı	-	61,35	-	62,96	-	63,71
ATM Sayısı	-	71,06	-	73,08	-	72,22

Kaynak: Bankalardan gönderilen veriler

4520 Tablolardan görüldüğü üzere, son 9 yıldaki maaş ödemelerinin %90-97'sini, promosyon ödemelerinin ise %90-100'ünü ödeyen hakkında soruşturma yürütülen bankaların, başlıca bireysel bankacılık ürünlerinde ise %60-87 paya sahip oldukları, dolayısıyla çok ciddi bir pazar gücüne sahip oldukları görülmektedir.

J.1.2.1. "Centilmenlik Anlaşması"nın Etkileri

4530 Önceki bölümde yer verilen bilgi ve değerlendirmeler doğrultusunda, 2001 yılında Akbank, Garanti Bankası, İş Bankası, YKB, Vakıfbank, Koçbank ve Pamukbank'ın başlattığı, 2004 yılında Finansbank'ın, 2005 yılında ise Denizbank'ın katıldığı tespit edilen "centilmenlik anlaşması" çerçevesinde haklarında soruşturma yürütülen bankalar;

- a. Özel firmalara promosyon verilmemesi,
- b. Protokolü devam eden kurumlara diğer bankalar tarafından teklif verilmemesi,
- c. Teklif verilse dahi, kurumun başka bir banka ile daha önceden yürürlükte olan protokolünün bulunması durumunda bu teklifin geri çekilmesi,
- d. Başka bir banka ile protokolü olan kuruma promosyon verilmesi durumunda bu promosyonun zarar olarak yazılması,

4540 konularında uzlaşmaya varmışlar ve bu koşulları zamanla güncelleyerek uzun yıllar uygulamışlardır. Dolayısıyla, söz konusu anlaşmada, "a" maddesinde bahsedilen özel firmalara teklif verilmemesi ve "b", "c", "d" maddelerinde işleyişine yer verilen protokolü devam eden kurumlara teklif verilmemesi şeklinde iki konuya ilişkin işbirliği

11-13/243-78

yapılması öngörülmüştür. Aşağıda, her iki konu bakımından değerlendirmelere yer verilmiştir:

J.1.2.1.1. Özel Firmalara Promosyon Verilmemesi

4550 Yukarıda “a” maddesinde yer verilen konuyla ilgili bahsedilmesi gereken ilk husus, bankaların promosyon ödemesi yapmalarının sebebine ilişkindir. Promosyon teklifi, bankalar açısından, çapraz satış beklentisi nedeniyle verilen, maaş ödemeleri hizmetini sunmanın bedeli olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, özel firmalara promosyon teklif edilmemesi konusundaki anlaşma, bu hizmeti sunarak bireysel bankacılık ürünlerine toplu müşteri bulma potansiyelini elde etme bedeline, yani en temel rekabet aracına yönelik olduğundan, rekabeti kısıtlayıcı bir hükümdür.

4560 Bankalarda yapılan yerinde incelemelerde bulunan 16.8.2005 tarihli 57 no’lu belgede, Garanti Bankası’nın bir özel firmaya promosyon önermesi nedeniyle aynı firmanın Akbank’tan da promosyon istemesi üzerine Akbank’ın Garanti Bankası’na “centilmenlik anlaşması gereğince özel firmalara maaş ödemesi karşılığı bütçe verilmemesi prensibinden hareketle” teklifin geri çekilmesini istediği görülmektedir. Gerek 57 no’lu belgeden, gerekse 26.1.2009 tarihli YKB iç yazışması olan 240 no’lu belgedeki “Maaş ödemeleri rekabet ile ilgili olarak bugün Garanti Bankası ve Fortis’ten arkadaşlar ile görüşüm. İş Bankası ile daha önce görüşmüştüm. Onlar da bizim gibi özel firmalara teklif vermiyorlar. Ancak kendi müşterileri olursa mecbur kalırlarsa teklif veriyorlar” ifadelerinden, rakipler arasında 2001 yılındaki toplantılarda dile getirilip, “mutabık kalınan konular” arasında yer verilen özel firmalara promosyon teklif edilmemesi hususundaki anlaşmanın devam ettiği, koşullar uyduğunda hayata geçirildiği anlaşılmaktadır.

4570 Bu ihlaldeki amacın da, ileride detaylı olarak bahsedileceği üzere, piyasadaki promosyon seviyesinin daha da yükselmesini önlemek için protokolü devam eden kurumlara teklif verilmesini engelleme şeklindeki ihlalle paralellik taşıdığı, yani bankaların toplamda daha az promosyon ödemesi yapmasını sağlamaya yönelik olduğu, bu nedenle her iki davranışın bir arada değerlendirilmesi gereken tek bir ihlal niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

J.1.2.1.2. Protokolü Devam Eden Kurumlara Teklif Vermeme

4580 Yukarıda yer verilen anlaşmanın içeriği incelendiğinde, “a” maddesi dışındaki uzlaşılan konuların birincil amacının bankaların maaş ödemesi protokolü imzaladıkları kurumların sözleşme süresi boyunca başka bir banka ile protokol yapmalarının önüne geçmek, yani katı bir münhasırlık sağlamak olduğu görülmektedir. Bu durumun, daha yüksek promosyon teklifi alan kurumun diğer banka ile çalışmaya başlamasının zamanla genel promosyon seviyesini yükselteceği endişesinden kaynaklandığı tahmin edilmektedir. Bu durumu engellemek amacıyla, kurumla protokolü devam eden banka tarafından öncelikle diğer bankalarla iletişim kurularak bu bankaların protokolleri devam eden kurumlara teklif vermelerinin engellenmeye çalışıldığı, bu başarılmazsa verilmiş olan teklifin geri çekilmesinin istendiği ve son olarak da, protokolü devam eden bir kuruma başka bir banka 4590 tarafından promosyon ödemesi yapılmışsa, ödenen bu meblağın teklif veren bankaya zarar yazılması şeklinde yaptırım kararı alınarak diğer bankaların teklif vermesinin önüne geçilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır.

“Centilmenlik anlaşması”nın etkilerine yer verilmeden önce bankaların söz konusu anlaşmayı yapma motivasyonlarına değinmekte fayda bulunmaktadır. Yerinde

11-13/243-78

4600 incelemelerde elde edilen pek çok belgede, bankaların diğer bankaların kurum/firmalara verdiği promosyon tekliflerinin geri çekilmesini istediği, yapılan anlaşmanın “centilmence” yahut “etik” olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Ayrıca, bankaların maaş protokolü yaptıkları kurum/firmaların protokollerini feshedip, başka bankaya geçmelerinden rahatsız olduğu; protokol yapılırken teklif edilen promosyon miktarının, protokolün geçerli olacağı öngörülen sürenin dikkate alınmasıyla belirlendiği, protokolün erken feshi halinde bankaların zarara uğrama ihtimalinin bulunduğu bilinmektedir. Nitekim 17 no’lu belgede YKB, “centilmenlik anlaşması”nın maaş protokollerinin feshi nedeniyle bankanın karşılaşılabileceği olası zararları azaltan bir unsur olduğu değerlendirilmesini yapmaktadır.

4610 Daha önce de belirtildiği üzere, maaş ödemeleri bankalar açısından oldukça cazip bir alandır. Bu çerçevede, bir kurumla protokol yapan banka, sözleşme süresi boyunca elde etmeyi umduğu kârın bir kısmını promosyon olarak ilgili kuruma ödeyip ihaleleri kazanmayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla sözleşme süresi boyunca elde etmeyi umduğu kârın bir bölümünü ilgili kuruma veren bankanın, maaş alan personelin bireysel bankacılık ürünlerini kullanması ile elde edeceği karlılığa ulaşabilmek için, kurumların sözleşme süresinin sonuna kadar bağlı kalmalarını sağlayacak çeşitli önlemler alması, bu yönüyle haklı bir gerekçeye dayanmaktadır. Zira bankalar tarafından ifade edildiği şekilde, örneğin 3 yıllık bir protokolda beklenen kârın önemlice bir bölümü ikinci ve üçüncü yıl içinde elde edilmekte ve zamanından önce feshedilen bir sözleşmede ilk yıllara ait zarar daha büyük olabilmektedir. Ancak burada dikkate alınması gereken husus, söz konusu önlemlerin, kurumların seçme hakkı kısıtlanmadan ve rekabet kuralları ihlal edilmeden alınmasının gerektiğidir. Yani erken fesihten kaynaklanan sorunun çözümü, erken feshi engellemek için rakiplerin bir araya gelerek anlaşmaları olmamalıdır.

4620 Diğer taraftan, bankaların protokolü devam eden kurumlara teklif verilmemesine ilişkin anlaşmayı, henüz promosyon ödemelerinin hem miktarlarının küçük olduğu, hem de yeni başladığı 2001 yılında yaptıkları dikkate alındığında, söz konusu anlaşmanın amacının erken fesihlerden kaynaklanan zararları engellemeye çalışmak olmadığı açıktır. Üstelik 2001 yılından itibaren protokolünü erken fesheden kurumların sayısına bakıldığında da, bankaların maaş ödemelerinden bekledikleri karlılığı tehdit edecek boyutta olmadığı görülebilmektedir.

4630

Tablo 12: 2001-2009 Yılları Arasında Erken Feshedilen Protokollere İlişkin Veriler²⁷

Banka	Toplam Protokol Sayısı	Erken Feshedilen Protokol		Cezai Şartı Ödenen Protokol		Dava açılan Kurum		Kazanılan Dava Sayısı
		Sayısı	Oranı (%)	Sayısı	Oranı (%) ²⁸	Sayısı	Oranı (%) ²⁹	
Garanti Bankası
İş Bankası
Denizbank
Finansbank
YKB

²⁷ Bankalar tarafından, 2001-2009 yıllarına ait toplam protokol sayılarının tahmini rakamlar olduğu belirtilmiştir.

²⁸ Erken feshedildikten sonra cezai şartı kendiliğinden ödenen protokol sayısının, erken feshedilen toplam protokol sayısına oranını ifade etmektedir.

²⁹ Dava açılan kurum sayısının, erken feshedilmiş ancak cezai şartı ödenmemiş protokol sayısına oranını ifade etmektedir.

11-13/243-78

Akbank
Vakıfbank
TOPLAM	81.370	128	0,16	53	41,41	16	21,33	3

Kaynak: Bankalardan gönderilen veriler

4640 Tabloda görüleceği üzere, 2001 yılından itibaren, yani 9 yıllık bir dönemde, yapılan toplam protokollerin yalnızca %0,16 (onbinde onaltı)'sı erken feshedilmiş olup, bunların da yaklaşık yarısında cezai şart tutarı kurumlarca kendiliğinden bankalara ödenmiştir. Yani bankalar çok küçük miktarda protokol için zarar etme tehlikesi ile karşı karşıya kalmışlardır. Dolayısıyla, bahse konu "centilmenlik anlaşması"nın, haksız fesihleri önlemek ve bankaların mali yapılarına zarar vermesini engellemek adına yapıldığını kabul etmek olanaklı değildir.

4650 Ayrıca, protokolünü erken fesheden kurum sayısının bu kadar az olması, erken fesihler nedeniyle bankaların zarara uğraması sonucu "centilmenlik anlaşması"nın yapılmadığını ortaya koymakla birlikte, "centilmenlik anlaşması" nedeniyle alternatif bulamadıkları için protokolünü fesheden kurum sayısının az olduğunu akla getirmektedir. Zira, yerinde incelemelerde bulunan yaklaşık 250 adet belgenin çok büyük çoğunluğunda kurumların protokollerini feshedip, başka bir bankaya geçme isteklerinden bahsedilirken, fiiliyatta toplam protokol sayısının %0,16'sının protokolünü feshettiği görülmektedir. Dolayısıyla bankaların "centilmenlik anlaşması"nın uygulamalarının sonucunda, kurumların alternatif bulamamaları nedeniyle protokollerini feshedemediği; yani yukarıdaki tabloda yer verilen erken feshedilen protokol sayısının, "centilmenlik anlaşması"nın sebebini değil, sonucunu gösterdiği anlaşılmaktadır.

4660 Öte yandan, "centilmenlik anlaşması"nın sözleşme sürelerine uyumu sağlamak amacıyla yapıldığı kabul edilse dahi, her ne kadar taraflar imzaladıkları protokollerin gereğini yerine getirmekle yükümlü olsalar da, protokolü feshetmenin maliyetine katlanarak protokolü feshedebilmek de sözleşme hürriyetini kullanmanın bir yoludur. Ancak "centilmenlik anlaşması" gereği, bir kurum herhangi bir nedenle maaş protokolünü iptal edip başka bir banka ile anlaşmak istediğinde, diğer bankalar teklif vermemekte ve kurum, protokol yapılan banka ile çalışmak zorunda kalmaktadır. Özellikle müşteriler (kurumlar/çalışanlar), protokol imzalanan bankanın hizmetinden memnun kalmadığı takdirde, düşük kalitede hizmet almaya zorlanmaktadır. Ayrıca kurumlar, cezai şartı ödeyip anlaşmalı olan banka tarafından ödenen promosyon tutarını da karşılayacak şekilde daha yüksek promosyon teklifi alıp, başka bir banka ile yeni bir protokol yapmak isteyebilmektedir. Bu durumda da kurumlar daha fazla gelir elde etme imkânları varken "centilmenlik anlaşması" sonucu bu imkândan da yararlanamama durumu ile karşı karşıya kalmaktadırlar.

4670 Durum, bankalar açısından değerlendirildiğinde de benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi, bankaların kurumlara teklif vermelerindeki temel saik, çalışanlara sunulan bireysel bankacılık ürünlerinden elde edilmesi beklenen gelirdir. Bu çerçevede bankalar çeşitli hesaplama yöntemleri ve tahminler ile kurumlardan elde edilecek geliri hesaplamakta ve tekliflerini sunmaktadırlar. Her bir bankanın hesaplama yöntemi ve dolayısıyla kurumdan elde etmeyi beklediği gelir farklı olacağından, sunulan tekliflerin farklı olması da doğaldır. Öte yandan, bankaların kurumlar hakkındaki değerlendirmelerinin ve kârlılık beklentilerinin de zamanla değişmesi ihtimal dâhilindedir. Bu durumda, maaş ihalesi tarihinde düşük promosyon önererek veya ihaleye katıl(a)mayarak kurumla anlaşma şansı bulamayan bankalar, zamanla kârlılık beklentisinin yükselmesi, pazarlama

11-13/243-78

stratejisinin değişmesi vb. nedenlerle daha yüksek promosyon teklif ederek kurumlarla anlaşma yolunu seebileceklendir. Böyle bir durumda, bankaların “centilmenlik anlaşması” yapmasına sebep olan, piyasadaki promosyon seviyesinin yükselmesi riski doğacaktır. Söz konusu yükselmenin üst sınırı ise, piyasada belirlenecek; rekabetten beklenen sonuç olan, daha etkin çalışan bankanın daha yüksek teklif vererek daha fazla ihale kazanması sonucu doğacaktır. Ancak bankalar arasındaki mevcut “centilmenlik anlaşması” nedeniyle, böyle bir teklif sunulmadığından veya sunulmuşsa dahi geri çekilmek durumunda kalındığından bankalar arasındaki rekabet kısıtlanmaktadır.

4690

Bankalar arasında maaş ödemeleri konusunda rekabet, bankaların kurum veya firmalara sunduğu, başta promosyon olmak üzere, tekliflerinin yarışmasıyla gerçekleşmektedir. Dolayısıyla bankaların kurumlara teklif edecekleri promosyonların zamanlamasını, özel firmalara promosyon verilip verilmemesini, protokolü devam eden kurumlara promosyon teklif edilip edilmemesini, bu konuda yapılan ihalelere girilip girilmemesini rakipleriyle görüşerek ortaklaşa belirlemeleri durumunda, pazarda rekabetin kısıtlanacağı açıktır. Zira bankalar aralarında yaptıkları anlaşma ile (yatay anlaşma), protokolü devam eden kurumlara teklif vermeyerek müşterilerinin (maaş ödemesi yapılan kurumlar) hizmet temin alternatiflerini kısıtlamakta ve protokol süresince protokolü imzaladığı tek bankaya mecbur bırakılmaktadır. Bu durum, fiili olarak olduğa katı münhasırlık yaratmaktadır.

4700

Öte yandan, protokolü devam eden kurumlara teklif verilmemesine ilişkin “centilmenlik anlaşması”nın rekabeti kısıtladığından bahsedilirken, kurumların protokol süreleri bittiğinde düzenledikleri ihalelerde rekabetin yaşandığı ve bu nedenle rekabetin kısıtlanmadığı akla gelebilir. Ancak; ilk olarak, bir dönem yaşanan rekabetin bir başka dönemde rekabetin kısıtlanmasına gerekçe olamayacağı belirtilmelidir. Yani, bir dönem rekabet etmek, başka bir dönemdeki rekabet kısıtlamalarına mazeret olarak öne sürülemez. Rekabet kısıtlamalarının tek mazereti, rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaların ekonomik etkinliği artırıcı olmaları olabilir. Böyle bir iddianın bulunması durumunda ise, etkinlik sağladığı iddia edilen rekabeti kısıtlayıcı anlaşmalar hakkında muafiyet değerlendirmesi yapılmalıdır. Kanun’un 5. maddesi çerçevesinde, ekonomik gelişme, tüketicisi faydası, rekabetin gerekenden fazla kısıtlanmaması gibi kriterlerin sağlandığı tespit edilmesi durumunda, bahse konu anlaşmalara muafiyet tanınabilmektedir.

4710

Söz konusu centilmenlik anlaşmasının etkileri kurumların açtıkları ihalelerde ortaya çıkan sonuçlarla birlikte daha iyi anlaşılacaktır. Bu çerçevede, bankalar tarafından gerçekleştirilen eylemlerin kurumların düzenledikleri ihalelerde rekabeti kısıtlamasına örnek olarak aşağıda bazı ihalelere yer verilmiştir:

4720

ERDEMİR İHALELERİ

Erdemir’in maaş ödemesi ihalelerine ilişkin olarak yerinde incelemelerde bulunan belgelerin değerlendirilmesinden önce, Erdemir hakkında bilgi verilmesinde yarar görülmektedir. Yassı demir elik üretiminde önemli paya sahip olan Erdemir, 2006 yılında Oyak Grubu bünyesine katılmıştır. Anılan teşebbüsün Zonguldak Ereğli’de üretim tesisi, Ankara ve İstanbul’da yönetim birimleri ve çeşitli illerde 8 adet iştiraki bulunmaktadır.

4730

Çok sayıda çalışanı bulunması nedeniyle Erdemir, bankaların maaş ödemelerini yapmayı isteyeceği gözde bir kurum konumundadır. 2005 yılındaki ihale döneminde yaklaşık 7.500 çalışanı olan Erdemir’in maaş ödemelerini üstlenmek, Erdemir’in

11-13/243-78

bankalarla gerçekleştirdiği yüksek hacimli ticari ve kurumsal bankacılığın yanında nispeten küçük bir iş olsa da, özellikle Ereğli ilçesindeki banka şubelerinin bireysel bankacılık ürünlerinin pazarlanması için oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle de maaş ödemeleri karşılığında bankaların Erdemir ihalelerindeki promosyon tekliflerinin yüksek olması beklenir.

4740 Aşağıdaki tabloda, Erdemir'in maaş ödemelerinin bankalar arasındaki 3 yıllık dağılımına yıllar itibariyle yer verilmiştir:

Tablo 13: Erdemir Maaş Ödemelerinin Bankalar Arasındaki Dağılımı

Sıra No	Maaş Ödemesi Yapan Banka	Ödenen Maaş Tutarı (YTL)		
		2005	2006	2007
1	İş Bankası
2	Akbank
3	YKB
4	Garanti Bankası
5	Vakıfbank
6	Finansbank
7	Denizbank
8	Oyakbank
Toplam	

Kaynak: Erdemir'den Gönderilen Bilgiler

Erdemir maaş ihalelerinde, diğer ihalelerde olduğu gibi, bir aylık personel ödemeleri toplamının (maaş, ikramiye, sosyal yardımlar) belirli bir yüzdesi (promosyon oranı) teklif edilmektedir. ...

4750 Erdemir, çeşitli nedenlerle birden fazla banka ile çalışmayı tercih etmektedir. Erdemir'den maaş ödemelerine ilişkin gönderilen yazıda, bu konuda şu açıklama yapılmıştır:

“Şirketimizin personel sayısının 7.000'den fazla olması, banka şubelerine işlem kolaylığı sağlanarak personelin maaş ödeme gününde oluşabilecek yoğunluğun azaltılması, şirketimizin yoğun çalıştığı bankalar olması, şirketimizin Kdz. Ereğli, Ankara, İstanbul ve İzmir'de işyerleri bulunması gibi nedenler ile maaş ödemelerinin gerçekleştirilmesinde birden çok banka ile anlaşma yapılmış olup, bu kapsamda personel sayısı ve personel maaş tutarları gözetilerek dağıtım yapılmıştır.”

4760

24.3.2010 tarihinde raportörlerce söz konusu şirket yöneticileri ile yapılan görüşmede ise, Erdemir'in bankalarla gerçekleştirdiği maaş ödemesi dışındaki işlemlerinin büyüklüğünden bahsedildikten sonra, birden fazla banka aracılığıyla maaş ödemesi yapmasının sebebi olarak şunlar da ifade edilmiştir:

...

2005 Erdemir ihalesi öncesinde bankaların verecekleri teklifleri belirleyerek ihaleye girdiklerine ilişkin elde edilen belgelere ve değerlendirmelere aşağıda yer verilmiştir:

4770

Erdemir 2003 Yılı Maaş İhalesi

Erdemir 2003 yılında aşağıdaki teklif yazısı ile bankalardan ilk defa promosyon talep etmiştir: “Şirketimizin mevcut aylık ücretli ve saat ücretli toplam 6464 çalışanına aylık ortalama ..., yıllık ise ortalama ... ücret ödemektedir. Personelimize yapılacak olan ücret ödemeleri 2 yıllık bir sürede değerlendirilmek üzere 5 (beş) bankaya yönlendirilmek istenmektedir. Yönlendirmede esas alınacak tek kriter bankanın talip olduğu aylık tutar üzerinden Şirketimize sağlayacağı yüzde getiri oranıdır. Teklifimizin en geç 30.5.2003 tarihine kadar tarafımıza yazılı olarak bildirilmesini rica ederiz.”

4780

Bu dönemde promosyon teklifi gönderen bankalar ve önerilen promosyon oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 14: Erdemir 2003 Yılı Maaş İhalesine Teklif Veren Bankalar ve Promosyon Oranları

Banka	Promosyon teklifi
Denizbank	...
Asya Finans	...
HSBC	...
TEB	...
Halkbank	...
Tekfenbank	...
Ziraat	...
Pamukbank	...
Akbank	...
İş Bankası	...
Vakıfbank	...
Garanti Bankası	...
YKB	...

4790 Alınan bu teklifler sonrasında Erdemir tarafından, İş Bankası, Vakıfbank, Garanti Bankası, Akbank, Halkbank, Pamukbank, TEB, Tekfenbank, Şekerbank, Denizbank, HSBC ve YKB ile anlaşılarak 1.8.2003-31.7.2005 dönemi için iki yıllık maaş ödeme protokolleri imzalanmasına karşın, sadece İş Bankası, Vakıfbank, Garanti Bankası, Akbank ve YKB'den promosyon alındığının tespit edilebildiği belirtilmiştir.

Erdemir 2005 Yılı Maaş İhalesi

4800

2003 yılında yapılmış protokollerin süresinin 31.7.2005 tarihinde sona erecek olması üzerine Erdemir, Karadeniz Ereğli'de şubesi bulunan bankalardan çalışanlarına aylık ödemeleri üzerinden verebilecekleri promosyon miktar ve oranını şifahi olarak bildirmelerini istemiştir. Bankalarda yapılan yerinde incelemelerde bulunan belgelerden, Erdemir'in 2003 yılında olduğu gibi yine birden fazla bankayla çalışmak istediğini öğrenen bankaların, daha yüksek oranlı promosyon vermekten kaçınmak amacıyla, söz konusu ihalede mutabakata vardıkları ortak bir promosyon oranı üzerinden teklif verdikleri tespit edilmiştir.

Denizbank'tan YKB, Garanti Bankası, İş Bankası, Akbank ve Finansbank'a gönderilen 27.4.2005 tarihli e-postada (115 no'lu belge), Erdemir maaş ihalesi hakkında,

4810

"Bu sefer 7.500 personeli 7 bankaya eşit böleceğini belirtmiştir. Denizbank olarak; eğer 7 banka da eşit sayıda personelin maaş ödemesine aracılık edecekse, Erdemir'e hepimizin mutabık kalacağı aynı bağış tutarını teklif edebiliriz düşüncesindeyiz."

ifadeleri yer almaktadır. Bu e-postaya cevap olarak Finansbank'tan gelen 28.4.2005 tarihli e-postada,

4820

"...Banka olarak önerinize sıcak bakıyoruz Ortak teklif rakamı oluşturmanın hepimize maliyet avantajı sağlayacağı ortada. Öneriyi ilettiğiniz tüm Banka'larla mutabakat sağlanırsa tarafımıza bilgi verilmesini rica ediyoruz. Bu aşamadan sonra bağış rakamının belirlenmesi için ortak çalışmaya hazırız."

denilmektedir. Aynı belgenin devamındaki Denizbank tarafından Finansbank'a gönderilen 22.6.2005 tarihli e-postada, diğer bankaların Erdemir'den teklif istediklerini belirten bir yazı gelmeden yorum yapamayacaklarını, teklif gelmesinin ardından görüşebileceklerini belirttikleri ifade edilmektedir.

4830

116 no'lu belgeden ise, yukarıda yer verilen 27.4.2005 tarihli e-postayı alan Finansbank çalışanının aynı gün konuyu diğer Finansbank yetkililerine ilettiği ve söz konusu yetkilinin de konuyu karşılıklı konuşmaları gerektiğini ifade ettiği görülmektedir. Benzer şekilde, 29.4.2005 tarihli İş Bankası iç yazışmasından (117 no'lu belge), Denizbank'tan gelen e-postayı alan İş Bankası çalışanının konu hakkında Ereğli şube müdüründen bilgi almak üzere başka bir çalışanı görevlendirdiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, Denizbank'ın gönderdiği ortak teklif talebine ilişkin olarak Finansbank ve İş Bankası konuyu ele alarak araştırmaya başlamışlardır.

4840

21.6.2005 tarihli Finansbank iç yazışması olan 118 no'lu belgede, Erdemir'in bankalarla ihale yoluyla sözleşme yapmak istediği belirtilerek, nasıl bir teklif verilebileceği konusunda bilgi talep edilmekte; aynı belgede bulunan 6.7.2005 tarihli e-postada ise, bir Finansbank çalışanı tarafından konu hakkında yapılan araştırmaya değinilmektedir. Anılan araştırmada, YKB, İş Bankası ve Denizbank'ın, Garanti Bankası ve Akbank ile sürekli iletişim halinde bulunduğu, ortak görüşün %... promosyon oranında ısrar etmek yönünde olduğu belirtilmektedir. Aynı çalışan tarafından gönderilen bir sonraki e-postada, YKB ile görüşüldüğü, yetkili bir kişinin İş Bankası'nın teklifini %... olarak değiştirdiğini bildirdiği, dolayısıyla YKB'nin de %...'ye çıkacağı bilgisini aldıkları ifade edilmektedir. Ayrıca YKB yetkililerinin Garanti Bankası ve Akbank ile de görüşerek, Finansbank'tan anılan e-posta sahibine bilgi verecekleri de belirtilmektedir. E-postanın devamında özet olarak, görüşülen bankaların %... olarak tekliflerini değiştirecekleri, dolayısıyla Finansbank'ın da teklifi %...'ye çıkarması gerektiği ifade edilmektedir. Yazışmanın ilerleyen bölümlerinde %... ile Erdemir'le anlaşıldığı dile getirilmektedir.

4850

Erdemir 2005 yılındaki maaş ihalesine teklifleri sözlü olarak topladığından, ancak soruşturma sürecinde İş Bankası tarafından gönderilen belgelerden, Erdemir'in bankalardan 26.6.2005 tarihine kadar tekliflerini göndermelerini istediği anlaşılmıştır. 14 bankadan gelen tekliflerin değerlendirilmesi sonucunda Erdemir, 1.8.2005

11-13/243-78

4860 tarihinde, Denizbank, YKB, Garanti Bankası, İş Bankası, Akbank, Finansbank ve Vakıfbank ile 4 yıllık %... promosyon karşılığında maaş protokolü imzalamıştır. Söz konusu ihaleye ilişkin detaylara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 15: Erdemir 2005 Yılı Maaş Ödemesi İhalesi İçin Promosyon Teklifleri

Sıra No	Teklif İstenen/Teklif Veren Banka	Teklif Verme Usulü	Promosyon Yüzdeleri (%)
1	İş Bankası	Sözlü	...
2	Akbank	Sözlü	...
3	YKB	Sözlü	...
4	Garanti Bankası	Sözlü	...
5	Vakıfbank	Sözlü	...
6	Finansbank	Sözlü	...
7	Denizbank	Sözlü	...
8	Oyakbank	Sözlü	...
9	Anadolubank	Yazılı	
10	Ziraat Bankası	Yazılı	
11	Dışbank	Yazılı	
12	Asya Finans	Yazılı	
13	TEB	Yazılı	
14	Tekfenbank	Yazılı	

Kaynak: Erdemir tarafından gönderilen bilgiler

4870 Belgelerden de anlaşılacağı üzere, ihale öncesi yapılan yazışmalarda ismi geçen Denizbank, YKB, Garanti Bankası, İş Bankası, Akbank ve Finansbank bireysel olarak kendi tekliflerini oluşturarak ihalede rekabet etmek yerine, centilmenlik anlaşmasının bir sonucu olarak 2005 yılında Erdemir maaş ödemeleri ihalesinde, ortak bir teklif üzerinde anlaşmak suretiyle promosyon teklifinde bulunmuşlardır. Bu tür bir davranış, Erdemir'in bankaların bireysel teklif vermeleri halinde daha yüksek teklif alma olasılığını bertaraf etmiştir. Bankalar ihale öncesinde anlaşmak suretiyle ihalede gerçekleşmesi beklenen rekabeti ortadan kaldırmış, dolayısıyla bireysel olarak daha yüksek verilebilecek tekliflerin düşmesi sonucuna yol açmış, Erdemir'in ihaleden beklentisi olan olası yüksek tekliflerden yararlanma imkânını elinden almıştır. 2008 yılında Erdemir'in bankalardan promosyon oranlarında artış istemesi üzerine, 2005 yılında %... olan oranın %...'e kadar yükselmesi de, 2005 ihalesinde ortaya çıkan promosyon oranının ne denli düşük olduğunu ortaya koymaktadır.

4880 Ayrıca İş Bankası'nın 2005 Erdemir maaş ihalesi öncesine ilişkin gönderdiği banka içi yazışma niteliğindeki belgelerden, 24.6.2005 tarihinde Erdemir ihalesi için İş Bankası'nın %...'a kadar promosyon teklif edebileceğini kararlaştırdığı anlaşılmaktadır. Ancak ihalede %...'nin üzerinde teklif verilmesi gerekmemiştir.

4890 Erdemir yetkilileri, maaş ödemelerini birden fazla banka aracılığıyla yapmasına rağmen, farklı oranlarda bağış teklifi almaları halinde, daha yüksek oran teklif eden bankalarla yoğun çalışmayı tercih edebileceklerini de ifade etmişlerdir. Nitekim 2008 yılında Erdemir'in istediği promosyon artışını yapmayan ... maaş alan personel sayısını azaltması, yüksek teklif veren ... ve ... personel kaydırmayı düşünmesi de bu durumu doğrulamaktadır.

Erdemir'in 2006 Yılı Talepleri

2006 yılına gelindiğinde ise, özelleştirme sonrasında yönetimi Oyak Grubu'na geçecek olan Erdemir'in, her yıl 1 yıllığına uzattığı maaş protokolünü 6 aylık bir dönemler için uzatacağını ve Oyakbank'a bir miktar personel maaş ödemesini aktaracağını bankalara bildirmesi üzerine bankalar arasında yeni koşullar hakkında tekrar e-posta trafiği başlamıştır.

4900 2.8.2006 tarihli Finansbank iç yazışmasında (149 no'lu belge), "2005 yılı Ağustos ayında Erdemir TAŞ. ile 4 yıllık ve her yıl yenilenmek üzere %... bağış karşılığında finbor anlaşmasını ilçemizde bulunan 7 banka ile birlikte yapmıştık." denildikten sonra, Denizbank'ın %... promosyon ile ... yenilemeye onay verdiği belirtilerek, bankalardaki genel kanının kendileri gibi ... bu oranın verilmemesi yönünde olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Vakıfbank, Denizbank ve İş Bankası'nın bu teklifi kabul ettiği, Garanti Bankası ve Akbank genel müdürlüğü ile telefonda görüşüldüğü, ancak oranlar konusunda net bir cevap alınamadığı da eklenmiştir.

4910 11.8.2006 tarihinde Finansbank'tan Garanti Bankası, YKB, Denizbank, İş Bankası, Vakıfbank ve Akbank'a gönderilen e-postada (150 no'lu belge) ise,

"2005 Ağustos ayında Erdemir TAŞ. ile 4 yıllık ve her yıl yenilenmek üzere %... bağış karşılığında finbor anlaşmasını hep birlikte yapmıştık. Bu ay uzatılacak olan sözleşme ile ilgili Erdemir tarafımıza dönmüş ve özelleştirme sonrası alınan kararlar gereği uzatmanın ... olarak yapılacağını ve 2-3 ay içerisinde her bankadan yaklaşık 200 personelin Oyakbank'a devredileceğini ve bu... süre için de %... bağış talep ettikleri bilgisi şubemiz tarafından bizlere iletilmiştir. Erdemir tarafından tüm bankaların bu koşulları kabul ettiği yönünde bilgi verilmekte. Biz sizlerden bu konuda teyit almak istedik."

4920 denilip, bankalara ne şekilde davranacakları sorulmaktadır. Bu e-postaya cevap olarak Denizbank tarafından anılan yazışmadaki tüm adreslere gönderilen 11.8.2006 tarihli e-postada (151 no'lu belge), Erdemir'in Denizbank'tan da benzer talepleri olduğu ve kendilerinin bu talebi kabul ettiği ifade edilmektedir. Dolayısıyla, bankaların 2005 yılı ihalesinden önce başlayan iletişimin 2006 yılındaki Erdemir'in yeni koşullarını kabul edip etmeme konusunda da devam ettiği anlaşılmaktadır.

4930 Burada dikkati çeken bir diğer husus ise, 2005 yılındaki ihale öncesi iletişime katılmayan, ancak ihaleyi kazanan bankalar arasına girdikten sonra yeni koşullar hakkında atacağı adım sorulan Vakıfbank olmuştur. Ancak Vakıfbank'ın söz konusu yazışmaya cevap verdiğine ilişkin herhangi bir belgeye rastlanamamıştır.

Erdemir'in 2008 Yılı Promosyon Artırım Talebi

Bankalardan gönderilen yazılardan, Erdemir'e yeni katılan 2.750 kişi için 2008 yılında 7-8 bankadan Erdemir'in tekrar promosyon teklifi topladığı anlaşılmaktadır.

4940 239 no'lu belgede (İş Bankası iç yazışması) 10.10.2008 tarihinde Erdemir ile İş Bankası arasında imzalanan ve 2009 yılında süresi dolacak olan protokolün, 31.7.2009'dan itibaren 1 yıl uzatılarak 2008'den itibaren toplam 2 yıl için, aylık ortalama maaş tutarının yıllık %...'i oranında ... bir ödemeli promosyon konusunda firmayla anlaşma sağlandığı belirtilmektedir. Anılan belgede, Erdemir üst yönetiminin gelecek yıl ... dışındaki maaş ödemeleri için yeniden ihaleye çıkılması yönünde kesin talimatları olduğundan bahsedilmekte; ...

4950 Erdemir’de soruşturma döneminde yapılan yerinde incelemede bulunan iç yazışma niteliğindeki 8.5.2009 tarihli diğer bir belgeden ise, Erdemir personelinin, hizmet memnuniyetsizliği, masraf-komisyon farklılıkları, kredi talebi reddi, şube ATM lokasyonu gibi birçok nedenden dolayı maaş aldıkları bankayı değiştirme gibi taleplerde bulunduğu, ancak şirket içinde yapılan değerlendirmede bu tür taleplerin Erdemir’in bankalara verdiği kişi sayısı taahhüdünün gerçekleşmesinin güçleşeceği gerekçesiyle olumlu karşılanmadığı anlaşılmaktadır.

4960 2005 yılında imzalanan protokollerin devam ettiği dönemde, Erdemir’in promosyon artırımı talebi üzerine, ... %... olan promosyon oranını %...’e çıkarmış, ... ise protokolün uzatılması karşılığında %... promosyon oranını kabul etmiştir. Yine yaklaşık yakın dönemlerde, ... ve bir dönem ... ile de %... promosyon oranı üzerinden çalışılmıştır. ... promosyon oranını 4.9.2008 tarihinde gönderdiği e-posta ile %...’e çıkarmış, ... ise %... olan promosyon oranını artırmakta isteksiz davranmış ve Erdemir’in bağış oranını artırma teklifine olumsuz yanıt vermiştir. Buna karşılık Erdemir, sonraki birkaç ayda bu bankadan maaş alan çalışan sayısını aşamalı olarak yaklaşık %... oranında düşürerek ... ve ...’a yönlendirmiş; ancak bankayla olan protokolünü iptal etmemiştir. Dolayısıyla, 2008 yılında bağış oranlarının revize edilmesinin akabinde ..., ... ve ...’ın promosyonları %... gibi oranlara çıkmış; sadece ... bağış oranında değişikliğe gitmemiş, buna rağmen Erdemir ile olan anlaşması maaş alan çalışan sayısı düşürülse dahi devam etmiştir.

THY İHALELERİ

4970 Çalışan sayısı ve maaş tutarı olarak önemli bir kurum olan THY’nin 2006 yılı maaş ödemesi ihalesine ilişkin 124 no’lu ve takip eden belgelerden, THY’nin YKB ile protokolü devam ederken yeni bir ihale açtığı, bankalardan teklif istediği; ancak bankaların “centilmenlik anlaşması” gereği ve koordineli olarak teklif vermedikleri anlaşılmaktadır. 20.1.2006 tarihli THY ihalesinden 2 gün öncesine ait 124 ve 125 no’lu belgelerden, Finansbank’ın THY’nin YKB ile protokolünün devam etmesine rağmen kurumun yeniden ihaleye çıkmayı düşündüğü bilgilerine yer vererek; “centilmenlik anlaşması”nın devamını sağlamak adına yaptığı değerlendirmeler sonucunda, THY’ye teklif verilmesini “etik davranmak açısından ve centilmenlik anlaşması gereği” uygun görmediği anlaşılmaktadır. Finansbank’ın söz konusu ihaleye teklif vermeyeceğinin THY’ye iletildiği de ifade edilmektedir.

4980 THY ihalesinden bir gün önce (19.1.2006) Akbank, Garanti Bankası ve İş Bankası arasında yapılan yazışmalardan (126 ve 127 no’lu belgeler) ise, Akbank’ın THY’nin YKB ile protokolünü feshedip, bankalardan maaş ödemelerine ilişkin teklif istediğini belirttiği; “etik davranmak açısından ve centilmenlik anlaşması gereği Kurum’a teklif vermeyi uygun görmediği”ne yer verip, bankaların görüşlerini istediği; gelen cevaplardan Garanti Bankası ve İş Bankası’nın da aynı fikirde oldukları anlaşılmaktadır.

4990 Yukarıdaki belgelerde yer alan bilgilerin teyidi için, raportörlerce 16.10.2009 tarihinde THY’de yerinde inceleme yapılmış ve aşağıda özetle değinilen hususlar tespit edilmiştir:

11-13/243-78

THY 3.3.2005'te 15 bankaya³⁰ davet göndererek aylık ... YTL'ye tekabül eden personel maaş ödemelerine ilişkin ihaleye çıkmış, tekliflerini en geç 25.3.2005 tarihine kadar göndermelerini istemiştir. Koçbank ihaleye katılmayacağını bildirmiş, Halkbank ise teklif göndermemiştir. İhaleyi YKB, 3 yıl için yıllık ... YTL+KDV promosyon teklifi ile kazanmış ve 7.6.2005 tarihinde 3 yıllık protokol imzalanmıştır.

5000 THY, 20.10.2005 tarihinde YKB üst düzey yönetimi ile yaptığı görüşmenin ardından, 31.10.2005 tarihinde YKB'ye bir yazı göndererek, YKB ile 7.6.2005 tarihinde 3 yıl için yıllık ... YTL+KDV promosyon ödemesini içeren protokole değinmiş;

- Toplu iş sözleşmesinde ödenen maaş tutarının %10 artması,
- 3 yıl içindeki enflasyon beklentisinin %13,5 olması,
- Mevcut personel sayısının 3 yıl içinde %20-30 artacağı öngörüsü ve
- Aylık ortalama maaş tutarının yaklaşık olarak ... YTL'ye ulaşacağı

5010 gerekçeleriyle protokolün yeniden değerlendirilmesini talep etmiş; YKB'den 8.11.2005 tarihine kadar revize teklifini göndermesini rica etmiştir. Daha sonra YKB'nin THY'ye 8.11.2005 tarihinde gönderdiği protokol çerçevesinde 3 yıl boyunca her yıl için ek promosyon teklifini yetersiz bulan THY, 11.11.2005 tarihinde bu durumu YKB'ye bildirmiş ve 15.11.2005 tarihine kadar söz konusu teklifin tekrar revize edilmesini istemiştir. YKB'nin önceki teklifinde ısrar etmesi üzerine, 25.11.2005 tarihinde THY'den YKB'ye gönderilen bir başka yazıda, THY'nin tekrar ihaleye çıkacağı bildirilmiştir.

5020 THY, aktif büyüklüklerine göre seçtiği ilk 15 banka olan Ziraat Bankası, İş bankası, Akbank, Garanti Bankası, YKB, Halkbank, Vakıfbank, Koçbank, Finansbank, Fortis, Denizbank, Oyakbank, HSBC, TEB, Şekerbank'a personel maaş ödeme ihalesi için davet göndermiştir. Söz konusu bankalardan Finansbank, Garanti Bankası, Halkbank, Şekerbank ve Akbank ihaleye katılmayacağını yazılı olarak bildirmiş; İş Bankası, Koçbank, Denizbank, Fortisbank, HSBC ise yazılı teklif göndermeyerek katılmayacaklarını şifahen bildirmişlerdir. Teklif veren TEB, YKB, Oyakbank, Ziraat Bankası ve Vakıfbank arasından YKB dışındaki bankaların teklifleri ihale teknik şartnamesine uymadığından dolayı elenmiş ve THY yine YKB ile yıllık ... YTL+KDV promosyon karşılığında 3 yıllık bir protokol imzalamış, bu kapsamda 2005 yılında yapılan ve 2008 yılında süresi dolacak olan protokolün süresi 7.3.2009 tarihine kadar uzamıştır.

5030 THY'nin önceki promosyon miktarının hesaplanmasına esas olan koşulların değişmesi nedeniyle, 2006 yılında protokolü devam eden bankadan ısrarla daha yüksek promosyon talep ettiği, karşılık bulamayınca ihaleye çıktığı görülmektedir. Ancak ihaleye "centilmenlik anlaşması" çerçevesinde protokolü devam eden kurumlara teklif verilmemesi konusunda anlaşan bankaların ve bazı küçük bankaların teklif vermemesi üzerine, biri mevcut bankası (YKB) olmak üzere 5 banka katılmış ve 4'ünün teklifi şartnameye uymadığı için elendiğinden, THY yine mevcut bankası (YKB) ile anlaşmak durumunda kalmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken husus, bankaların kendi değerlendirmeleri ile hangi ihaleye katılıp hangi ihaleye katılmayacaklarının belirlenmesi gerekirken, gerek anlık iletişimle gerekse daha önceden yapılan bir anlaşmada belirlenen ilkelerle hangi ihalelere katılacaklarının belirlenmesidir. Bu durum rakipler arası koordinasyon anlamına geldiğinden

5040

³⁰ Ziraat Bankası, İş bankası, Akbank, Garanti Bankası, YKB, Halkbank, Vakıfbank, Koçbank, Finansbank, Türk Dış Ticaret Bankası, Denizbank, Oyakbank, HSBC, TEB ve Şekerbank.

11-13/243-78

pazardaki rekabeti kısıtlayıcı niteliktedir. Nitekim yaptığı ihale ile THY, ne beklediği promosyonu alabilmiş, ne de bankasını değiştirebilmiştir.

5050 YKB ile 2006 yılında yapılan ek protokolün süresinin 7.3.2009 tarihinde bitecek olması nedeniyle 2009 yılı maaş ödemeleri için aktif büyüklüklerine göre seçilmiş ilk 14 banka olan Ziraat Bankası, İş Bankası, Akbank, Garanti Bankası, YKB, Halkbank, Vakıfbank, Finansbank, Fortis, Denizbank, ING Bank, HSBC, TEB, Şekerbank'tan 3.11.2008 tarihine kadar teklif göndermeleri istenmiştir. İş Bankası'nın cevap vermediği, Finansbank, Denizbank ve Şekerbank'ın da teklif vermeyeceğini bildirdiği anlaşılmaktadır. 11.11.2008 tarihinde bankalardan gelen teklifler değerlendirilmeye alınmış, 30.12.2008 tarihinde ihaleye kalan YKB, Fortis Bank, HSBC arasından 3 yıl süre için ... YTL promosyon vermeyi öneren YKB ihaleyi kazanmıştır.

MUĞLA BELEDİYESİ İHALESİ

5060 191 no'lu ve devamındaki belgelerden, 22.2.2008-3.4.2008 döneminde YKB'nin Denizbank, İş Bankası, Ziraat Bankası, Garanti Bankası ve Finansbank'la iletişime geçerek, Muğla Belediyesi'nin YKB ile protokolünün devam ettiğini bildirdiği, kuruma teklif verilmişse geri çekilmesi talebini ilettiği; Garanti Bankası, Denizbank ve Finansbank'ın anılan kuruma teklif vermediklerini bildirdiği, aynı kurum hakkında benzer bir e-posta gönderilen Akbank'ın ise verdiği teklifi geri çektiği anlaşılmaktadır.

5070 14.2.2008 tarihli 194 no'lu belgede, Muğla Belediyesi'nin YKB ile sözleşmesi olmasına rağmen, TEB'in cezai şartı da ödeyecek bir promosyon teklifi verdiği, bunun üzerine kurumun tüm bankalardan teklif istediği ifade edilmektedir. Yazışmanın devamında, diğer bankaların teklif vermemesinin nasıl sağlanacağı üzerinde görüş alışverişinde bulunan YKB yetkilileri, Garanti Bankası, Finansbank, Denizbank ile Akbank'ın "centilmenlik anlaşması" gereğince teklif vermeyeceklerini kuruma bir yazı ile bildirdiğini belirtmektedir. Belediyenin mevcut anlaşmasını feshettiği ve yeni anlaşma yapmak üzere tüm bankalardan teklif istediği anlaşılmaktadır.

5080 Yukarıda yer verilen belgelerde bahsi geçen ihaleye ilişkin olarak Muğla Belediyesi'ne gönderilen bilgi isteme yazımıza cevaben gönderilen belgelerden, kurumun YKB ile 15.4.2006 ile 15.4.2009 tarihlerini kapsayan 3 yıl süreli maaş ödeme protokolü bulunduğu; 2007/21 sayılı Başbakanlık Genelgesi sonrasında, kurum çalışanlarının eski sözleşmenin feshedilerek bankalardan yeniden teklif alınması talebinde bulunması üzerine, maaşların ödendiği YKB'den ek promosyon istendiği, YKB'nin protokol devam ettiği sürece ek promosyon verilmeyeceğini, ancak bankalardan teklif toplanması durumunda YKB'nin de yeniden teklif sunacağını kuruma bildirdiği, bunun üzerine bankalardan teklif istendiği, ancak Vakıfbank, İş Bankası, Garanti Bankası, Akbank'ın YKB ile protokolü devam ettiği için etik olmayacağı gerekçesi ile kuruma teklif vermediği anlaşılmıştır. Söz konusu cevaplar şöyledir:

İş Bankası'nın 26.2.2008 tarihinde kuruma gönderdiği yazıda, "Belediyeniz personel maaş ödeme konusunda mevcut banka protokolünüz halen geçerli olduğundan bu aşamada bankamızca promosyon teklifi yapılamayacağını bilgilerinize rica ederiz." denilmektedir.

5090 Garanti Bankası'nın 25.2.2008 tarihinde gönderdiği yazıda, "... maaş ödemesi promosyonu teklif talebiniz bankamızın ilgili birimlerince değerlendirmeye alınmıştır. Diğer banka ile protokolünüzün devam ediyor olması sebebi ve "bankalararası centilmenlik" anlaşması gereği, promosyon teklifimizin mevcut protokolünüzün

11-13/243-78

bitmesine yakın bir tarihte sizden gelecek talep doğrultusunda değerlendirilmesi uygun görülmüştür.” ifadeleri yer almaktadır.

5100 Vakıfbank tarafından 28.2.2008 tarihinde gönderilen yazıda ise, “*Kurumunuzun maaş ödemesi yapan banka ile maaş ödeme protokolünün devam ettiği istihbar edilmiştir. Bankalararası centilmenlik anlaşması nedeniyle Kurumunuzun personelinin maaşlarının bankamız aracılığı ile ödenmesi ile ilgili teklif verilemeyeceği hususunu bilgilerinize arz ederiz.*” denilmektedir.

Dolayısıyla, yapılan ihaleye TEB, Halk Bankası, Şekerbank, Ziraat Bankası, Oyakbank ve YKB katılmıştır. 3 yıl süreli anlaşma için YKB, en uygun teklifi verdiği için söz konusu banka ile yeniden protokol imzalanmış, ancak eski sözleşme feshedilmemiş, yeni sözleşme, eski sözleşmenin bitim tarihi olan 15.4.2009 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

5110 “Centilmenlik anlaşması”na taraf bankalar, aralarındaki anlaşma gereği ihaleye teklif vermemişler, nispeten küçük bankalar ve kurumun eski bankası olan YKB’nin katıldığı ihale sonucunda ihaleyi YKB kazanmıştır. Sonuç itibariyle kurumun sözleşmesini feshetmesine izin verilmemiş, YKB ile 3 yıllık maaş ödeme protokolü 6 yıla çıkmıştır. Ayrıca yeni protokol eski protokolün bitiminden itibaren yürürlüğe girdiğinden ek promosyon alınmadığı gibi, aslında “centilmenlik anlaşması” gereği ihaleye girmeyen bankaların gerekçeleri de ortadan kalkmıştır.

ULUS DEVLET HASTANESİ İHALESİ

5120 Ulus Devlet Hastanesi ile ilgili 236-238 no’lu belgelerden, Akbank ile Temmuz 2009’a kadar anlaşması bulunan hastanenin, promosyon alamadığı ve Akbank ile çalışmaktan memnun olmadığı için bankalardan yeniden teklif istediği, Akbank’ın YKB, İş Bankası, Ziraat Bankası, Finansbank, Denizbank ve Garanti Bankası’na söz konusu hastaneye teklif verilmemesi için e-posta gönderdiği, Garanti Bankası’nın “centilmenlik anlaşması” gereği Akbank’la olan protokolün feshedildiğine dair karşı bankanın antetli kağıdına kaşe ve imzalı olarak bildirim yapılmadan teklif vermemeye karar verdiği, İş Bankası’nın da teklifte bulunmadığı anlaşılmaktadır.

5130 Soruşturma döneminde, raportörlerce 9.6.2010 tarihinde Ulus Devlet Hastanesi ile yapılan görüşmede o dönemki ihale sürecine ilişkin bilgi talep edilmiş ve yapılan görüşmede;

- Ulus Devlet Hastanesi’nin 2008 yılı sonlarında Atatürk Hastanesi ile bir süreliğine birleştirildiği; Hastane’nin Atatürk Hastanesi’ne devrinden önce Akbank ile yapmış olduğu anlaşmayı, ATM’deki nakit sıkıntıları ve yüksek promosyon talepleri gibi nedenlerle feshetmek istediği,
- Kurumun önce Akbank’a anlaşmayı feshederek cezai şartı ödemek istediğine ilişkin yazı gönderdiği, Akbank’tan bu yazıya istinaden gönderilen cevapta ise, hastanenin sözleşmenin bitiş süresine kalan 7 aylık süre göz önünde bulundurularak cezai şartın ödeneceğinin belirtildiği,
- Hastane’nin 7 banka ile iletişime geçerek ihale için teklif istediği; ancak bankaların ihale öncesi kurumdan, mevcut çalışılan banka ile anlaşmalarının bitip bitmediğine ilişkin bilgi talep ettikleri,
- Hastane’nin 25.11.2008 tarihinde kapalı zarf ve açık artırma usulü ile banka promosyon ihalesi düzenlemek istediğine dair teklif yazısını, Halkbank,

11-13/243-78

Akbank, İş Bankası, YKB, Vakıfbank, Ziraat Bankası, Garanti Bankası'na gönderdiği,

- İhaleye sadece YKB, Halkbank ve Ziraat Bankası'nın katıldığı ve beklenen promosyon bedelinin yetersiz olması nedeniyle ihalenin iptal edildiği, durumun bir yazıyla da Akbank'a bildirildiği

5150

dile getirilmiş ve söz konusu sürece ilişkin belgeler sunulmuştur.

Hastane'nin Atatürk Hastanesi ile birleşmesi sonrasında ise, 2009 yılında Akbank ile olan sözleşmesinin bitmesine 3-4 ay kala Akbank'a bir miktar cezai şart ödenerek yeniden ihaleye çıkıldığı, ihalenin Atatürk Hastanesi bünyesinde ancak yalnızca Ulus Devlet Hastanesi için yapıldığı ve söz konusu ihaleye Garanti Bankası, İş Bankası, Vakıfbank, Halkbank ve Finansbank'ın katıldığı, Finansbank'ın ihale sırasında ihaleden ayrıldığı ve en yüksek iki teklifi veren bankalar olan Akbank ve Halkbank'tan, Halkbank'ın ihaleyi kazandığı ve 25.12.2011 tarihine kadar geçerli protokol imzalandığı ifade edilmiştir.

5160

Görüldüğü üzere, hizmetten memnun kalmaması nedeniyle protokolünü cezai şart ödeyerek feshetmek isteyen kurumun ihalesi öncesi koordinasyona geçen bankaların, "centilmenlik anlaşması" gereği ihaleye katılmaması ile ihalede istenen rekabet gerçekleşmediğinden ilk ihale iptal edilmiştir. Dolayısıyla "centilmenlik anlaşması" nedeniyle kuruma teklif vermeyen bankalar, kurumun ek promosyon almasını ve daha önemlisi ihalenin sonuçlanmasını engellemişlerdir. Daha sonra ise, kurumun eski bankasına bir miktar cezai şart ödeyerek sonraki ihaleye çıktığı, "centilmenlik anlaşması"na taraf olmayan Halkbank'ın ihaleyi kazandığı görülmektedir.

5170

VİRANŞEHİR DEVLET HASTANESİ İHALESİ

Kurumun, İş Bankası ile 6.4.2005 tarihinde yapılmış 4 yıl süreli maaş ödeme protokolü bulunmaktadır. 3.1.2008 tarihinde Kurum İş Bankası'na gönderdiği yazı ile protokolü 1.1.2008 tarihinden itibaren tek taraflı feshettiğini bildirmiştir. 19.3.2008 tarihinde de konuya ilişkin ihbarname göndermiştir. Fesih gerekçesinin, hizmetin gereği gibi yerine getirilmemesi ve özellikle sözleşmede yer almamasına rağmen döner sermaye paralarının maaş gibi algılanarak hesaplara geç yatırılması olduğu belirtilmiştir.

5180

Kurum, sözleşmenin feshedilmesinin ardından bankalardan teklif istemiştir. İş Bankası 21.1.2008 tarihinde, TEB 7.1.2008 tarihinde, Akbank 4.3.2008 tarihinde teklif vermiş ve Akbank ile 4.3.2008 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. Teklif edilen ... TL'lik başış tutarının ... TL'sinin Kuruma, ... TL'sinin ise personele verilmesi kararlaştırılmıştır. Kurum tarafından 16.3.2008 tarihinde personelin maaşlarına yansıtılacak promosyon tutarının ilk taksidi olan ... TL'nin ödenmesine ilişkin talimat bankaya gönderilmiştir. Ancak Akbank 24.3.2008 tarihinde Kurum'a gönderdiği yazıda; *"Kurumunuzla Bankamız arasında 4.3.2008 tarihinde imzalanan maaş ödemesi sözleşmesine hâlihazırda İş Bankası ile devam etmekte olan sözleşmeniz olmasından dolayı Kurumunuza verilen teklifimizi geri çektiğimizi belirtir, bilgilerinizi rica ederiz."* ifadelerine yer vermiştir. Bunun üzerine, Kurum'un İş Bankası ile 6.4.2005 tarihinde yaptığı protokol 6.4.2009 tarihine kadar devam etmiştir.

5190

YOZGAT KIZ MESLEK LİSESİ İHALESİ

209 no'lu belgeden, İş Bankası'nın 16.4.2008 tarihinde Garanti Bankası ile iletişime geçerek Yozgat Kız Meslek Lisesi ile Aralık 2008'e kadar protokolünün bulunduğunu belirttiği, Garanti Bankası'nın protokol bitiş tarihine kadar teklif vermemesini talep ettiği anlaşılmıştır. Soruşturma döneminde söz konusu kurumdan istenen bilgiler ile yapılan değerlendirmeler aşağıdadır:

5200

Gönderilen belgelerden, Kurumun 1.8.2005-31.12.2008 döneminde İş Bankası ile maaş ödemesi protokolünün bulunduğu anlaşılmıştır. 26.3.2008 tarihinde yapılan öğretmenler kurulunda İş Bankası ile olan sözleşmenin bitimine 6 aylık bir süre kaldığı, birçok okulun ve kurumun yeni anlaşmalarla bankalardan promosyon aldığı, kurumdaki personelin de promosyon alması için maaş ödeme protokolünün daha erken yenilenmesi gündeme gelmiş ve bir komisyon oluşturulmuştur. Komisyon tarafından 3.4.2008 tarihinde YKB, İş Bankası, Denizbank, Ziraat Bankası, Vakıfbank, Oyakbank, Garanti Bankası ve Akbank'a teklif mektubu gönderilmiş ve değerlendirilmesi için 7 gün süre verilmiştir. YKB 9.4.2008 tarihinde, Vakıfbank

5210

9.4.2008 tarihinde, Oyakbank 14.4.2008 tarihinde, Garanti Bankası 10.4.2008 tarihinde, İş Bankası da 10.4.2008 tarihinde teklif vermiştir. Ziraat Bankası ile Akbank ise teklife cevap vermemiştir. İhale sürecinde en yüksek teklifi veren Garanti Bankası sözlü olarak teklifini geri çektiğini bildirmiştir. Bunun sonucunda en yüksek ikinci teklif sahibi İş Bankası ile 22.5.2008 tarihinde 5 yıllık protokol yapılmıştır. Komisyon tutanağında, *"Garanti Bankası yetkilileri Komisyonumuza tekliflerini geri çektiğini ifade etmiştir. Teklif değerlendirmeye alınmamıştır. Diğer tekliflerin içerisinde uygun ve yüksek teklif veren İş Bankası yetkilileri komisyon üyeleri bir araya gelerek tereddüt edilen önceki protokolün bitimine kalan 6 aylık sürenin sorun olmayacağı herhangi bir cezai müeyyide uygulanmayacağı konusu komisyonumuza banka yetkililerince bildirilmiş olup, bu durumda çalışanlarımızın lehine olacağı düşünülmüştür."* ifadeleri yer almaktadır.

5220

Dolayısıyla, İş Bankası'nın teklif verilmemesi talebi üzerine, 10.4.2008 tarihinde en yüksek teklifi veren Garanti Bankası'nın teklifini sonradan geri çektiği ve ihaleyi İş Bankası'nın kazanmasını sağladığı görülmektedir.

5230

Yukarıda yer verilen ihalelere ilişkin bilgi ve değerlendirmeler çerçevesinde, "centilmenlik anlaşması"nın banka müşterilerinin istedikleri bankadan hizmet alma özgürlüğü kısıtlandığı ve bankalar arasında da hizmet kalitesi konusundaki rekabet güdüsünü azalttığı kanaatine ulaşılmıştır. Zira bankanın maaş protokolü imzaladığı müşterisini kaybetme riski, bankalararası anlaşma ile minimize edilmeye çalışılmaktadır.

5240

Öte yandan "centilmenlik anlaşması"nın protokolü devam eden kurumlara teklif verilmemesi hükmünün, protokol süresince katı bir münhasırlık yaratmasının yanı sıra, yine kurumlarca protokol süresi dolmadan düzenlenmesi planlanan maaş ödemesi ihalelerindeki rekabete de olumsuz etkileri gözlenmiştir. Şöyle ki, protokolü devam eden kurum protokolü feshedip, yeni bir ihale düzenleyerek promosyon teklifi almak istediğinde, kurumun genel olarak 3 durumla karşılaşması olasıdır:

- 1) Kurum, geçmişteki benzer tecrübesinden veya bir başka kurumun tecrübesine ilişkin duyularından yahut bankaların "centilmenlik anlaşması gereğince" teklif verilmeyeceğine ilişkin telkinlerinden dolayı ihaleyi düzenlese dahi hiç yahut yeterli teklif toplayamayacağına ikna olursa, planladığı ihaleyi düzenlemeyebilecektir.

2) Düzenlenen ihaleye, bankaların koordinasyonu sonucu, yeterli katılım sağlanamayacağı için ihale iptal edilmek durumunda kalınabilecektir (Ulus Devlet Hastanesi örneğinde olduğu gibi),

5250

3) Düzenlenen ihaleye (koordinasyon içinde olan) protokolü devam eden banka hariç büyük bankalar katılmayacağından, ihalede rekabet ve ihale sonucunda ortaya çıkan promosyon ve ayrıcalıklar beklenenin altında gerçekleşebilecektir (Örn: THY 2006 ihalesi).

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler doğrultusunda, "centilmenlik anlaşması"nın aşağıdaki zararlara yol açtığı görülmektedir.

5260

- Tüketicilerin (kurumların/çalışanların) tercihleri sınırlanmakta ve bu yolla daha düşük kalitede/standartta hizmet alınmasına yol açmaktadır. Özellikle bankanın hizmetinden memnun kalınmadığı ve sözleşme süresinin uzun olduğu durumlarda bu zarar daha da büyük olmaktadır.

- Kurumların ve personelin daha düşük promosyon almasına sebep olmaktadır. 2006 yılında yapılan THY ihalesinde açıkça görüldüğü üzere kurum, çok daha yüksek bir promosyon tutarı alma imkanı bulunmasına karşın, bankalar arasındaki anlaşma nedeniyle bu imkandan mahrum kalmıştır. Benzer vakaların, diğer kurum ihalelerinde de yaşanması halinde söz konusu zarar çok daha büyük olabilecektir.

5270

- Bankalar arasındaki rekabet kısıtlanmaktadır. Özellikle bireysel bankacılık alanında büyümek isteyen teşebbüslerin bunu başarmalarının en kısa yollarında biri, çok daha fazla sayıda kişiye aynı anda ulaşmayı sağlayan maaş protokollerinin sayısını artırmaktır. Ancak bankalararası anlaşma neticesinde -bir süre için dahi olsa- böyle bir teklif verilemediğinden, bankaların daha rekabetçi teklifler vermeleri önlenmektedir.

5280

Bu çerçevede, daha önce bahsedilen bankalar arasında 2001 yılından itibaren uygulanan "centilmenlik anlaşması"nın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde belirtilen rekabeti kısıtlayıcı yatay bir anlaşma olduğu ve Kanun'da belirtilen yasaklamalara tabi olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Bununla birlikte son olarak, bahse konu anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yer alan hükümlerin uygulanmasından muaf tutulabilmesi için Kanun'un 5. maddesinde belirtilen şartları taşıyıp taşımadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

J.1.3. MUAFİYET DEĞERLENDİRMESİ

5290

4054 sayılı Kanun'un muafiyet başlıklı 5. maddesi ile 4. madde kapsamında ihlal teşkil eden eylemlere muafiyet tanınması için gerekli şartları düzenlemekte ve muafiyetin ne şekilde verilebileceğine dair yetkileri içermektedir. Kanun'un bireysel muafiyet düzenlemesi ile ilgili hükümleri aşağıda verilmektedir.

"Kurul, aşağıda belirtilen şartların tamamının varlığı halinde(Mülga:2.7.2005-5388/1.Md)(...) teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4 üncü madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilir:

11-13/243-78

a) Malların üretim veya dağıtımını ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,

b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması,

5300

c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlandırılmaması,

(Değişik: 2.7.2005-5388/1.Md) Muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabilir. Muafiyet kararları anlaşmanın ya da uyumlu eylemin yapıldığı veya teşebbüs birliği kararının alındığı yahut bir koşula bağlanmışsa koşulun yerine getirildiği tarihten itibaren geçerlidir.”

5310

Aşağıda, söz konusu “centilmenlik anlaşması”nın 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesinde belirtilen muafiyet şartlarını taşıyıp taşımadığı incelenmiştir. Muafiyet tanınması için 4. madde kapsamına giren anlaşmaların, iki olumlu iki olumsuz koşulu birlikte sağlanması gerekmektedir. Bu çerçevede rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın Kanun’un yukarıda yer verilen 5. maddesinde belirtilen şartları karşılaması için;

- Özel olarak anlaşma taraflarına değil, genel olarak tüketicilere ve topluma fayda sağlaması,
- Anlaşma sonucu elde edilen faydanın anlaşmanın zararlarını karşılaması,
- Elde edilmesi beklenen faydanın anlaşmaya özgü olması (başka yollarla elde edilememesi),
- Tüketicilerin, sağlanacak faydadan adil bir pay alması³¹,
- Pazardaki rekabetin ortadan kalkmaması

5320

gerekmektedir. İnceleme konusu olan, özel firmalara promosyon verilmemesi ve maaş protokollerini erken fesheden kurumlara teklif verilmemesi konusundaki “centilmenlik anlaşması”nın yukarıda yer verilen hususlar kapsamında değerlendirilmesi için, öncelikle teşebbüslerin savunmalarında belirttiği faydalara ilişkin açıklamalara değinmekte yarar bulunmaktadır. Bankalar tarafından bu konuda dile getirilen hususlar aşağıda özetlenmiştir:

5330

- Sözleşmelerin kurumlarca erken feshedilmesinden kaynaklanan banka zararları önlenmiş olacaktır. Bu zararlar aşağıda sıralanmıştır:
 - İhale sürecinde katlanılan işlem maliyetleri,
 - İhale sonrasında ATM yerleştirme, personele hesap açma, maaş kartı basımı gibi yapılan yatırımların maliyetleri,
 - Kurumlara ödenen promosyon maliyeti,
- Erken fesih nedeniyle mevduat hesabından çekilen tutarların bankanın mali yapısını etkilemesi.

5340

Yukarıda da görüldüğü üzere, “centilmenlik anlaşması”nın sağlayacağı ifade edilen maliyet tasarruflarının tamamı bankaların lehine gerçekleşmekte ve herhangi bir ekonomik veya teknik gelişmeden bahsedilmemektedir. Elde edilen bu faydanın

³¹ İnceleme konusu anlaşma bakımından tüketiciler, hem doğrudan protokol yapılan kurumları hem de dolaylı olarak işlemde etkilenen kurum çalışanlarını ifade etmektedir.

11-13/243-78

tüketicilere ne şekilde yansıtacağı hususuna veya tüketicilerin bu faydadan adil bir pay alıp almayacağına ise hiç değinilmemiştir. Öte yandan, özel firmalara promosyon verilmemesi şeklindeki uygulamada, herhangi bir tüketici faydasından bahsedilemeyeceği gibi, özel sektör firmalarının ve çalışanlarının zararına olduğu açıkça görülmektedir.

5350 Diğer taraftan, söz konusu maliyet tasarruflarının anlaşmaya özgü olmasından da bahsedilemez. Zira sözleşmelerde yer alan cezai şart hükümlerinin işletilmesi durumunda oluşan zararın tazmini mümkün olabileceği gibi, teklif aşamasında söz konusu risklerin dikkate alınması durumunda da olası zararlar en aza inebilecektir. Bu bakımdan incelemeye konu anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (a), (b) ve (d) bentlerinde belirtilen şartları karşılamadığı değerlendirilmektedir.

Son olarak, haklarında soruşturma yürütülen bankaların, J.1.2. sıra sayılı bölümde yer verilen pazar payları incelendiğinde, önemli bir pazar gücüne sahip oldukları anlaşıldığından ve "centilmenlik anlaşması"na muafiyet verilmesi durumunda pazardaki rekabetin ortadan kalkması sonucunu doğurabilecek eylemlerde bulunulması ihtimali arttığından, (c) bendinde belirtilen şart da karşılanmamaktadır.

5360 Yukarıda yer verilen bilgi ve değerlendirmeler doğrultusunda, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma niteliğindeki inceleme konusu "centilmenlik anlaşması"na, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde belirtilen şartların hiçbiri karşılanmadığından, bireysel muafiyet tanınamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

J.2. ZAMANAŞIMI DEĞERLENDİRMESİ

5370 Pamukbank (Halkbank) ve Koçbank (YKB), 2001 ve 2002 yıllarında gerçekleştirdiği soruşturma konusu eylemlerinin 2002-2005 yılları arasında devam edip etmediğine ilişkin muğlâklık nedeniyle soruşturmaya dâhil edilmiştir. Ancak soruşturmada söz konusu dönemde her iki bankanın da ihlale devam ettiğine ilişkin bilgi yahut belge bulunamamıştır. Bu nedenle, Pamukbank ve Koçbank'ın, 2001 ve 2002 yıllarında gerçekleştirdiği soruşturma konusu eylemlerinden doğan sorumluluğunun zamanaşımına uğrayıp uğramadığına ilişkin değerlendirmelere aşağıda yer verilmiştir.

5380 Ceza hukuku kavramı olarak zamanaşımından, Anayasa'nın 38. maddesinin ikinci fıkrasında suç ve ceza zamanaşımı³² olarak söz edilmiş olup,³³ esas itibarıyla 5237 sayılı TCK'nun 66 vd. maddelerinde bu kurum düzenlenmiştir. Zamanaşımı müessesesine TCK dışında 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nda da yer verilmiştir. 5326 sayılı Kanun'un "Soruşturma zamanaşımı" başlıklı 20. maddesi uyarınca, "*soruşturma zamanaşımının dolması halinde kabahatten dolayı kişi hakkında idarî para cezasına karar verilemeyecek olup, bu süre nispi idari para cezasını gerektiren kabahatlerde sekiz yıl olarak düzenlenmiştir.*" Aynı Kanun'un 21. maddesinde "yerine getirme zamanaşımı" da düzenlenmiş olup

³² Zamanaşımı literatürde dava ve ceza zamanaşımı şeklinde iki türde ortaya çıkmaktadır. Devlet ile sanık arasındaki ceza ilişkisini düşürene "dava zamanaşımı"; devlet ile hükümlü arasındaki infaz ilişkisini düşürene ise "ceza zamanaşımı" denilmektedir. Dava zamanaşımı gerçekleştiği takdirde belirli bir suçtan dava açılmayacağı gibi, açılmış olan davaya da devam edilemez. Birtakım istisnaları olmakla birlikte kural olarak tüm suçlar dava zamanaşımına tabidir. Ceza zamanaşımı ise, bir kimse aleyhinde kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunmasına rağmen, mahkûmiyet kararının hüküm tarihinden itibaren belli süre içinde infaz edilmemesi nedeniyle, devletin o cezayı infaz yetkisinin ortadan kalkmasıdır.

³³ DEMİRBAŞ, T. (2007), Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, s.654.

11-13/243-78

5390 buna göre, yerine getirme zamanaşımının dolması halinde idarî para cezasının veya mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin kararın artık yerine getirilemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Kanun koyucu, 5326 sayılı Kanun'un kabahatler karşılığında uygulanacak idari yaptırımlara ilişkin genel esaslarının belirlenmesi niteliğinden hareketle zamanaşımı hallerini TCK'dakinden farklı adlandırmakla birlikte, kanun hükümlerinin zaman bakımından uygulanması konusunda TCK'nın zaman bakımından uygulamaya ilişkin hükümlerine atıf yaparak iki kanun arasında doğrudan bağlantı kurmuştur. Şöyle ki 5326 sayılı Kanun'un "Zaman bakımından uygulama" başlıklı 5. maddesinin birinci fıkrasında; *"26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun zaman bakımından uygulamaya ilişkin hükümleri kabahatler bakımından da uygulanır. Ancak, kabahatler karşılığında öngörülen idarî yaptırımlara ilişkin kararların yerine getirilmesi bakımından derhal uygulama kuralı geçerlidir..."* hükmüne yer verilmiştir.

5400 Ancak, failin lehine olan kanun hükmünün uygulanması gereğini düzenleyen T.C. Anayasası'nın suç ve cezalara ilişkin esasları düzenleyen 38. maddesinin bir ve ikinci fıkralarında; *"Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez... Suç ve ceza zamanaşımı ile ceza mahkumiyetinin sonuçları konusunda da yukarıdaki fıkra uygulanır."* hükmüne yer verilmiştir. Anılan hükmün suç ve cezaların kanuniliği ilkesinin bir uzantısı olarak çıktığı ve hüküm ile amaçlananın özü itibarıyla, suç ve o suça ilişkin yaptırımların uygulanması bakımından failin lehine olan kanun hükmünün esas alınması gerektiğini vurgulamak olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca 5326 sayılı Kanun'da atıf yapılan 5237 sayılı TCK'nın zaman bakımından uygulamaya ilişkin 7. maddesi ise şöyledir; *"... (2) Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur. ..."*

5420 Mevcut dosyada Pamukbank ve Koçbank'ın 2001 ve 2002 yıllarında gerçekleştirdiği soruşturma konusu eylemlerle ilgili olarak, ihlalin gerçekleştiği tarihte yürürlükte bulunan kanunun zamanaşımına ilişkin hükümleri ile karar anında yürürlükte bulunan kanunun zamanaşımına ilişkin hükümlerinin farklı olması nedeniyle hangisinin uygulanması gerektiği tartışmasının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Yani zamanaşımı yönünden tarafın lehine olan 4054 sayılı Kanun'un mülga 19. maddesi (5 yıllık zamanaşımı) ile 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nda öngörülen 8 yıllık zamanaşımı süresinden hangisinin uygulanacağı belirlenmelidir.

5430 Bu aşamada, zamanaşımı kurumunun maddi ceza hukuku veya ceza muhakemesi hukukundan hangisine ait bir kurum olduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Ceza hukuku literatüründe, zamanaşımının hukuki niteliği konusunda üç görüş ileri sürülmüştür. Bunlardan birincisi, zamanaşımının ceza davasının açılmasına ve kesinleşen cezanın infazına engel olduğu gerekçesiyle ceza muhakemesi hukukuna ait bir kurum olduğu, ikincisi, zamanaşımının gerçekleşmesi, yani belirli bir sürenin geçmesi ile devletin ceza verme hakkının ortadan kalktığından bahisle zamanaşımının maddi ceza hukukuna ait bir kurum olduğu ve sonucusu, zamanaşımının hem devletin ceza verme ve verilen cezayı infaz etme hakkını ortadan kaldırdığı ve hem de açılmış davayı da etkilediği, zira zamanaşımı söz konusu olduğunda kovuşturma yapılamayacağı ve açılmış davaya devam edilemeyeceği için aynı zamanda muhakeme hukukuna ilişkin bir yönünün de olduğu

11-13/243-78

ve bu sebeple karma bir kurum olarak kabul edilmesi gerektiği görüşüdür³⁴. Bununla birlikte, doktrinde baskın olan görüş, zamanaşımının maddi ceza hukukuna ilişkin bir kurum olduğu görüşüdür. Zira ceza zamanaşımında usul ilişkisi sona erdiğinden, zamanaşımının bir muhakeme hukuku kurumu olduğundan söz edilemez. 5440 Zamanaşımı re'sen dikkate alınması gereken ceza ilişkisini düşüren bir durum olduğundan, dava zamanaşımı yönünden de benzer şekilde düşünmek gerekir. Dolayısıyla, zamanaşımına ilişkin kanunlarda lehe olan kanunun geçmişe etkili olması esası kabul edilmiştir. Buna göre zamanaşımı süresini kısaltan kanun fail lehine olduğundan geçmişe etkili olacak iken, zamanaşımı süresini uzatan kanun failin aleyhine olduğundan geçmişe etkili olmayacaktır³⁵.

Ayrıca, 5237 sayılı Kanun'un 7. maddesinde zamanaşımı kavramına doğrudan atıf yapılmamakla birlikte, Anayasa'nın 38. maddesinin ikinci fıkrasında suç ve ceza zamanaşımı ile ceza mahkûmiyetinin sonuçları bakımından da maddenin birinci fıkrasına yapılan atıf dolayısıyla failin aleyhine olan kanunun geçmişe yürütülemeyeceği esasının benimsendiği anlaşılmaktadır. 5450

İçtihatlarla bakıldığında, Anayasa Mahkemesi'nin 5.6.2008 tarihli ve E:2008/49, K:2008/115 sayılı kararında; *"1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, dava zamanaşımı sürelerini yürürlükten kalkan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre sanık aleyhine daha ağırlaştırılmış ise de 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2. maddesi ile halen yürürlükte bulunan 5237 Türk Ceza Kanunu'nun 7. ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun'un 9. maddeleri uyarınca, zamanaşımı süresi yönünden sanık lehine olan 765 sayılı Yasa'nın zamanaşımına ilişkin hükümleri uygulanacaktır."* hükmüne yer verildiği görülmektedir. Kararda yer verilen bu ifadelerden, Anayasa Mahkemesi'nin zamanaşımı yönünden sanık lehine olan kanunun uygulanması ilkesini benimsediği anlaşılmaktadır. 5460

Yine Yargıtay'ın 15.11.2005 tarih ve E:2005/6-100, K:2005/126 sayılı kararında, itiraz konusu olaydaki suçun işlendiği tarihte yürürlükte bulunan 765 sayılı TCK'nın ilgili maddeleri uyarınca 15 yıl olarak öngörülen ve o dönemde dolmamış zamanaşımı süresinin, suçtan sonra yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'daki 12 yıllık ve gerçekleşmiş zamanaşımı süresinden uzun olması nedeniyle sanıkların lehine olan hükmün uygulanması ve kamu davalarının zamanaşımı nedeniyle düşürülmesine karar verilmiştir. Bu somut olayda, Yargıtay yeni Kanun hükmünün mülga kanuna göre daha lehte zamanaşımı süresi öngörmesini dikkate almıştır. Yine, Yargıtay'ın bir başka kararında; *"hüküm tarihinde yürürlükte olan ve zamanaşımı yönünden 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa göre sanıklar lehine hükümler içeren 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 572. maddesine temas eden suçun tabi olduğu asil zamanaşımının anılan yasanın 102/5. maddesi gereğince, sanıkların sorgularının yapıldığı tarih ile karar tarihi arasında gerçekleştiği gözetilmeden yazılı şekilde hükmün tesisi kanuna aykırıdır."* ifadelerine rastlanmaktadır. 5470

Yukarıdaki kararlardan yola çıkarak, her ne kadar dosya konusu olayla birebir örtüşmese de, Yargıtay'ın da Anayasa Mahkemesi gibi zamanaşımına ilişkin hükümlerde failin lehine olan kanunun uygulanacağı prensibini benimsediği söylenebilecektir. 5480

³⁴ Demirbaş 2007, s.657 vd.

³⁵ Demirbaş 2007, s.134.

11-13/243-78

5490 Yürütülen soruşturma kapsamında Pamukbank ve Koçbank'ın sorumluluğuna ilişkin somut olayda da, rekabet ihlalinin en son gerçekleştiği tarih olan 2002 yılında yürürlükte olan 4054 sayılı Kanun'un 19. maddesindeki 5 yıllık zamanaşımı süresinin, soruşturma kararının alındığı 2009 yılında rekabet ihlalleri için geçerli olan 5326 sayılı Kanun'un 3. maddesi delaletiyle, 20/3. maddesindeki 8 yıllık zamanaşımı süresine göre daha kısa ve taraf lehine sonuçlar içerdiği anlaşılmaktadır. Bu durumda, 4054 sayılı Kanun'un mülga 19. maddesindeki 5 yıllık zamanaşımı süresi 2007 yılında dolmuştur. Bu çerçevede, soruşturma sonucunda Pamukbank ve Koçbank için 4054 sayılı Kanun'a aykırılık oluşturan bir ihlalde buldukları tespit edilmiş olmasına rağmen, idari para cezasına karar verilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

J.3. 4054 SAYILI KANUN'UN 16. MADDESİ ve CEZA YÖNETMELİĞİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRME

5500 "Centilmenlik anlaşması" olarak uzun yıllar uygulanan, 2001 yılında Akbank, Garanti Bankası, İş Bankası, YKB, Vakıfbank, Koçbank ve Pamukbank'ın başlattığı, 2004 yılında Finansbank'ın, 2005 yılında Denizbank'ın katıldığı anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabet ihlali olduğu; söz konusu ihlalin kartel olmadığı, ancak Kanun'un 5. maddesi koşullarını taşımadığından bireysel muafiyet alamayacağı tespit edilmiştir. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamındaki söz konusu rekabet ihlalleri için aynı kanunun 16. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca ihlalin taraflarına ceza verilmesi gerekmektedir. Ancak J.2. sıra sayılı başlık altında yer verildiği üzere, Pamukbank ve Koçbank'ın gerçekleştirdiği rekabet ihlali zamanaşımına uğradığından, söz konusu bankaların eylemlerinden dolayı Halkbank ve YKB'ye ceza hesaplanmasına gerek bulunmamaktadır.

5510 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, aynı Kanunun 16. maddesi üçüncü fıkrası gereği, karardan bir yıl öncesine ait yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar para cezası verilmesi gerekmektedir. Bahsi geçen madde gereğince verilecek para cezalarının tespitine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla yayınlanmış olan 15.2.2009 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "*Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar İle Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik*" (Ceza Yönetmeliği veya Yönetmelik)'in 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer verilen "diğer ihlal"ler için %0,5 ila %3 oranında temel para cezası belirlenmelidir.

5530 Rakipler arasında gerçekleştirilen "centilmenlik anlaşması" sonucunda, kurumların ve personelin daha düşük kalitede hizmet almasına neden olunmakta, personelin daha düşük tutarda promosyon geliri elde etmesine yol açılmakta ve bankalar arasındaki rekabet kısıtlanmaktadır. Diğer taraftan, anlaşmada yer alan "özel firmalara promosyon verilmemesi" şeklindeki ihlal ile de çok sayıda özel sektör firmasının ve/veya çalışanın, rekabetin yaşanması durumunda elde edebilecekleri gelir engellenmiştir. Ancak maaş ödemelerine ilişkin hizmetler bankaların faaliyetleri içinde oldukça küçük bir yer tutmakta ve bu kapsamda banka gelirleri içindeki payı da diğer gelirlerine oranla çok düşük bir yer tutmaktadır. Bu nedenle bankaların 2010 yılı toplam gayri safi gelirleri yerine, bireysel bankacılıktan elde ettikleri gayri safi gelirlerinin ceza hesaplamasında esas alınması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Bu doğrultuda;

11-13/243-78

1- Yönetmeliğin 5. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca temel para cezasının %0,5 olarak belirlenmesi,

5540 2- Yönetmeliğin 5. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, ihlalin süresi dikkate alınarak;

a- 2001 yılında ihlale başlayan Akbank, İş Bankası, Garanti Bankası, YKB ve Vakıfbank için ihlalin 5 yıldan uzun sürmesi nedeniyle, belirlenen ceza oranlarının bir katı oranında artırılması,

b- İlk olarak Temmuz 2004 tarihli bir yazışmada adına rastlanan Finansbank'ın ve ihlale ilişkin bankalar arası yazışmalarda ilk olarak Şubat-Nisan 2005 tarihlerinde ismi geçen Denizbank'ın ceza oranlarının ise, ihlalin 1-5 yıl arasında sürmesi nedeniyle, yarısı oranında artırılması,

5550 c- Dolayısıyla temel para cezası oranlarının;

- Akbank, Garanti Bankası, İş Bankası, Vakıfbank ve YKB için %1,

- Denizbank ve Finansbank için %0,75

olarak belirlenmesi,

3- Yönetmeliğin 6. maddesi kapsamında herhangi bir ağırlaştırıcı unsura rastlanmaması nedeniyle temel para cezasının artırılmaması,

5560 4- Yönetmeliğin 7. maddesi kapsamında, *"ihlal konusu faaliyetlerin yıllık gayri safi gelirler içerisindeki payının çok düşük olması"* dikkate alınarak, 2 (c)'de yer verilen temel para cezalarında beşte üç oranında indirim yapılması ve dolayısıyla;

a- Akbank, Garanti Bankası, İş Bankası, Vakıfbank ve YKB için %0,4,

b- Denizbank ve Finansbank için %0,3

oranında idari para cezası verilmesi

uygun görülmüştür.

5570 Ayrıca İş Bankası'nın borsaya açık bir şirket olması dolayısıyla sözlü savunma toplantısında şirket yetkililerinin yapacağı açıklamaların borsayı ve piyasaları menfi yönde etkileme olasılığının bulunması ve bankalar ile müşterileri arasındaki tüm ilişkilerin yüksek bir gizlilikle yürütülmesi sebepleriyle sözlü savunma toplantısının gizli yapılmasına ilişkin İş Bankası tarafından yapılan talep, 4054 sayılı Kanun'un 47. maddesi ile 2010/2 sayılı Rekabet Kurulu Nezdinde Yapılan Sözlü Savunma Toplantıları Hakkında Tebliğ'in 9. maddesinde öngörülen koşulların karşılanmadığı gerekçesiyle OYÇOKLUĞU ile reddedilmiştir. 2010/2 sayılı Tebliğ'in *"Toplantının aleniyeti ve gizli oturum kararı"* başlıklı 9. maddesinin birinci fıkrasında *"Sözlü savunma toplantıları açık olarak yapılır. Genel ahlakın ve ticari sırların korunması gerekçesi ile sözlü savunma toplantısının gizli olarak yapılmasına karar verilebilir."* ifadesi yer almaktadır. Ancak İş Bankası tarafından ileri sürülen gerekçenin "genel ahlakın" veya "ticari sırların korunması" kapsamında olmadığına karar verilmiştir.

5580 Bunun yanı sıra söz konusu gerekçe soruşturmaya taraf diğer bankalar için de geçerli iken, sadece İş Bankası tarafından böyle bir talepte bulunulması da gizlilik talebinin reddedilmesinde dikkate alınmıştır.

K. SONUÇ

5590 19.8.2009 tarih, 09-36/919-M sayılı ve 24.8.2009 tarih, 09-37/924-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara, sözlü savunma toplantısında yapılan açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre;

5600 1- 2001 yılından itibaren Akbank T.A.Ş., Garanti Bankası A.Ş., Türkiye İş Bankası A.Ş., Koçbank A.Ş., Pamukbank A.Ş., Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. ile Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.'nun 2004 yılından itibaren Finans Bank A.Ş.'nin, 2005 yılından itibaren Denizbank A.Ş.'nin "centilmenlik anlaşması" adı altında, özel firmalara promosyon verilmemesi, protokolü devam eden kurum/firmalara diğer bankalar tarafından teklif verilmemesi konularında anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti ihlal ettiklerine, dosyada yer alan Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.'ye ilişkin iddiaların ayrı bir fiil olarak değerlendirilemeyeceğine, Başkan Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI'nın farklı gerekçesi ve OYBİRLİĞİ ile,

2- a) Bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına ilişkin Yönetmelik" hükümleri uyarınca,

5610 - 2010 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren binde 4'ü oranında olmak üzere;

- Akbank T.A.Ş.'ye 14.525.268,00 TL.
- Garanti Bankası A.Ş.'ye 11.641.860,00 TL.
- Türkiye İş Bankası A.Ş.'ye 12.987.340,00 TL.
- Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye 14.211.048,00 TL.
- Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.'ya 8.226.296,00 TL.

5620 - 2010 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren binde 3'ü oranında olmak üzere;

- Denizbank A.Ş.'ye 2.881.302,00 TL.
- Finans Bank A.Ş.'ye 7.863.921,00 TL.

idari para cezası verilmesine OYÇOKLUĞU ile,

5630 b) Koçbank A.Ş. ve Pamukbank A.Ş.'nin 2001 ve 2002 yıllarında anlaşmaya dâhil olduğunun tespit edilmesine rağmen, ihlalin gerçekleştiği tarihte yürürlükte olan 4054 sayılı Kanun'un mülga 19. maddesinde öngörülen 5 yıllık zamanaşımı süresinin dolması nedeniyle, söz konusu bankaların eylemlerinden dolayı Türkiye Halk Bankası A.Ş. ve Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye idari para cezası verilmesine gerek olmadığına OYBİRLİĞİ ile,

Danıştay yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.

FARKLI GEREKÇE
(07.03.2011 tarih ve 11-13/243-78 sayılı Kurul Kararı)

1- Maaş ödemelerine ilişkin hizmetlerin bankaların performansına ne ölçüde katkıda bulunduğu dair kanaat ve değerlendirmeler daha çok spekülâtif niteliktedir. Ama genel kabul gören değerlendirme, bu hizmet alanının bankaların faaliyetleri içinde oldukça sınırlı bir yer tuttuğu ve bu hizmet kaleminin banka gelirleri açısından diğerlerine oranla çok düşük bir paya sahip olduğu yönündedir.

2- Bu çerçevede, “özel firmalara promosyon verilmemesi ve protokolü devam eden kurumlara diğer bankalar tarafından teklif götürülmemesi” konularında anlaşma yapmak suretiyle ilgili bankaların rekabeti ihlal ettikleri şeklindeki Kurul Kararına,

- a) İlgili pazarın bankacılık sektöründe nispeten sonradan ortaya çıkması,
- b) İhale sürecinde ve sonrasında katlanılan işlem, maliyetleri, ATM yerleştirme, maaş kartı basımı gibi yatırım giderlerinin varlığı,
- c) İlgili kurum ve çalışanlarının sağladığı tüketici yararlarının çokluğu,
- d) Pazardaki rekabetin kayda değer ölçüde ortadan kalkmaması,
- e) Protokolü devam eden kurumlara diğer bankalar tarafından, protokol süresince teklif verilmemesinin esasen iş hayatının ve ilgili sektörün hukuki ve ahlaki normları çerçevesinde değerlendirilebileceği,
- f) Ayrıca Ereğli Demir Çelik T.A.Ş. bünyesindeki işleme ilişkin iddiaların da rekabet ihlali teşkil etmediği,
- g) Hal böyle iken, adı geçen bankaların, Kurul tarafından getirilecek belirli şartlarla ya da bir takım düzeltmelerle kabul edilebilecek bir muafiyet başvurusunda bulunmaksızın ve muafiyet almaksızın faaliyetlerini sürdürmelerinin rekabet hukukunun doğrudan tecviz etmeyeceği bir tutum ve davranış olarak tanımlanması gerektiği mülahazasıyla katılıyorum.

Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Başkan

**(07.03.2011 tarihli ve 11-13/243-78 sayılı Kurul Kararı'na)
KARŞI OY GEREKÇESİ**

Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar İle Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmeliğin 3.maddesinde yıllık gayri safi gelir: Tek düzen hesap planındaki net satışları veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa, Kurul tarafından saptanacak olan, net satışlara en yakın geliri, ifade eder.” denilmiştir. Gerek 4054 sayılı Kanun’un 16. maddesinde, gerek Yönetmeliğin “Temel para cezası” başlıklı 5. maddesinde “(1) Temel para cezası hesaplanırken, Kanunun 4 uncu ve 6 ncı maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunan teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin, nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin;..” esas alınacağı belirtilmiştir.

Hafifletici unsurların gösterildiği anılan Yönetmeliğin 7.maddesinde ise, “....., ihlal konusu faaliyetlerin yıllık gayri safi gelirler içerisindeki payının çok düşük olması gibi haller ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliği tarafından ispatlanırsa, dörtte bir ile beşte üç arasında indirilebilir.” denilmektedir. Bu düzenleme ile nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan tek düzen hesap planındaki net satışları veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa, Kurul tarafından saptanacak olan, net satışlara en yakın gelirin tüm faaliyet sahası esas alınarak Kurul tarafından teşebbüsün tespit edilecek yıllık gayri safi gelirinin esas alınarak ceza verilmesi, ihlal konusu faaliyetin oranının cezanın indiriminde göz önünde bulundurulmasını amaçlamıştır.

Nitekim Kurul, istikrarlı olarak ciroyu, ilgili ürün cirosu olarak değil, tüm ciroyu esas alarak belirlemektedir. Kaldı ki 4054 sayılı Kanunun 3. maddesinde teşebbüs tanımlanırken, ekonomik bütünlük temel alınmıştır. Bu nedenle yasa koyucu, ekonomik gücüne göre, ilgili ürün pazarında cirosu düşük olsa da, rekabeti kısıtlama riski yüksek olan teşebbüslere, ekonomik suça orantılı ekonomik ceza öngörmüştür. Kurulun çoğunluğu tarafından, indirim sebebi yapılabilecek faaliyet cirosunun, temel ceza belirlenirken esas alınmak suretiyle teşebbüslere düşük idari para cezası verilmesi kararına katılmıyorum.

Doç.Dr.Cevdet İlhan GÜNAY
Kurul Üyesi

07.03.2011 tarihli ve 11-13/243-78 sayılı Kurul Kararı'na

KARŞI OY GEREKÇESİ

Bankacılık pazarında faaliyet gösteren bazı teşebbüslerin rekabeti bozucu nitelikte anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti amacıyla yürütülen soruşturma neticesinde; özel firmalara promosyon verilmemesi ve protokolü devam eden kurum/firmalara diğer bankalarca teklif verilmemesi konularında "centilmenlik anlaşması" yaparak, Kanunu ihlal ettikleri gerekçesi ile Akbank, Garanti Bankası, Türkiye İş Bankası, Yapı ve Kredi Bankası, Türkiye Vakıflar Bankası, Denizbank ve Finansbank'a, Rekabet Kurulunca idari para cezası verilmesine karar verilmiştir.

4054 sayılı Kanun çerçevesinde bir ihlalin gerçekleştiğine ("Sonuç"un 1. maddesi) katılmaktayız. Diğer yandan, söz konusu dosya incelendiğinde ihlal iddiasına konu eylemlerin üç başlık altında toplanabileceği görülmektedir. Bunlar:

- Özel firmalara promosyon verilmemesi
- Protokolü devam eden kurum/firmalara diğer bankalarca teklif verilmemesi
- Ereğli Demir Çelik'in maaş promosyonunda gerçekleştirilen eylemler

şeklinde özetlenebilir.

Bu eylemlerden birincisi incelendiğinde, bankaların özel firmalara fiiliyatta maaş promosyonu ödedikleri; Ereğli Demir Çelik ile ilgili olan hususlar incelendiğinde de burada gerçekleşen teşebbüs davranışlarının 4054 sayılı Kanun anlamında ihlal teşkil edebilecek niteliklere sahip olmadığı görülmektedir. Ereğli Demir Çelik'le ilgili olarak ayrıca, bankaların anlaşmış oldukları iddia edilen promosyon oranının bir önceki dönemde de hemen tüm bankalarca aynı şekilde uygulandığı tespiti dosyada yer almaktadır. Dosyada yer alan bilgilerden bu iki dönem arasında gerçekten rekabeti ihlal edici davranışlardan kaynaklanan bir fark olduğunu tespit etmenin güç olduğu kanaati taşınmaktadır.

Söz konusu üç eylemden ikincisi, protokolü devam eden kurumlara diğer bankalarca teklif verilmemesi hususudur. Bu eylemin Kanun anlamında ihlal olduğu düşünülmekle birlikte, yine Kanunun 5. maddesi çerçevesinde söz konusu eylemlerin muafiyet hükümlerinden yararlanabileceği kanaati hasıl olmuştur. Burada önemli olan husus, promosyon alan kurumların bu promosyonu aldıkları banka ile ilişkilerini resmi ve kayıtlı bir şekilde sonlandırmadan, başka bir bankadan promosyon teklifi alamayacağıdır. Aksi bir durum ticaretin olağan akışına da ters olacaktır. Böyle olmasa dahi, bankacılık sektörünün kendisine has özellikleri; bu sektörde istikrar, güven ve rekabet dengesinin daha hassas bir şekilde değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Protokolü devam eden kurum/firmalara, mevcut protokoller süresinden önce resmi bir şekilde sonlandırılmadan, diğer bankalarca teklif verilmemesi hususunun, söz konusu denge ile doğrudan ilişkili olduğu düşünülmektedir. Rekabet ve istikrar arasındaki dengenin bu şekilde bankacılık faaliyetlerinin küçük bir alanında o kadar da önemli olmadığını ileri sürmek kanımızca yanlış bir değerlendirme olacaktır. Zira dosyada da birçok yerde vurgulandığı gibi, konu maaş promosyonları olmakla birlikte, bu konunun doğrudan doğruya bireysel bankacılık ve bireysel kredi piyasası ile önemli oranda ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bu bakımdan bahsedilen dengenin sağlanmasını ve/veya zedelenmesini önleyici teşebbüsler arası bir anlaşma/eylem, bu piyasa açısından Kanun'un 5. maddesinde sayılan muafiyet

11-13/243-78

koşullarına uygunluk gösterebileceği gibi; teşebbüslerin bu şekilde davranmasını sağlayacak kamusal bir düzenleyici işlem de rekabet kuralları perspektifinden makul karşılanabilecektir.

Belirtilen bu hususlar nedeniyle, bankalar tarafından gerçekleştirilen bu eylemlerin muafiyet hükümlerinden yararlanabileceğinden hareketle, Kararın teşebbüslere idari para cezası verilmesi yönündeki 2-a maddesine katılmamız mümkün olmamıştır.

Murat ÇETİNKAYA
Kurul Üyesi

Rekabet Kurulu'nun 07.03.2011 Tarih ve 11-13/243-78 Sayılı Kararına

KARŞI OY GEREKÇESİ

Kurulumuz mezkur kararıyla, 4054 sayılı Kanun'un 4.maddesine aykırı uygulamaları nedeniyle, aynı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik uyarınca hakkında soruşturma yapılan bankacılık pazarında faaliyet gösteren teşebbüslere değişik oran ve miktarlarda idari para cezası verilmesine karar vermiş bulunmaktadır. Anılan bu para cezası belirlenirken 4054 sayılı yasa ile birlikte, yukarıda belirtilen Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in ilgili hükümlerinin uygulanarak verilen ceza oranının saptanması ve yine ceza miktarının hesaplanması ile ilgili bölümünü içeren sonuç cezaya aşağıda belirteceğim gerekçelerle katılmıyorum.

4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16.maddesinin 4.fıkrasında; "Bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir. " denilmiş, son fıkrasında da; " Bu maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar, işbirliği halinde para cezasından bağışıklık veya indirim şartları, işbirliğine ilişkin usul ve esaslar Kurulca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir." hükmü bulunmaktadır.

Bu hükümleri yorumlarsak; Yasa Koyucu, maddenin 4.fıkrası ile verilecek cezalarda alt sınır koymayıp, sadece üst sınırı belirleyerek cezaların yüzde ona kadar verileceğini hükme bağlamış , son fıkrasında ise sadece " cezanın tespitinde dikkate alınan hususlar " kavramını getirmiş ve Rekabet Kurulu'na sadece cezanın tespitinde dikkate alınacak hususların belirlenmesine ilişkin yönetmelik çıkarma konusunda sınırlı yetki vermiştir. Cezanın tespitinde dikkate alınacak hususlar derken yasa koyucu neyi kastetmektedir? Burada kastedilen hangi fiillere, ne miktarda ceza vereceğini tespit et demek anlamında değil, 16.madde ile verilen ceza sınırları içerisinde (% 10 'a kadar) ceza takdir ederken hangi unsurlara göre veya hangi şartların varlığı halinde cezayı ağırlaştıracağını veya hafifleteceğini, bir başka deyişle yasada öngörülen sınırlar içerisinde ceza tayin ederken, takdir yetkisini kullanma adına hangi unsurları dikkate alarak ceza tesis edeceğini anlamındadır.Yasa koyucu Rekabet Kurulu'na , Yönetmelik yaparken hangi fiillere ne ceza verileceğini tespit etme yolunda bir yetki verseydi o zaman yasaya ; "Bu maddeye göre verilecek idarî para cezalarının **tespiti** ve maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar " kavramını birlikte getirirdi.

Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in; "Temel Para Cezası" başlığı altındaki 5.maddesinde; "Temel para cezası hesaplanırken, Kanunun 4 üncü ve 6 ncı maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunan teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin, nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün

11-13/243-78

olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin;

a) Karteller için, yüzde ikisi ile yüzde dördü,

b) Diğer ihlaller için, binde beşi ile yüzde üçü,

arasında bir oran esas alınır.

(2) Birinci fıkrada yazılı oranların belirlenmesinde, ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlal neticesinde gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususlar dikkate alınır.

(3) Birinci fıkraya göre belirlenen para cezası miktarı;

a) Bir yıldan uzun, beş yıldan kısa süren ihlallerde yarısı oranında,

b) Beş yıldan uzun süren ihlallerde bir katı oranında,

arttırılır.” denilmiş, yine 6.maddesinde Ağırlaştırıcı Unsurlar ve 7.maddesinde de Hafifletici Unsurlar ayrı ayrı sayılmıştır.

Yukarıda açıkça görüleceği üzere Yasa Koyucu 16.maddeye göre verilecek cezalarda; alt sınır koymayıp, sadece üst sınırı belirleyerek cezaların yüzde ona kadar verileceğini hükme bağlamasına ve Rekabet Kurulu'na yukarıda geniş olarak açıkladığımız gibi, Yönetmelikle düzenlenmesi yetki aşımı nedeniyle mümkün olmayan bir konuda, Yönetmelikle düzenleme yapılarak belli suçlar için , belirli cezalar getirilmiş, yine Yönetmelikte, Kanunda olmayan bir kural getirilerek alt sınır ve yasada öngörülme üst sınır belirlenmiş ve Karteller için yüzde iki ile dört arası, diğer ihlaller içinse binde beş ile yüzde üçü şeklinde ceza verilmesi öngörülmüştür.

Yönetmelikler, Kamu Kuruluşlarının kendi görev alanlarına giren konularda yasa ve tüzük uygulanmasına yönelik yönetsel anlamdaki hukuk kurallarıdır. Anayasanın 124.maddesine göre Başbakanlık, Bakanlıklar ve Kamu Kuruluşları görev alanları ile ilgili yasa ve tüzüklerin uygulanmasını belirleyen yönetmelik çıkarabilir. Anayasa'mızın 11.maddesinin 2.fıkrasına göre Kanunlar Anayasa'ya aykırı olamayacağı gibi, bu kuraldan hareketle hukukun genel ilkelerine göre; Yönetmelikler de yasa ve tüzüklere aykırı olamayacağı gibi üst hukuk kurallarına da aykırı olamaz. Yönetmelikler yasanın açıkça yetki vermediği bir konuda yeni bir düzenleme yapamayacağı gibi, Yasa ile öngörülen kuralı sınırlayamaz. Yeni bir hüküm koyamaz.

Olayımızda 4054 sayılı yasanın 16.maddesi ile konulan kural, anılan yönetmelikle bir anlamda değiştirilmekte ve Kurulun hareket alanı daraltılmaktadır. Yasa ile getirilmeyen ve Yönetmelik Koyucuya ceza miktarlarını ve ceza sınırlarını saptama konusunda verilmiş bir yetki olmamasına rağmen, belirli suçlara verilecek cezaların saptanması, para cezasına alt sınır konulması ve yeni, bir üst sınır konulması 4054 sayılı yasanın 16.maddesine aykırıdır. Öte yandan 5/1-b bendinde; karteller dışında kalan diğer ihlaller için, binde beşi ile yüzde üçü, oranında bir ceza öngörülmesi, Yasanın 16/son maddesinde Kurulca çıkarılması için verilen yönetmelik yetkisini aşmaktadır. Zira yönetmelik ile temel ceza tespiti mümkün değildir. Bu nedenle yasaya aykırı bulunan Yönetmelik hükümlerine göre ceza belirlenmesinin olanaklı olmadığı, hukuken sakat olduğu açıktır. Öte yandan bu karşı oy sahibinin yetkisinde bulunan ceza miktarını tespit etme yolundaki takdir yetkisi, daha önce görev yapan ve aynı seviyede olan üyelerin çıkardığı bir düzenleme ile ipotek altına alınmakta, adeta onların düşünce ve kararlarını devam ettirme zorunluluğu gibi hukukla bağdaşmayacak bir durum ortaya çıkarmaktadır.

Bu görüşe karşı bir sav getirilebilir. “Yönetmelik Danıştay'ca iptal edilmediğine göre hukuken geçerlidir ve zaten verilen cezada yönetmeliğin 6. ve 7. maddeleri uygulanarak sonuç olarak cezanın, yasanın öngördüğü alt ve üst sınırlara

11-13/243-78

ulaşmaktadır.” Hukukun genel ilkeleri, hafifletici ve ağırlaştırıcı unsurların bulunmadığı olayda Rekabet Kurulu'nun anılan yönetmeliğe göre alt ve üst sınır belirleme yönünden bağlı olması karşısında bu savın bir geçerliliği olamaz.

Rekabet ihlaline konu olay 2005 yılına ait olup, 4054 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen maddelerine dayanılarak *“4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 4 üncü ve 6 ncı maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunan teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyeleri ile bunların yönetici ve çalışanlarına, aynı kanunun 16 ncı maddesi gereğince verilecek para cezasının tespitine ilişkin usul ve esasları düzenlemek”* amacıyla hazırlanan *“Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik”* 15.2.2009 tarih ve 27142 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anılan Yönetmeliğin geçici 1. maddesinde Yönetmelik hükümlerinin yürürlüğe girmesinden önce başlatılan ancak soruşturma raporu tebliğ edilmemiş olan soruşturmalar hakkında da uygulanacağı hükmü yer almaktadır. Yönetmeliğin, yürürlük tarihten sonra meydana gelen kabahatler açısından uygulanması ve lehe olan hüküm kuralı gereği, açık hukuk normu esasları da dikkate alınmak koşuluyla geçmişe geçerli olabileceği açıktır.

Ceza Hukukunun temel konularından biriside, ceza kanunlarının zaman bakımından uygulanmasıdır. Zaman bakımından uygulama konusunda baz alınan husus suçun işlendiği tarihtir. Nitekim, 30.03.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 5/1 maddesinin yaptığı yollama ile uygulanacak olan Türk Ceza Kanununun *“ZAMAN BAKIMINDAN UYGULAMA”* başlıklı 7.maddesinin 2.fıkrasında *“Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur.”* hükmü getirilmiştir. Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce meydana gelen olaylar hakkında, açık hukuk normu kuralları dikkate alınmak şartıyla, lehe olan hüküm kuralı dışında geçmişe uygulanması uygulanması mümkün bulunmadığı gibi, bir ceza uygulamasında, soruşturma tarihini, kararın verildiği tarihi veya bir başka tarihi ceza uygulamasında esas almak mümkün değildir. Ceza miktar ve oranlarını belirleyen bu yönetmeliğin geçici birinci maddesi ile daha önce işlenen ve soruşturma aşamasında bulunan suçlara teşmil edilmesi de yasaya ve hukukun genel ilkelerine aykırıdır. Böyle bir uygulamanın benimsenmesi, halinde aynı tarihte suç işleyenler yönünden soruşturma tarihinin farklı olması halinde farklı cezalar uygulanabilecektir. Bu durum da eşitsizliğe yol açacaktır.

İdare hukuku kurallarına göre Yönetmelik gibi düzenleyici işlemlere karşı iptal davaları iki halde açılabilmektedir. Yönetmeliklerin yayımlanması üzerine ilgililer tarafından iptali için dava açılabileceği gibi, Yönetmeliklerin bir idari işleme dayanak olarak alınıp uygulanması ile menfaatleri haleldar olan kişiler tarafından da işleme birlikte, yönetmeliğin ilgili hükümlerinin de iptali yolunda dava açılabileceği bilinmektedir. Bu nedenlerle ve yukarıda açıklamaya çalıştığım gerekçelerle, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in; 4054 sayılı yasaya aykırı bulunan ilgili hükümlerinin iptal davasına konu olması halinde iptal edilebileceği kanısını taşımaktayım.

11-13/243-78

Yukarıda açıklanan nedenlerle, Kurulun yasaya aykırı yönetmeliğın 5.maddesini uygulamaksızın, 16.maddeye göre ve yönetmeliğın 6 ve 7.maddesinde öngörülen olaydaki ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurları da göz önüne alıp, takdir yetkisini kullanarak, ihlalin gerçekleştiğı pazardaki cirolarında düşük oluşu ve ihlalin süresi, maaş promosyon konusunun teşebbüslerin Bireysel bankacılık pazarının çok küçük bir bölümünü ilgilendirmesi göz ardı edilmeksizin % 10 sınırı içinde kalmak koşuluyla sonuç ceza miktarını 2010 mali yılında oluşan gayri safi gelirlerinin ceza verilen teşebbüslerden Akbank T.A.Ş.'ye, Garanti Bankası A.Ş.'ye , Türkiye İş Bankası A.Ş.'ye, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye ve Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.'ya binde 2 oranının, yine Denizbank A.Ş.'ye ve Finans Bank A.Ş.'ye ise binde 1.5 oranının baz alınarak idari para cezası verilmesi gerekirken aksi yönde verilen kararın 2-a maddesine katılmıyorum.

Reşit GÜRPINAR
Kurul Üyesi